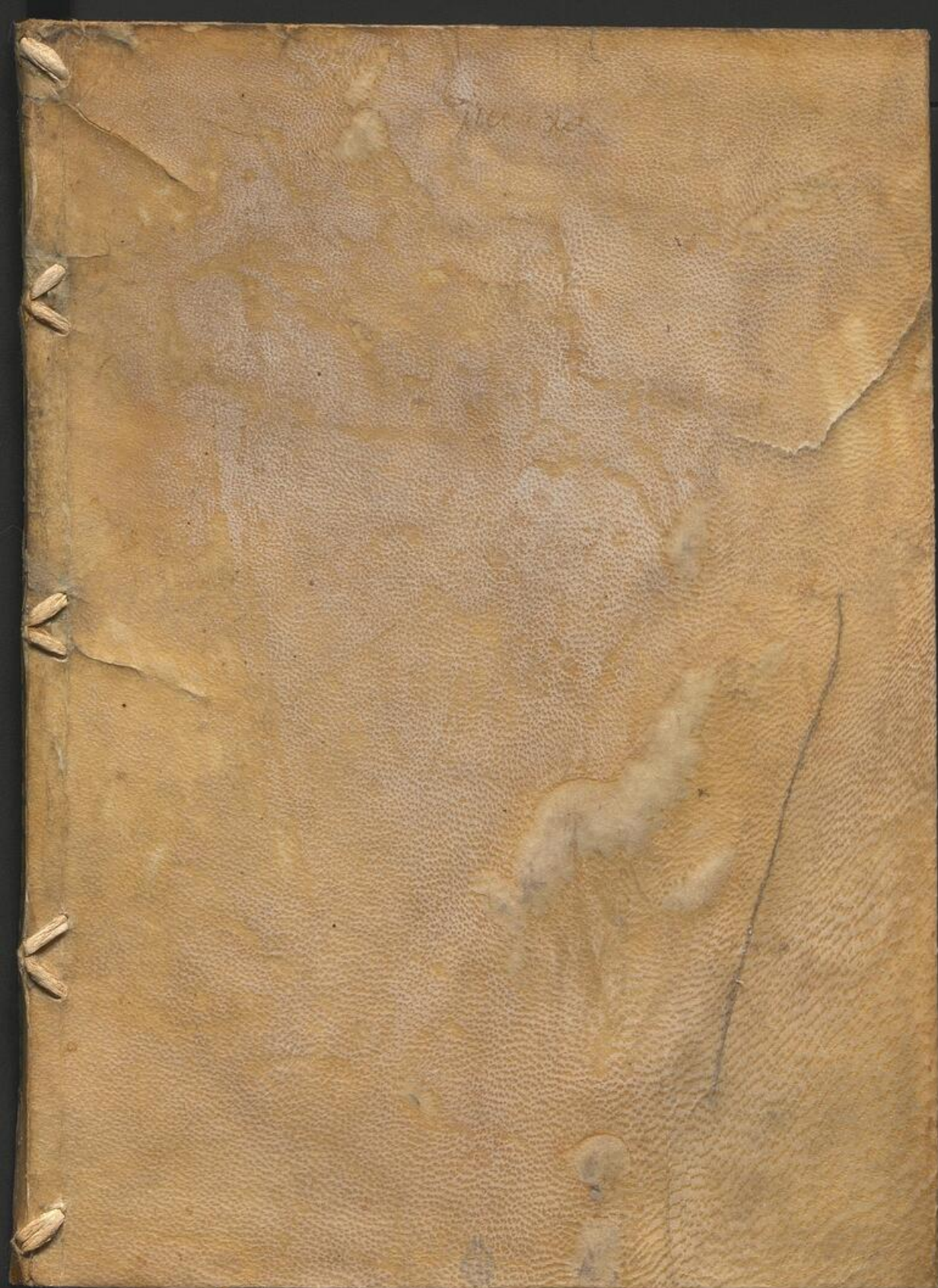

14	VI
15	VII

14
VI
15
VII

24-VI-45

CATECHISES

Mythology and legends

of the Roman Empire

Ad Parthenon by Titian

PHILIPPO DI TERZIO

1546

1546

1546

1546

1546

1546

1546

1546

1546

1546

1546

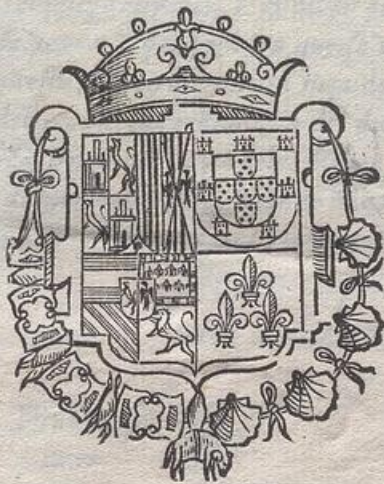

C A T E C H E S E S
Myſtagogicæ pro aduenis
ex ſecta Mahometana.

Ad Parochos, & Potestates.

PHILIPPO .II. HISPANIARVM
Regi Catholico.

*Auctore Petro Guerra de Lorca, Doctore
Theologo Granatenſi.*

M A D R I T I
Apud Petrum Madrigal,
Anno M. D. LXXXVI.

de la libreria de la Compañia de Jesus de Cuenca.

C A T E C H E S I S

Mythologica pro aduenis
ex secta Mahometana.

Ab Paterlo, & Paterlo

P H I L I P P O I I H I S P A N I A R V M

Regi Catholico.

Andreas Petrus Guerra de Lacer, Doctor
Theologus Cantuariensis.

M A D R I D

Apud Petrum Madrigal

Anno MDCXXXVI

Liber cui titulus est, Catecheses mystagogicæ pro aduenis, seu pselytis ex secta Mahometana, auctore Petro Guerra de Lorca, Doctore Theologo, nihil continet fidei, aut bonis moribus aduersum, quin immo auctoris zelum pro domo Dei in primis laude dignum iudico, eiusq; doctrinam institutionis conuerforum ex Mahometi secta utilem censeo. Madridi. 14. Kalendas Ianuar. M. D. LXXXV.

Petrus Lopez de Montoya,
Doctore Theologus.

T A S S A.

YO Pedro çapata del Marmol, secretario del consejo de su Magestad, doy fe, que los señores del dicho consejo, de pedimiento y suplicacion del doctore Pedro Guerra de Lorca, vezino de Granada, tassaron vn libro intitulado Catecheses mystagogicæ pro aduenis, &c. Que con licencia de su Magestad imprimio, a tres marauedis el pliego en papel. Y al dicho precio, y no mas, mandaron que se venda. Y que primero que se venda ningun libro, se imprima esta tassa en la primera hoja de cada volumen. Y para que dello conste, de pedimiento del dicho doctore Pedro Guerra de Lorca, y mandamiento delos dichos señores, di la presente firmada de mi nombre, en la villa de Madrid, a diez dias del mes de Octubre, de mil y quinientos y ochenta y seys años.

Pedro çapata
del Marmol.

Errata sic lege.

Fol.	pag.	linea.	lege
17.	1.	27.	sustentatur.
18.	2.	1.	ablutura.
22.	2.	5.	Rationi.
54.	2.	3.	vltrò.
57.	2.	18.	prostituuntur.

† 2

70.

Fol.	pag.	lin.	lege
70.	2.	8.	nanijs.
72.	2.	5.	adipem.
72.	2.	20.	religio.
76.	1.	20.	deferendum.
77.	1.	20.	effecisset.
77.	2.	pen.	infideli.
78.	2.	20.	nostri.
81.	1.	22.	aduocabit.
82.	2.	2.	Granatenfes.
85.	1.	6.	concessis.
85.	1.	11.	dictam.
86.	1.	3.	& mori.
90.	1.	28.	prædicent.
94.	2.	19.	fauorem.
95.	1.	18.	munere.
96.	1.	6.	Bonifacij.
97.	2.	16.	episcoporū, & clericorū.
103.	2.	antep.	altare.
118.	1.	25.	auis.
		4.	cauffæ potiffimæ.
127.	2.	14.	nominis.
128.	2.	17.	hæſitant.
129.	2.	25.	temporis.
133.	1.	17.	inquiſitoribus.
		19.	binomines.
135.	1.	14.	binomij.
		15.	de fide.
	2.	antep.	ſummas.
136.	2.	vlt.	lucem.
137.	2.	19.	altare.
141.	1.	22.	legiſlatoris.
145.	2.	25.	necis.
146.	2.	10.	inducunt.
150.	1.	7.	in animos.
153.	1.	15.	inſurgendi.
153.	1.	penul.	diuertant.

EL REY.

DO R Quanto por parte de vos el doctor Pedro Guerra de Lorca, vezino de la ciudad de Granada, nos a sido fecha relacion, que con licencia nuestra auia des impresso vn libro que auia des compuesto intitulado Catecheses mystagogicæ pro aduenis, seu profelytis ex secta Mahometana, y atento lo mucho que enel auia des trabajado, nos pedistes y supplicastes os mandassemos dar preuilegio por veynte años para lo poder imprimir y vender, y no otra persona alguna sin su poder, o como la nuestra merced fuesse. Lo qual visto por los del nuestro consejo, y las diligencias que por su mandado fueron hechas conforme a la prematica por nos fecha sobre la impressiõ de los libros, fue acordado que deniamos mandar dar esta nuestra cedula para vos en la dicha raxon, y yo tuuelo por bien. Y por la presente vos damos licencia y facultad, para que por tiempo de diez años primeros siguientes, que corren y se cuentan desde el dia de la data desta, vos o la persona que para ello vuestro poder ouiere, y no otra alguna, podays hazer imprimir el dicho libro, que de suso se haze mencion, so pena que qualquiera persona o personas, que sin tener para ello vuestro poder le imprimiere, o vendiere, o hiziere imprimir, o vender, pierda toda la impressiõ con los moldes y aparejos della, y mas incurra en pena de cinquenta r il maravedis cada vez que lo contrario hiziere. La tercia parte para la persona que lo denunciare, y la otra tercia parte para el juez que lo sentenciare, y la otra tercia parte para nuestra camara y fisco: con tanto que todas las vezes que ouieredes de hazer imprimir el dicho libro durante el

dicho tiempo le traygays al nuestro consejo, juntamente con el original que enel fue visto, que van rubricadas las hojas, y firmado al fin del de Miguel de Ondarça çanala, nuestro escriuano de camara de los que residen enel nuestro consejo, para que se vea si la dicha impresion esta conforme al original, so pena de caer e incurrir en las penas en la dicha prematica. Y mandamos a los del nuestro consejo Presidentes y Oydores de las nuestras audiencias, alcaldes, alguaziles de la nuestra casa y corte, y chancillerias, y a todos los corregidores, Asistente, gobernadores, alcaldes mayores y ordinarios, y otros juezes y justicias qualesquier de todas las ciudades, Villas y lugares de los nuestros Reynos y señorios, y a cada vno y qualquier dellos, que guarden y cumplan y executen esta nuestra cedula y merced que asy vos hazemos: y contra su tenor y forma, ni de lo en ella contenido no vayan, ni passen, ni consientan yr ni passar por alguna manera so pena de la nuestra merced, y de veynete mil maravedis para la nuestra camara. Dada enel Pardo, a veynticinco dias del mes de Octubre, de mil y quinientos y ochenta y seys años.

Y O M P E L R E Y.
Por mādado de su Magestad.

Juan Vaz quez.

TITVLI
CATECHETICI
cum suis sacris lectionibus
recensentur.

Prima Catechesis.

DE secta Mahomedi abiuranda: & lectio .D. Pauli
ad Galat. c. 4. versatur, Nunc autem ò Galatæ, &c.

Secunda Catechesis.

DE habitu, & lingua relegandis: & lectio legitur ex
.D. Paulo ad Ephes. 4. Vos autē non ita didicistis
Christum, &c.

Tertia Catechesis.

DE inuocatione dæmonum vitanda: & lectio ex
.D. Paulo ad Colloff. 2. adducitur, Videte, ne quis
vos decipiat, &c.

Quarta Catechesis.

DE ritu circuncisionis abolendo: & lectio sumitur
ex .D. Paulo ad Galat. 5. state, Et nolite iugo ser-
uitutis contineri, &c.

Quinta

Quinta Catechesis.

DE Fornicatione fugienda: & lectio inducitur ex verbis Apostoli ad Ephesi. 5. fornicatio autem, & omnis immunditia, aut auaritia, nec nominetur in vobis.

Sexta Catechesis.

DE Alijs Mahometanzæ sectæ ritibus profligãdis: & lectio legitur ex. c. 6. ad Romanos, humanum dico propter infirmitatem carnis vestrz, &c.

Septima Catechesis.

DE Superstitione in cibis vitanda: & lectio sumpta est, ex. c. 14. ad Romanos, infirmum autem in fide assumite, &c.

Octaua Catechesis.

DE Communione cum Sarracenis interdicenda: & lectio subinfertur ad Galat. cap. 1. Miror, quod sic tam citò transferimini, &c.

Nona Catechesis.

DE faciendo profelyto ex secta Mahometana: & lectio proponitur ex. D. Paulo. 2. ad Corinth. 6. nolite iugum ducere cum infidelibus, &c.

Decima Catechesis.

DE Doctrina puerorum: & lectio habetur ex priori ad Corinth. c. 3. Tanquàm paruulis in Christo lac potum vobis dedi, &c.

Vndecima Catechesis.

DE Catechizandis rudibus: & lectio reuocatur ex Paulo

Paulo. 2. ad Timoth. 4. prædica verbum, inſta opportu-
nè, & importunè, &c.

Duodecima Catecheſis.

DE Cura pro mortuis gerenda: & locus. D. Pauli. 1.
ad Corinth. 15. declaratur, notum vobis facio fra-
tres euangelium, &c.

Decimatertia Catecheſis.

DE Legibus conditis, & condendis: & lectio Pauli
. 1. ad Timoth. 1. inferitur. Scimus autem, quoniam
bona eſt lex, &c.

Decimaquarta Catecheſis.

DE Hæreticis puniendis: & D. Pauli in hæreticos
diuectio exponitur, Hæreticum hominem poſt
vnam, & ſecundam monitionem deuita, &c.

Decimaquinta Catecheſis.

DE Regimine ſpiritali profelytorum: & Pauli mo-
nitio ad Titum. 3. affertur, admone illos principi-
bus, & poteſtatibus ſubditos eſſe, &c.

Decimaſexta Catecheſis.

DE Regimine temporalis profelytorum: & theore-
ma ex. D. Paulo ad Romanos. c. 13. ſumitur, Vis nõ
timere poteſtatem? bonum fac, & habebis laudem ex il-
la, &c.

L A V S D E O.

P... ..

P... ..

De

De

De

De

De

F A V S D E O

PHILIPPO .II.

HISPANIARVM REGI

*Catholico, Petrus Guerra de Lorca, Do-
ctor Theologus Granatensis.*

S. P. D.

VM Mecum ipse tacitus perpen-
derem, Catholice Philippe, virus
illud pestilentissimum reliquiarum
sectæ Mahometanæ, nondum in
Hispania extinctarum, sed nostro
magno malo cotidie renascentium,
pullulâtiumq; huc animum meum
appulli, vt pro virili nostra portione, ac doctorali mune-
re, in illis extinguendis attentior insudarem: ac Deo dâ-
re illud nobis eueniret, vt proximorum in fide infirmâ-
tium, tam animarum quàm corporum salutem colerem,
& illam modis omnibus negotiarer. Sed quæ me in tan-
tum opus, ab alijs curis distractum, vel volentem, vel no-
lentem traxerint, suo ordine enarrare incipiam: quò &
animus noster erga tuum, Philippe maxime, obsequium
apertus sit, & qui hoc opere nunc temporis à me iuuan-
di, leuandiq; veniunt, id in animos suos inducant, me de
illorum spiritali salute tecum tantumdem agere. In
primis zelus pro domo Dei comedés me, si forsam Deo
pro nobis ad prælium cum istis Mahometanis descen-
dente, eorum falsa dogmata, vera ac pia hac confutatio-

ne

ne humi prosternam cum suis assertoribus suo Mahomede, & operibus carnis valde deuotis. Deinde horum infirmorum sollicitudo me huc, illucq; paulò momento impellit, vt si voti nostri compos iam nunc factus (prout à Deo cotidie efflagito) eos omnes ad æternam salutem prouocando, ad sanam mentem, ac bonum de Deo sensum reducam. Subinde anxium, ac sollicitum alia post

Mat. 25.

Luca. 19.

modum me vexat cura, qualiter accepto talento bonam illius rationem proprio domino redditurus sim, & profelytis istis ex secta Mahometana, quasi luchro nostro accrescete, ad Deum conuersis, & me à Deo remuneratore audiente, quia in pauca fuisti fidelis, intra in gaudium domini tui. Quæ omnia ad iustam trutinam librata, nec ab isto labore deterrere, nec ab eodem iam incæpto desistere, nec in media via lassum permanere, nec deniq; ab optata merita, cursu nostro iam iam contingenda, sponte mea properantem, retardare me fecerunt. Sed & alia mentem meam cogitatio subiit, quæ olim re-

Cic. lib. 1.

offic.

thorices Principem ad labores multos deuincendos pro patriæ salute exagitabat, hominem, scilicet, ita à natura comparatum, vt non sibi soli, sed & patriæ, & amicis natum videre sit. Cuius sanè exemplum non tantum suæ tempestatis percelebres viros, quos illa ætas & habuit, & coluit plurimos, sed & reliquos quosque vsque ad mundi periodum ad omne virtutis opus, & patriæ, & amicis in tempore impendendum, fortiter ac suauiter traxit. Quibus tandem rebus commotus (Deo optim. max. pro nobis hoc ita disponente) vni Theologiæ amariæ meæ dulcissimæ, ac iocundissimæ, sacerdotium Christi regale, quasi opportunum ac faciendum socium in via nostra maritandum fuisse, coniungendumq;

gendumque, iam olim ipse animo meo persuasi, quibus
præsidij, cordisq; mei delicijs semel illectus, fretusq;
multum, tanto operi lubentius accingor. Quid enim,
nunc superest, postquam spiritualem medendi artem à
Deo, & Christo eius, huius tantum boni primario auctore,
qui in sortem sacerdotalem me, licet indignum, transtu-
lit, affecutus fuerim, nisi & chirurgi, ac medici munus
exequi in ægris istis subleuandis, & infirmis quibuscun-
que in fide assumendis. Ille etenim, qui est medicus ac
medicina, sacerdos & hostia, vnctus & vnctio Iesus
Christus dominus noster, dedit suis apostolis, ac sacer-
dotibus omnibus potestatem calcandi supra serpentes,
& scorpiones, & curandi omnes languores, & infirmi-
tates. Cum autem illud vnum ab iniuncto munere, ac
sancto proposito deterreret, ipsa scilicet maleualerium
conditio, quæ & medicum respuere, maledictis perse-
qui, iniurijs afficere, medicinam abhorrere sæpius so-
leat, utpote quæ innata grauedine cum sanis non con-
sentiat, nec benè diiudicet, quid oculis acre seu mordax
collyrium, quid auribus admotum pharmacum, quid
graue olens naribus pastillus, pro recuperanda valetu-
dine, præstare possit, iam nunc illud mihi faciendum
existimaui, ut qui solus istius infirmi nec linguam fre-
nare, nec ab iniurijs cohibere, nec manus aut pedes pro
admouenda medicina vincire, quò, velit nolit, illam
acceptet, ac magnificet, ad te vnum, Philippe maxime,
regali ac suprema potestate fulgentè, quæ parè, immò
ad maiora studia potentior cunctis nouit orbis, sup-
plex deuenirem, & humiliter deprecarer, ut pro leuan-
do infirmo hoc, qui nuper in latrones, id est, dæmonè,
& Mahomedum, toti Hispaniæ tuæ, immò creato in super
orbi

orbi insidiantes, miserè incidit, pro innata tua virtute
mihi socium te ipsum præbere velis, vt in stabulum du-
camus ambo, postquam iacentem in via leuauerimus:
& dum alter ex promptuario ecclesię medicamina pro-
ducit, ligatq; fortiter vulnera Christi vino & oleo per-
linita, alter interim tantisper teneat, ne forsan mederi
recuset, curamq; illius habeamus adinuicem, donec pri-
stinam sanitatem recuperet. Nec multum profectò à
tam munifico ac liberali principe, qualis Philippus no-
ster ab omnibus iudicatur, ex postulasse ratus sum, cum
soleat ipse pro suorum subditorũ salute omni pericu-
lo sese exponere, nulli labori parcere, ac singulis in sua
republica malis emergentibus intrepidus sese oppo-
nere, quò illam saluam, ac liberam vel solus reddat. At si
Ecclesię Romanę res agatur contra illius hostes acer-
rimos primus armatus incedit, vt eos vel vnire denuò,
vel si nolint, longius ab ea propulsare, & quasi ad exte-
ras & barbaras nationes profligare solus cõfidat. Nouit
enim ipse qualiter ecclesię filiũ, viribus aliàs ac poten-
tia præditum, deceat multum, hæreticos quosque reuin-
cere, armamentarium contra illos ad manus habere, ar-
ma sua expedire, gladio & ense præcingi, quibus decen-
ter ornatus non tantum hastis contortis, bibratisq; sa-
gittis eosdem subitæ internecioni dare, sed illis etiam
orthodoxæ veritatis quasi cuspide leuiter præfixis, à sa-
gitta volante in die, à negotio perambulante in tene-
bris, ab incurfu, & dæmonio meridiano tueri quidem,
ac defendere valeat. Qui vt probè hætenus contra hæ-
reticos quosq; dimicauit, quorum aliquot subegit, reli-
quos verò nunc tandem Deo duce extinguet, vnum
profectò superest sibi perficiendum, contra istos sectæ
Maho-

Mahometanæ secretos cultores, & occultos totius Hispaniæ hostes insurgere, vt salubria à suis prælatis, medicisq; spiritualibus propinata pharmaca in hoc tempore acceptabili degustent, imbibantque. At si resipiscere pro sua perfidia nolint, vicem suis sceleribus commertam rependant, ne si inulti maneant, nostræ Hispaniæ tanquam clamularij canes magis ac magis in dies infidientur, eamque funditus perdāt. Memor namq; pro hoc opere, quasi penso suo absoluendo, noster Philippus esse debet, quòd Catholici Principis nomen, honorificumq; titulum perferat, quo ab atavis suis, Ferdinando & Isabella, fuerit condecoratus. Qui sicuti iam olim ab omnibus Castellæ finibus Iudaismi, ac Sarracenismi cultores longiùs propulsarunt, & à suis dictionibus extorres fecerunt, ita eorum pronepos Philippus noster de reliquijs eorum providēdū, consulēdumq; in suum animum inducat, quatenus tanto titulo opus hoc eximia laude dignum respondeat. Quæ enim illos principes sui decreti publicati ratio ad exemplū hoc impulit, hæc prorsus Philippum nostrum, charam, ac certam rantorum regum sobolem, & auitæ virtutis legitimum hæredem longiùs vtique impellet, cum iam olim ad regni Hispanici fastigium conscendens (prout in decretis concilij. vj. Tolet. can. iij. est demandatū) certò Sacramento ad id faciēdum fuerit astrictus. Quòd autem Philippus noster factururus sit istius decreti præmaturam executionem, inter alia nō parua, nec tenuia argumenta, quæ de tanto principe circūferuntur, illud plenè conuincit, quòd apud eum cunctis Hispaniæ ciuibus multò securissimum foret propugnaculum, tutaq; totius Christianæ religionis principia, vtpote qui nō appellatione tantum

tantum Rex Catholicus, ac fidei Christianæ defensor
dicitur, sed re quoque ipsa iam dudum Christiano orbi,
immortali cum gloria id fecisset illustrius cōtestatum.
Quare vt recta qua cœpisti via, Catholice, inuicteque
Philippe, vt pergas, oro: & qui regni Granatēsis natura-
les ciues nuper rebellātes domuisti, superbos debella-
sti, subiectis pepercisti, horū superstites, ac ceteros quos
q; tuæ ditionis ex secta Mahometana, p̄selytos ad Chri-
stianā religionem, & communem mansuetudinem cū
reliquis Hispanis ciuibus, Christicolis veteranis, iam
nunc componas, ac pro tua regia humanitate fouere,
tuerique semper digneris. Nostrum præterea laborem
hunc pro illis omnibus in fide assumendis, catechizan-
disque bene insumptū, grato vultu recipias, quo & fru-
ctus huius operis crescat, & Hispania multis fidelibus
adaucta, apud cunctas orbis nationes plurimum valeat
gloriarī. O vtinam Christus Iesus votis nostris annuat,
ac te, Philippe maxime, religionis Christianæ certum
asylū, ac bonarum literarum vnicum ornāmētum, diu
incolumem seruet, tuisq; posteris Hispanica regna dila-
ret, seruetq; in vltimum mundi diem. Vale, ac me tuo
nomini multum deuotum, tuæq; seruituti
perpetuò addictum, tuo fauore
leuato.

I

E P I S T O L A
exhortatoria.

Hispanis Præsulibus, & delectis à se parochis profelytorum ex seclta Mahometana, Salutem spiritualem, & æternam pro suo labore mercedem auctor precatur.

L L V D Profectò vnum, quod à Christo *Matth. 25.*
edocti catholici omnes profitentur, quatenus
& publici muneris, & accepti talenti, singu-
li quig rationem Deo sint reddituri, me omnino coegit,
tum accepto talento, quod in terram non licebat absco-
dere, proximorum in fide infirmantium salutem nego-
tiari, tum etiam prælatis, parochisque eorum in memo-
riam reuocare, quatenus ad catechismũ omnium profe-
lytorum ex seclta Mahometana in hoc tempore sue salu-
tis acceptabili, teneantur. Hic enim dies salutis his gẽ-
tibus illuxit, si pro sua catechesi suos præsules, paro-
chosq; negotiantes videant. At verò zelus salutis pro-
ximorum, & importuna multorum præsulum, & pa-
rochorum petitio, pro hoc opere catechetico compilado,
& in publicum edendo, me impulere, quatenus in Dño
confidamus omnes in adminiculũ parochorum, & subdi-
torum leuamen, tantum opus fore cessurum. Neq; verò
quẽquam latere arbitror, quid Christus seruator noster
A pro

Matth. 18. pro vna tantum deperdita oue (vt in parabola habetur)
Luca. 15. & querenda, & in suum ouile reducenda præstiterit,
 & quibus pastoribus seruandam tradiderit, tanquam
 illius rationem exactam suo domino reddituris: quibus
 etiam sub mandato iniunxit, ne pastoribus mercenarijs,
Ioan. 10. qui voraces lupos ab hoc ouili arcere nolunt, & ab eis
 fugiunt, committerent. Quò verò huius rei excusa-
 tionem non audeant pastores ecclesiæ pratexere, ab il-
Iuramentum lis in sua consecratione sacramentum exigitur tam de
Episcoporum custodiendis ouibus, sibi à primario pastore, & Chri-
in cōsecratio sti vicario in custodiam traditis, quàm de reddenda
ne. in integrum de illis ratione, vt qui id minus fece-
 rint, ipsi soluendo sint, quasi facti rei, vel vnius de
 perditæ tantum ouis, pro qua Christus mortuus est.
In vita. D. Hoc autem graue onus sibi iniunctum. D. Gregorius
Greg. Papa. Pontif. Max. miris lachrymis deplorabat: vnde in
 hæc verba prorumpere erat solitus: Hei mihi, quod
 si vnâ tantum ex Christi ouibus mea culpa perire
 contingat, quia pro illa animam meam sponpondi,
 damnum suo domino tenebor restituere, nec pro me
 alius fideiussor debitum soluet. Diuus etiam Ber-
In quadam nardus, dum abbatem quendam sui ordinis vita fun-
epistola. ctum, vinculo mutue charitatis suis lachrymis redi-
 mere optaret, suam electionem in abbatem deplora-
 bat dicens, abbas fuit, & ego, ille iam sui muneris
 rationem dedit, & ego nescio qualem iniuncti officij sim
 redditurus. Huius autem periculi notissimi causa,
 multi

multi sunt timoratae conscientiae viri, qui episcopale
 munus omnino recusant, ac sibi soli vivere sanius eli- S. Th. quodli-
 gunt, quam saluti proximorum interdum deficere. be. 3. q. 4. ar.
 Quorum laudo consilium, & ambientium tantum mu- 9. & 22. q.
 nus damno desiderium cum doctore angelico. Qui 185. artic. 1.
 pro suo ingenio bene distinguit inter petitionem cathe- & 5.
 dre Theologicae, & officij episcopalis: nam illam (in-
 quit) licebit appetere, officium autem pastorale, quod
 miram requirit charitatem, non ita. Qui enim episco-
 patum desiderat, cui annexa est virtus charitatis,
 quasi de possessione illius praesumens, de superba ela-
 tione palam conuincitur, ac proinde de amissione cha-
 ritatis, si forte illam habebat. At e contra qui labo-
 rem impositi oneris humiliter non recusat, ad salutem
 animarum attentus, à. D. Paulo sic commendatur, Ita sancti do-
 qui episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. ctores huc lo-
 Sed admissio munere ab ecclesiae pastoribus & labo- cū exponunt.
 randi, & subditis prodesse, magis quā in illos domi-
 nandi, vtrumque panem suis ouibus impertiri student
 cum fidelitate, & prudentia: vt pro illis dicatur
 euangelicum illud paradygma, Quis putas est fidelis Luca. 10.
 dispensator, & prudens, quem constituit dominus super
 familiam suam, vt det illis in tempore tritici mēsuram.
 Et quia de neochristianis, seu moriscis in fide formādis Præsules Gra-
 futura est nostra institutio, cunctis ecclesiae episcopis, natēs. & Va-
 quorū curae nūc isti subsunt, praesulum Granatensium, & lentini pro sa-
 Valentinorū exemplum ob oculos eorum ponā, qui dum lute Morisco-
 labora- rum labora-
 bant.

viuerent, somno, labori, cibo, potui non parcentes, in illis ad Christum suauiter trabendis, perpetuò inuigilarunt, & à se delectis parochis certā catechesin pro illis absoluendam in scriptis tradiderunt. Ipsi verò omnem lapidem in tanto opere mouentes, vel in lingua Arabica mediocriter instructi, vel suo vulgari sermone, de salute suorum subditorum cum ipsis cotidie agebant, & verbum Christi in tempore annuntiabant: quoniam ex Apostolo didicerant, fides ex audi-

tu, auditus autem per verbum Christi perficitur: & ex Salomone iubente, Vbi auditus non est, non effundas sermonem. Quare, vt concludam, illud postremò nostris pastorib⁹ referā, quod olim Christus Saluator noster perfidis, auarisq; Phariseis vitio, & probro dedit.

Vae vobis (dicens) scribae, & Pharisei, qui circuitis mare, & aridam, vt faciatis vnum profelytum: & cum fuerit factus, facitis eum filium gehennae duplo quam vos. Oportebit ideò non tantū in faciendo profelyto laborare, sed etiā totis viribus incūbere, ne à fide suscepta quoquo modo deficiat: hic est enim animus Christi magistri nostri in redarguēdis tum Phariseis, tum etiā reliquis suae ecclesiae pastoribus. Discant proinde omnes, ad quos Christus loquitur in adducta parabola perditam ouem sollicitè quærere, quæsitam reperire, repertam super humeros leuare, & ad salubria ecclesiae pascua reducere. Tunc namq; gaudium obueniet angelis Dei super vno peccatore pœnitentiam agente, quam super

nona-

Luca. 15.

Matth. 18.

nonaginta nouem iustis, qui non indigent pœnitentia.
 Quapropter precemur omnes supplices Christum Ie-
 sum, pastorum omnium formam, qui pro suis ouibus
 quærendis, redimendisq; ad nos venit, & quibus suum
 corpus, & sanguinem incibum, & potum dedit: vt sub-
 stitutis pro se pastoribus in sua ecclesia spiritum gra-
 tiæ quærendi, inueniendi, curandi, leuandiq; super hu-
 meros suos deperditas quasque oues, benignus conferat,
 quò fiet, vt suas, & subditorum animas in Christo lu-
 crentur, & ad cœlestia pascua feliciter perueniant.
 Quòd si digestus hic noster labor, pro his ouibus ad Chri-
 sti ouile reducendis, rudibusq; catechizandis, pastori-
 bus Christi quidquã præstiterit, Christo Iesu, totius bo-
 ni primario auctori acceptum referamus, qui mensu-
 ram bonam, confertam, & coagitatam dabit in sinum
 eorum, qui pro salute suarum ouium parum, aut mul-
 tum insudauerint. Denique nos in lectorum gratiam
 collectanea quædam ex singulis catechesibus intuli-
 mus, vt si quando lectorem protracta catechesis fasti-
 diret, eadem breuius collecta, ac mira varietate refer-
 ta, ipsum delectaret, atque ad percurrendam le-
 ctionem moneret.

Collectanea
 ex catechesi-
 bus lectori
 erunt vtilia.

VITA MAHOMEDI falsi prophetæ, ac demonis ministri: collecta

per. D. Eulogi varijs in locis suorum operum,
quæ in margine apponuntur.

I
Ex Apolo-
getico marty-
rum post ini-
tium. fol. 80.
lib. 1. memo-
riale sancto-
rum. fol. 17.

Abach. c. 1.

MORTVS Est Mahomat hæresiarches
tempore Heraclij imperatoris, anno imperij
eius septimo, currente Era sexcentesima, quin-
quagesima sexta, anno Christi nati sexcentesi-
mo decimo octavo. In hoc tempore Isidorus
Hispalensis Episcopus in Catholico dogmate
claruit: Et Sisebutus Toletæ regale culmen obtinuit. Ecclesia
Beati Euphrasij apud Illiturgi urbem ædificatur super tumu-
lum eius. Toletæ quoq; Beatæ Leocadiæ aula miro opere, iu-
bente prædicto principe, culmine alto extenditur. Obtinuitq;
prædictus Mahomat, nephandus propheta principatum annis
decem, quibus expletis mortuus est, & sepultus in inferno.
Exordia verò eius fuerunt talia. Cum esset pupillus factus est
cuiusdam viduæ subditus: cumq; in negotijs cupidus scelerator
discurreret, cœpit iam Christianorum conuentibus ac iduè in-
teresse: & vt erat astutior tenebræ filius cœpit nonnullas colla-
tiones Christianorum memoriæ mandare, & inter suos brutos
Arabes cunctis sapientior esse. Libidinis verò suæ succensus fo-
mite, cū patrona sua iure barbarico in ira congressus est. Moxq;
erroris spiritus in speciē vulturis ei apparēs, os aureū sibi osten-
dens, angelum Gabrielem se esse dixit, & vt propheta appare-
ret, impetrauit. Cumque repletus esset tumore superbiæ cœpit
inaudita brutis animalibus prædicare, & quasi ratione quadam,
vt ab idolorum cultu recederent, & Deum incorporeum in cœ-
lis adorarent, instituit. Occulto quoque Dei iudicio (qui olim
per prophetā dixerat Ecce ego suscitabo super vos Chaldeos,
gentem amaram, & velocem, ambulantem super latitudinem
terræ, vt possideat tabernacula non sua, cuius equi velociores
lupis vespertinis, & facies eorum vt ventus vrens, ad arguendos
fideles, & terram in solitudinem redigendam) nocere eos per-
misit.

misit. Primum namque fratrem imperatoris, qui illius terræ ditionem tenebat, interimunt, & euantes de triumpho victorię glorioſi effecti, apud Damascum, Syrię urbem, regni principium fundauerunt. Pſalmos denique idem pseudopropheta in ore insensibilium animalium composuit, vitulę scilicet rubrę memoriam faciens. Aranę quoque muscipulę ad capiendas muscas historiam texuit. Vpuppę præterea, & ranę cantus quosdam composuit, vt foetor vnus ex eius ore eructaret, garrulitas verò alterius in eius labijs non desineret. Alios quoque ad condimentum sui erroris in honorem Ioseph, Zacharię, siue etiam genitricis domini Marię stylo suo digessit. Cumque in tanto vaticinię sui errore duraret, vxorem vicini sui nomine Zeid concupiuit, & suę libidini subiugauit. Quod scelus maritus eius sentiens exhorruit, eamque prophetę suo cui contradicere non valebat, permisit. Ille verò quasi ex voce dominica in lege sua illud annotauit, dicens, Cumque mulier illa displicisset in oculis Zeid, & eam repudiasset, sociauimus eam prophetę nostro in coniugium, quòd cæteris in exemplum, & posteris fidelibus id agere cupientibus, non sit in peccatum. Post cuius tanti sceleris factum, mors animę, & corporis illius, simul appropinquauit. At ille interitum sibi imminere præsentens, quia propria virtute se resurrecturum nullo modo sciebat, per angelum Gabrielem, qui ei in specie vulturis apparere, vt ipse aiebat, solitus erat, resurrecturum se tertia die prædixit. Cumque animum inferis tradidisset, solliciti de miraculo, quod eis pollicitus fuerat, ardua vigilia cadauer eius custodiri iusserunt. Quem cum tertia die foetentem vidissent, & resurgentem nullo modo cernerent, angelos idè non adesse dixerunt, quia præsentia suorum terrentur. Inuento igitur salubri (vt putabant) consilio, priuatum custodia cadauer eius reliquerant, statimque vice angelica ad eius foetorem canes ingressi latus eius deforauerunt. Quod reperientes factum residuũ cadaueris eius humo tradiderunt. Et ob eius vindicandam iniuriam annis singulis canes occidere decreuerunt, vt meritò cum eo habebant illic participium, qui pro eo dignũ meruerunt subire martyrium. Dignè ei quidem accidit, vt canum ventrem tantus, ac talis propheta repletet, qui non solum suam, sed multorum animas inferi tradidisset. Multa quidem,

Mors Mahomedi quę canes lacerauerunt.

Vita Mahomedii.

2
Damnat prudentiam eorum, qui pro impia in Mahomedum religione sanctos occiderunt.

& alia scelera operatus est, quæ non sunt scripta in libro hoc, hoc tantum scriptum est, ut legentes quantus hic fuerit agnoscant. Ecce qualibus præstigijs deditum vulgus, quantæque impietatis ducem plerique non metuunt sub nomine piæ religionis censerent, afferentes, quod ab hominibus Deum colentibus, & legem habentibus, isti tyrones nostrorum temporum milites occisi fuerunt, nulla discreti prudentia, ut saltem provido cogitamine advertant, quia si talium cultus, aut lex vera dicenda est, pro certo vigor christianæ religionis infirmabitur. Et si quod in veritate fatendum est, notitia sanctæ fidei totius mundi compita penetravit, cunctas nationes terræ peragrans: nullam iam partem orbis expertem luminis eius fore confidimus. Præsertim quia in omnem terram exiit sonus apostolorum, & in fines orbis terræ verba eorum, & omne aliud euangelium præter quod apostoligenibus tradiderunt, anathema magis esse, quam verbum salutis fatemur, sicut dicit Apostolus: Si quis vobis euangelizaverit præter quod accepistis, anathema sit. Et Veritas ore suo discipulos contestatur dicens, multi pseudoprophetæ surgent, & seducent multos: & dabunt signa magna, & prodigia, ita ut in errorem inducatur, si fieri potest, etiam electi. Et iterum, Nolite omni spiritui credere, sed probate spiritus, si ex Deo sunt. Qua consequentia credendum est, dæmoniosum, & mendacio plenam veritatem proferre? fallacis obvolutum legem donare? nempe peruersum fructus bonos exhibere? Ille interim nephandus de malo cordis sui thesauro proferens malum, & vulgo insipienti ducatum impietatis ministrans, vterque præcipitium in chaos æternum poenas luiturus incurrit. De quo, atque eius similibus dominus per Oseam loquitur dicens: Ipsi regnauerunt, & non ex me, principes extiterunt, & non cognoui. Denique inter ceteros post ascensionem domini hæresum auctores, solus hic in faustus nouæ superstitionis sectam instinctu diabolico cõdens, procul a cõuentu Ecclesiæ sanctæ desciscitur, auctoritatē prisce legis infamans, prophetarum vaticinia respuens, sancti Euangelij veritatem conculcans, & apostolorum doctrinam detestans: qui ridiculum potius quam rerum necessariarum causas per eandem sectam suam insinuans, ore blasphemio docuit Christum Dei verbum esse, & spiritum eius, & prophetam quidem magnam, nulla verò deitatis potentia præditum, Adæ similem, non Deo patri æqualem

æqualem. Qui ob meritū sanctitatis sancto repletus spiritu per virtutē Dei miraculis claruit, signis atq; portentis enituit, nihil ex propria maiestate, aut deitate p̄ualens: sed vt vir iustus, & pia seruitute Deo coherens votis supplicibus ab omnipotente multa impetrare promeruit. Sed & alia inaudita vanitatis scelerata prædicans, ad inuentionem versipellis, à quo obsidebatur inuenta, qui se eidem transfigurauit in angelum lucis, delubra in quibus pessimum suum dogma coleretur, extruxit, constituens in vltimo idolatriæ ritu turrem altiore pinnaculo cæteris ædibus prominente, ex qua populis veneno nequitia suæ illecebris sacrilegi furoris concionaretur decretum, quod hodie suæ impietatis sacerdotes ab illo edocti obseruant. Ita vt more aselli diffusis mandibulis, impurisq; patentibus labijs, horrendum præconium non prius emittant, quàm obseratis vtroq; digito auribus, quod alijs exequendum annunciant, quasi quoddam edictum sceleris, idem ipse eorum propheta audire nō patitur. Quem impietatis ruditū dum diuē memorię auus meus Eulogius aure captaret, ferunt continuo vexillo crucis frontem præmunientē, cum gemitu hunc psalmum solitum fuisse cantare. Deus, quis similis tibi? ne taceas, neq; sileas deus, quoniam ecce inimici tui domine sonuerunt, & qui te oderunt leuauerunt caput. Nos autem mox, vt fallentis vocem præconis audimus, confessim oramus, Salua nos domine ab auditu malo, & nunc, & in æternum. Et iterum, Cōfundatur omnes, qui adorant sculptilia, & qui gloriantur in simulachris suis. Cuius quidem erroris insaniam, prædicationis deliramēta, & impiæ nouitatis præcepta, quisquis catholicorum cognoscere cupit, euidentius ab eiusdem sectę cultoribus perscrutando aduertet. Quoniam sacrum se quippiam tenere, & credere autumantes, non modo priuatis, sed apertis vocibus vatis sui dogmata prædicāt. Multa etiam apud quosdā nostrorū scriptorū inueniet, qui zelo Dei armati aduersus ipsū vate impudicū pudētī exarserūt stylo. Sed & nos in illo Memoriali sanctorum opusculo huius sectæ errores ex parte digessimus, refutauimus, & confodimus.

Ipsi quoq; sancti, qui hanc corporis cladem cœlitus compuncti propter veritatis professionem aggressi sunt, in nullo à prædictorum custodia mandatorum se auertunt: quia & propter Deum inimicos diligentes, de salute eorum valde solliciti, ne

Mahomedi de Christo seruatore nostronephariū iudicium, vt habet in Al-rano Azor.

4. 13. C. 11 Maurorū sacerdotum turribus proclamant ad sua sacrificia & orationes. Psal. 82.

Psal. 96. Hoc propter Speraindeo abbatem, de quo li. 1. memorial: Sanctorum in pri. Vi habetur in lib. citato. fo. 22. C. 23.

Vita Mahomedi.

diutius labyrintho impietatis detinerentur, arguere non destiterant. Et beneficientes his, qui oderant Christum, melius visi sunt per effusionem sanguinis veccordiam eorum, quam per doctrinae verba instruere, ut relicta vanitate superstitionis, non solum Christum credere, verum etiam usque ad mortem propter illum decertare contenderent. Sine dubio precibus, & obsecrationibus, etiam apud dominum animarum impetrantes salutem eorum, qui saepe & incessanter Ecclesiae membra calumniantur. Quapropter exemplo veri magistri educati, cum ad passionem traherentur, maledicti non remaledicebant, flagellati non murmurabant, comminati silentium obseruabant: hoc solum modò exprobrantes, quod Deo conuicium infert, & quod maiestatem tremendam impugnat. Sacrilegium, scilicet, illius vanissimi, ac perditii homunculi prophetismum, qui non veritus est spiritu diabolico perarmatus se loco prophetarum inserere, sanctisque praedicatoribus, ut deificus euangelizator adijcere. Et cum toto penè orbe euangelica praecelleret veritas, nec deesset lux fidei Christianae à noticia gentium, quia in omnem terram sonus eius exiuit, patientibus iam domui Dauid, & habitantibus Hierusalem tinctionis gurgitibus in ablutionem peccatoris, & menstruatæ, maxime in oriente, quo mysterium incarnationis Christi speciali effectu quodam modo operatum est. Vbi quoque, & hic sceleratissimus, ac peruersus vates exortus, & enutritus est, nescio qua preceptus infania, clarentibus iam in mundo lucernis, tanto se perditionis laqueo dare praecipitem non extimuit, tatarumque animarum irreuerenter paricidam se fieri non expauit. Cum scriptum sit: Os quod mentitur, occidit animam. De quo olim Zacharias propheta locutus est dicens: In illa die dicit dominus exercituum: Disperdam nomina idolorum de terra, & non memorabuntur ultra: & pseudopphetas, & spiritum in mundum auferam de terra: & erit cum prophetaeuerit quispiam ultra, dicent ei pater eius, & mater eius, qui genuerunt eum, non viues: quia mendacium locutus es in nomine domini. Et confringent eum genitores eius, cum prophetaeuerit. Idcirco huic perditio, atque spurcissimo vati resistere, virtus inactae coronae est: sum mumque trophaeum tanti derisoris cultum euertere; adeò ut si illum aetas nostra superstitem haberet,

nequa

1. Petri. 2.

Mahomedi
impia scelerata.

Psal. 18.

Sap. 1.

Zach. 13.

nequaquam ab eius esset interitu Christicolis resiliendū, quāto magis non sit dignum eius hodie dogma venenosum infringere, maledicere sectam, detestari sententiam, qui tantæ multitudinis perditiōem inducens, perenni eam dedicarit barathro. Foretque (vt reor) tunc melius pœnitudinem vnus occissi homunculi gerere, quam tot nationum luere perniciem: congruè vniuerso regi consulendum arbitrantēs, dum vnus pecudis ē medio conati fuissent auellere contagium. Quoniam quemadmodum sine culpa non est maledicere iustos, pios persequi, aduersitatem parare electis, ita magni meriti esse credo subuertere impios, Ecclesiæ hostibus contraire, bellum parare incredulis, & framea verbi Dei concidere aduersarios fidei: vt secundum psalmistam, contra Deo inuidentes perfecto armati odio exurgentes non curemus de inimicitia eorū, quibus est amica impietas. Neque enim sine culpa patitur fieri patrum doctrina eos, qui improbo silentio erga dogmata torpēt hæreticorum, & e regione hostibus fidei non occurrunt, aut zelo creatoris vindictam in hæreticos non exercent. Quod benè Arnobius Rhetor, dum centesimum tricesimum nonum psalmum interpretaretur, dicit: Qui pepercerit hæresiarchis, aut prædicatoribus falsitatis, & non eos gladio fidei suæ iugulauerit, hoc ei euenire, quod euenit Sauli, quis ambigat? aut qui misericordiam suam putauerit se in hæresi permanentibus exhibere, quis neget similiter à regno Dei excludi, sicut Saul à regno humano probatur exclusus? qui vana miseratione Amalechitis parcens, subitò semetipsum Dei benedictione, & regni sceptro priuatum ingemuit. Et si hoc ijs, qui contradictoribus veritatis non resistunt, promittitur, quod, & quale erit vltionis discrimen ijs, qui derogant electis? quia non solum expugnare hæreticos nolunt, verumetiam expugnantibus maledictionum armis accincti occurrunt. Hæc de vita Mahomedi collecta apposuisse sufficiant. Reliqua in Di. Eulogio perlegenda omittantur.

Psalm. 128.

6

Arnobius
Rhetor.

SCHO-

SCHOLIA AVCTORIS
in vitam Mahomedi.

- 1 **E**Xortus est Mahomat. Satis clarè D. Eulogius Mahomedi, falsi prophetæ tempus, & mores describit, tacitus verò tanti imperatoris Heraclij, & illius temporis Christianorū principum desidiam damnat in extinguendo Mahomedo, cum suis falsis dogmatibus. Qui parva scintilla inferni in Arabia fuit, quæ paulatim decrescens, & orbem inflamans, mediam fermè eius partem igniuit, & in æternam flammam detraxit. O utinam donet nobis Deus (quâvis conatibus nostris dæmon sese opponat) ut de illo victoriam reportemus, & hoc nostro labore, & opere catechetico Mahomedi deuotos ad Christi cultū, & Romanæ ecclesiæ obedientiã reuocemus. Huc enim labor hic noster tendit, quod à Domino (ut spero) prosperabitur.
- 2 Nulla discreti prudentia. Loquitur sanctus doctor de Alphachinis, seu magistris sectæ Mahometanæ, & maioribus illius populi, qui suo Mahomedo suas animas tantum deuouerant, ut quotquot in suum prophetam aliquid dicerent, Christum Iesum, & eius euangelium annunciantes, illicò in malam crucem damnarent, ac mille necibus in frustra decerperent: quod dum faciunt, obsequium sese prestare Deo arbitrabatur. Proinde horum religionem falsam, impiamque dijudicans, nulla discretos fuisse prudentia sanctus martyr contestatur.
- 3 Ore blasphemus docuit Christum. Hic error Arrij, dicitis, Christum creaturam, & Patre æterno minorem, aperitur: quem errorem à Sergio monacho Arriano Mahomedus, eius discipulus, cum alijs multis temerè imbibit. Sed paulo post demônis astutia suum magistrum Mahomedus interemit, ne barbari illi, à se decepti, sectam suam Sergio tribuerent, nèue ab eodem de sua incantatione, & mendacio aliquando edocerentur.

4
 Ipsi quoque sancti. De sanctis martyribus, in sectam Mahomedi inuehentibus, crebrius mentionem facit, nam ad eorum illustria martyria conscribenda (Deo pro suis sanctis ita disponente) D. Eulogius animum suum appulit. Dum verò opus peragit, in Mahomedi sectam, & mores, & eiusdem cultorum rabiem in sanctos, de Christo testimonium ferentes, incidit. De quibus pauca, nam ad martyrum historiam anhelans properabat, quibuscum penè ultimus in illa persecutione martyrio vitam finiuit. Cuius illustre martyrium Aluarus Cordubensis, eius discipulus, scripto nobis reliquit, & eius operibus, doctissimi historici Regij Ambrosij de Morales cura, annexum est, tanquam lectu dignissimum.

5
 Summumque trophæum. Alludit sanctus Doctor ad militum Christianorum constantiam, tam in contemnendis minis principum tyrannorum, quam in resellendis erroribus impij Mahomedi. Incepit autem hæc persecutio tempore Habdarahgmani, regis Cordubensis, sed tempore Mahomedi filij sui magis increbruit. Nam palatio regio Christianos depulit, & arrepta parua occasione in reliquos, qui permissu regio cum Mauris referti vitam degebant, seuire cœpit: ut habetur in. 3. lib. Memoriale sanctorum, cap. 1.

D. Eulogius
 lib. 2. memoria.
 ria. Sæct. c. 16

6
 Neque enim sine culpa. Hic feruens spiritus tanti doctoris, & martyris Eulogij, tam adscribendum contra errores istius hominis spurcissimi (si homo dicendus sit, vel non potius dæmō) quam ad ferendū pro Christo testimoniū agnoscitur. Quis hæc legat, qui non illicò tanquam in furorem versus, non tantum calamum ad detestandas, relegandasque nenas Mahometanas, quam ensē pro interimendis Mahomedi cultoribus, non capiat intrepidus, certam de inimicis victoriam, Christo annuente, reportaturus? Velim igitur, ut ecclesie principes, & animarum rectores, tam impugnationi huius vanæ sectæ, quam profelyto-

Votū auctoris
 de salute
 istorū profelytorum.

rum

Vita Mahomedi.

Fiant officia
propria san-
ctis martyri-
bus in locis
in quibus or-
ti fuere.

Leonegild^o,
& Rogellius
martyres Il-
liberienteses.

rum ex seſta Mahometana catechiſmo hoc tempore, in quo in
Hispania, & alijs orbis partibus, multi neochriſtiani ex illa ſe-
ſta recensentur, ſeſe conſecrent: ac deinde, vt dum ſuarum diœ-
ceſum tam ſanctis patronis, quàm patritijs diuina officia ad illo-
rum honorem conſcienda parant, hunc theſarum antiquæ hiſto-
riæ ſanctorum, quaſi nunc de terra effoſſum, allatis ſortibus ſibi
diuidant, ac ſingulis martyribus propria officia cum ſuo illuſtri
martyrio, à clero ſoluenda conferant. Neque enim fas eſt, vt
illuſtriſſimi Chriſti teſtes ſuo debito honore, & officio Eccle-
ſiaſtico, à nobis defraudentur: nam quamuis per aliquot annos
delituerint ſancti martyres, nos tãto theſauro ditati, ad eorũ ope-
ra imitanda, & officia ſollēni deuotione peragēda, animæ quio-
res reddamur. Quod in gloriã Dei eos glorificantis, & ſanctorũ
cum Chriſto regnantium honorem, & Mahometanæ gētis ſan-
ctorum gloriã indignè ferentis, ſubitam conſractionem, pro-
culdubio cedit. Nos pro ſanctis martyribus Illiberienſibus apud
pũſſimum præſulem Granatensem hanc operam nauauimus, his
proximiſſis diebus, patriæ in qua nati ſumus, licet Herrera de
Hibio in valle Sanctillano, ex familia de la Guerra oriundi, cõ-
ſulentes: reliqui verò ſacerdotes ſuum penſum abſoluent, ſi
ſuis ſanctis patritijs, vel naturalibus ſubinde conſulant.

Cuius operis merces, ſanctis martyribus orãtibz,
à Deo nobis conferetur.

(.?.)

E L E N.

E L E N C H V S E R R O R V M

falsi Mahomedi : qui in his catechesibus , vel ex professo impugnantur , vel breuiter refelluntur :

ordine Alphabetico digestus , in gratiam le-

ctoris. Quibus perlectis Mahomedi, suorumq;

vitam , cum sua religione , fa-

cilè intelliget.

A A.

A B R A H A M Colendus venit , quia pater Mahomedi , & suorum Agarenorum , à quo genus ducere ipsi gloriantur. 4. catechesi.

Agar , ancilla Abrahami , magis quàm Sarra veneranda , quæ Ismaelis , & omnium Ismaelitarum mater habetur . 4. catechesi.

Animæ , exutæ à corporibus , transeunt per fontes aquæ , & ignis , & alijs corporibus immerguntur . 5. catechesi.

Animalia , quæ non ruminant , nec habêt diuisam vngulam , non sunt comestibilia . 7. catechesi.

B B.

Balneorum vsus iuuat Mahomedi asseclas pro leuiorum criminum expiatione , in quibus lotis suum phanum ingredi licet : aliàs non item . 1. catech.

Baptismus necessarius est ad salutem illis tantùm , qui ex Iudaismo ad Mahometismum transeunt . 9. & 15. catech.

C C.

Christus est vnus ex tribus prophetis , qui legem Dei populo dederunt , non autem filius Dei naturalis . 1. catech.

Circuncisio obligat cunctos Mahometanos , cum cæteris legalibus veteris legis sub graui culpa , non tamen obligat octauo , vel certo aliquo die . 4. catech.

Coitus cum bestijs licitus habetur quibusdam Mahomedi discipulis , post longam in hac vita peractam poenitentiam . 5. catechesi.

Coitus

Errores Mahomedi.

10 Coitus cum pueris licitus censetur, tum illis, qui longam poenitentiam absoluerunt, tum alijs, qui nuptias omnino respuere sanius sibi consilium aestimarunt. 5. catechesi.

D D.

11 Deus est vnus in essentia, & potentia, non tamen trinus in personis, qui Mahomedum exaltauit prophetam suum, quem ipse *الذبح*, id est, totum auro confectum depingit. 1. catech.

12 Deus tantum tres prophetas legislatores habet, Mosem, Christum, ac Mahomedum, qui totam Euangelij legem reformauit. 1. catechesi.

13 Deus non est infinitus, sed loco circumscriptus, certa virtute mensuratus, ac finita mensura, ac potentia præpotens. 1. catech.

E E.

14 Euangelium Christi, sicut & Pentatheucus, obseruari debet à Sarracenis, suo Mahomede deuotis. 9. catech.

15 Exlex ille dicitur, qui sectam Mahometanam non profiteatur, & secundum illam non viuit, extra quam nullus saluari potest. Hoc dixit Mahomedus inter priora sua oracula, postea contrarium docuit. 1. catech.

F F.

16 Fides Mahomedi, & suorum, rationi naturali obsistit, & naturæ viribus comprehenditur. 1. catech.

17 Fatum, quod Chizmiam Arabes dicunt, in omnibus rebus Mahomedus admittit, quod vitari non potest: vnde gratiarum actionem pro acceptis beneficijs tollit. 14. catech.

G G.

18 Gabriel archangelus colendus summè, qui legem Dei ad suum Mahomedum tulit. 1. catech.

19 Gula, præsertim nocturna, Sarracenis licita est, ab exitu prioris stellæ vsque ad lucem matutinam, in diebus ieiunium præcipientibus. 7. catech.

H H.

20 Homicidium Arabibus est indictum in omnes, qui suam legem, vel non admittunt, vel execrantur: contra quos licitum bellum Mahomedus indixit. 6. catech.

21 Homo in secta Mahometana viuens ad talem gradum perfectionis potest peruenire, vt omninò impeccabilis fiat. 5. catechesi.

Imaëli factæ sunt promissiones ampliores, quàm Isaac, quibus Mahometani perficiuntur in hac vita. catech. 22

Inuocatio, seu incantatio demonum, Arabibus habenda est in usu: quos vt fratres inuocare in suum auxilium debent, qui per Alcorani obseruationem seruari poterunt. catech. 23

Ieiunium sectæ Mahometanæ, aliquot annis protractum, homines in impeccabilem, sic reddit, vt reliquæ vitæ peccata eidem non imputentur. Quod etiam peregrinis ad Mechæ domum, ex priuilegio concessum est ex Maurorum antiqua traditione. 6. & 7. catech. 24

L L.

Lex Mahomedi, vt ipse gloriatur, sibi data fuit tamquàm correctiua Euangelij, quod Christi apostoli perperam interpretati fuerant: Et ideo Mahomedus gladius Dei dicitur, quia in gladio venit pro hac Euangelij correctione facienda. catech. 25

Legem Christi apostoli malè percipientes, eam corrumpere aggressi sunt: cuius verum, ac sanū intellectum Mahomedus est assecutus. 8. catech. 26

Lotiones quinquies in die, vel aqua, vel lapide à Sarracenis sunt peragenda; pro remissione leuium culparum: quæ non nisi aqua media tolluntur, vel aliquo signo, defectum aquæ supplete: quæ orationi vt pura fiat, anteponi debent. catech. 27

Luna est adoratione patriæ adoranda à Mahomedi cultoribus, quæ causa est totius effectus in his inferioribus. 3. catech. 28

M M.

Matrimonium in secta Mahomedi sola voluntate, vel consensu alterius coniugis potest dissolui, soluto precio dotis promissæ: sed repudiata vxor certis conditionibus à viro suo recipi potest. 5. catech. 29

Matrimonium Sarracenorum pluralitatem vxorum admittit, tot enim illis licet habere, quod alere possunt: dum modo distinctio habeatur inter vxores, & concubinas. 5. catech. 30

Matrimoniū sollempne quater tantum in vita potest ab Agarenis celebrari: concubinatus verò nullies cum ancillis emptitijs: sicut & fornicatio, si precio quantumuis paruo compensetur. 5. catech. 31

Maria ex femine Ioseph concepit, media virtute Spiritus sancti. 32

Errores Mahomedi.

33. Ati, idè Virgo non permansit, i. catechesi.
 33. Maria si virgo pertransit, in altera vita Mahomedo (vt ipse sperat) erit socianda: & ab eodẽ tantã puerperã virginitas violanda. O scelus inexpiandu. D. Eulogius in vita Mahomedi.
 34. Mors corporalis transitus quidam erit ad paradysum deliciarum, Arabibus à suo Mahomede, promissum: nam in ortu citò resurgent, i. catechesi.
 35. Mortui in sepulchris habebunt suarum culparum breuẽ purgatorium: idè citius ad paradysum volabunt, i. catechesi.
 36. Mortui in sepulchris corpora assument, & cibus ibidem paratis reficientur, vt iter ad suum paradysum breuius conficiant, i. catechesi.
 37. Mulieres post hanc vitam non resurgent in suo sexu, sed in virili, & nouis mulieribus tanquã viri associabuntur, i. catechesi.
 38. Mulieres virgines ex virgultis arborum à Deo producendæ sunt, pro satienda libidine suorum Sarracenorum, i. catechesi.
 39. Natiuitas Mahomedi auctiori, & sollempniori cultu celebra-
 39. ri præcipitur, quàm aliorum vatum: quia postremus fuit omnium prophetarum, i. catechesi.
 40. Oratio versus lunam in suo exitu fieri debet à Sarracenis, quã vt Deum venerantur: & nocte aduentante orationem ad Deum faciunt, i. catechesi.
 41. Paradysum finxit Mahomedus in delicijs corporis, & non animæ, quem docti Arabes irrident, i. catechesi.
 42. Peccatum grauius non lotionibus, sed solo vehementi cordis dolore tollitur: ad quẽ, quia non semper credunt sese posse attingere, illud cõmittere Arabes pertimescunt, i. catechesi.
 43. Porcinæ carnes, nec tangendæ, nec gustandæ veniunt à Mahometanis, quia animalis in mundi sunt, & in mundi reddentur, si eas degustauerint, i. catechesi.
 44. Quilibet in sua secta saluari potest, siue Iudæus, siue Paganus, siue Christianus: Hoc asseruit Mahomedus in fine suæ vitæ vt omnibus arrideret, cum antea contrarium docuisset, i. catechesi.
 45. Quales fuerint in hac vita Mahomedi cultores, tales resurgent.

gent in alia, nec vultus, nec gestus mutabunt. 12. catechesi.

RR.

Resurrectio Sarracenorum cotidie fit integrè: quam bruta 45
animalia, super cadauera pascentia, factam esse abundè testan-
tur, si à defunctis corporibus non præterfugiant. 12. catechesi.

SS.

Sepultura ab Agarenis in lato campo est eligenda, & in lo- 46
co, ubi alius non fuerit sepultus: quam ipsi terram virginem vo-
cant. 12. catechesi.

TT.

Talionis lex, etiam post Euangelium, à Sarracenis seruasi 47
da venit, dum modò par iniuria pro pari referatur. 6. catechesi.

VV.

Vinù bibere peccatum est, teste Mahomedo, nec pro potio- 48
ne medicinali eo vti licet, vt oratio sobriè fiat. 7. catech.

Virginitas non est seruanda à Sarracenis, neque in hac vita, 49
neque in altera. 5. catechesi.

Virgines luce perfusæ à Deo creabùtur in paradyso: in quo- 50
rum amplexu lapsum temporis Arabes nõ sentient. 12. catech.

Virgines istæ mundæ dicuntur, quia menstrua non patiun- 51
tur: singulis autem viris plures dabuntur; pro meritorum ra-
tione. 5. catechesi.

ZZ.

Zelotypia non est virtus, vndè non licet zelare vxorem, be- 52
nè tamè dimittere. 5. catechesi.

*Hi sunt grauiores errores Mahomedi, à nobis recen-
siti: reliqui autem meo iudicio numerari nequeunt:
quibus autem hæreticis in suis erroribus consentiat
Mahomedus, annotandum est nunc.*

B. DE ERRO-

DE ERRORIBVS MAHOMEDI

medi in generali.

MAHOMEDVS Inter hæreticos à doctoribus antiquis annumeratus est, quia multa à Christianis didicit, creditq; sed vt genio suo, & vneri indulgeret, cum omnibus ferè hæreticis coincidit. Illud enim quod in principio per Arrium seductor diabolus non potuit perficere, hoc per Mahomedū adimpleuit: & omne Arrianorum venenum, quod in alijs diabolus sparsim disseminauit, in vnum Mahomedum euomuit. Hic mercator fuit vilissimus, princeps latronum, nuntius Sathane, præcursor Antichristi, complementum totius falsitatis, & hæresum. Hic cum Sabelio negat Trinitatis mysteriū. Cum Arrio, & Eunomio supponit Christum esse creaturam. Cum Carpocrate negat Christum esse Deum: sed Deitantiū Prophetam. Cum Cerdonio affirmat impossibile esse Deum habere filium, ob hoc quia uxorem non habet. Cum Manicheo sentit, Christum non fuisse crucifixum: sed alium illi similem, Cum Donatistis pernegat omnia ecclesie mysteria, quæ à Christi persona efficaciam habet. Addit blasphemiam inauditam, cum Origenistis, daemones per suū Alcoranū saluari posse. Cum Anthropomorphitis comunicat, qui Deum corporalem asserunt. Cum Cherintho vltimam felicitatem ponit in voluptatibus carnalibus. Circumcisionem admittit cum Ebionitis. Cū Priscillia-

cillianistis liberum arbitrium hominis tollit, & fatum
 introducit. Cum Manichæis duo principia rerum, bonū
 scilicet, & malum Deum, comminiscitur. Cum Begar-
 dis & Beguinis sentit de perfecta anima, quòd licètiat
 à se virtutes: & quòd tātum gradum perfectionis pos-
 sit acquirere quòd impeccabilis fiat: imò addit ipse, quòd
 peccata post longam pœnitētiam peracta, in talibus pœ-
 nitentibus non sint peccata. Cum eisdem Manichæis cō-
 sentit dicens, naturam corporis insertum habere pecca-
 tum, ac proinde semper ad malum inclinare. Simonie etiā
 Mago alludens, promiscuū fœminarum vsum asseruit:
 saltem precio redēptum: quā conditione ad omnia opera
 carnis licentiam concessit: quam etiam Anabaptistæ,
 nostri temporis hæretici, latius extēdunt. Tatiani men-
 dacium aliquo modo sustinet super ciborū delectu, nam
 aliquos cibos interdicit iste sicut & ille, ad veteris legis
 mandata respiciens. Cum Cynicis philosophis, & alijs
 hæreticis carnalib⁹, docet iste canis spurcissimus, licere
 instar canum fœminis commisceri, & coire. Denique
 in alias multas præter istas Mahomedus hæreses
 incidit. Quas longum esset re-
 censere.

CATECHESIS

PRIMA, EX MYSTAGO-

gicis, De secta Mahomedi
abiuranda.

Lectio hæc D. Pauli ad Galat. c.4. versatur. Nūc autem (ò Galatæ) cum cognoveritis Deum, imò cognovistis à Deo, quomodo convertimini iterum ad infirma, & egena elemēta, quibus denuò servire vultis? dies observatis, & menses, & tempora, & annos. Ex quo illa omnia superstitionis plena elemēta, profelytis ex secta Mahometana primùm interdicēda, ut omninò immemores illius fiant, latius aperiuntur.

P V D Cunctas orbis nationes adeò nota est multorum neochristianorum abominanda, execrandaq; religio, ab omni profus puritate, & pietate aliena, qui suo magno malo in sectā Mahometanam cæci impingunt, illiduntq;, ut hæc tantorum hominū misera conditio, quasi miris lachrymis à nobis redimenda, suorum prælatorum, parochorumque, eorum saluti addictorum, pios animos tangere, crebriusq; pulsare deberet, ut ad istorum egentium medelam, alijs curis posthabitis, in hoc tēpore applicarentur. Huc namque exardens nostri animi desiderium, quod susceptus labor pro hoc opere cōscribendo abun-

Prima Catechesis,

dè testatur, iam nunc tendit, vt in pulsandis prelatorum animis, excitandisq; parochis quasi graui somno correptis, tēpus, & oleum insummeremus, quibus (vt spero) dabit Deus pro sua misericordia pro istis infirmis in fide assumendis & medendi facultatem, & superstitiones quasq; antiquæ suæ sectæ relegandi scientiam, quoniam ipse, *Qui diues est in misericordia, dat omnibus affluenter, & non improperat.* Istorum namq; profelytorum, ex secta, scilicet, Mahometana ad Christum venientium, & inter nos commorantium, tam notæ perfidiæ, quàm diuinæ legi repugnantiæ, aperta testimonia, & ob oculos obiecta exempla, lippis, & tōsoribus notissima, illis omnibus, quibus de eorundem salute, & catechismo ex officio agere incumbit, prorsus sufficerent, vt ad eorum medelam totos sese conuerterent: ac more periti medici agnitis vanæ sectæ ritibus, nœnijs superstitionis, falsis cæremonijs (quæ omnia pestilētissimum morbum, inter illos nunc tēporis grassantem, pepererunt) viuificum medicamentum, quamuis nimis acre vel mordax, auidius adhiberent. Decet enim Christi sacerdotes, tanquàm animarum medicos, & morbos, & medicamina pro illis curandis nosse, dedit enim illis Christus (teste Marco) *Potestatem curandi infirmitates, & eijcendi demonia.* Ampliorem autem eam dixerim illa, quæ olim veteris legis sacerdotibus collata creditur, quibus per Malachiam Dominus intulit. *Labia sacerdotis custodiunt scientiam, & legem requirent ex ore eius, quia angelus Domini exercituum est.* Vbi angelus nomen officij medendi virtutem importat, & interdū in aliquibus suppositis pro medico, vel medicina Dei in sacris literis vsurpari solet. Sed cum prædicti morbificatio à pluribus causis, seu humo-

Iaco. 1. c.

Marc. 3.
& vlt.

Malac. 2

humoribus prouenerit, quæ vnità, & veluti vniformi effectu coalescentes, ægritudinem auxerint, grauiusq; vitæ periculum ægris intulerint, ideò nos varias catecheses quasi pellendæ malæ valetudinis vniuocas causas, seu vniformes rationes in hoc opus crescendum iniunximus, ad exemplum earum, quas sancti patres, tam Græci, quàm Latini, pro illuminatis Hierosolymæ iam olim ediderant, & pro rudibus catechizandis diuulgant. Seruauimus deinde personarum respectum, singulis quorum interest, singulas catecheses, inscribentes, vt illis perlectis, tum suo muneri satisfaciant, tum etiã (quoniam ab ipsis salus tantarum animarum pender) salubri medicamini eisdem præstando valdè intèti adsint. Sed nunc priori loco cõmunis res tam cū principibus ecclesiasticis, quàm sæcularibus agitur. Sed multum profectò optarim, vt Philippus Rex noster inuictissimus, ac summè catholicus, ad hæc omnia suas aures attentus arrigat, sua enim interest neochristianos istos, in suis regnis de gentes, absq; vllò delectu ab omni superstitioso cultu arcere, deinde à communi consortio cum Aphris, Numidis, Agarenisque diuidere, subindè neque exules Granatenses, iam nunc ad Christianam pietatè cum veteribus Castellæ incolis benè compositos, ne ad vomitum redeant, ad optatos suos lares, penatesq; redire. Sed dum tãto operi benè accingimur, Ecce D. Paulum, tonantem ecclesiæ tubam, quasi cum nostris profelytis rem habentem, & ex animo eosdem increpantem, audi uimus, sicut olim Galatas, sub his verbis. *Nunc autem* (o profelyti ex secta Mahometana) *Cum iam olim cognoueritis Deum, imò cogniti sitis à Deo, quomodo cõuertimini iterum ad infirma, & egena elementa, quibus denuò seruire vultis: dies*

D. Cyril.

D. Hilar.

D. Greg.

D. Basil.

D. Chryf.

D. Aug.

Locus Pauli
expenditur.

Prima Catechesis,

obseruatis, & menses, & tempora, & annos. Timeo vos. Quā
fanè obiurgationem, zelo recuperandæ suæ salutis à tan-
to Apostolo Galatis subductam, in istos profelytos re-
torquere libuit. Sicut enim Galatę postquam Christi
Euangelium & audierant, & cordibus suis retinuerant,
ad antiquatę legis præcepta, & muta elementa redeun-
tes, suo Mosi adhæserunt, sic plerique ex istis (salua lo-
quor reuerentia in fide firmiter stantium) posthabita
Christi fide, quasi canes ad vomitum, id est, commen-
tum Mahometanum, & ad sua idola conuersi, contra di-
uinam & humanam maiestatem conspirare ausi sunt.
Et licet isthęc faba in rebellantes benè cussa sit, at reli-
quorum omnium salutem in Christo Iesu, Christiana
vtrique pietate cōmoti, valdè sitimus, exoptamusque.
Paulus igitur sic ad eos inquit, *Modò estis filij, cum Deum
cognoueritis, sed prius eratis serui*, non in carnalium legis
cærimoniarum seruitute, sicut olim Iudæi, sed dæmonū,
idolorum vestrorum, quos tanquam Deos vestros cole-
batis. Quia tunc quidem ignorantem Deum, seruebatis
his, qui non sunt natura dij, sed opinione insensatorum
hominum: qui apud suos coætaneos, & incultos homi-
nes tantum profecerunt, vt folius Dei honorem, velli-
gnis, vel lapidibus, pro humana effigie benè insculptis,
prius ob singularem amicorum memoriam iuuandam,
postea ob cultum superstitiosum (dæmone edocente)
augendū, malè exhibuerint. Hunc idololatrię cultum
damnat Apostolus, dum vni soli Deo per naturam, es-
sentiamue, Trino autem in personis, seruiendum esse
censet. Et Galatis subdit, ante vestram ad Christum
conuersionem, ipsum quidem ignorabatis, & ideo tunc
temporis illa vestra ignorantia aliquid excusationis

Granatensis
rebellio tan-
gitur per a-
cta sub annū
1568.

Sapient. c. 14.
& latius cap.
13.

In clem. de Iu-
daeis, & Sar-
racenis, ritus
Sarracenorū
nō esse tolerā-
dos. decerni-
tur.

in vobis prætexere videbatur: nunc tamen cum à me Christum audieritis, in quo edocti, & fundati estis, nulla vobis excusatio superest, si errare volueritis, sed longè deterius quàm olim delinquetis. Iam profectò non est errandi locus relictus, cum aperta sit veritas, qua Christum per fidem plenè cognouistis: sed addit illicò, dicens. *Imò cogniti sitis à Deo*, approbati que per bonam operationem in vestra fide fundatam. Quare si veram Dei cognitionem per fidem internam ab eo accepistis, qua ratione conuertimini nunc, vrante Dei notitiam, ad seruitutem noui erroris? cur ad seruitutem peccati, dum à Iudæis facti estis profelyti, ab eisdem protracti estis? cur denique post sinceram Euangelij traditionem, gratis à me acceptam, retrocedere elegistis ad elementa, siuè carnalia antiquatæ legis præcepta, quæ sunt Iudæis istis, deceptoribus vestris, sui cultus exordia, infirma profus, & egena, quia nec eos iuuare, nec gratiam conferre valent, post Euangelij sufficientem promulgationem. Quæ sanè elementa, stante illa lege, fortia erant, & stabilia, dum suos cultores comprimerent, & ad fidei iustificationem cohortarentur, & ad maiorem fidei notitiam habendam paulatim eos promouerent, ac manuducerent, quasi certâ quadam pædagogia ad futuram Euangelij veritatem præfigurandam: nunc verò ad præsentiam adumbratæ veritatis, à Christo legislatore, egena, vacua, infirmaque habentur, nec vllum ad fidei, vel gratiæ susceptionem præparant: iam neminem ad Dei cultum constringunt: iam denique nihil præfigurât, nihil vtiq; cultoribus suis in tanta Mahomerana perfidia à dæmone detentis profunt, nihilq;

illis

illis boni conferunt. His itaq; virtute destitutis, & inanimibus elementis denuò vos seruire vultis, quasi excerebrati, & omniratione destituti, cum potius in communi, & Christiana libertate, quam Christus suis affeclis largius dedit, securè permanere deberetis. Si quidem obseruare vosmet disponitis dies festos, sicut sabbata, & mensium exordia, neomenias, & tempora festis certis præfinita, & quoniam talibus præceptis carnalibus subijci non respicistis, timeo vos, (heu dolens Paulus id dicit) ne sine causa, & vtilitate vestra laborauerim, in vobis instruendis, & ad veram fidem aduocadis. Neq; verò idcirco timet Apostolus, quo putet, Galatas per suam apostasiam mercedem illi auferre posse, sed id tantum præcauet in futurum, ne susceptus labor in illis vanus existeret, ac Christo Iesu pænitus (suo magno malo) destituerentur. Quid si Paulus neochristianos illos regni Granatensis, quos tanquam filios patres illi vigilantissimi, Cardinalis Franciscus Ximenius, & Ferdinandus Talabritensis, ille Toleranus, hic verò Granatensis præsul, ediderant, ac non sine magno dolore in Christo regenerant: nunc diebus nuper elapsis ad Mahometismum auidius redeuntes vidisset? quid in super si aliquot Valentinos, Xatiuz natiuos, cum rege Algeriensium nuper confoederatos, ad solum Mahomedum visendum, per mare, per terras, iter carpentes, depræhendisset? non dubitò quin eos acrius multò quam olim leues Galatas obiurgasset: cum isti non legè à Deo latam in manu Mosis famuli sui, sed Mahomedi vani hominis commentum, quod in baptismo abiurauerant, quasi canes ad vomitum redissent, ac pro illius obseruatione ceruices suas gladio supponerent. Proh dolor, quis vos fascinauit, Paulus diceret, o

viri

Granatensis
rebellio nati-
uarum per
Gra sub
1583.

Rebellio Gra
natisia

Rebellio Gra
natisia, &
Xatiuz sum
defectio à fi-
de, anno
1583. insi-
nuantur.

viri Christianæ militiæ, cui v̄ra nomina in baptismo dedistis, iam diu bene adscripti? quis vos coegit nō obedire veritati susceptæ? quis vos deniq; in tantum errorem, & malum induxit? Quis tandem vos compulit, vt vanas non hominis, sed dæmonis præceptiones, mille nanijs refertas, post multos vestræ cōuersionis transactos annos, denuò nunç amplexari volueritis? timeo vobis, cū tātus ac talis labor præfatorum ecclesiæ principum erga vos vanus, cassusque fuerit, imò quod periculosius existimo, ipse Christus Redemptor omnium pro vobis mortuus cum fuerit, potius vindex, quàm Saluator adueniet. Habet dæmon, callidissimus omnium terræ animantium, nocendi, decipiendique genus humanū mille astutias, nam vt poëta dixit, cui nomina mille, mille nocendi artes à depratiata natura insunt. Hic igitur sapiens in malitia interpretatus ab hinc mille annis, vel minus paucis, Mahomedum impostorē famosissimum subegit, quasi filium adoptauit, discipulum elegit, ministrum subrogauit, vicarium deniq; in terris pro toto penè orbe decipiendo substituit, quem suas artes sophisticas, ac dæmoniacas incantationes, seu lustrationes plenè edocuit, vt tanti magistri perdoctus discipulus eua-deret. Dæmon namque suo Mahomede iam grandæuo in specie vulturis apparens, pennis, & ore deaurato Gabriele archangelum sese finxit, pro sua instructione à Deo sibi missum: qui, vt est callidior cunctis animantibus terræ, facili negotio hominem indoctum, ac gloriæ humanæ cupidum seduxit, atque ab eo faciliè impetrauit, vt sese Dei prophetā diceret, ac diuenderet, vt à suis barbaris in summo honore haberetur. Qui vt erat iam diues, contracti matrimonij cum sua domina Hadixa diuitijs

Genesis. 3.

Qualiter Mahomedus increuerit sub Phocæ, & Heraclio imperatoribus.

uitijs opulenta, caussa, princeps illarum gentium factus, quo iure, quaque iniuria, vt suum imperium dilataret, multas victorias comparauit. Euenit autem vt Mahomedo, contra Iudæos Arabiæ incolas ciuilia bella gerente, Heraclius etiã Romanus imperator contra Cosdroam, Persarum regem, exercitum magnum compararet. Quo in bello Sarraceni, Agarenique in militia cum suo duce Mahomedo versati, in tanti imperatoris auxilium descendentes, sub eo meruerunt. Postquàm autem Heraclius Cosdroam Persarum Regem cum suo exercitu breui temporis interuallo fregit, tanta victoria insolens, partum de nouo regnum Mahomedo principi confirmauit, & gentes illas Arabiam Petream colentes in pace abire iubens, omnem exercitum dissoluit. Illi igitur ab Heraclio dimissi, vt erant vagi homines, incertis sedibus vagabantur. Nè verò otio torpescerent vni Mahomedo duci protinus adhæserunt. At Mahomedus nouis illis copijs, quasi auxiliaribus insolentior, potentiorque factus, noua bella mouet, duces creat, victorias comparat, ac tandem subacta vtraque Arabia, princeps Sarracenorum, & Agarenorum iure belli ab omnibus proclamatur. Qui vt erat iam rex, & falsus propheta, suo demone vtrumque titulum eidem procurante, ac Deo permittente, suam sectam, seu viuendirationem à suo cacodæmone accepit, suisque affeclis paulatim promulgare cœpit: cum antea sine lege, sine duce, sine religionè, quasi bruta animalia, ac muta pecora, quæ natura prona, & ventri obedientia finxerat, barbari illi viuerent. Vt verò Mahomedus princeps plures alias orbis nationes arte sua, & dæmonis industria ad se pellice-

Qualis sit secta Mahomedis, & quomodo promulgata.

14.

litteret, tot imposturis, commentis, mendacijsq; aper-
tis est usus, quot per ordinem enarrare prolixum val-
de esset: at ab illis breuiter me expediam. In primis
namque in suæ sectæ ampliori diuulgatione Christiani-
anis indulgit, dicens Christum Iesum, prophetam ma-
gnum, ex Maria sorore Aaron, Spiritus sancti virtu-
te conceptum, natumq;: pro cuius reuerentia sub ca-
pitali poena cavit, ne quis suorum, vel Christo, pro-
phetae Dei summi, vel Mariæ eius matris maledicere
auderet. Iudæis deinde suas vanas, & immundas lo-
tiones, præcepta cærimonialia cum ritu illo notabili
circumcisionis, legemque integram, reliquit. Quos
prius baptizari voluit, ac Christianos fieri, si ad no-
uam suam sectam, & commune cum suis Arabibus
consortium recipendi forent. Odio enim erant tunc,
sicut nunc etiam perfidi Iudæi cunctis gentibus, ra-
tione suæ inueteratæ perfidiæ, cuius erant superstitio-
fi cultores: proinde sanxit Mahomedus, vt nisi prius
Christum venisse profiterentur, nunquã ad suum Ma-
hometismum admissi forent. Sed amplius multò pro-
ceesit Mahomedo libido, cum innata dominandi cupi-
ditate, vt ad Heraclium imperatorem, & cæteros Chri-
stianos principes, suos legatos miserit: quatenus eos cen-
tiores faceret, legem suã diuinitus sibi traditam per ma-
nus angeli Gabrielis: quam amplecti, ac seruare cuncti
tenerentur, si salui esse cuperent. Heraclius, & cæteri
Christiani principes accepto nuntio tantum legistato-
rem, & impostorem irriserunt: ac proinde legatos illos
vacuos, & sine vllò responso miserunt. Cum verò
Christiani viri Arabiæ, Aegyptiq; incolæ, illo tempore,
quo Arriana heresis vigeat, & per vniuersum penes or-
bem

21. d. m. l. l.

Prophetia de
Mahomede
credidit deGræcè ne-
phas, de cuius
pœna in cœci-
lio Toleta. 4.
can. 57. c. lu-
dei qui.

Matth. 15.

bem extendebatur, in sua fide multum vacillantes, essent,
 (praesertim cum viderent ecclesias antiquas à sua fide, &
 disciplina ecclesiastica corruisse, ac veluti subito labefab-
 etasse) cæci igitur ad cæcum ducem, Mahomedum,
 scilicet, deueniunt, vt in illis Euangelicum paradygma
 adimpleretur; *Si cæcus cæco ducatur præstet, ambo in
 foveam cadunt.* Arriano itaque errori commentum Ma-
 homerianum conglutinant, ac dæmonis seruituti sese
 subiiciunt. Quò factum est, vt breui temporis interval-
 lo Mahomedanum imperium cum noua secta & origi-
 nem, & incrementum susciperet. Nam primum in Da-
 mascò, deinde in Aegypto, postremò in Asia, & vtraq;
 Arabia, Mahomedus iste, Agarenorù dux Christianis
 principibus parum renitentibus dominatus est. Qui
 Aegyptiaca lingua Soldanus, id est, rex est dictus, quem
 etiam Arabes voce aliquantulum corrupta Zultanum,
 hoc est, regem cõmuniter appellarunt. Denique secta
 illa carnalis his artibus, atque dolis tantum imperium
 suo inuentori peperit. Quæ ex Mosis Pentateucho, &
 Christi Euãgelio, quasi miscellanea, ac mutuata dogma-
 ta, seductor ille gentium adduxerat, hæc Sergius mo-
 nachus, etiam dæmonis minister, iam verò hæresis Ar-
 rianæ professor, eidem suggessit: reliqua tamen ex suo
 dementato cerebro, quasi vanò quodam cribro, in peris-
 niciem barbararum gentium, hauserat; adeò erat cal-
 lidus, ac versutus dæmon ille. Hoc autem imperium (vt
 docti viri nostri tẽporis dextrè interpretatur) à longè
 Daniel propheta viderat in sua visione de quatuor mun-
 di imperijs, successu temporum intercidentibus. Vidit
 etenim quatuor bestias grandes de mari ascendentes,
 quarum quarta terribilis, atque mirabilis, & fortis nimis
 erat,

erat, dentes ferreos habens magnos simulque cornua de
 cem. Et ecce cornu aliud paruulum ortum est de medio
 eorum, & tria de cornibus primis euulsa sunt à facie eius:
 Vtique Romanum imperium sub ista bestia terribili fi-
 guratum, suo paruo cornu, hoc est, minori potentia
 Mahomedus cōuulsi, ac tria illa cornua, nimirū Asiam,
 Aphricam, & Europam, iam diu tanto imperio subactas,
 facilè superauit: in quibus adhuc bestia hæc terribilis,
 adaucta potentia fortis effecta, in illis orbis partibus lon-
 gè, lateq; dominatur. De qua inferius propheta subdi-
 dit. *Et ecce oculi quasi oculi hominis erant in cornu isto, & eius*
os loquetur ingentia. Per oculos quidem istius bestie per-
 spicaciam ingenij, & acumen mentis tanti impostoris
 intelligere oportebit; cum sciamus ipsum cum suo dæ-
 mone, quo cum homagium fecerat, familiariter multò
 versatum, & ab eo in malis omnibus edoctum fuisse.
 Quæ ergo didicerat pro suis Agarenis, Sarracenisque
 decipiendis, iam prodit, & ingentia est locutus, menda-
 cio scilicet plena verba. Nam mutato nomine, non origi-
 ne Agarenorum, eos Sarracenos, id est, Sarræ filios vo-
 cari, haberi que iussit: vt ipsi quoque in Isaac promissio-
 nibus partem haberent: cum aliàs in veritate à Sarraca
 prouinciæ Arabicæ ciuitate, nomen ducerent, tamquam
 ibidem geniti, nati, enutritique. His autem promissio
 eternorum collium, sicuti nec Ismaeli patri eorū, non de-
 betur: sed tantum merces quædam temporalis, quam pa-
 ter ille magnus Abrahamus suo filio Ismaeli, ex Agar an-
 cilla suscepto, à longè videns, moribū dus promisit. Suffi-
 ciebat namque filio Agar, & suis successoribus, vt in ter-
 ra illa Pharan in solitudine locus fieret ad viuendum
 spaciosus. Dicit illic scriptura de Ismaele, *Profugus, ac*
C *vagus*

Daniel. 7. c.
 Ita exponit
 Hector Pin-
 t^o sup. Dani.

Prophetia de
 Mahomedo
 extēditur cla-
 rius.

Quid
 dicitur
 in
 hoc loco

quod dicitur
 in
 hoc loco

Genes. 20.

vagus ismael habitavit in terra Pharan in solitudine, & factus est vir sagittarius. Sed & alia multa mendacia ingentia quidem protulit: quæ subnectam, ut vanam istius hominis mentem, & credulitatem probemus. Deum magnum ab omnibus colendum quasi pro certo symbolo, Alla Quibir, suis proposuit, mysterio Triadis in personis subsistente procul reiecto, & milles ab eo adiurato. Nam filium, vnicum scilicet patris verbum, ab ipso genitum, non tamen eidem consubstantialem, prædicavit, voce

Error iste habetur in Alcorano, a-zora. 2. & de. D. Eulogi. lib. 1. memori. sanct. fol. 18.

Arabica Zurulla, quasi flatum, seu verbum patris, cum vocitans, verè cum Arrio consentiens, à quo hunc errorem cum alijs multis Mahomedus percepit impius. Seriem autem generationis eius sic aperuit, quòd de virgine conceptus ope ipsius Spiritus sancti, at humano semine Iosephi sponsi sui: natus autem tempore præfinito ex Maria corrupta manente. Neque vllam aliam differentiam inter Christi natiuitatem, & nostram agnovit, nisi quòd Spiritus sanctus per gratiã suam tantùm interuenit ex diuino privilegio, tanto prophetæ Christo in lucèdendo. Vnde nec personarũ distinctionè in vna essentia, nec Christi occultam diuinitatem, seu diuinum suppositum, cui humanitas vniebatur, nec denique Deiparæ virginis perpetuam virginitatem agnovit, sed vnum Deum tempore, mensura, virtute, & potentia citi- cum scriptum, per suum commentum sibi, qui Christum prophetam sibi in filium adoptauerit. Hæc fuit Mahomedi fides ridicula, longè inferior ab ea, quam Aristoteles, cum alijs non infimæ notæ philosophis, solo lumine naturali illustratus in mortis articulo professus est dicòs, *Causa causarum miserere mei.* Causam verò Deum appellauit in finitæ virtutis omnium effectuum in his in-

Vide Fenar- dentium. lib. 3. heres. 3. de Christo.

ferioribus in quā omnium creaturarum postrema resolu-
 tio fieret. Præterea de tertia Triadis persona multa à
 Christianis, prioribus Mahomedī magistris audiuit, sci-
 licet, quod à Patre, & Filio tamquam vtriusque amor,
 eiusdemque substantiæ, ab illis, quasi vno principio,
 æterna, & consubstantialis persona procederet: sed pro
 sua leuitate hanc de Trinitate doctrinam, tam firmam
 & stabilem credere noluit, nec captiuare suum intelle-
 ctum in fidei obsequium. Vnde prauisui ingenij falsum
 dictamen terrenus homo, terrena & humana sapiens, se
 qui elegit. Ac proinde suis affectis illud tantum fidei, &
 opinione sua tenendum esse censuit, quod humano tan-
 tum captu, atque iudicio comprehendi posset. Hæc fuit
 Mahomedī, falsi legislatoris, de Deo sententia, vanaque
 religio. Sed hunc Deum præmia bonis, & supplicia ma-
 lis promittere æterna maximè decebat, talia autem Ma-
 homedus intulit, carnalia, caduca, commentitiaque, qua
 lis ipse etaruita, ut non Deum, sed Mahomedum demen-
 tarum, carnis lasciuia feruentem, carnaliaque tantum
 sapientem, illa adinuenisse credendum sit. Nā mundas
 mulieres, id est, menstruum sanguinem non patientes,
 è virgulis arborū in paradyso procreādas, in perpetuos
 amplexus viris bonis, Deum timentibus promisit: malis
 verò æterni ignis, damnatorumque consortium, commi-
 natus est. Huc omnis deuoluitur Mahomedana religio,
 carnisque delictis in hoc, & futuro sæculo falcitur, susten-
 tanturque in ælum: quam docti Arabes irrident. Sed de
 remissione peccatorum acquirenda legem tulit, non à
 spiritu veritatis adumbratam, sed à suo spiritu erroris
 profluentem. Audierat forsan Dei promissionem per
 Ezechielē prophetam exceptum, de aqua munda sordes

*Vide D. Aug-
 gust. de vera
 religio. & in
 lib. de Trini.
 & D. Am-
 bro. lib. 2. de
 virginia. &
 reliquos san-
 ctos.*

*De hoc Ca-
 stro. lib. 7. cō-
 tra here. ver-
 bo fides. here
 si. 1.*

*Auicē. lib.
 9. meta. c. 7.*

Exech. 36.

*Mahomedus
in alchorano
azora. 10.
ita inquit
Deus crimi-
nale peccatū
non cōdonat:
sed tantum le-
ue.*

*Ita Magister
senten. in. 2.
dis. 30. & do-
ctores ibidē.*

nostras, & peccata abluturam, tāquam baptismi cerram figuram. *Dabo vobis* (inquit dominus) *aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris*: atque hanc munditiam, sola aqua naturali constantem, suis cultoribus sub præcepto captandam, quinquies in die Mahomedus immundus iniunxit pro leuibus culpis purgandis: at pro grauioribus dolorem maximum, & cordium vehementem punctiōnem, quasi vtilem pœnitentiam, Deoq̄ue omni tempore gratam, pœnitus reliquit: quia aliud pro peccato remedium non valuit inuenire. Quare secta hæc noua, ab ipso Christi euangelio in omnibus suis præceptis, ac cæremonijs, dissidens, multis nominibus gaudet, quæ operæpretium aperire duximus. Primum secta carnis, utpote quæ tota in operibus carnis collimata fuerit: siuè ipsa immunditia in omnem auaritiā (ut cum. D. Paulo consentiam) proprio nomine nuncupanda venit. Quòd si aliquando extenso vocabulo lex carnis dici debeat, illud in causa erit, quòd suos cultores ad peccatum alliciat, concessa ad omnem venereum vsū licentia, sic namq̄ue legem carnis doctores definiunt, quòd hominem carnalem in carnalibus delicijs nutriat, foueat, detineat, & condemnet. Præterea lex mortis, seu ministratio mortis meritò nuncupatur, uti nunc lex illa, à Christo ex parte antiquata, & adueniente veritate quasi typica, & figuratiua extincta. Nam ut de lotionibus nunc dicam, iuxta Mahomedi præceptum, iam quinquies in die peragendis, quia munditiam animæ non efficiunt, nec corpori, nisi ad illud coinquinandum, aliquid præstant. Quæ verò in Leuitico lotiones mandantur pro muliere purificanda, & fluxum seminis sui patiente, non aqua tantum

con-

constabant, sed animo mundo, pro peccato aliquod sacrificij donum offerente, quo tandem à lege mādara puritas concedebatur. In quo sensu adumbratæ istæ cæremoniæ à sanctis patribus adducuntur, à Mahomedo autem nudæ, externæque, & ab omni animi puritate alienæ. Sed eò mordicùs istius sectæ cultores immundi quiniarias has lotiones, quinquies in die peragendas observant, ac pro sua ementita religione retinēt, vt si illas vel semel in die prætermittāt, iram sui vatis, ac Dei summi vindictam, neutiquàm euadere se posse credant. Vndè in deserto loco, & aquæ penuria laborante, si Mauri fuerint inuenti, saltem puluere ad manus arrepto, lotionum signa peragere tenebuntur, manus ambas, poplites, capitis verticem, ob susceptam religionem, hora lotionibus præfixa, parum radentes. Qua peracta cæremonia, & ab ira sese liberant, & mundi, sanctiq; tanto lauachro redduntur. Oridiculū tanti legislatoris caput, quasi aqua solùm, vel lapide confecta lotio, rasurauè, aliquid valeat in spiritu interioris hominis operari? Hęc sunt præcipua sectæ istius, vel humani prorsus cōmenti præcepta, vacua quidem, & prorsus egena elementa, quæ in vniuersum deuoti Mahomedi, dementati incantatoris, incantantis sapienter, & malitiosè, cultores astringunt, & pro eorum obseruantia prædictam mercedem, & carnis voluptatem eisdem gratis offerunt: quæq; in Asia, Arabia, Aphrica, & Hispania, vt dæmonis officiosi habeantur, interius fouent, exteriusq; deuotè satis perficiunt. Quare secta, vel lex carnis dicetur ab omnibus, quæ humana rātum ratione cōprehensa, humano, vel dæmoniaco legillatore cōstitit, ac denique ad omnia opera carnis licentiã concessit. Suis proinde professoribus D. Paulus,

Lotiones puluere fieri mādantur, vbi deest aqua.

Ad Ephes. 4. quasi Ephesus, loquatur nunc, *Hoc igitur dico, & testificor in Domino, ut iam non ambuletis, sicut & gentes ambulant in vanitate sensus sui, tenebris obscuratum habentes intellectum, alienati a vita Dei per ignorantiam, quae est in illis, propter cecitatem cordis ipsorum, qui desperantes semetipsos tradiderunt impudicitiae, in operationem immunditiae omnis in avaritiam.* Videat lector istam sectam viuis coloribus depictam, & immundos ipsius cultores traditos in reprobum sensum, iam à D. Paulo praeventos, & redargutos. Quòd si nunc neochristiani isti vulgo Morisci, quasi à Mauris originem trahentes, quorum patres valde deuoti Mahomede fuerunt, ista perniciofa dogmata secretius obseruent, & veluti traditione parentum suorum, mente, & corde retineant, rumor est, velim ne fama sit. Igitur pro his, qui sani, & stabiles in fide suscepta noscuntur, orandum esse censuerim, ut videant ne cadant: quibus parochi praesto aderunt praeseruatius medicamentis, ne morbo renascente succumbant, & in barathri summi praecipitium trahantur. At in reliquos à fide deuios, quorum salutem vehementer sitio, curabo inuehere, & dicam cum Apostolo, *Quare vos cum cognoueritis Deum, immò cogniti sitis ab eo, iterum conuertimini ad ege-na, & vacua elementa, quibus denudò seruire vultis, praetermissis ecclesiae sacramentis, Apostolicisque traditionibus, in quibus est remissio peccatorum? quare crucifigitis iterum Christum Iesum, totius humani generis redemptorem, ac pretium vestrae libertatis in cruce Patri aeterno solutum? cur filium Dei conculcastis, & sanguinem noui testamenti pollutum duxistis? an putatis pro tanto crimine minora mereri supplicia? immò maiora*

Parochi orēt pro suis subditis, ut in fide sint firmi, stabilesque sicut tradit D. Augustin. lib. de orando Deo pro incredulis.

Ad Heb. 10.

maiora iudicat Apostolus. Timeo vos, certus de vestra damnatione, nisi illicò resipiscatis. Iam ecclesia vos omnes iustis de causis, à suo ouili, quasi scabiosas oues separauit, & inferendam poenam intulit, in capite Contra Christianos, de hæreticis libro sexto, contentam. Nam sicut Christianus transiens ad ritus Iudæorum, seu rediens, vt hæreticus damnatur, si est confessus, aut conuictus, sic etiam æqua lance iudicandum erit de Christiano viro transeunte, vel redeunte ad sectam Sarracenorum, cum vterque apostata à fide iudicetur, & suscepti baptismi violator. Et addunt doctores iuris canonici peritissimi, quod appellatione apostatarum omnes illi continentur, qui Christiano nomine insigniti, sacrificia suis idolis fecerint, mandauerint, permiserintve. Si ergo errantes in leuiticulo, vel pertinaciter asserentes, quod non consonat fidei Catholicæ, vel ecclesiæ traditionibus: vt hæretici iudicium subeunt, tanto magis in apostasiam incidentes, qui penitus ab omni doctrina fidei aberrant, & à sua voluptate trahuntur in illam carnis concupiscentiam, & commentum à Mahomede inductum. Quòd si ad Danielis vaticinium, retrò habitum, reuertamur, adhuc Mahomedi potentia, in cornu illo figurata, in malum Christiani imperij, vires suas auget, & multis in locis falsus Mahomedus collitur, & iuxta prouerbium Granatæ, Valentix, Aphricæ, Mahomedus à quærentibus illum facile inuenitur. Sed nolim profecto parochos, harum animarum peritos medicos minis, terroribus, poenisque à iure statutis, contra istos proselytos semper agere: id enim animi esset ad crudelitatem valde propensi:

Arnaldus Albertinus quas.
22. §. 40. &
Turrecrem.
li. 1. c. 21. de
potestate ec-
clesiæ.

Ita in concil.
Tolet. 4. can.
59. Iudæi qui
& can. 60.
nulla commu-
nio.
l. 2. c. de hæ-
reticis.

Prouerbiū
declaratur, &
Mahoma est
Granada. p
ubi dicitur
et dicitur
8. mo. p. d.
al dicitur a
antiquo

Quatuor ordi-
nes Morisco-
rum.

Conci. Tolet.

4. can. 61. c.

Iudei qui,

refertur. 28.

q. 1. cap. sepe

maloru. Idem

in concil. To-

le. 17. can. 8.

c. quonia Iu-

deorum.

sed certa potius discretione uti, more experti medici, qui interim acri, interim levi medicamine (prout morbi certa ratio exposcit) infirmis medetur, singulisque suas portiones, pharmaca, ac medicinalia remedia bene distribuit. Sunt ergo in quatuor ordinibus, quasi lectulis infidentes, nostri infirmi, à nobis nunc ab erroribus istius excerebrati hominis, purgandi, & ad bonam valetudinem (prout nobis Deus dederit) reducendi. In priori ordine sedent hi, qui post susceptum baptisma habitum, linguam, nomina, caeremonias, ritusque illius sectæ retinent ad horam: sed Christianos se esse palam profitentur, nescio an Mauri secreta religione sint. In altero, quasi infirmorum conualescentium receptaculo, valetudinarij sunt illi, qui omnibus exterioribus elementis, seu præceptis parumper renunciarunt, & quo iure, quaque iniuria Christicolis sese attèperare cœperunt. In tertio ordine eos omnes, qui ex Arabia, seu Aphrica oriundi à patribus antiquis, Mahomedum colentibus, genus, & originè ducunt, collocare statui: si forsan memores antiquatæ sectæ, aliquot caeremonias, vel ritus ex paterna traditione obseruant. In postremo loco natos ex vago, vel maritali coniugio, altero, scilicet, patre profelyto ex secta Mahometana, altero tamen antiquo fideli, recente: de quibus decretum habemus, quod parentis melioris conditionis fidem sequantur: ut natis ex altero patre fideli, altero infideli, iam à diebus antiquis iniunctum est. Hæc omnia in distinctionem, non in quæstionem verti, ut sciat spiritualis medicus animarum, pro sua scientia, prudentia, ac discretione inter lepram & lepram facta, varijs infirmis, absque suo damno, in hoc tempore mederi, & ad bonam valetudinem, & integram sanitatem,

(Deo

(Deo pro illis ita disponente) reducere. Hoc enim Pauli est consilium, immo præceptum ijs, quibus ex officio incumbit. *Infirmum* (ait) *in fide assumite*, hoc est, in fide Catholica bene instructum confirmare, & consolidare vestri muneris erit: adhibetè manus curatrices, auxiliatricesque, o Sacerdotes, & animarum Rectores, iuxta potestatem vobis à Deo collatam. Ne pigritia, aut socordia, (quod malum est in expiabile,) torpeatis, & absconditi in terra talenti cõdignas pœnas detis. Proditæ ex ecclesiæ promptuario varia pharmaca, sana medicamenta, salubres potiones, benè delibuta vnguenta, quibus infirmis, à nobis nunc distinctis, diuersimodè mederi valeatis. Reuoluite sanctorum patrum, tantis infirmis medicantium, ingentem apothecam librorum, in quibus inuenietis plures rationes tum confirmandi fratres in fide, tum etiam in bonis moribus educandi. Ad aliorum insuper doctorum de perfecta conuersione Christianorum, ex secta Mahometana ad fidem Catholicã venientium, disputantium, bibliothecam, ex negotijs sæcularibus vos conuertite, & labore alieno perfruimini, ut eorum adminiculo, quasi bonorum medicorum consortio adiuti, vestrorum infirmorum, quorum apud Deum curã geritis, salutè negotiemini. Consulite etiam Dñi Nicetæ Colossensis Sarracenorum exorcismum, vel abiurationem nuper typis mandatam, cum opere catechetico D. Gregorij Nyssen. in qua formam in baptismo seruandam, & post baptismi violationem repetendam profaciendo profelyto ex secta Mahometana breuiter tradit, à patribus tam Græcis, quàm Latinis, seruari solitam. Discite interim cum Petro, ecclesiæ principe, ac primario Christi vicario, confirmare fratres in fide, accepta ab

*In cap. omnis
vtriusque se-
xus. de peni.
& remis.*

Roman. 14.

Prima Catechesis

Matth. 16. eo, & à suo successore potestate, cui dictum est, *Tu al-*
Ioan. 20. quando conuersus confirma fratres tuos. Et alibi, Christus
 clauas ligandi, atque soluendi promittit Petro, quas ei-
 dem contulit, & ab eo presbyteri, & rectores anima-
 rum accipiunt pro leprosis mundandis; vt habet diuus
Super Matt. Hieronymus sub his verbis: *Quomodo in Leuitico sacer-*
c. 16. in Leui dos leprosum mundum, vel immundum facit, sic & hic alligat
tic. c. 14. vel soluit Episcopus, & presbyter: at maior potestas in nouæ
Ad Hebr. 11 legis sacerdotibus inuenitur, nam illi iudicandi tantum inter
Esai. 7. leprosum, & leprosum acceperunt potestatem, & notitiam dis-
Psal. 35. cernendi quis mundus, quis ué immundus esset. At hi li-
 gandi, & soluendi leprosos quosque, à Christo habent faculta-
 tem, collatis sibi clauibus regni Cælestis. Dicite subindè
2. Petri. 3. istis pusillaminis, sine fide impossibile est placere Deo, & ite-
Ad Gal. 5. rum, Nisi credideritis non intelligetis magna Dei iudicia, ac
Iacob. 2. fidei Catholicæ mysteria, quæ abyssum profundam
 esse regius vates testatur. Reddite rationem de ea quæ in
2. ad. Cor. 10 vos est fide, & spe, & charitate, & qualiter fides nostra
Ioan. 20. per dilectionem operetur, & è contrà, sine operibus
1. ad Cor. 3. mortua sit, in cuius obsequium (iuxta Paulinum decre-
 tum) oporteat nos captiuare nostrum intellectum.
In lib. de per- Quam multis signis, & miraculis confirmatam, tradit
petua virgini Ioannes Euangelista, dicens, *Hæc signa, quæ fecit Iesus,*
tate beatæ Vir ideo scripta sunt, vt credatis, quia Iesus est filius Dei, & cre-
ginis, & Cy- dentes vitam æternam habeatis in nomine eius. Hoc est enim
rilus. catech. fundamentum, siue vertex fidei nostræ: Nam aliud ne-
4. dogmata mo potest ponere, præter id, quod positum est, quod est Chri-
nostræ fidei stus Iesus, vt D. Ildephonsus subtilius exposuit hoc
decem ponit, Apostoli dictum, de Christo humili, & totius humi-
pro illumina- litatis, & veritatis magistro, fore intelligendum. At-
tis. tendite tandem, vigiles pro vestro grege sacerdotes, ad
 Chri-

Christi Iesu spiritum lenitatis, & mansuetudinis, quem ab ipso humiliter debetis exposcere, ut suo ouili, & morigeri, & frugiferi facti sitis. Tantum enim pastorem fidei passibus insequi, prosequi, æmularique decebit, si ouium ipsius salutem venari exoptatis. De quo Esaias enunciat, *Calamum quassatum non conteret, & lignum fumigans non extinguet; in veritate educet iudicium, id est, donec eiciat ad victoriam iudicium, Et in nomine eius gentes sperabunt.* Audite tandem, & implete Christi mandatum de promulgando Euangelio cunctis gentibus, & his de quarum salute curam geritis prædicare. *Qui crediderit, & baptizatus fuerit saluus erit, qui verò non crediderit, condemnabitur.* Atque hinc operæpretium ducite Mahomedi, falsi prophetæ, commentum nulla ratione constans, & ipsius vanam religionem totius veritatis expertem; & deinde fidem, naturali ratione, humanoque ingenio comprehensam, suo loco, tempore, personarumque habito respectu arguere, reprobare, ac mille maledictis persequi. Quod factum facile erit Christi sacerdotibus, sua ope, & auxilio præmunitis. Quare cum ista omnia sacerdotalis officij munera sint, qui ad æternam mercedem aliquantulum anhelant, ad ea exequenda protinus sese accingent, & ad Christum, mercedem suam, facile peruenient.

Ca. 42. Mat.
cap. 12.

Marci. vlti.
Ioan. 3.
Epylogus.

COLLE

COLLECTANEA PRIMÆ

Catechesis.

- 1 **S**ECTA Mahomedi, mendacijs, ac nanijs constat plurimis.
- 2 Ratione naturali obsistit, ac vanas & carnales delicias promittit in hac, & altera vita. Venit ergo abiuranda.
- 3 Pro remissione peccatorum leuium lotiones Mahomedus inhihet, pro peccatis autem grauioribus dolorem vehementem animi exposcit.
- 4 Arabes lethalem culpam non audent committere, quia difficilius ab ea liberantur.
- 5 Facili negotio à parochis impugnari potest, gratia & spiritu Christi, cum vana, & inconstans sit secta ista.
- 6 Ad huius sectæ expugnationem lectione sanctorum doctorum, & ecclesie conciliorum parochi indigent pro grege sua vigilantissimi.
- 7 Ecclesia habet specialia remedia pro his qui in fide infirmantur, quos curare debent à sua lepra Christi sacerdotes pro sua scientia, & potestate.

CATECHESIS

SECUNDA, DE HABITU, & lingua relegandis.

Lectio ex D. Paulo ad Ephes. 4. Vos autem non ita didicistis Christum, si tamen illum audistis, & in ipso edocti estis, sicut est veritas in Iesu, deponite vos secundum pristinam conuersationē veterem hominem, qui corrumpitur secundum desideria erroris. Renouamini autem spiritu mentis vestrae, & induite nouum hominem, qui secundum Deum creatus est in iustitia, & sanctitate veritatis.

Vangelica sacramenta, à Christo legistore, & à suis apostolis tradita, non omnibus ex æquo patent, & ea nonnulli minus diligenter, minusque sobriè interpretando, plerunque pro salute perniciem afferunt, pro cognitione veritatis errorem docent, ac pro notitia euangelij nouam sectam inducunt. In horum numero est Mahomedus, qui cum multa à Christianis audiret, omnia sinistrè interpretatus est: ita vt veterem hominem non exuerit cum actibus suis, neq; nouū ipse induerit. Sed relicto Mahomede in igne inferni, ad eos reuertamur, qui tanto errore istius vanæ sectæ, postquā in Christo renati fuerant, cæci, ac miseri inuoluuntur, à quo (si Deus dederit) nostro labore, & diligentia liberentur. Igitur D. Paulum arrepta censoria virgula in eos inuehentem introducamus in hæc verba, *Vos autem non*

Locus expēditur iuxta D. Aug. lib. 14. de Trinita. c. 16. & 17.

ita

Secunda Catechesis,

ita didicistis Christum, si tamen illum audistis, & in ipso edocti estis. Venit enim Christus in huius mundi infimas partes hora quasi sexta, id est, ætate humani generis sexta, tamquam senectute veteris hominis, quem exuere, & nouum induere, qui secundum Deum creatus est, palam nos docuit. At malitia nostra id nobis euenit, vt nondum Christo conformes inueniamur, neque ipsum nouum hominem induerimus, quia nondum ad Christum, quasi in eo fundati, & radicati, plenè conuersi sumus. Qui enim ex animo ad Deum conuertuntur, ab ea deformitate, qua per cupiditates sæculares huic sæculo conformabantur, iam nunc reformari poterunt, si audiant Apostolum dicentem, *Nolite conformari huic sæculo:*

Ad Rom. 12. sed reformamini in nouitate mentis vestre, vt incipiat illa imago reformari, à quo formata est, nõ enim reformare

Ad Ephes. 4. se ipsam potest, sicut potuit deformare. Et alibi etiam dicit, Renouamini spiritu mentis vestre, & induite nouum hominem, eum, qui secundum Deum creatus est in iustitia, & sanctitate veritatis. Sed hæc sanè reformatio vel renouatio mentis fit in spiritu, qui mens vocatur, expoliantes

Ad Collo. 3. vos (inquit ille) veterem hominem cum actibus suis, & induentes nouum cum, qui renouatur in agnitione Dei secundum imaginem eius, qui creauit illum. Nam quod alibi dixerat secundum Deum, iam clarius aperit, secundum imaginem eius, qui creauit illum. Pro eo autem quod posuerat in iustitia, & sanctitate veritatis, iam per synonymiam vertit in agnitione Dei. Fit ergo ista renouatio, reformatioque mentis secundum Deum, vel secundum imaginem Dei: dicitur autem secundum Deum, ne secundum aliam creaturam fieri putetur: idè autem secundum imaginem Dei, vt in ea re intelligatur fieri hæc

Hęc renouatio, vbi est imago Dei, id est in mēte hominis. Igitur non sic intelligamus secundum imaginem eius, qui creauit eum, quasi alia sit imago secundum quam renouatur, non ipsa quæ renouatur. In qua renouatione duo apertè inuoluuntur, & peccatorum indulgentia, quæ curatio infirmitatis dicitur, & remotio ex illa contracti, quæ paulatim fit proficiendo in renouatione huius imaginis. Quæ duo in quodam Psalmo, à regio Vate *Psal. 102.* insinuantur, sub his verbis, *Deus propitiatur omnibus iniquitatibus tuis, & sanat omnes infirmitates tuas.* Et alibi etiam ab Apostolo dicente, *Etsi exterior homo noster corrumpitur, 2. Ad Cor. 4.* sed interior renouatur de die in diem: renouatur autem in agnitione Dei, hoc est, iustitia, & sanctitate veritatis, quoniam de die in diem homo interior in bonum proficiendo melioratur. Transfert enim anorem suum à temporalibus ad æterna, à visibilibus ad inuisibilia, à carnalibus ad spiritualia, atque ab istis appetitum frænare, cupiditatem minuere, illis quæ se charitate alligare diligenter infistit. Tantum autem facit, quantum diuinitus adiuuatur: quia non est homo sufficiens cogitare aliquid boni à se ipso, sed afficientia eius à Deo est. In quo accessu, & profectu ita homo Deo coniungitur, vt eius imago magis, ac magis in eo reluceat, ac Deo iam conformis ipsi tandem in gloria vniatur. Igitur qui hanc renouationem inuestigare apud Deum contendunt, veterem hominem secundum pristinam conuersationem deponere debent, qui corrumpitur secundum desideria erroris: in quo per voluntatem propriam, sectam alicuius falsi hominis acceptando, quasi seruo vel compede detinentur. Quorum libertatem mentis in spiritu Dei allequendam doctus quisque parochus, & pius incre-

Secunda Catechesis,

*Prouerbiū
vulgari ser-
mone dicitur
tal deue el hō
bre ser, como
quiere pare-
cer.*

*Amictus no-
ster ad neces-
sitatē, non
ad supersti-
tionem.
Cyril. 4. cate*

*Obiecto taci-
ta ab aduer-
sarijs refelli-
tur.*

incredibili diligentia, vt victoriam de tanto inimico re-
portet, totis neruis, ac viribus conari studeat, vt suos
subditos Christo conformes in vtroq; homine, ac cultu,
iam efficiat. Quod si illis prior renouatio, in qua insudā-
dum magis erit, feliciter contingat, postrema facilior
multo erit. Nam iuxta prouerbiū, qui Christum inte-
rius habet, etiam exterius Christianus videri exoptat,
non autem alterius sectæ Christo contrariæ professor.
Et vt ad rem, in catechesi nostra proposita, reuertamur,
qui Christi nomine insignitus est, ac regeneratus, non
vtiq; Mahomedi sectator in exteriori habitu, vel cultu,
roinde interiore religione discerni eligit: sed Chri-
sto Iesu secundum interiorem hominem factus confor-
mis, eidem in pietate, modestia, religione, habituq; reli-
gionis contrariæ distinctiuo, iam olim à Christianis in
vsu habito, a similari contendat, non autem impio Ma-
homedo. Hic enim falsus propheta, diabolica astutia
præditus, quasi sartoris officio malè vsus, hominem suæ
sectæ cultorem, sibiq; officiosum, sic exterius induit, vt
eum prorsus suæ falsæ religioni, ac cotidianò exercitio
cæremoniarum, lotionum, orationum, oblationumque,
aptum, ac dispositum reddidit, ita vt exterior habitus
suæ ementitæ religioni, & religio habitui vniformiter
responderet. Vnde ille, qui falsa Maurorum religione
ducitur, & prophano cultui mancipatur, vel habitu, vel
loquela palam dignoscitur. Sed antequàm notæ super-
stitionis, sub habitu, & lingua Arabica latentis, secretū
propalemus, oportebit nos eorum obiectionem diluere
qui se scire aliquid in hac parte arbitrantur, gentilitium
Maurorum habitum, & Algarabiam, Arabiæ natiuam
linguam, quasi nationi isti cōcessam, perinde ac Belgæ,

vcl

vel Franco suam, non fore relegandam censent. Quibus facile responderetur, Nos de Sarracenorum, vel Agarenorum habitu, lingua, cultuue nihil in præsentî dicere: nam licet velim in Christo iam regeneratos melius sibi consulere quàm consulunt, at ego illis vim non infero ad habitum commutandum, neque ad linguã deferendam. Nobis res est cum neochristianis ex ista secta qui tam interius, quàm exterius Christum debent induere, & istius sectæ mille superstitionum pænitus oblivisci, si salvi esse cupiunt. Neque in hoc profelytis, quorum rationem habeo, consilium do: sed Christi legislatoris nostri præceptum eisdem intimo, quod in sua schola benè didici. Est enim quintuplex differentia (vt habet Caietanus) Catholicæ fidei ab alijs sectis, vel Maurorum, vel Iudæorum: quarum hæc est vna. Nam si differentia certa distinctiva Christianorum, & aliorum esset, ita vt quilibet vtens tali habitu fateatur suam fidem, mortale esset peccatum Christiano viro deferre habitum Mauri, vel Iudæi: quia hoc nihil aliud esset, quàm ex timore fateri se Maurum esse, vel Iudæum. Qua de causa ob iniustam retentionem habitus, & Arabicæ linguæ Maurus ille dicetur, quicumq; sit ille, qui quamuis aqua baptismi tinctus, ac lotus fuerit, adhuc retento Maurorum habitu à Christianis velit distingui. Nec video qualiter fieri possit, vt nouiter conuersus ad fidem ex secta Mahometana, illam possit illibatam seruare, si adhuc retinere eligat antiquum habitum cū natiua sua loquela, qui mille superstitionibus abundat, & obseruantia istius falsæ sectæ tantundem subseruit. Quod nunc opere pretium aperire duxi in processu huius catechesis. Mahomedus namque ille, vt erat falsus propheta,

Verba Caietani sunt in summa. Verbo. Habitus mutatio.

Astutia Mahomedi pro conseruatione sue sectæ.

D & dia-

& diaboli mendacis filius, cum certò sciret patris sui arte suum cõmentum à barbaris, & incultis hominibus gratis fuisse susceptum certæ religionis caussa, ne illud protinus rueret, hoc vnum sub anathemate suis Mauris iniunxit, ne legem suam per Gabrielem angelũ à Deo sibi datam sub Arabico idiomate, quasi sacra lingua, in aliud quoduis transferri p̄mitterent: quòd ideò fecit, ne semel à tanto dæmone in errorem inducti, ab eo vnquam resillirent, facta illius sectæ in aliam linguam trãslatione. Nam qui Christiana pietate, & proximorũ charitate duceretur, deuicta illius linguæ difficultate, aut facta translatione vsus, Mahomedi cultores facili negotio impugare posset, & suæ sectæ inconstantiam probare. Aliud in super subintulit, ne ad suæ sectæ defensionem, vel rationibus, vel argumentis armati prodirent, sed vel lancea, ac pelta, vel solo gladio euaginato, (prout illis mos est debellandi suos quosque hostes) ad singulare certamen cum quouis Mahomedi, vel sectæ illius impugnatore descenderent, ac litem hæc indicto duello breuius dirimerent. Quia sicut ipse in gladio, non in potestate miraculorum venerat, ad trahendos homines variæ religionis ad suam sectam, continentem puram ac sinceram Euangelij religionem, ita ipsi tamquàm sui Prophetæ valde officiosi, ad sectam illam & singulis propalandam, & ab inimicis vindicandam, arma deferre debuissent. Vndè religionis suæ tutandæ caussa gladium bicipitem ab humero dextro pendentem singuli Mauri gestant: nam armorum vi, non pietate vlla illa religio falsa, ac vanitate referta, constat. Videte callidissimi hominis audaciam, versutiam, ac verè serpentinam astutiam, qualibus, scilicet, artibus, ac

Error Mahomedi de quo Arnaldus. q. 13. §. 3. 1. Mos Arabũ in deferendo gladio.

dolis, & barbaros vtriusque Arabiæ cultores seduxit, & eosdem in suis erroribus adhuc detinet. Sed accedamus propius ad illius sectæ superstitiones, sub habitu illo, & lingua latentes, fideliter annumerandas, si ad illas integrè recensendas compotes fuerimus. Et quidem de lotionibus à Mahomede iniunctis, quinque in die peragendis, aliquid supra attulimus: quod restat nunc aperiemus in gratiam parochorum. Mauri Mahomedi discipuli importunum illud mandatum non respicientes, ita sese properè illius executioni attemperarunt, vt confutis ex lana, & lino vestibus, iam ad sectæ suæ cæremonias peragendas benè accincti, quasi initialibus vestimentis in publicum procederent. Induri namque camisia ad vmbilicum tantum pendente, & lineis caligis ab vmbilico ad talos vsque extensis, vna tantum corda, xarera Arabicè dicta, ligatis, superapposito verò lineo pallio, siue Alquicerio, (vt voce sua vtar) nimis oblongo, pro capitalibus submissionibus tẽpore indictæ lotionis peragendis, fanum suum, siue alxemam loti adeunt: vocati prius (vt de more habent) à suo sacerdote, vel Alphachino raucum habente guttur ex crebris illis vocitationibus à summo tẽpli pinnaculo quinque in die factis. Qui omnes fanum ingressi, varijsque & oblongis ordinib⁹ distincti angustoq; loco erecti, audiunt à suo magistro vanas Mahomedi orationes, & sigillatim, ac verbatim recitât cæremoniasq; suas adamus sim peragunt, ac Deo Mahomedi corda sua offerunt: ac tandẽ capitib⁹ summissis quasi suo prædicatori annuètes, recedunt aqua tantũ purificati, proximè ad alterã lotionẽ (nisi legitimo impedimẽto detineantur) redituri. Calceos præterea siue ligneos, siue coriaceos quos ad portas

Habit⁹ Maurorum omnino est superstitiosus: ac proinde à proselytis relegendus.

Lauacra sol-
lemnia, & mi-
nus sollempnia

Alxemæ reliquerant absque custodia, citius sumunt, nec ligatos gestant, pro sua perfida religione. In pascha- libus verò comitijs, & Ianarijs festiuitatibus lauacra quædã tum sollempnia, tum minus sollempnia (Quadooc maius, vel minus ipsi vocant) pro antiquis ritibus absol- uunt: vt distinguere sciant inter ordinarias, & sollempnes lotiones. Capitis suis super imponunt albam vittam, vel mille ligaturis constantem, in cuius summitate plu- ma alba, vel discolor infigitur, vt vittati tanto pondere citius, ac grauius capita inclinent, cum Mahomede ani- mas suas deuouent. Aliquot præterea ex illis, caussa maioris religionis, brachia, ac femora, more gentilitio, acubus pungunt, puncta puluere spargunt, sparsa mira varietate picturæ, literarum, vel symbolorum in laudem sui Dei, vt suo Mahomede religiosores habeantur. Hæc in propatulo sunt cunctis gentibus, quæ Maurorū viderint exteriorem habitum, religiosum cultum, ri- tualem sectam: quæ omnia cum variæ superstitionis ple- na sint, prorsus releganda, & interdicens veniunt profe- lytis ex secta Mahometana, tū vt antiquæ sectæ omninò fiant immemores, tū etiã vt Christianæ religioni ab illis susceptæ melius sese accõmodet. Qui. n. in baptisimi ver- ba iurâtes Sathanæ, & operibus suis renūciarunt, ac Chri- sti Iesu vestē candidam, quã immaculatam perferant in die iudicij, induerunt, etiã Mahomedū exuere, abiurare, maledictisq; prosequi ex vi præstitæ promissionis tenen- tur: neq; illã in aliud tēpus differre, sed in hoc suæ salutis cõmodiori instanter exequi. Quis neget hæc? cæcus for- san, stultus, stolidus uè: quem in sua insipientia oportebit relinquere, ac pro illo, vt meli⁹ deindè sapiat, Deū preca- ri. Sed ad mundū muliebrē Arabicarū aperiendum auidi

curra-

curramus, ex quo tam superstitiones illas ad sectā istam spectantes, quā reliquās ad vsum gentilitium pertinentes, quasi malè refertas, & confarcinatas eruemus. Igitur mundus muliebris Arabicarum duplices continet vestes, priores ad ritus suæ sectæ celebrandos malè confutas, alteras verò ad suam venerem facilius exercendam: quoniā à procliui natura insatiabiles ad suam libidinem explendam procreatæ sunt. Capilli earum ad collum tantum pendēt, ne illorū pondere, si longiores essent, premerētur, dum domi suæ capita ad Mahomedum leuant: tum suas lotiones, tam pro leuibus culpīs, quā pro explenda venere sæpius conficiunt. Corollas deferunt capillis subnixas ex eisdem contortas, vt viris suis, ne dicam alijs elegantiores appareant: breuiiores etiam camisias induunt, vt ritibus cotidianis perindè ac viri sui intra suas domus receptæ, benè accingantur. Loco pallij longioris ipsæ Alcādoram supponunt, vel lineam, vel sericam, mille lineis longioribus, & sericis coloribus ornatam. Cum autem hæc vestis pretiosa sit, ditioribus tantum in vfu habetur, quam induunt postquā mundæ à lotionibus, vel balneis recedunt, & in virorū dulces amplexus ruunt. Ligneos adhuc calceos in pedibus gestant, vt vel super aquas natate valeant, nedum pompaticè incedere, cum lotionibus suis sacris indulgent. Hæ vestes ad suos rituales actus pertinent, reliquæ ad venereos: nam Sago breuiori, Pollote ab eis dicto, vtuntur, qui crura ipsa non tegit, huic plicatæ caligæ succedunt cærulei coloris, mille plicaturis consutæ, vt pinguiores appareant: nam pinguior apud Arabes formosior censetur, & idè in illis plicandis multū occupantur, vt quod natura ab illis abstulit, iam ars veneri restituat. Manus

In muliebri habitu triplex ratio superstitionis declaratur.

D. Petrus. 1. can. c. 2. mandat vt in habitu, & conuersatione mulieres sint modestæ.

Altera ratio superstitionis in exteriori ornatu.

Tomentum est herba lanaria, es el tomiesto. Lignum, es la albeña.

Gentilitia superstitiones ab Arabicis mulieribus inuentæ.

Istæ patenæ prohibentur in actione Granatensi. ann. 1526. c. 1.

Istud symbolum nunc videtur in Alhâbrina, & Calatrâensi arce. Psal. 117.

præterea ut ungues quibusdam herbis tingunt, lanaria, scilicet, ac ligustro benè contusis. Brachia, & femora de pingunt, capillos necdum sparsos unguentis linunt, balneis quasi cibus vtuntur, ac totæ in exercenda venere occupantur, nec satiata viique recedunt. Vt verò pinguioribus, & veneri aptiores videantur, somno tantùm, & cibus condiendis indulgent: quibus sumptis ad balnea, & venerem cum viris descendunt, atque in his rebus omnem ferè vitam consumunt. Sed restant aliæ duæ superstitiones à nobis referendæ, quas earum malitia, cum primum Hispaniam à Mauris subactam sunt ingressæ præ lætitiâ, & superba arrogantia adinuenit. Nam vt reginas sese æstimantes, capitibus diademata, vel coronas, capillis dimissis attollunt, velo coopertas, & linea toga, vel serica, qua candidiore, & longiore in symbolum nouæ lætitiæ vtuntur, cum antea laneam, & obscenam deferre solitæ fuerint. In Patenis verò à collo pendentibus noua symbola, quasi dæmonis incantatoris filiæ subito excogitarunt: in quibus benè insculptam manum, Dei potentiam præfigurantem ex vna parte, clauem verò, quasi de cælis missam pro portis Hispaniæ Aphris illis aperiendis ex altera, opere fusorio exprimi mandarunt Aphricanæ mulieres. Quod sanè symbolū, à viris suis positum, adhuc videre licet in portis magnarum arcium, & earum vestibulis, tanta antiquitate donatum. Quasi hac hieroglyphica litera contestari voluissent Arabes magnam Dei manum, validamque eius potentiam, quam regius vates celebrat dicens, *Dextera Domini fecit virtutem, dextera eius exaltauit me.* Quæ sanè diuina, & extensa manus clauem illam Aphricanis ciuibus ad vltionem Hispanorum criminum illo tempore inundantium

tium permisit: qua singulas munitas arces aperuerunt, ac per mille ferme annos in Hispania feliciter dominati sunt. Quam verò priorem aperire sunt aggressi, Gibralfarum, quasi securam portam, Tarifus eorum dux sua lingua appellauit, quod adhuc voce parum mutata, Gibraltar nomen retinet. Hæc de muliebribus superstitionibus referauimus, vt lectoris animus in hac sententia confirmetur, habitum, scilicet, Numidicum, & Arabeam linguam à cunctis Hispaniæ finibus relegari oportere, pro salute nostrorum profelytorum, in quorum gratiam hæc nostra scripta publicantur. Et (ni fallor) prædictæ superstitiones cum secta illa impia, & immunda, ab istis profelytis facillè vitari possent, si tam pueris quàm parentibus interdicta pænitus esset Algarabia, cum relegatione antiqui habitus. Quòd si hæc prohibitio executioni mandetur ab omnibus, quorum interest, iudicibus, (prout opto, & cotidie à Christo Domino nostro efflagito) omnis Mahometana religio, perniciosa Hispaniæ labes, à suis finibus relegaretur, & eidem pura, & sincera Christi religio, quæ in libertatē omnes vocat, protinus succederet. Nec defuere in Hispania viri tum docti, tum pii, qui cum huius fuissent sententiæ, eandem apud suos catholicos Reges bonæ memoriæ, Ferdinandum, & Isabellam, regni Granatensis expugnatores, tulerunt, tempore quo ipsimet Granatenses profelytos fieri ab eisdem regibus petierunt. Quorum consilio ducti regalium pragmaticarum præmatu-

*Remedium
efficax pro re
leganda à fi-
nibus Hispani-
æ secta Ma-
hometana
iuxta senten-
tiam istorum
profelytorum.*

asseruantur in testimonium tam impietatis, quam negligentiae regiae. Illa enim fuit olim opportuna temporis occasio intimandi, exequendique regia ista mandata, quae cum calua sit, ni à fronte crinita teneatur, volat in aera, ac semel amissa vnquam recuperari nequit. Audiui ego à quodam Granatensi naturali ciue, cuius parentes illo in tempore ad fidem Christi venerant, eosdem mutatorias vestes ad nostrum vsu[m] consutas ex mandato regio praeparasse, & succedente illicò regia dissimulatione, tineis, ac vermibus illas deuorandas tradidisse. Et dum hæc referebat profelytus ille, interim addidit: si tunc temporis illa dissimulatio nõ intercessisset, nec nouarum pragmaticarum editio nobis molesta esset, nec nostra durities nostris praesulibus, & parochis negotium facerent antiquas, sopitasque leges renouandi. Vnde ex illo tempore ferè in omne vulgus iactabatur, nūmis suis redemisse illarum pragmaticarum editionem, executionemque, & licentiam comparasse mulis, & mulabus suis fræna dura imponēdi, quòd lege noua tunc prohibitum fuerat. Sed, vt solet, vulgus indoctum stulta, & à veritate aliena sapius loquitur, quacumque, vel leui occasione ductum. Nam re vera Reges Catholici in aliud commodius tempus sua mandata distulerunt (sed non fuit aliud opportunius) vbi regia clementia cum Mauris, nuper ad fidem conuersis; nihil tamè pretij, vel muneris pro interposita dilatione recipientes. At vulgus talia verba iactandi indè occasionem arripuit, quia eo fermè tēpore facta fuit nouae legis promulgatio, vt abusus ille malè introductus super mulas equirandi, toti reipublicae noxius, de medio tolleretur, ne subito equestris exercitatio, & publicae incursiones equitum leuis armaturae alter-

Dictū cuiusdam profelyti Granatensis.

Anno Domini. 1501. Granata promulgata fuit lex ista.

alter-

alternis vicibus factæ perirent, cū pro rostris, & oris nostrimarīs cursōres Mauri, aquilis velociōres equos conscenderent ad arma parati, pro pace totiūs Christianæ reipublicæ perturbanda: at nostri equites, perindē ac literati super mulas, & mulos pompaticē sederent. Quæ sanē legis conditio nihil ad profelytos Granatenses, neque ad fræna suorum mulorū, si nunc perlegatur in editis transumptis, spectabat, quibus peculiaris inoleuit cōsuetudo mulos suos, & domandi, & fræno continendi, vt mansuetiores fierent. Sed Paulo post tempore Philippus archidux Austriæ huius nominis primus Hispaniarum rex, infectam rem à Catholicis suis foceris videns, suorum magnatum consilio, cūm primum ad regni apicem conscendit, ad effectum perducī mandavit. Sed adhuc re infecta relicto tēporali regno ad æternum febri quadam sanguinea correptus trāsuolavit. Cui tam in regno opulentissimo, quā in proposito sanctissimo Carolus quintus, Imperator inuictus, tanti patris filius ex Ioanna regina susceptus, iure hæreditario successit, ac postea cum dulcissima vxore Granatæ agens, meditari cœpit tam pij mandati opportunam executionem, quā cūm pararet, accepto nuncio à fratre suo Ferdinando, Romanorum rege, malē à Turcis impijs apud Viennam oppresso, suppetias, auxiliaresque copias ab eo poscente, si fratrem suum cum regno saluum vellet, quasi volando ad eū digressus, infecto negotio profelytorum, Turcam solo sui aduentus audito nomine profligavit, & fratrem suum charissimum redemit. Neque ad hanc rem asserendam rumore aliquo ducor, sed fama, quæ illis diebus totam Hispaniam repleuerat, tantum Imperatorem consilio piorum, ac doctorum hominū, qui suam

*Philipp⁹ rex,
hanc legem
etiam tulit.*

*Carolus V im
perator ean-
dem legē vo-
luit promul-
gare.*

Secunda Catechesis,

Mota Episcopus Palentinus super hac lege Carolo V. consuluit.

Lodovicus Viues librum edidit de reſtaſiſta Maſometanos.

conſcientiam onerabant ſuper hac re, fuiſſe ductum: inter quos primus erat Mota ille Burgenſis, vir Theologus, & à ſecretis tanti Imperatoris electus ab exordio imperij ſui, at poſtea à ſuo domino Episcopus Palentinus delectus, & antiſtes magnus Toletanus designatus mortuus eſt, necdum dierum plenus. Què ſi Deus ad illam Pontificiam ſedem, & ſupremum ſancti fori iudicium euexiſſet, non dubito, quin ſuis ſanctis conatibus, Moriscos novos Chriſti cultores à ſuis ritibus repreſſiſſet, & ad noſtrum cultum, vel ſolus ipſe benè compoſuiſſet. Huic in votis ſucceſſit paribus Latinus ille Lodouicus Viues Valentinus, in omni genere diſciplinariū verſatus, dum cauſam ageret pro ſuis Valentinis, tam regno, quàm illiſ salutem exoptans. Sed ad ſecundum Philippum, vitali aura fruentem, & ſuorum proſelytorum ſalutem modis omnibus negotiãtem, noſtra recurrat oratio: qui nuper Valentinorum, & Granatenſium præſulum vota excipiens, in ſuis comitijs, & actibus prouincialibus habitis, anno elapſo ſexageſimo ſexto ſupra milleſimum ac quingētiſimū, iam pro Granatenſibus ſalubriores leges tulit, tanquàm prouidus, ac ſapiens legiſlator: & pro Valentinis nunc parabit, ſi mea cum ſuis conſiliarijs allata apud eum vota aliquid valent. Nam ciuili rebellionē inter Granatenſes ingruente, anno exacto ſexageſimo octauo ſub finem illius, illud vnum iam pro comperto noſter Philippus habet, quæ mala ciuibus, quæ damna rei publicæ Granatenſi, quæ incommoda toti Hiſpaniæ, illa Catholicorum clementia, potius crudelitas à nobis dicenda, vno die ciuiliſ belli attulerit, quæ omnia filij primorum proſelytorum ſuis conciuibus minabantur. Sed iam tanti criminis primarij auctores tanto prin-

principi pœnas dederunt, ac reliquis, quasi cœmuni populo, à se seruatis, & in vtramque Castellam exulibus, benè indulfit, qui parcere subiectis, & debellare superbos à tanto Imperatore patre suo didicerat. Atque ex diuina misericordia factum est, vt ex tantis malis maiora bona, ille qui solus huius rei scientiam habet, nobis collegerit. Nam & nouum regnum Philippo nostro totius iustitiæ cultori Deus accreuit: solum deinde Granatense ab hæreticis, & schismaticis liberum reddidit: & nouis ciuibus verè Christum cum pietate colentibus ad perpetuam hæreditatem tradidit: Maurorum reliquias etiam in libertatem afferuit: & in vtraque Castella sub verapietate, ac religione habitare fecit, ac saluas, & incolumes in cælum vsque (si ipsi ex animo resipiscant) vtiq; portum securum appellere concedet. Sed adhuc quædam manent, tanto Philippo digna, decernenda mandata, tam pro exulibus Granatensibus, quàm Valentinis, cum rei opportunitas exposcer. Illud primo loco referam, vt à cunctis Hispaniæ finibus ista Algarabia hoc in tempore relegetur cum habitu Numidico: vt cum illis secta Mahomerana omninò pereat: deinde vt delegatis à se vrbium correctoribus, seu publicis censoribus, nec minæ, nec pœnæ desint, si in tanto negotio minus vigilantes inuenti fuerint, quæ cum sui muneris ex acta ratio exigitur, infligendæ veniant. Ne verò quia hoc non sibi dictum fuerit, nimis succenseant, vel in datis sibi tabulis regio nomine obfignatis, vel à supremi senatus præside in futurum adinoneantur, qualiter de profelytis sibi commissis exigenda ab illis ratio sit, vt sui laboris, vel mercedem, vel pœnam subeant. Quos velim

*Que bona ex
rebellione*

*Granatensium
prodire. Nā*

*Matt. 7. De
colligit ex tri
bulis ficus.*

Prefecti vrbium curam

*Moriscorum
gerat, sin mi
nus pœnas
luat in iudi
cio.*

*Cēsores fidei
curā subcant
relegandi ha
bitū, & Al
garabiam ab
istis profely
tis, tanquam
rei supersti
tiose iudices
delecti.*

velim causam hanc fidei Catholicæ ita diligenter age
re, vt cum his subditis, vel prouidi medici, vel periti chi
rurgi munus exercean, tam infirmos ex illis ab egritu
dine liberando, quàm putridos succidēdo, ne sanis rui
næ, & perditionis causa sint. Cùm autem his diebus de
lectos quosque iudices oscitantes in hac re videam, in
exequendis, scilicet, pragmaticis à tanto legislatore op
portunè editis, cùm hæc sit causa nostræ fidei Catholi
cæ, vt in superioribus satis à nobis comprobatum est, nec
temerè Philippum nostrum adierim, ab eo facile impe
traturus, vt etiam sancti fori censoribus hanc curam de
nouò iniungat relegandi habitum, & Algarabiã ab istis
neochristianis, præfatis superstitionibus quasi vermibus
scatentem, ac purum Christianæ religionis cultum sua
obscenitate perturbantem. Præterea illud etiam ab eo
supplex exposcam, vt nec labori, nec sumptui parcens,
melius Valentinis quàm Granatēsis prouideat, & ma
nu armata subitò eos circumuallet, ac tandem nunc mi
nis, nunc precibus (si id æquum est) ad omnem mansue
tudinem, & ciuilem cultum componat: & quasi à Chri
sti ouili errantes oues pro sua pietate ad Christianã nor
mam, & ecclesiæ pascua salubria reducat. Quod nisi fiat
armorum vi, potius quàm bonorum precibus, nihil pro
fecto cum illis Philippus noster proficiet. Nam neq; il
lum latent harum gentium deprauati mores, fucata re
ligio, inolescens animarum suarum damnatio, dum Ma
homedo suo & publicè, & secretè omnes actiones suas
consecrant, nomina dant, sub eoque in hac vita mereri
eligunt, vt in futura ad eum perueniant. Sed cùm tēpus
nec præfinire, nec anteponere audeam (quàmuis velim
breuius huic rei dari) Valentinis præfulibus, ac fidei
cen-

censoribus consentiens, sui decreti anno sexagesimo
 sexto habiti, fideliter verba referam. Aiunt vnanimes,
 huiusmodi relegationem habitus & linguæ Moriscorū
 illius regni fieri oportere, sed executionē eius ad suum
 Philippum deferre, ab eo opportuno tempore peragen-
 dam. In quibus verbis tam præsentiam quàm potentiam
 sui Principis efflagitant, pro tanto decreto nō prælo, sed
 operi demandando. Sed iam tandē de modo huius man-
 dati exequendi recensitis aliorum opinionibus nostram
 sententiā scriptis mādabimus, vel ab ipso Principe, vel à
 temporis vicissitudine temperandam. Sunt qui regijs
 consiliarijs ob id succenseant, quòd regalium pragmati-
 carum seriem iam olim pro Granatēsis editā, in duos
 annos distulerint, & absque armato milite, sed sola pu-
 blicio præconis voce intimari, publicarique fecerint: cum
 datum induciarum biennium machinandæ tantum re-
 bellioni (vt vidimus) subseruierit. Sunt etiā alij, qui pro-
 felytis istis iniuriam, ac damnum vitari cupientes, huius
 sententiæ feruntur, vt si ex animo prohibitionem habi-
 tus sui, & linguæ fuerint amplexi, cum statu matrimonij,
 aut alterius altioris, paulatim antiquum cultum, & pel-
 lem in melius cōmutent. At ego dubius de admittenda
 pro illis conditione ista huic sententiæ non auderem sub-
 scribere, timeo enim Numidas, posterosque eorum, &
 donaferentes. Restant & tanti principis præsentia, &
 potentia indiget propter eorum malè coercitam auda-
 ciam, vt hora fermè vna nec ab istis præuenta fiat, cum
 periculū ex Granatensibus factum nobis iam exulsus sit.
 Sed hucusque de superstitionibus vitandis, quæ quasi an-
 guis in herba sub illo habitu, & lingua latebant. Iam, vt
 colophonem nostræ catechesi addamus, vna, & alteram

Decretū con-
 gregation. Va-
 lentinae, anno
 1566. habi-
 ta Erley 15. y
 16. tit. de tu-
 dios y Moros
 en la nueua re-
 copilacion.

Modus exe-
 quendi prohi-
 bitionē habi-
 tus & linguæ
 Moriscorum
 latius descri-
 bitur.

Sententia au-
 ctoris de mo-
 do relegandi
 Algarabiam
 cum habitum
 Maurorū.

ratio-

Secunda Catechesis,

Ephes. 4. ca.

Hebrae. 13. c.

Franciscus Ximenius Antistes Toletanus non probauit versionem sacrorum librorum in Arabicam linguam.

rationem priori breuiter annectemus, ne longius solito lectio protrahatur. Renouamini dicam nostris profelytis amplius multò: iam pellem mutastis, carnales affectus exuistis, at renouate nunc animorum inueteratos mores, renouamini iuxta Apostolicum mandatum spiritu mentis vestrae, & vestris praepositis, & animarum Recto-ribus vos accommodate: ipsi enim vigilant, quasi rationem de animabus vestris reddituri. Igitur si in susce-pta catechesi profectum facere vultis, modò Christianae culturae patienter vestras aures praeparate. Nec vestram instructionem inuerso ordine, id est, sub lingua Arabica fieri debere contedatis: neque enim id vestrae saluti expediet, nec subindè vt vestros praepositos de nouo Arabi- cos fieri, vt eorù irrideatis prolationem, in vestram obsequium velitis: sed è contrà vosmet eorù vulgari fermone attemperate. Eia eia, vestrae Catholicae institutioni citius accingimini, & à tanto somno ad vestram salutem at- tenti vigilate. Nec sanè dubito praesules vigilantissimos nostro ferme saeculo fuisse, qui suos sacerdotes pro his rudibus catechizandis ad deuincendam Algarabiã cogebant: & alios etiam huius sententiae pro ista lingua in- terpretanda publicam cathedram Granatae erexisse. Hos reuerentiae, & honoris causa nomino, Ferdinandum Talabricensem, & Gasparum Aualensem, Granatensem praesules opinione hominù sanctissimos. At prioris zelum comendauit plurimùm Franciscus Ximenius Cardinalis, Antistes Toletanus, factum autem cum versione nostrorum librorum in illam linguam minimè probauit. Alterum verò suorum profelytorum durities, & innata peruersitas, ad mutandù consilium (vt prudentis est) iam tandem perduxere: & ad Galletiam vsque pro alijs non tam ru- diori-

dioribus instruendis remeare fecerunt. Nam Carolū. V. Imperatorē inuictum, ab Algerio mari fractū, redeuntemque ad nostri maris oram, tātus præsul ad manus excipiens, ad aures inito inter illos colloquio suggessit, se oleum & operam cum suis Moriscis Granatenlibus perdere, quia retento suo habitu, & lingua nondum Mahomedum exuerant. Quo audito pijsimus Imperator, ad Galletiæ supremam sedem, pro salute Gallecorū annuente summo Pontifice, paulò post remouit: deindè elapsis post promotionem paucis mensibus ad Toletanā sedem Pontificem sibi colendissimum designauit. Sed inuida mors omnia diuidens, tam à Sede, quā à Cardinea dignitate detinuit: at remorari eū non potuit, ne æternam capesseret. Igitur hoc intrepidus asserā, particulari nationi in vasto regno degēti expedire, vt reliquis ciuibus in cultu, habitu, lingua, ac religione sese cōformet: at non è cōtrā, vt sui cultus, & linguæ peculiaris ratio cōseruationis habeatur, præsertim vbi de suo catechismo agitur. *Fides enim ex auditu est, auditus aut per verbū Christi* (vt habet Paulus) *perficitur.* Christus nāq; clamante Esaia, *Asperget gentes multas, & super ipsum continebunt reges os suū, quia quibus non est narratum de eo viderunt, & qui non audierunt, contēplati sunt.* Et addit idem Propheta, *Quis credidit auditui nostro & brachiū Dñi cui reuelatū est?* quæ verba Paulus loco adducto, & Ioannes in suo Euangelio de Iudæis incredulis interpretantur: sed ad oēs nō credentes extenduntur. Quibus à Deo datur credere, velle operari, & opus suū perficere, pro bona voluntate. Sed illis nō erit sermo Dei effundendus, nisi nřam linguam, vtcumq; vincendo, percalleant, iuxta Salomonē, *Vbi auditus nō est, nō effundas sermonē.* Quod maiorib⁹, & prælatis dictū est. Ait. n. Sapiēs.

Loque-

Romano. 10.
Esa. 53.

Romano. 10.

Ioan. 12.

Ecclesia. 32.

Loquere maior natu, decet enim te primum verbum diligenti
scientiam: & adolescenti inter alia subdit, Audi tacens, si-
mul & quærens, in medio magnorum loqui non presumas.

Obiectio sol-
uitur.

Quod si arguas Apostolos varijs linguis fuisse locutos,
in promptu arguenti erit responsio, cessasse procul du-
bio rationem noui nunc miraculi edendi, vt catechizan-
tes omnibus linguis, prout Apostoli in repentino Spiri-
tus sancti aduentu, vtantur: nam sine necessitate, (quæ
tunc temporis pro conuersione gentium inerat) miracu-
lum schola Theologica nõ admittit. Sat illis sit, quod pro-
missus, ac missus Spiritus sanctus illa omnia eos doceat,
quæ ad salutem diuersarum gentium spectant: & magi-
stros prouideat in vnaquaque lingua Dei cooperatores,

D. Gregori⁹
in expositio-
ne huius loci,
Spiritus san-
ctus vos do-
cebit omnia.

& adiutores. Et vt D. Gregorius in hæc verba ait, *Nisi idē
Spiritus cordi adsit audietis, otiosus est sermo doctoris. Nemo ex-
go docenti tribuat homini, quod ex ore docentis intelligit: quia
nisi intus sit qui doceat, doctoris lingua exterius in vacuum la-
borat.* Hæc Gregorius. Hic itaq; Spiritus sanctus etiã do-
cet nos orare pro incredulis, & eosdem nostra lingua, &
ope iuuare, si fortè nunc à laqueis diaboli resipiscant, &
conuertantur, & fanet eos Christus Saluator mundi.

Tertia ratio
redditur, cur
ista relegatio
debeat fieri.

Quòd si hæc tam utilis profelytis istis habitus antiqui, &
linguæ permutatio, instantanea fiat, aliud etiam nobis
bonum accrescet, nec prædictis inferius: vt nostris capi-
tibus, quibus Arabici homicidæ palam minantur, quia à
nobis non percipiuntur, cõsulere in tempore possimus;
præsertim si cum cõmuni linguæ idiomate, vna esset fi-
des mentium, & pietas actionum. Quare Philippū Ca-
tholicum, & inuictum, dum vixerit, vel millies adibo, &
orabo, vt suæ ditionis profelytos cunctos ex secta Ma-
hometana ad ciuiliorem & meliorem cultum, & loquendi

modum nobiscum cōmunem instantiūs editis à se legibus, in praxique habitis, reuocare dignetur. Atque eò fiet, vt ad Christum exinde suorum præfulum, rectorum que opere, in hoc tempore. acceptabili conuertantur. Illa enim præstiti, vel præstandi iuramenti forma regibus Hispaniæ perscripta in concilio Toletano sexto, canone tertio (at nunc renouanda) in hunc finem palàm tendebat.

Can. 3. Cōcil.
Tolet. 6. qui
nunc renouan-
dus venit, vt
censet Mirā-
da in summa
Concil.

COLLECTANEA

Secundæ Catechesis.

REnouatio profelytorum ex secta Mabometana duplex à parochis prætendi debet, interior in spiritu, exterior in habitu & lingua.

2. *Habitus, & Algarabia in neochristianis multis abundant superstitionibus, ideò omninò relegari debent: Arabes autem suos ritus habeant.*

3. *Astutia diabolica Mabomedi pro conseruatione suæ sectæ ista fuit, vt in aliud idioma nō transferatur, ne impugnari possit: sed gladio districto tantum defendi.*

4. *Sub muliebri habitu triplex latet superstitio, prior pro ritibus sectæ iniunctis, altera pro venere exercēda. Postrema præ superbia dominandi in Hispania concepta: ideò tanquam magis superstitiosus longiūs est relegandus.*

5. *Non est aliud remedium humanitūs inuentum*

E pro

pro relegatione istius seclæ nisi ut stricta, cobibitio
habitus Numidarum, & Algarabie fiat iuxta
proverbiū Maurorum, deperdita lingua Arabica
& seclam perire necesse est.

6° Præfecti Urbium de salute suorum profelytorū sint
solliciti, & seriem pragmaticarum editarum erga
eos obseruent: sin minus pœnas dent, cū ab illis ra-
tio sui muneris exposcitur.

7 Philippus rex catholicus id cauere debuisset, ut
iudices sancti Areopagi hanc relegationem habitus,
& lingue Maurorum profelytis interdixissent, tam-
quā rem nimis superstitiosam, & sinceritati, ac veri-
tati euangelij contrariam.

8 Modus triplex describitur pro habitu & Arabica
lingua relegandis: sed vtilior, commodiorq̃ ab au-
ctore notatur, ad imperium nostri Principis execu-
tioni mandandus.

9 Profelyti ex ista seclæ vulgari nostræ lingue sese
accommodare debent, ut à suis rectoribus in fide
Christi instrui possint.

10 Relegata à finibus Hispanie Algarabia, in illa
pax multa esset, vna fides, actionum puritas, ac tan-
dem multa clancularia homicidia vitarentur.

11 Profelyti isti ad legum pro se editarum obseruantiam
in hoc tempore reuocentur: quibus in praxi habitis,
ad omnem ciuilitatem benè cum omnibus compo-
nentur.

C A T E

CATECHESIS

TERTIA, DE INVOCATIONE

ne demonum vitanda.

Lectio ex D. Paulo ad Coloss. 2. adducitur, Videte, ne quis vos decipiat per philosophiam, & inanem fallaciam, secundum traditionem hominum, secundum elementa mundi, & non secundum Christum, quia in ipso inhabitat omnis plenitudo diuinitatis, & estis in illo repleti.

ICTVM. Est in superioribus de fundamentis parum firmis, quibus secta Mahometana nititur, fulcitur, sustentaturque: nunc de primario suo auctore, quatenus eo edocente compilata fuerit, aliquid restat dicere. Notum illud est, quod in sacris literis de dæmone, callido serpente, habetur, apertum mendacium, pro seductione primorum parentum confictum in hunc modum, *Nequaquam comedentes de ligno scientie boni, & mali moriemini, contrarium illi voci Dei, in quacumque hora comederitis ex eo, morte moriemini.* Vbi verò mors animæ, & corporis, sua culpa homini est subsecuta, iam tunc & Deus verax, & dæmon cum homine mendax inuentus est. Hic ergo callidus, versutusque serpens malè habens Christi Euangelium pro salute humana promulgari, tanquam à diebus antiquis inuidens, excogitauit pænes se modum, (Deo id permittente) qualiter totum pæne orbem perderet, & in nouum errorem traheret:

Genes. 3.c.

Psalms. 61.

Tertia Catechesis,

videbat enim iam tunc fidem Christi in partibus orientis crescere, exaltata cruce ab Heraclio Imperatore, & à Christicolis deinde in summo honore habenda: deinde attentus contēplabatur solo prostratam gentiū idololatriam, deuicto Cosdroa rege Persarū ab eodem Imperatore; nam & idololatrias bello fregerat, & eorū cultum penē extinxerat, destructa excelsa turri, quā pro suorum deorum veneratione Cosdroas erexerat. Cū vero astutus dæmon multorum deorum culturam non posset amplius defendere, nec legem Mosis à Deo latam negare, mediam quandam viam excogitauit, vt cunctum orbem & decipere, & hoc neruo detinere valuisset. Et ad suum opus perficiendum, quendam dæmonis, mendacijque filium, ritu idololatrā, fortuna pauperem, mente superbum, animo elatum, maleficijs famosum, nomine Mahomedum, præ alijs sibi elegit. Quem Mahomedum quasi mendacē dixit, semperq; dicere licebit. Igitur diabolus huius sectæ primarius auctor, inuentorque fuit: at Mahomedus illius assertor, ac promulgator. Quod officiū suis fortilegijs, maleficijs, incantationibus, præstigijs suæ Magiæ artis ritè est executus. Nam vt erat dæmon tenebra-

Cham genuit rum princeps, tantū discipulum in his artibus benè edo-
Chus, ex quo cuit, & alterum Cham, patrem Arabicarum gentiū illum
Arabes proce constituit. Eò autē processit Mahomedi libido, vt in an-
dunt: hic incā gelum lucis seipsum transfigurare auderet, & apud suos
tauit Noe, pa- barbaros Dei nuncium pro secta sua diuulganda vendi-
trēm suū, ita taret. Tam verò familiaris suo discipulo cacodæmon a-
Diodorus. li. derat, vt quāuis non vocatus ab eo sua incantandi arte, in
4. c. 5 Lactan. omnibus ferè, voce, præsentia, auxilio, consilioque il-
li. 2. c. 14. Ca lum iuuaret, & vocatus etiam nusquā resileret. Quid in
lius Rhodigi- his moror? decepta est ab hoc impostore dæmonis arte
nus. li. 2. c. 2 vtraque

utraque Arabia, magna etiam pars Africæ subuersa, ac tota Numidia, si quæ Christum fuerat amplexa, in momento corruit, & à sua ecclesiastica disciplina cecidit, vnus hominis falsam sectam eligendo, sectandoque. In qua deceptione miserè nunc detinentur, & vnà cum sua secta tempora perfidi Antichristi videbunt. Sed in ipsum Mahomedum hæc cudetur faba, quod dæmoni annuerit, quòd puro mendacio adhæserit, quòd turpidini indulserit, quòd tenebras luci antetulerit, quòd denique ad tantam elationem, ac superbiam cū suo dæmone sese euexerit. Sed hoc non est mirum Apostolo. *Ipse enim Satanahans transfiguratur se in angelum lucis, non est ergo magnū si ministri eius transfigurētur velut ministri iustitiæ.* Sed ne nos incautos iste dæmon furripiat, nobis inquit Apostolus, quòd olim Colossensibus. *Videte, ne quis vos decipiat per philosophiã, & inanem fallaciam, secundum traditionem hominum, secundum elementa mundi, & non secundum Christum.* Quasi velit dicere, seruate integrã, incorruptamq; doctrinam quã à me accepistis: sequimini leges, ac traditiones Apostolicas: ostendite vestram fidem in omnibus firmam, in qua radicati estis: adijcite totius charitatis, & virtutis possessionem: vt omnes de vobis sentiant, quòd in fide accepta perseuerare elegistis. Habete itaq; eam perfectam: vt per omnia laudetis benefactorem, & permaneat in gratiarum actione. Hoc autem iterum dico, sicut prius dixeram, *Vt nemo vos decipiat in sublimitate sermonum per philosophiam, id est, probabilem, & ad persuadendum aptam orationem: aut per inanem fallaciam, id est, superuacaneam, & noxiam hominum perfidorū traditionem, aut per elementa mundi, id est, dierum obseruationē: ex sole enim & luna prodeunt dies, & no-*

*Hæc secta vi
debit Anti-
christum, vt
sentiunt mul-
ti.*

2. Ad Cor. 11

*Locus thema-
tis aperitur.*

Tertia Catechesis,

Ita D. Ansel-
mus super
hunc locum.

Et es: ac per mundi elementa, & creaturas à Deo produ-
ctas. Grauis in Deum iniuria committitur, dum illæ pro-
dijs adorantur. Præcipit ergo eis, vt vigilant, & sint so-
brij in fide, & in omnibus quæ ad illam spectant, nimis
circumspecti: vt eis omnibus, qui conantur à fide eos auer-
tere, omninò aduersentur: quoniam sunt à Christo per
suam incredulitatem, vel perfidiam, vel apostasiam sepa-
rati: & vel legibus Mosaycis, vel gentium ritibus nunc
tandem malè alligati. Nemo itaque in lege antiquata, &
vanis gentiũ superstitionibus sperare debet: sed omnem
suam spem, & Christianam fiduciam in Christo, tãquàm
vero Euangelicæ legis promulgatore, firmiter ponere,
*Quia in ipso inhabitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter,
& estis in illo repleti.* Hæc est D. Pauli ratio à nobis per-
pendenda, atque libranda. Hic Apostolus Christum ap-
pellat caput ecclesiæ continentem omnem gratiæ pleni-
tudinem, & diuinitatem ab ipso nobis communicatam,
prout Ioannes qui eum viderat, palàm testatur. ideòque
personam Christi, & eius virtutem quasi penicillo depin-
git: volens latissimam differentiã legis antiquæ, & gra-
tiæ Euangelicæ distinguere, & gentium cultum deorum
vanum præmonstrare. De persona Christi sic habet: *In*
quo inhabitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter. De le-
ge Mosayca, infert, *neminem ad perfectum. lex adduxit:* de
cultu idolorum in elementis mundi constante subiun-
git esse *fallaciam, & traditionem hominum secundum elemen-
ta mundi.* Neque enim Christus singularem aliquam gra-
tiam ad mensuram sibi datam accepit, sicut olim Moy-
ses: sed gratiæ plenitudinē: vt ipse, qui est caput vtriusq;
ecclesiæ, alios sua gratia, & diuinitate replere posset.
Hæc per legentes parochi, vt ad metam desiderabi-
lem

lem contingant, istam collationem ab Apostolo factam pro suggesto dilatabunt, donec eam firmiter sui discipuli percipiant. Nihil enim eis conducet spes sua posita in Mose, & Mahomede simul: nam Mahomedus ferè in omnibus legem Mosaycam est secutus, tam in lotionibus crebris, quàm in temporalibus promissionibus. Iudæi nanq; nisi crebrò lauerint manus panem non manducant, & redientes à foro aqua elementari purificantur exterius: quos Mauri quasi simiæ imitantur, & lotiones adhibent quinas in die pro leuibus culpis purgandis, quasi aqua elementaris virtutem habeat animam vsque perringendi. Deindè terra illa promissionis ad manendum, & ditiones tribuum dilatandas, à Deo promissa, nihil ad mercedem æternorum collium pertinebat, quam malè intelligens Mahomedus pro paradyso voluptatis suis barbaris posuit, fluentem lac, & mel: in quo producendas virgines ex virgultis arborum, pro satianda suorum libidine, cõmentatus est. Cibus ergo & potus, & virginum societas, seu cõmixtio, pro corporea beatitudine finguntur: ex quo eliciet quispiã, Mahomedi beatitudinem corpori, & non animæ fuisse cõfictam, secundùm elementa huius mundi, & non secundùm Christum. Quod si Solis, vel lunæ claritas in illa beatitudine interueniat, & solem per diem, & lunam per noctem quasi deos venerentur, hæc erit iniquitas maxima, quam imprecatur, ac maledicit sanctus ille simul & patiens Iobus, dicens. *Si vidi solem cum fulgeret, & lunam incedentem clarè, & osculatus sum manum meam ore meo, quæ est iniquitas maxima, & negatio apud Deum altissimum, humerus meus à iunctura sua cadat, & brachium meum cum suis ossibus cõfringatur. Videat doctus quisque parochus qualiter*

Marci. 7. ibidem purificatio Calicum, & vrcorũ.

Paradyfus Mahomedi in elementis mundi cõfictus.

Iob. c. 31.

Tertia Catechesis,

Galat. 4.

dementatus Mahomedus elementa mundi, & nõ Christum sequatur, in quibus secta illa vana consistit. Sed hæc omnia in dæmonem referamus, qui vt à Deo refiliat, & alios refilire faciat, ad muta elementa, & mundi creaturas quos capit, conuersos reddit iam primum à Deo auersos. Sed ne suorum iacturam parochus faciat, iniungat illis ex verbis Apostoli correctionem. *Videte charissimi filij ne quis vos decipiat per vanã philosophiam, & inanem fallaciã secundum elementa mundi. Nam nos cū essemus paruuli, sub elementis mundi eramus seruietes, at vbi venit plenitudo temporis misit Deus filium suum factũ ex muliere, factum sub lege, vt eos qui sub lege erant redimeret: vt adoptionem filiorum sub Christo, & nõ sub legalibus cæremonijs, vel vanis ritibus gentium, reciperemus.* Nam quæ de Iudæis dicuntur, ad profelytos ex secta Mahometana extendi à parochis debent, parum nanque interest, vel Mosis, vel Mahomedi elementa sequi, & vtriusque vanas cæremonias nullius rei significatiuas percolere. Hos verò profelytos & in fide plenius instruant, & ab idolorum cultura parochi retrahant. Quod vt facilius peragere valeant, breui sermone elementa eorũ, idololatriæ species, cæremoniãrũ cultus varios percurrã. Dicitum est à nobis de latriæ adoratione, soli, & lunæ, cæli magnis luminaribus, à cultoribus istius sectæ exhibita, quã soli Deo, vni, & trino deberi contendunt: ne Dei gloriam cõmurent, & creaturis quod Dei proprium est ipsis tribuant. Quod vitio & probro Israelitis datur, *Qui mutauerunt gloriam Dei in similitudinem vituli comedentis fenum: cum scirent Deum suum hoc indignè semper tulisse: quã dixerat, Ego Dominus, hoc est nomen meum, & gloriam meam alteri non dabo, & laudem meam sculptilibus.* Deindè non pa
tian-

Psal. 105.

Esai. 42.

riantur à dæmone exordium suorum votorum sumere: id enim ab illis dæmon efflagitat, vt Deus eorū & habeatur & colatur. Habet nomina mille, & mille nocendi artes cacodæmon malignus, & qui olim datis auibus, ex illis bona, vel mala auspicia venari gentes docuerat, ita nunc ad dæmoniacas quasdam incantationes profelytos ex ista secta facit recurrere, vt suum Deum consulant, & ab eo initia rerum, & respōsa petant. Qui enim nondum pellem Mahomedi mutarunt, nec antiquos mores exuerunt mille modis dæmonē Mahomedi colunt vt Deum, & eius amphibologicas responsiones expectant. Nunc elementis, datis etiam auibus, sortibusq; emissis, varias incantationes conficiunt, & dæmones ad sua vocant: fabas saltatrices in certo numero etiā apponunt, & p̄ quamcumque re gerenda earum saltum, vel quietem attenti considerant: neque ad bellum gerendum nisi eis emissis procedunt: diuinationem omnem siuè per vana somnia siuè per cadentes sortes, vel per volucres solo astantes, vel cælo volantes, quærunt. Pythonissas quandoque adeunt: quas multas illa falsa dæmonum secta habet, in omni arte sapienter incantandi edoctas, à quibus futuros rerum euentus discunt, postquā ipsæ à dæmone sunt deceptæ: ac tandem ipsi Deū Accaron consulunt: id est, deum Mahomedi, & trinum & vnum Deum de cælis tonantem in omnibus spernunt. Audient igitur vocē Dei, quam vt perceperint, eorum aures tinnient, & corda timore contremunt. *Hæc dicit Dominus Ochozja regi Samaria: quia misisti nuncios ad consulendum Beelzebub deum Accaron, quasi non esset Deus in Israel, à quo posses interrogare sermonem, ideò de lectulo super quem ascendisti non descendes: sed*

Leuiti. 19. auguria prohibentur.

Augurium, vel auspicium ex auib⁹ summebat. Quod erat triplex. de hoc Bude⁹ in Pandectis, & Alex. ab Alexandro.

Baruch. 3. in auibus cæli ludunt, id est, auspicia, vel auguria quærunt.

4. Argum.

Tertia Catechesis,

Lib. 6. tit. 15
de las penas
en el ordena-
miento real.
ley 6.

Can. 4. cōcil.
Altisiodor.
Idē in concil.
Illibert. can.
62. de augu-
ribus, & pan-
tomymis ad
fidem recipiē-
dis.

Ley del Rey
D. Iuan el II.
cōtra los he-
chizeros, y a-
gorevos, año
de. 1411.
Los Reyes Ca-
tolicos, en los
capitulos de
Corregidores
capitulo. 53.
año d̄ 1500.
en Seuilla m̄a
daron guar-
dar estas le-
yes.

mine Ochoziæ impositam, quem æterna maneret, ni su-
bito timore concepto resipisceret. Atque hæ duæ eos
palàm minantur, qui prædictis artibus dæmonem quæ-
runt, & auscultant, & eius responsa plena omni dolo, &
mendacio peragunt. Proindè cum has dæmoniacas ar-
tes ab Hispania profligare conaretur Rex ille Ildephon-
sus. XI. talem legem tulit vulgari nostro idiomate. *Qual-
quier que va a los adevinos, o cree en sus falsos dichos, es caso
de heregia, y la mitad de sus bienes son para nuestra camara.*
Iuxta canonem. 4. concilij Altisiodorensis, qui sic ha-
bet. *Non licet ad sortilegos, vel auguria respicere, nec ad cha-
racteres, nec ad sortes, quas sanctorum vocant, vel quas delin-
gno, aut de pane faciunt, aspicere. Sed quæcunque homo face-
re vult, omnia in nomine Domini faciat.* Sed pœnam hisce
sortilegis, & auguribus auxit catholicus rex Ioannes
huius nominis II. post longam prohibitionē vtriusque
testamenti locis confirmatam, in hunc modum subdit.
*Y porque mejor sea guardado, mando a los Alcaldes, è Justicias
de qualquier ciudad, villa, o lugar, do quier que fallaren los ta-
chizeros, y a les malhechores, que los maten, seyendoles probado por testigos,
o por confesion de los mismos.* Sed tamen dæmonum inuo-
catio quæ sapit hæresim illa est, quæ fit ad malum, cum
is qui coniurat dæmonem, credit eum habere à se pote-
tatem operandi aliquid principaliter, & virtute actiua
non permissiua. Nam *omnis potestas à Deo est, & nisi Deus
permissiue se habeat cum dæmone suæ iustitiæ ministro,
(vt Iobi casum legimus) nil poterit per se efficere, nec
dãna vlla inferre, nec morbum grauare.* Et licet aliquan-
do dæmones futura prædicant, morbos humanis corpo-
ribus inferant, infirmos interim sanent, hoc non fit ex
virtute sua, sed ex diuina permissione, vt pateat, quali si-
de, &

de, & deuotione sint erga Deum. Qua de caussa in veteri lege cautum à Deo fuerat, ne ad prophetas falsos populus corrueret, & de pœna, qua puniendi venirent, sub his verbis. *Si surrexerit in medio tui propheta, aut qui somnium dicat se vidisse, & prædixerit signum, vel portentum, & euenerit quod locutus est, & dixerit tibi, eamus, & sequamur deos alienos, quos ignoras, & seruiamus eis, non audies verba prophetae, aut somniatoris: quia tentat vos Dominus Deus vester vt palàm fiat, vtrum diligatis eum, aut non, in toto corde vestro, & in tota anima vestra. Dominum Deum vestrum sequimini, & ipsum timete, & mandata eius custodite, & audite vocem illius, ipsi seruietis, & illi adhærebitis.* Per quæ verba apparet, quod illa quæ à diuinatoribus non secundùm Deum dicuntur, si acciderint, non sunt ita accipienda, quod à dæmone propria potestate fiant, sed potius Deo permittente eueniant: vt dilectionem hominis erga ipsum experimento discat, & pœnã cõmeritam vel mercedẽ pro labore rependat. De prophetæ illi^o pœna sic intulit Dñs. *Propheta aut ille aut somniator occidetur: quia locutus est, vt vos auerteret à dño Deo vestro, qui eduxit vos de terra Aegypti, & redemit vos de domo seruitutis.* Ecce aperta differentia à Mose descriptã inter falsi prophetæ, & Dei maximi mirabilia: cõparat enim Moses priora signa cum posterioribus, & ea tripliciter distinguit. Primò quia illa edidit falsus propheta, verè somniator, hæc autem Deus ipse de cælo tonans: illa facta sunt in muscipulam, & laqueum hominum, hæc autem in libertatem eorũ, qui in misera captiuitate detinebantur: illa diuina permissione euenerunt, hæc autem Deo auctore pro sua gloria, & humana salute in orbem prodire. Et sicut antiqua ista prodigia iam olim incredulo populo profuere,

pro

Deut. 12. c.

D. August.

to. 3. lib. 11.

super Gen. c.

12. & Magi

ster in. 2. dis.

21. & Do-

ctores ibidẽ.

S. Tho. 2. 2.

q. 96. per. 4.

artic. & Ca-

iet. ibi.

*In homil. san-
cti Maximi
pro festo apo-
stolorum Pe-
tri, & Pauli.*

*Luca. 9. &
c. 10.*

pro afferenda in Deum fide, & religionè, sic quæ in no-
uo instrumento à Christo edita nobis proponuntur, suf-
ficient profectò ad firmum assensum rebus fidei præbē-
dum, nec alia à profelytis istis sine necessitate petenda
erunt. Proindè radicati, ac benè fundati in fide, (vt Pau-
lus nos omnes esse cupit) iam tandem signis à dæmone
editis, tamquã falsis, & omninò execrandis ab omnibus
diffidendum erit. Dicant igitur nostri profelyti, pro qui-
bus laboramus, dæmoni incantanti sapienter, vt valeat
iam cum suis signis, portentisque: ac memores sint qua-
liter principes Apostolorum, Petrus, & Paulus, de ipso
aere Simonem magum in terram traxerint, & fortiter
in petram allisserint, vt confractis ad petrã pedibus am-
plius volatui renunciaret. Nunc autem Christi sacerdo-
tes potestatem habent calcandi serpentes: expellendi
dæmones incantantes: cunctam diuinationem, vel su-
perstitionem de medio tollendi: ac tandem quia eis in-
signia regalis, & sacerdotalis dignitatis à Deo delata sunt
& ab Spiritu sancto infusa, suam in dæmones exercentes
potestatem, hæc munia exercebunt: neque illis etiam in
vnum hominem armatis terga vertent formidolosi. *De-
dit enim eis Christus potestatem calcãdi supra serpentes, & Scor-
piones, conuobatisque duodecim dedit illis Iesus virtutẽ, & po-
testatem super omnia dæmonia, & vt languores curarẽt. & mi-
sit illos prædicare regnum Dei, & sanare infirmos.* Dæmoni-
bus autem frustra in homines insultantibus, & ab Apo-
stolis in dicto nomine expulsis, ouantes ad Christum re-
dierunt Apostoli, & dixerunt, *Domine etiam dæmonia
subijciuntur nobis.* Quibus ne subita elatione corripe-
rentur, præsto ait Christus, *Verumtamen in hoc nolite gau-
dere, quia spiritus vobis subijciuntur: gaudete autem quia no-*
mina

mina vestra scripta sunt in cælis: & de casu dæmonis quasi exëplum patens, sic intulit, videbam Sathanam quasi fulgur de celo cadentem: quasi diceret, nolim vos ex data pote-

state elatos in ruinam, vt olim dæmones, subitam trahi. Qua propter parochi pro data sibi potestate hunc ritum superstitionis notæ incantandi sapienter, citius quo poterunt, suis profelytis interdicerent, & à dæmone deceptos, vel ad suos episcopos, vel ad iudices fidei sistent: vt illata pœna ab eis discant quem inuocare in necessitatibus suis debeant, an Christum Iesum Saluatorem totius mundi, an Mahomedi dæmonem, saluti eorum & inuidentem, & reluctantem. Nam ritus iste dæmonem inuocandi heresim sapit: & ad prædictos iudices spectat eorum coertio, qui dæmonis vsum, & ministerium inuestigant: quos punire debent tum latratu, tum baculo pastorali, vt iura cuncta proclamant: vt in cap. vt officium Inquisitoris. in princip. de hæreticis, lib. 6. Et in cap. excommunicamus. §. adijcimus, eodem titul. Et in Clem. 1. §. sanè de vsuris. & alijs multis in locis. Quanta verò diligentia tam in hæreticisquàm de hæresi suspectis puniendis ab Episcopis exhibenda sit, decretum illud concilij Lateranensis sub Innocentio. 3. palàm contestatur sub his verbis. *Si quis Episcopus super expurgando de sua diœcesi hæretica prauitatis fermento negligens fuerit, vel remissus, cum id certis indicijs apparuerit, ab episcopali officio deponatur, & loco ipsius alter substituatur idoneus, qui velit & possit hæreticam confundere prauitatem.* hæc ibi. can. 3. & idè in cap. ad Abolendam. de hæreticis.

Nec satis parochis erit, quoties pro suggesto, occasio sese obtulerit prædictos ritus augurandi, auspicandi, fortiendi, ac dæmones inuocandi, quasi vanos, & religioni

S. Tho. 2. 2.

q. 96. per. 4.

ar. & Nauar

ro in summa

can. 11. de

colendo Verè

Deum. §. 19.

vsq; ad. 42.

Iura contra

dæmonū in-

uocatores seu

incantatores

adducta ab

Arnaldo Al-

bertino. q. 11

per totam.

*In regia prag-
matica an-
ni. 1566. pro
Moriscis Gra-
natensibus.*

*Duo prouer-
bia profelytis
dicta.*

*Lunæ adora-
tio qualiter
vitanda.*

*Oratio ver-
sus lunam su-
perstitiosa ha-
betur.*

gioni Christianæ ex diametro oppositos refellere: sed illud etiam obnixè curabunt, vt eos à tantis vanitatibus præpediri studeant, hac scilicet arte, vt statis diebus veneris, domos circumeant, & quasi aliud agentes, quid agant, quid cum vxoribus, aut filijs consilij captent, pro suis votis adimplendis, secretius obseruent & quasi per domorum rimulas auscultent. Huc enim illud regium mandatum de portis aperiendis in his diebus tendebat, vt viatores singuli, & præsertim parochi, & lictores publici, quorum interest hæc damna refarcire, eadem sua præsentia vitare discerent. Simili etiam ratione tunc & balneorum facta est à Principe prohibitio: cum ipsi vero testimonio constiterit, qualiter suis superstitionibus, & immundicijs, & venereis actibus, istis profelytis prædicta balnea subseruirent. Ipsi ergo prouerbium dicat, Balnea vitate profelyti: Quid enim cani cum balneo, si ibidem ad vomitum Mahometanæ sectæ estis redituri? Præterea illa curiosa lunæ nouæ, siuè aspectus eius contemplatio, cum peculiari adoratione coniuncta (cui horum inferiorum motum, differentiam, generationem, corruptionem tribuunt) omninò erit eisdem interdicens: ne creaturæ quod solius Dei est, gloriam scilicet & honorem, dent. Modum deindè orandi versus priorem stellam, vel lunam nobis apparentem, superstitiosum oportet parochos agnoscere: vt quoties eos versus lunam conuersos viderint, tunc vel mutuo colloquio ab oratione distrahant, vel si certi sint de tali cultu eo tempore peracto, in eos acriter inuehant, & iudicibus sistant: vt per illatam pœnam Christum Iesum ex animo colere discant, non autem solem, vel lunam. Nota enim illis esse debet Dei omnipotentis

con-

conditio, qui ait per suum vatem Esaiam, *Gloriam meam aliter nõ dabo, & laudem meam sculprilibus*: neq; enim creatura purior, vel dignior suo creatore erit. Tandem pro tempore delecti parochi suis parochianis consulant, vt à Taxillorũ ludo, quẽ Tabã ipsi vocant ab istis in vsu habito pro suis sortilegijs, & augurijs exequendis & etiam à fabis pro emittendis sortibus, sese abstineant, ni velint, ludum perdere, immò rem temporalem, & vitam. Aliorum etiam ludorum vsus, si superstitio eos inuenerit, vel militaris exercitatio (vt est ille de iactu lapidum ad dulcem calamum confringendum, vt inde certi lapidatores euadant pro cerebris hominum à longè petendis) de medio eorum tollent, vel facta commutatione, vel iudiciaria potestate: quò eos mutux charitati, & fraternitati attentos reddant. Hæc nobis sese obtulere, reliqua ad ritus superstitiosos, & demonum incantationes vitandas, vel ab ipsis profelytis ad vomitum redeuntibus, vel à lectione doctorum contra dæmonum incantationes scribentium, nostri parochi. facile discant: quæ omninò attentius relegabunt, vt suos subditos veros faciant profelytos, Christum imitantes, & Mahomedum in omnibus abiurantes. Quæ omnia in motu proprio Sixti V. Pontificis Maximi, Romæ publicato, die nona mensis Ianuarij, huius anni 1586. strictè prohibentur, & causa ad Episcopos, vel Inquisitores hæreticę prauitatis mandato tanti Pontificis deuoluitur.

Esai. 42. c.

Taxillorũ ludus relegãd^o cum alijs, vt habetur in decretis. 33. q. 2. c. Si per sortitias. Et in Motu proprio Sixti. V. qui incipit Celi, & terra, &c.

Alexãder ab Alex. & Budeus in Pandectas: & Ci ruelo contra iudiciarios: & Arnald^o Alber. q. 24. per totam.

COLLECTANEA

Tertiæ Catechesis.

- 1 **S**ECTA Mahomedi publicata est ab ipso dæmonia-
cis incantationibus: nam hanc artem diabolus
suum Mahomedum docuit.
- 2 **P**aradysus Mahomedi à dæmone confictus, car-
nalibus delicijs constat, quibus barbaros & incul-
tos homines allexit.
- 3 **Q**ui in Christo, & per Christum iam renati sunt,
Dæmoni, & suis artibus incantandi, augurandique
ex animo renunciare debent.
- 4 **P**œnæ contra ariolos, & incantatores habentur
in veteri lege: & humanæ leges, & Pôtificiæ adhuc
pœnas istas augent.
- 5 **A**rioli, & incantatores quidam sunt hæretici, qui-
dam autem non: vnde pro pœnis inferendis sunt
distinguendi.
- 6 **P**arochi & rectores animarum legant auctores
malas istas artes impugnantes: vt eas refellere, &
impugnare discant.
- 7 **P**arochi à nobis admonentur de multis ritibus ad
has artes pertinentes, vt eos agnoscant, & illis vtentes
punire faciant.

CATECHESIS

QUARTA, DE RITV. CIRCVN-
cisionis abolendo.

Et lectio sumitur ex D. Paulo ad Galat. 5. State, & nolite iugo seruitutis contineri. Ecce ego Paulus dico vobis, quoniam si circumcidamini, Christus vobis nihil proderit. Testificor autem rursus omni homini circumcidenti se, quoniam debitor est vniuersæ legis faciendæ.

SVM In votis nostris illud sit potissimū de renouatione istorū profelytorū secundū Christū, vt illum induant, & imitentur interiorius, & exteriorius, vehementer cuperē eos perfecti in Christo circumcisione tantū spirituali, spreta carnali, iam illis noxia, & mortifera renāsci. Nam quamuis Abrahæ dicantur filij per Ismaelem, pro sua spirituali regeneratione, prædicta circumcisio abundanter sufficiet, vt tanti patriarchæ etiam filij spirituales per fidem Christi habeātur: & iam nō, vt olim Ismaelitæ, Agareni, Sarracani, sed Christiani, tamquā in Christo renati, dici mereantur, in fide Abrahæ figurati, & in Christo Abrahæ filio benè radicati, quibus merces æternorū collium à Deo promissa est. Sunt enim in triplici differētia Abrahami filij, primus Isaac: alter Ismael: reliqui ex Cethura concubina, de quibus aliquid allegoricè sancti Doctorēs tradunt. Nam totidem sunt filij ecclesiæ, quot sunt Abrahami. Vna autem est (inquit sponsus cælestis)

A Sarraca
provincia
Arabie dicti
sunt Sarraca
ni, non Sarra
ce corrupta.
Nam ab A-
gargenus du-
cunt, non ta-
men à Sarra-

F colum-

D. Epiph. li.
3. cōtra ha-
res. tom. 2.
fol. 482. ita
explicat.

columba mea, perfecta mea, vna est matri sue, electa genitrici sue. Et postea ostedit quomodo apud omnes reperietur velut honoratior, & præstātor omnibus existēs, & omnibus imperans, & ipsi sola electa, cuius liberi hæredes sunt huius sponsi, & verè liberi, vt pote filij promissionis & non filij ancillæ, neque pellicis, neq; aliarū sine numero positarum. Tamen si enim à Cetura pellice Abrahā filios habuit, non ideò cohæredes sunt cū filio suo Isaac: dona verò acceperunt legati nomine, quò figura certa maneret in allegoriam diuini verbi, vt ne quis desperet à vocatione Christi. Nam dona, quæ dedit Ismaeli, & filijs Ceturæ figura erant futurorum bonorum, ad conuersionem animarū ad fidē, & veritatem. Ipsi equidem Agar ancillæ, & ab Abraham eiectę, vt quæ seruebat infra iā Hierusalem, cum filijs suis, magis significanter ob spem reditus vtrem aquæ dedit, quo lauacri regenerationis vim ostendat datam esse incredulis ad donum vitæ, & conuersionem omniū gentium ad veritatis agnitionem. At filijs Ceturę dona erant ista, pecuniæ præsentis, aurum, & argentum, ac vestitus: & in mysterio conclusit Abraham in peris thus, & myrrham, & aurum regum Sodomorum, & Gomorrhæ, quando Chodorlahomor, & Barsa, ac reliqui reges in captiuitatem à Sodomis ducti sunt: & ab vnoquoque opulētiam pecuniarum, & aliarum rerum multitudinē diripuerunt. Quam redūxit Abraham tunc à cæde Regum, & neque auertere ea, quæ iam Deo destinata erant, ausus fuit: sed dedit ipsam cum alijs dono filijs suis ex Cetura: velut in traditionibus Hebræorū reperimus. At verò in Christi aduentu cum iisdem filij Abraham ex Cetura, eiecti ab eo essent, & habitassent in partibus Arabicis Magodiæ re-

Quid signifi-
cat vter aque
datus Agar
ab Abrahā-
mo, cū ab eo
fuit eiecta.

gionis, Magi qui ex successione seminum illorū descenderant, eadē dona in participationem eiusdē spei, Christo in Bethlehē nato obtulerunt, quando stellā cōspicati eundem adorare venerunt: Hęc S. Epiphanius. Dum hęc offendimus, & quasi thesaurū effodientes perlegimus, animus noster exhilaratus nimis in suscepto labore confirmatur, & spes nostra erigitur pro his fratribus in fide Christi assumendis, qui vel ex Agar, vel Cetura genus ducentes ad veram fidem iam olim conuersi, seu nunc pridem conuertendi veniunt. Quibus bonis istis auibus & auspicijs ductus, dicere incipiam. *Fratres, state in fide suscepta, nolite iugo seruitutis iterum contineri*, ne fortē vobis aliquid mali, quod olim Galatis à Paulo reprehensis, contingat. Vos enim iam liberi estis, postquā desuper vobis datus fuit ad fidem Christi accessus per opportunus cum vera libertate euangelica: permanete igitur vsque ad mortem in illa, & nolite iterum à iugo seruitutis contineri. Prius enim vos continuit iugum idolorum, & rituum falsæ sectæ: & nunc cur vultis colla vestra tanto iugo diræ, ac grauis seruitutis subdere, cū experimento didiceritis onus illud omnium grauissimum? Nolite (obsecro vos milites) tanto iugo seruitutis iterum contineri, nec saltem solius circuncisionis ritu abolito, quæ in omnem legis seruitutem, ac miseram perditionem trahet. Dicit enim vobis Paulus, qui notæ est apud vos auctoritatis, vt pote qui hoc euangelium non ab homine, sed à Christo didicit, *quoniam si circuncidamini*, sicut facere vos soletis, *Christus vobis nihil proderit*. Attendite damnum imminens ex ritu iam abolito, quamuis in Christo renati, & cum eo sepulti

Munera Magorum vnde processerint, quæ Christo obrulere Mat. 2.

Locus Pauli n° applicatur

Quarta Catechesis,

per baptismum in morte ipsius sitis, si circumcisione utamini, vestra regeneratio nullius momenti erit cum circumcisione copulata: quoniam circumcisio ista carnalis nulli prodest: sed cunctis etiam ea ventibus obest

Circumcisio plurimum, quacunq̄ intentione fuerit peracta. Nam non est utilis si quis circumcidatur ad imitationem suorum parentum post baptismum: ita probat Castro li. contr. heres. verbo lex, hæres. i.

tantum, non magis proderit ei illius pelliculæ præputij abscissio, quàm vnguium, vel capillorum refectio. Si verò religionis antiquæ obseruantia, cum illius abolita sit promissio, & euacuata legis virtus, iam vana, & futi-
lis istius ritus peractio, nihil omninò significantis, mortē spiritualem ventī palàm ingeret. Si autem pro Christi tantū imitatione deuotus quisquā sanguinem suæ pelli-

D. Anselm^o videtur dāna re errorē Caie tani. Quem Pius V. iussit ab radi à com mentarijs. 3. part. S. Tho.

culæ velit fundere, & tantū dolorem pro Christi exemplo subire, cum signū illud Christum venturum præfigeraret, falsum videretur, ac proindē lethale cuiusquē eo ventī. Nā si prophetica ista sacramenta post Christi aduentum seruarentur, vel Christus iterum vēturus per ea promitteretur, aut nusquā in eis fuisset promissus: at neutrum istorum est dicendum, cum illa quem figurarunt, iam venisse testentur, & loco huius sacramenti, baptismi sacramentalē lotionē, cuius figura erant, palàm successisse. Sciat ergo quicunq̄ vmbra illam legis veteris custodit, veritati euangelicæ sese contradicere, cum signum mortiferum nunc legalis circumcisio probeatur, nulli prodens, sed omnibus obens. Si enim per illam legem iustitia, vel iustificatio fieri asseritur, iā Christus gratis pro nobis mortuus est, subinferet idem Apostolus: si autem aliquid nunc implendum figurat, ergo Christus iterum moriturus, ac patri æterno satisfactorius adueniet, tūm vt ista sacramenta euacuet,

tum

tum etiam vt suam veram fidem astruat his, qui adhuc
circumcisionem prædicant. Nec solum vobis dico, addit
Paulus, quoniam si circumdamini, Christus vobis nihil
proderit: sed etiam testificor omni homini circumciden-
tise, siue Iudæo, siue Mahomedi deuoto, quoniam debi-
tor est vniuersæ legis faciendæ, sicut ille, qui baptisma
recepit, ad obseruantiam Euangelij manet astrictus. Qua-
si apertè velit dicere, non vnum tantum malum ex cir-
cuncisione vobis accrescet, hoc scilicet, quod susceptum
baptisma nil vobis ad salutem præstabit: sed aliud maius,
nam necesse erit vobis nunc, antiquæ seruitutis legem
subire, vt cuncta legis præcepta, vel nolentes faciatis, cum
vnum de circumcisione renouanda admittendum gratis
elegistis. At pressi tanto onere, citius succumbetis, quod
si subleuandi sitis, & in Euangelicam libertatem denuò
vocandi, contempta à vobis circumcisione, ex diuina mi-
sericordia id prorsus eueniet. Hucusque Apostolus est
locutus cum suis Galatis, Sed D. Petrus ad omnes gen-
tes sermonè dirigens, quasi eas obiurgando, sic increpã-
tia verba profert. *Nunc ergo quid tentatis Deum, imponere iu-
gum super ceruices discipulorum, quod neque patres nostri, neque
nos portare potuimus? sed per gratiam Domini nostri Iesu Chri-
sti credimus saluari, quemadmodum & illi. Cui decreto fir-
missimo omnes Apostoli concilio astantes subscribunt,
& Iudam, & Silam ad fratres mittunt, vt eadem suo no-
mine referant. Visum est enim spiritui sancto, & nobis, nihil
hac quaest. de vltra imponere vobis oneris, quam hæc necessaria, vt abstinea-
tis vos ab immolatis simulachrorum, & sanguine, & suffocato,
& fornicatione: à quibus custodientes vos, bene ageris. Ecce
relegatam circumcisionem à Christi ecclesia, & quædam
prohibita quia mala, reliqua quia alijs ruinæ eausam*

Actor. 15.

Actor. 15.

Decretu con-
ciliij aposto-
rum, in quo
finitur.Explicatio de
crem aposto-
lici.

præbebant tempore nascentis ecclesiæ. Post hoc autem decretum, ab Spiritu sancto, & à tanto concilio editum, & promulgatum, nescio quid mouerit impostorẽ istum, vel digito suis labijs superposito, in huius ritus renouatione dissimulare, cum illud sub præcepto in suo Alchorano non inueniatur iniunctum. Sed quæ illum hac in causa mouerint, ex suis scriptis collecta, in gratiam lectoris sub scribere elegi, ne diminutus videar. Mahomedus (inquam) se patrem habere Abrahamum, de quo multa habet in suo Alchorano, apud omnes gloriatur: & quia dictus est pater multarum gentium, suos Agarenos, & Sarracenos huius tanti patris filios denominat, priores ab Agar, posteriores à Sarra susceptos. Nam & seriem sacræ paginæ, & honorem Sarre debitum ipse inuertit, & Agarenos reliquis Sarracenis in honore, & dignitate præfert: quasi plus Ismaeli quàm Isaacò proprio hæreditanti Patriarchæ sit suo iudicio debitum. Cum igitur ab aliquibus, vel legerit, vel acceperit, Abrahamo traditam fuisse circumcisionem, & eandem à Iudæis octauo post natiuitatem infantis die peragi, hanc voluit à suis obseruari absque diei alicuius præfixione, vt Abrahamæ filij notarentur hoc signo exteriori. Quod præceptum postremo loco non scripto, sed verbo, quasi viuæ vocis oraculo Mahomedus suis deuotus intulit: illudque religiosè, ac supersticiosè adhuc retinent, nec omninò violandum putant, nec in vitæ articulo prætermittendum. Sed cum duplex sit circumcisio carnalis prima, spiritalis altera, quæ istarum seruanda sit, à D. Paulo definitur in epistola que ad Colossenses fuit missa. Quib⁹ sic ait, *In Christo Iesu, in qua habitat omnis plenitudo diuinitatis, vos circumcisi estis circumcisione nõ manu facta in expoliatione*

Guillermus
lib. 4. præcepto. 8. quod est vltimum datum à Mahomedo.

Errores duo Mahomedi impugnantur.

S. Th. 1. 2. q. 102. art. 5. ad 1. docet cur fuerit data Abrahamo circumcisio.

Duplex circumcisio, carnalis & spiritalis ex c. 3. ad Romanos.

corporis

corporis carnis sed in circuncisione Christi consepulti ei in baptismo, in quo & resurrexistis per fidem. Nam cum sacramentum illud potius figuram baptismi gesserit, quam sanctificandi in se ipso virtutem prætulit, plus habebat mysterij in figura, quam in fronte promittebat. Unde cum Apostolo ad spiritualem circuncisionem, scripta priori carnali, omnes euocantur, qui Christo per baptismum renati, & consepulti ascribuntur. Sic enim procedit Apostolus, vos iam estis spiritualibus Christi Iesu bonis repleti, & sua diuinitate participata perfusi, in quo circuncisi estis: non igitur opus habetis, nimis esse obseruantissimi istarum cæremoniarum antiquæ legis: sed solam Christi fidem charitate formatam, ad salutem omnium sufficere, firmiter tenete, nec ab hac fide quicquam vos dimoueat. *Nam si ego, aut Angelus de celo aliud vobis euangelizauerint, præter id quod euangelizatum est, à me, anathema sit.* Resurrectio enim Christi, quæ facta est tertio quidem à die passionis suæ, sed octauo in diebus illius hebdomadis, ipsa vos spiritualiter circuncidit, non carnaliter. Circuncisi itaque estis spiritualiter hac tanta circuncisione Christi, consepulti que ei in baptismo, mortificati que vitijs & concupiscentijs: ut sepulturæ eius in baptismo participes facti, resurrectionis quoque illius, & nouæ conuersationis fitis participes. Trium namque mensium baptismi imago existit triduanæ Christi sepulturæ: ut quisquis in aquam velut in sepulchrum ad Christi imitationem deponitur, mortuus sit iam omninò peccatis, ut possit resurgere virtutibus. *Nam quæ seminauerit homo, hæc & metet, quoniam qui seminat in carne sua istas cæremonias sectæ carnalis, De carne sua certè metet corruptionem, qui*

Ad Colof. 2.

D. Aug. ser-

mon. 15. de

verbis Apo-

stoli, & psal.

118. & D.

Hieron. libr.

de v. r. i. cir-

cūcis. ad The

sariam Epi-

stola. 20.

Ad Galat. 1.

Ad Galat. 6.

Quarta Catechesis,

autem seminat in spiritu, de spiritu metet vitam eternam. Neque volunt vos circumcidi, ut in carne vestra glorientur. *Mihi autem (audet Paulus) absit gloriari nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi: quasi dicere velit, omnes isti pseudo*
Mahomedus apostoli circumcisionem sub præcepto nuncponentes, quos secutus est Mahomedus, de hac re gloriabuntur, quod vos suis sermonibus fidem dederitis, abscindentes superfluum carnem præputij vestri. At ego longè aliter gloriabor, quod Christum vobis prædicauerim, quod vos iterum pepererim, quod à carnali circumcisione, quã parabatís, exemerim, & ad spiritualem totis meis nervis, ac prædicationis viribus in tempore reuocauerim. Nec velim vos talem curam abscissi præputij agere, ut arte quadam medica infernam membrorum cuticulam attraherent per instrumentum attractorium, spathisterem appellatum, & glutinatorijs circumdatis, præputium rursus superinducatis: hæc enim ars nihil corpori prodest, & animæ multum nocet. *Circuncisus aliquis vocatus est, non adducat præputium: in præputio aliquis vocatus est, nõ circumcidatur. Circuncisio nihil est, & præputium nihil est: sed observatio mandatorum Dei. In qua vocatione quis vocatus fuerit in ea permaneat, siue seruus, siue liber.* Hæc omnia parochi pro sua cura, & pietate ad profelytos sibi commissos extendent: ac falso Mahomedo fortiter sese opponent, ne in suis circumcisus gloriari possit. Ipsi verò si ad exemplum Apostoli, ob oculos eorum subiectum, pro iniuncto munere circumcisionem carnalem damnauerint, collaudata multum spirituali, quasi de Mahomedo victoriam reportantes, iure optimo gloriari poterunt, & confertam mercedem à Deo sperare. O vtinam, quod efflagito à Deo impetrare valeam, ut istis profelytis donum suæ gratiæ

tiæ ad resipiscentiã infundat, & suis parochis de eorum salute parùm aut nihil curantibus, apostolicum spiritum liberaliter donet: vt & illis salus contingat, & his copiosa apud Deũ merces. Sed quàmuis in hac re sollicitos eos velim, in alia quæ sese offert pertractanda sollicitiores multò fieri exopto, scilicet, in præcauenda puerorũ, vel infantum carnali circuncisione. De qua à nobis monendi veniunt, vt infantes recens natos, vel iam per baptismum renatos, proprijs oculis contemplantur, si vel circuncisi nati, vel parentum manibus facti sint: multum namque interest inter hoc, & illud, cum primũ vitio naturæ detur, at alterum probro & malitiæ perfidorum parentum. Natura sanè mutila, & manca, quæ ab vnaquaq; parte corporis sem en emittit, id dare solet quod habet, & interim si potens virtute sit, defectum supplere nititur, vt pote quæ perfectam prolem producere intendat. Si qui ergo in præputijs notati in hanc lucem prodierint pellicula abscissa, vt naturæ, & non parentibus vitium tale adscribatur, in libro initiandorum baptisinate infantũ id literis exaretur, cum infans sacro fonte purificatus leuetur. Subindè tam horum, quàm aliorum puerorũ curam parochi gerent, vt etiam ab vberibus pendètes visitent: ne parentes eorum ritum sanguinolentum in suis filijs peragere audeant. Hoc autem studium in parochis durabit per omne tempus infantia: ne in illo quid mali tentare audeant parentes à fide Christi alienati. Si autè ad pueritiam eorum extenderint pijsimam suã curam, collaudabo iam plurimum, dummodò cautela habita, & sine scandalo talis visitatio fiat. Multum enim & pietati Christianæ, & saluti subditorum debetur, à suis parochis in tempore præstandum. Quòdsi perfidi parentes

Parochi præcauere debent puerorũ circuncisionẽ crebra visitatione eorum.

Infantes interdum circuncisi nascuntur.

Quarta Catechesis,

de peruersione suorum filiorum solliciti id norint, & pueros subtrahere ab ecclesia procurent, districto suo gladio parochi in eos inuehant, & parentes cum filijs ad audiendam catechesin intrare compellant: poenae namq; formidine mali peccare oderunt, æquè ut boni viri virtutis amore ducti. Nec video quid lateat periculi sub hac parochorum diligentia cautè prudenterque adhibenda: nam & parentibus, & filijs benè erit consultum, & illi ab istis cæremonijs in tempore sese abstinebunt: & filij in Christo renati & pelliculæ abscissæ dolorem, & inferni præcipitium vitabunt. Quod si hæc pia sollicitudo parùm præstitit, poenae in iure stabilitæ tam parentes quàm filios ad mentem redire cogèt. Extat de hac re antiquum decretum concilij quarti Toletani, sub his verbis: *Iudæi qui ad fidem Christianam promoti abominandas circuncisiones, & alios Iudaicos vsus exercuerint, pontificali auctoritate corrigantur, & ad cultum Christiani dogmatis reuocentur. Eos autem quos circunciderunt, si filij eorum sint, à parentum cõsortio separentur, si serui, pro iniuria corporis sui libertati tradantur.*

Decretum concilij. 4. Toletani. can. 57. & refertur de cõfess. dist. 4. c. plerique.

De Iudæis autem nondum ad fidem Christi conuersis, in consimile crimen impingentibus, patres in concilio Aurelianensi ediderant opportunum decretum: in quo eadem poena seruos suos, vel profelytos circuncidentibus taxatur sub his verbis, *Hoc etiam decernimus obseruandum, ut si quicumque Iudæus profelytum, qui ad ueniam ad fidem dicitur, Iudæum facere præsumpsit: aut Christianum factum ad Iudaicam superstitionem adducere: vel si Iudæus Christianam ancillam suam sibi crediderit sociandam: vel si de parentibus Christianis natum Iudæum fecerit sub promissione libertatis, mancipiorum amissione mulctetur. Et in concilio Toletano octauo, canone ultimo sub his verbis definitum est,*

Conci. 4. Aurelianensis. c. 19.

Cõcil. Tolet. 8. can. vlt.

Ut circa Iudæos seruentur decreta in cōcilio Tolerano
 quarto habita in canone dicto, & alijs sequentibus. Hæc
 in istos neochristianos, qui ex secta Mahometana ad
 nos venerunt, retorquenda sunt: & quotquot delique-
 rint, & in luto suæ sectæ hæserint, pontificali auctori-
 tate, prout decretum est, corrigendi erunt. Ex hac pœna-
 li forma duo legenti sese occurrent, animaduersione di-
 gna: vnum est, pontificis iudicio pœnam relinqui infe-
 rendam, alterum etiã in crimine mixto præuentionem
 iudicij locum habere: præsertim si nudum crimen illatæ
 circuncisionis reperiatur. Qualiter verò pueri à parētib⁹
 perfidis separandi, & quibus viris, vel mulieribus sint
 tradendi, suo loco, & tempore dicendum erit: sed nunc
 de seruis circuncisis illud faciendum restat, quod in cano-
 ne definitur, cum sit maior iniuria corporis læsi, & falso
 signo notati, quàm sit pretij amissio. Sed nunc oportebit
 rectores pro animabus vigiles ad istorum circūcisorum
 catechesin sese conuertere, & ab eis discere, in quibus
 scilicet rebus fidei à suis dominis sint peruersi, ac malè
 edocti: tum vt dñi pœnas luant, tū etiam vt ipsi (concessa
 indulgentia, si concedenda sit) ad Christianū dogma re-
 uocentur. Hac enim de caussa à catholico rege nro Phi-
 lippo, cautū est, ne profelyti ex secta Mahomedi empti-
 tios seruos redimāt, nec ex Arabia, vel Guinnea oriūdos
 apud se habeāt, vel pretio, vel mercede cōparatos, vt præ-
 uisum periculū, quod vergit in fidei catholicæ detrimen-
 tum, omninò vitetur, cū alijs de nouo emergentibus. Nā
 Christiana mancipia sui generis & conditionis facilè in
 apostasiam labuntur, vel consilio, vel exemplo, vel pre-
 ce: at Indica necdū in Christiana religione benè funda-
 ta, quasi rationis expertia, ad quāuis perniciosum dogma
 trahunt.

*Inregali prag-
 matica edita
 anno. 1566.
 pro Moriscis
 Granatēsi⁹,
 prout decretū
 erat in actio-
 ne Granatēsi
 an. 1526. c. 4*

trahuntur: quibus cum suæ heræ prægnantes sint, quasi ardore concupiscentiæ correptæ, copulam carnalē expectant, nec antea cōmisceri eisdem audent, ne quod paries celauit, partus reuelet. Nec gratis à nobis id dictum quisquã diiudicet: si Arabicarum mulierū carnales mores norit, & ab istis mancipijs sanguine tinctis vera testimonia acceperit. Qui, vt sunt natura simplices, ita faciles vt à quouis, (nedum à muliere lasciuia, callido serpente peiore) decipiantur. Sed de his inferius sermonem longum exordiemur. Deueniamus ad pœnas in iure ciuili contentas in eos, qui vel filios, vel seruos suos circumcidunt: quæ grauiores multò sunt recensitis à nobis: nã capitalis pœna imponitur. l. rei capitalis. ff. de pœnis, & l. vnica, Ne Christianum mancipiũ. Quæ sanè leges correctiuæ præcedentium sunt, & pœnam super pœnã augent, vt mali timere legislatorem discant: non enim sine causa gladium portat, vindex in eum, qui malè agit. De verbo autem illo capitalis pœna, pro qua supponat, vel naturali, vel ciuili, nihil certi apud iuris consultos reperietur. Vndè cū theologis rem definire oportet, & culpam distinguere, vt iuxta mensuram delicti sit plagarum modus. Si enim à fide apostatando ritum sanguinolentum in filios, vel seruos perfidi Domini exercuerint, digni erunt morte, tam ipsi qui faciunt, quàm qui consentiunt in eodem crimine facientibus. Si verò ob paternam tantum traditionem, quam sequi & imitari veluti cęcutientes didicerunt, his minor pœna sufficiet cum amissione mancipiorum: ac tandem omnes (si Deus id dederit) ad normam fidei catholicæ à suis parochis componentur, & iniuētam pœnam pro salubri pœnitentia acceptare non dedignabuntur. Sed proh dolor, quid si corripere nolint,

*Pœna iuris
ciuilis pro his
qui seruos cir-
cuncidunt.*

Deut. 25.

nolint, nec à tanto ritu corporibus, & animabus mortifero, nostri neochristiani præpediri? Nec tunc temporis de salute eorum erit desperandum, sed supplices vigiles parochi coram Deo aderunt, à quo humiliter exposcent, ut à se redemptis hominibus medelam inde ferat, vnde cõmunis ille hostis totius generis humani eosdem læserat: antiquam etiam cæcitatem à Mahomedi asseclis pro sua misericordia auferat: cordium duritiem, quæ animis eorum occalluit, pænitus depellat: dæmonis diram seruitutem Mahometanas gentes malè vexantem in euangelij veram libertatē conuertat: inferni societatem, iam olim cum Arabibus in itā Mahomedi sui ope, & auxilio, in hoc tempore placidè interrumpat: ac tandem veram cordis compunctionem, & noua corda, seu renouata in Spiritu sancto viscera, profelytis istis infundat, quibus iam pridem Spiritus sancti largam vnctionē in baptismo, singulari diuinæ regenerationis sacramento, & suæ redẽptionis copiosę participationem conferre voluit. Quod misericors ac pius concedat iuxta suorum parochorum, & nostra vota.

Oratio parochorum pro suis profelytis, ut resipiscẽtes ad Deũ conuertantur.

COLLECTANEA

Quarta Catechesis.

- 1 **A**brahami multi filij allegoricè, & hi qui ex Agar, vel Cethura descendunt, non pauci baptismum recipient: & ex illis multi saluabuntur.
- 2 Abraham in mysterio dedit munera filijs Cethuræ: ex quibus Magi orientales descendentes, eadem Christo recens nato obtulere.

Circun-

- 3 Circuncisio nunc temporis nemini potest esse vtilis: vt potèquæ sit signum falsum, & nullius rei significatiuum.
- 4 Caietani error in hac materia à suis commentarijs abrasus fuit iussu Pij quinti Pontificis Maximi.
- 5 Circuncisionem non esse seruandam definitum est in concilio Apostolorum: & alia sunt decreta pro illo tempore necessaria.
- 6 Mahomedus quasi mutuo accepit à Iudeis circuncisionem: quam viua voce approbans, quolibet totius vitæ die fieri posse mandauit.
- 7 Mahomedi errores notatur, pertinentes ad Abrahamum, Sarram, Agarem, Isaacum, & Ismaelem.
- 8 Circuncisio duplex ab Apostolo prædicatur, carnalis abolita, & spiritualis in baptismo facta, tanquam in priori adumbrata.
- 9 Mysterium vtriusque circuncisionis à D. Hieronymo, & Augustino latius explicatur in quibusdam locis citatis.
- 10 Profelyti iam ad fidem conuersi de superinducenda præputio pelle non curent: sed spirituales circuncisionem obseruent.
- 11 Parochi, pro suorum salute vigilantes, omnibus modis carnalem circuncisionem in pueris præcauere debent, crebra visitatione eorum, ne parentes eorum

rum circumcidere illos audeant.

- 12 Infantes profelytorum ex secta Mahometana interdum circumcisi nascuntur: interdum à parentibus facti sunt: & ideo inspiciendi veniunt à suis parochis, toto tempore suæ infantie.
- 13 Pœne in utroque iure stabilitæ contra circumcidentes filios, vel seruos adducuntur, quarum præmatura executio fiet.
- 14 In executione pœne istius attendendus est animus circumcisoris: ut si ob paternam tantum traditionem, & non ob certam à fide apostasiam id fecerit, minus multò iudicetur.
- 15 Parochi suos subditos doceant post Christi Evangelium abolitam iam esse circumcisionem, & lethalem ac mortiferam cunctis ea utentibus comprobent.
- 16 Parochi pro suis subditis instantiùs orent, ut huius ritus, & aliorum pœnitus obliuiscantur: & Christo per gratiam copulentur, ac tandem salui fiant.

CATE-

CATECHESIS

QVINTA, DE FORNICATIONE fugienda.

Et lectio inducitur ex verbis Apostoli ad Ephes. 5. Fornicatio autem & omnis immunditia, aut auaritia, nec nominetur in vobis, sicut decet sanctos, aut turpitudine, aut stultiloquium, aut scurrilitas, quæ ad rem non pertinet, sed magis gratiarum actio.

SOLENT Pisces hamatis piscibus, aues etiam auibus vncinatis, accipitres molli-
bus carnibus subindè capi: atque hoc postremum genus aucupij Mahomedus sic didicit, vt incultos, ac carnales homines facili negotio quâsi laqueo carnis caperet, ac molli isto nervo detineret. Proh dolor, subiit mētē nostrā prior illa esca, quæ patres nostros inescavit, & in miserā ruinam traxit, nosque cum illis diræ seruituti peccati obnoxios fecit. *Patres enim nostri comederunt vnam acerbam, ac dentes nostri obstupuerunt.* Sed qui hamum escæ supposuit tunc, iam nunc carnem graue nimis olentem contagio peccati falso Mahomedo subministrat: vt suum negotiū facessere valeat, tot myriades gentium in infernum traducens. An Mahomedo solū id contigit? neutiquam sed Luthero, & sequacibus eius. Qui vt olim superbia sua tertiam partem stellarum post se in terram traxit, sic à terra in infernum suis modis, & artibus, totum penè orbem

Ierem. 31.

orbem detrudere conatur. Habet dæmon nescio quid præconcepti furoris contra mulierem, id est, Christi ecclesiam, nam iratus est (inquit Ioannes) draco in mulierem, & abiit facere prælium cum reliquis de semine eius, qui custodiunt mandata Dei, & habent testimonium Iesu Christi, & stetit iuxta arenam maris: ut omne mare forbeat. Nam præfuiti, & rabie concepta ecce obforbebit fluium, & non mirabitur, & habet fiduciam, quod Iordanis influat in os eius. Qui ergo suis laqueis, hamatis cibus, occultis suggestionibus quasi latenter hominem aggredi solebat, iam nunc aperto Marte contra eum bellum infert, & quasi leorugit querens quem deuoret, cui resistere oportet iuxta D. Petri edictum in fide firmi, stabileque: scientes eandem passionem ei quæ in mundo est, vestrae fraternitati fieri. De quo victoriã nobis promittit idem ecclesie princeps, sic subdens, Deus autem omnis gratiæ, qui vocauit nos in eternã suam gloriam in Christo Iesu modicum passos, ipse perficiet, confirmabit, solidabitque. Hoc ego vnum persuadere nunc velim nostris profelytis ex secta Mahometana, si fortè (quod absit) vel à carnalibus delicijs, vel à dæmone deceptore humani generis, captiui tenentur ad ipsius voluntatem. Nam cum habent ipsi testimoniũ Dei in se cruce Christi benè signati, tantum hostem deuincere, carnem renitentem superare, suggestiones eorum vincere, ac tandem declaratam victoriã persequi præsumunt. Quod ut sperent, spiritus, & corporis puritate, ac mundicia freti, (quam dabit ille qui non comparatione hominum, sed in se ipso est purissimus, ac sanctissimus) ad duellum cum singulis hostibus descendunt: certa est victoriã, si illa mundicia istis, & nobis non desit. Iste est enim odor suauitatis, quem acceptat Deus, & ided infert Apostolus, fornicatio

Apo: 12.

Iob. 40

1. Petri. 5.

Ibid.

Quinta Catechesis,

Locus them. exponitur. **catio aut, & omnis immunditia, aut auaritia nec nominetur in vobis:** sicut decet sanctos: sic prorsus à vobis ista vitia eijciantur, vt nec nomina illorum in vobis inuenta sint. Nemo hominum dicat quemquã vestrũ esse talem vel solo verbo, sed ita coram Deo, & hominibus irreprehensibles estote, vt nullum locum malæ suspitioni de vobis conceptæ dare velitis. Sed operæpretiũ erit nomina ista aptè distinguere: vt & malitia tantorũ vitiorum quasi ad perpendicularum ponatur, & à cunctis etiam vitetur. Fornicatio ergo quantũ ad mulieres accipitur, sunt enim fornicarij, quasi arenarij, qui theatrales arcus, & lupanaria, loca in quibus erant meretrices adire solebant, & tãquàm spurcissimi homines cum illis cõmiscabantur. Immunditia autem vocatur omnis incontinentia ad libidinem pertinens, quoquo modo fiat: & illa est omnium maxima, quæ cõtra naturæ vsũ cõmittitur siue in se, siue in aliũ: omnem denique immunditiam, tanquàm à Deo purissimo hominem alienantem D. Paulus hic reijcit vnã cum auaritia. Quid autem habeat auaritia cõmune cum fornicatione facillè erit aperire, est enim animi fornicatio auaritia, sicut & corporis est altera prædicta. Nam sicut qui fornicatur re aliena vitur, sic qui peste auaritiæ premitur vsque ad aliena possidèda extenditur, & quod sub rapina habet, retinere sibi molitur. Quilibet autem nostrum ita sibi provideat ab istis vitijs, vt nullius infamiam patiat, sicut decet sanctos à vitijs singulis, & à nota infamiae esse immunes. Nec tantũ vitia à sanctis vitanda sunt, sed etiam illa quæ ad aliquã immunditiam viã sterunt, quorum sunt turpitude, qua mens ad libidinem inflamatur, vt in osculis & amplexibus patet: stultiloquiũ quod est stulta & vana verborum prolatio, nullam utilitatem,

tatem, nullamq; scientiã continens: scurrilitas etiam ad
 maiora vitia disponens, nunc ad risum auditores mouet,
 nunc scurrã ad alias facerías proferendas. Quæ sanè scur-
 rilitas, licet labore & studio agatur, ad rem non pertinet,
 nec ad vllam vtilitatem: sed tantũ ad vanitatem, & men-
 tis enervationem. Nec ista igitur vitia sunt nominanda,
 nec ab aliquo peragenda: sed ita cum sanctis vita nostra
 composita sit, vt continua gratiarum actio apud Deum
 videatur, eidem verbis & actibus pro acceptis beneficijs
 gratias agentes. Et confirmat Apostolus subducta ratio-
 ne, quæ dixerat, ad intelligentes sermonẽ dirigens. *Hoc*
enim scitote intelligentes, quod omnis fornicator, aut immundus,
aut auarus (quod est idolorum seruitus) non habet hereditatem
in regno Christi, & Dei. Hoc vtique erit vobis manifestum,
 si fueritis intelligentes, quid sit fornicatio, vel immun-
 ditia, vel auaritia. Est enim fornicatio res sordida, & o-
 mni vituperatione digna, qua sordidior, & execrabilior
 est immunditia: itẽ auaritia est idolorum seruitus, avari
 enim Deus nũmus est. Nã sicut qui idolis seruit cultũ de-
 bitum creatori rei imaginatæ tribuit, sic auarus cũ Deum
 & pecuniam colere deberet, effigiatæ pecuniæ cultum
 tribuit, vndè meritò auaritia idololatria iudicatur. Præ-
 terea si intelligentes sitis, quod sit regnum illud Christi,
 quod à fornicarijs, immundis, auarisque non possidebi-
 tur, quanta scilicet felicitate sit plenum, vbi nullus locus
 desiderandi est nisi quod quisque habet, à talibus vitijs
 cessandum esse iudicabitis, vt in tanto regno pars vobis
 contingat. Deindè si aduertatis, quid sit Christus, quàm
 sanctus, quã ab omni peccato immunis, & quis sit verus
 Deus, quã iustus iudex, & summa toti boni, scietis clarè for-
 nicatorẽ cum sua turpitudine iusto Dei iudicio excludi à

*Confirmatio
 prioris sen-
 tentiæ.*

*Idẽ habetur.
 1. ad Corin 6*

Quinta Catechesis,

Apoc. 11.
1. ad Cor. 6.

regno Christi, & Dei: *Nihil enim immundum, aut coinquinatum potest introire in regnum Dei.* Qua de causa fugiendam fornicationem omnem, tanquam rem immundam, Paulus censet: ne fornicarius à regno Dei exclusus, immūdorū spirituū pœnis in æternum cōmiscetur. Pulchrè autē fornicationi auaritia annectitur, quæ spiritualis fornicatio habetur, vt vtranq; virandā fore in nostris animis insideat. At secta ista Mahometana his nominib⁹ gaudet: est enim fornicatio, immūditia, auaritia, idolorū cultura, abominatio in tēplo Dei, ac purū mendacium à patre mendacij, & à filio mendace procedens.

Math. 21.

Esai. 28.

Atque his omnibus modis, vel peccatis Mahometani isti alienari à vero Deo eligunt: quod maxime dolendū est. O vtinam nostri profelyti, ab illis carnalibus parentibus progeniti ad lapidem istū, Mahomedi sectam, nō alidant, ne petra illa Christus super illos subito conterendos cadat. Quæ sanè pœna illis erit infligenda, sicut scriptum est, *& qui ceciderit super lapidem istum confringetur, super quem verò ceciderit, conteret eum:* qui verò crediderit quæ de lapide isto probato, angulari, pretioso, in fundamento ecclesię fundato, dicta sunt, non festinet, quia citò pro salute humani generis implebuntur. Solet nanq; hæc petra æquè malos percutere, sicut & bonos ad supernum angulum, & cæleste edificium eleuare. *Venit autem post hæc inimicus ille homo, & immundus, & superfeminauit & zizania in medio tritici Euangelici, & abiit seducere gentes multas, & in suis erroribus inuolutas in dirā diaboli seruitutem trahere.* De quibus erroribus illud fatēri ingenuè possum, nostri ingenij tenuitate ad certū numerum non valuisse reducere, cum de illis neque inter Arabes, huius sectæ auidos professores, aliquid certò

con-

constet. Quos recensui, fideliter referam. In primis *Errores car-*
 vxorum pluralitatem, & earundem repudium, & post *nales sectæ*
 illud noua connubia sub certis conditionibus firmanda *Mahomedi*
 suis Mahomedus concessit: cum inter illos matrimo- *connumerat*
 nium rationem tantum contractus facilè solubilis ha- *tur.*
 beat, sola alterius coniugis voluntate rescindendus.
 Deinde ad sollemnes nuptias quater celebrandas licen-
 tiam concessit, si haberet vir vnde quatuor vxores ale-
 re posset, & equè illis vteretur, nemini illarum in coitu
 faciens iniuriam. Subindè coitum cum ancillis emptitijs
 suis permittit, cum à duabus suis vxoribus in stupro fer-
 uæ suæ Iudææ, dono sibi datæ, deprehensus fuit, quod ipsæ
 indignè ferentes ob illatam iniuriam, longam apud suos
 querelam texerunt, & scandalum excitarunt. Vt verò
 tam vxores, quàm reliquos malè de suo vate sentientes,
 sedaret, confictum hocce varicinium, sibi à Deo datum
 sub his verbis promulgauit. Vobis omnibus vestro Ma- *Hoc manda-*
 homedo deuotis (Deus omnipotès, & misericors inquit) *tum habetur*
 vt vestris vxoribus & ancillis emptitijs, prout vobis pla- *in Alchoran.*
 cuerit, vtamini: & in illis vt volueritis semè ponatis, quia *axo. 3. ex*
 vestræ sunt, & à vobis quasi terra vestro aratro scindèdæ, *quo Alpha-*
 & in illis semen spargèdum. Ex qua licentia, & verborū *chini suos*
 serie illius sectæ interpretes mille errores elicuerūt. Nā *errores eli-*
 ex illa die semè ponunt in suis vxoribus & iuxta naturæ *ciunt.*
 vsus, & etiam cōtra illū: pueris etiam abutuntur, nec ob *hic error Ma-*
 id culpā aliquam, apud suos incurrunt: sed tantū leuem *homedi puni-*
 quādā infamiæ notā, quòd relictis vxoribus turpiter pue- *tur. l. iulia.*
 ris incubāt pro sua libidine satianda. Quod scelus natura *de adulterijs,*
 ipsa multū abhorret: sicut & coitum cū bestijs, quē Ara- *& instit. de*
 bes subducta morte, & mēbrorū dilaceratione in aliqui- *publ. iudi. §.*
 bus punire solent, in alijs non itè: præsertim in viris lōgā *item lex Lu-*

Error Mahomedici circa nuptias.

pœnitentiam in ieiunio, ex oratione peractâ habētibus, in alijs quoq; sollempnes nuptias omnino renūciantibus. Deinde omnem fornicationem licitâ cēsent, si pretium prius fornicariæ offeratur. Lupanaria publica habent, in quibus mercede mulieres ibidē expositæ locantur, ac domū fornicarij coopertæ ducuntur, ne loca publica turpitudine foedentur, nec sua pace, & quiete destituantur.

Error Mahomedici.

Adulteria apud illos grauius propter scandalum datum puniuntur, nā si pretio fiant, & silentio tegente, crimina non habentur: quod si vir adulteriū cōmittat, vxor illicò impunè cum alio viro miscetur, nec repetendæ iniuriæ ullus locus datur, quoniam par est admissa iniuria. Post hæc admissa à Mahomede repudij lege cū solutione dotis vxori debitæ, voluptati suæ, & carnis concupiscentiæ omnes ferè Mauri satisfaciunt, repudiatam in vxorem solo pretio, vel precibus comparantes, si forsam amore illius exarserunt. Si autem proprius vir repudiatâ semel, & iterū, sibi copulare velit, amborum voluntario consensu interpositū diuortium tollitur, & veluti noua conubia celebrantur: quod fit sæpius inter illos, præsertim si suscepta fœminea proles ad vxorē fuerit deuoluta, & aliâ ex matrimonio nō susceperit. Quæ verò bis fuerat repudiata ad priorem virum redire non potest, nisi ab alio fuerit carnaliter cognita, & repudij lege poterit tunc antiquo viro reconciliari. Hęc, & his similia damna ex Arabicis matrimonijs, & nuptialibus cōtractibus enascuntur, qui nec nodo indissolubili, nec mystico sacramento, nec denique Christi gratia sacramentali constant. Exijt iam ab illis prouerbum, Christianorum matrimonia, vt quæ sola alterius coniugis morte dissoluantur, prorsus esse intolerabilia: durum est enim (aiunt ipsi) matrimoniale

Studiū Arabicarū mulierū damnatur. Ut carnale.

[Faint marginal notes in Arabic script, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

moniale iugum, quod ab humeris excuti non potest. Cæci namque, & miseri Arabes tanta carnis lasciuia, & lanugine, mysterium sub tanto sacramento latens nõ va-
 lent aspicere, quod tuba Christi Paulus quondam cecine-
 rat, *Sacramentum hoc magnum est: ego autem dico in Christo,* Ad Ephesi. 5.
& in ecclesia: propter hoc relinquet homo patrem, & matrem, & 2. ad Cor.
& adheret uxori suæ, & erunt duo in carne vna. 6. & Matth.
 Deinde susceptæ ex tali contractu matrimonij proli, quæ illis dul-
 cissima, & charissima esse solet, malè Arabes consu-
 lunt: nam accepto libello repudij, & à lacte proles auul-
 sa in paternam ditionem venit, & quasi ex vago concu-
 bitu suscepta, nusquã in amplexus maternos ruit, & al-
 terius coniugis cura omnino destituitur. Quare amor
 filiorum in parentes, & parentum erga filios, omnino
 inter Arabes tepescit contra naturæ ordinem, & condi-
 tionem: natura enim sibi similem quærit (teste Philoso-
 phi) appetit etiam, & cæco quodam instinctu eundem si-
 bi assotiat. Atque hinc Arabicis mulieribus illud venit,
 ut in curandis, fouendis, vngendisque corporibus om-
 nem vitam suam malè insumant, & in media senectu-
 te, nec arata fronte, nec immutata facie, quasi puellæ
 nubiles in medium procedant, ne à suis lasciuis viris re-
 pudium valde sibi noxium patiantur. Dum vero talis timor
 in istis mulieribus Veneri deditis paulatim inacrescit,
 amor mutuus erga suos maritos decrescit: ac tandè,
 quo iure quaq; iniuria illatam ab eis repulsam subire coguntur.
 Sed prouidæ ut formicæ in futurum repudij tempus
 sibi prouident, & in suis nuptialibus cõtractibus quasi
 pretio pecuniali sese diuendunt, & promissæ dotis cau-
 tionem faciunt, ut inde vel in senectute, vel in tempore
 repudij nõ parũ illis dånosi alãtur. Pretia autè ista variari

Studium Arabi-
 carum mu-
 lierum dånabi-
 tur ut carna-
 le.

Quinta Catechesis,

solent iuxta qualitatem, conditionem, ætatem, & reli-
quas corporis, vel animi dotes: vnde sæpius accidit, vt re-
pudiata interim maiori pretio priori quàm alteri con-
stent, & è contrà. Omnes denique tam viros, quàm vxo-
res plenos videas libidinibus, repletos carnalibus desi-
derijs, quæ militant aduersus animam, sed nec dum sa-
tios meretricijs suis amplexibus: nec ipsas viris pro-
prijs, & alienis lassatas. De quibus verè Iuuenalis dice-
ret, quod olim de Messalina impudica, & lassata viris,
nondum satiata recessit. O carnales homines? O mulie-
res huius sæculi? cur turpiter sequimini irrationalia, ac
bruta pecora quæ libidinibus prona, & ventri tantum
obedientia, natura finxit? Sed iam quia plus longius so-
lito digressi sumus, ad pios, vigilesque parochos auidi
recurramus, hortemurque illos, vt vel populos, vel par-
ticulares gentes, Hispaniæ ortos, sed Arabiæ oriundos,
iam nunc luxuria diffluentes sua auctoritate, doctrina,
vitæ integritate, castimonia incredibili ad frugalem cul-
tum reuocent: vt & viri suis proprijs vxotibus sint con-
tenti, & mulieres etiam viris. Quæ iam virorum exem-
plo, vitæque seueritate adductæ, carnales passionibus, &
ornamenta lasciuiora manticæ posteriori mandent, &
castimoniam matrimoniali animas suas, & corpora, vnà
consecrent. *Opera enim carnis* (habet idè Apostolus) *ma-
nifesta sunt, fornicatio, immunditia, impudicitia, luxuria, ido-
lorum seruitus, veneficia, & alia his similia:* Sed iam his op-
ponamus fructus aliquot Spiritus sancti: inueniemusque
charitatem, modestiam, fidem, continentiam, castita-
tem, ad carnis opera destruenda. Pietas namque paro-
chorum cum magna vigilantia coniuncta, tantum fidu-
ciæ mihi peperit, vt eos hortarer, quorū interest præter
ceteros

D. Petrus
vult omnes ab
his desiderijs
se se abstinere
1. can. c. 2.

Iuuenalis sat.
6. & Plin. de
naturali hist.
lib. 10. c. 43.
de generatio-
ne terrestriū.

Exhortatio
ad parochos,
vt hos errores
diuelicent à
profelytis.

Galat. 5. 6.

Eodem cap.
& loco.

cæteros, in hanc curam incumbant, quam ab illis Christus, ecclesia, respublica christiana, & propria salus exigunt. Subindè profelytorum docilitas, beneuolentia, auditas ad audiendum verbum Dei in allata fiducia ita me confirmarunt, vt eorum resipiscētiam propediem expectem. A quibus hoc impetrabo, vt salui esse velint, carnalibus desiderijs, & immunditijs abnegatæ sectæ, omnino neglectis. Date vos modo (Sacerdotes Christi) huic soli vicissitudini: Christū in primis obtestamini: industriã adiungite: carnalia opera à vestris aduenis diuellite: profectò id sentietis, quod res est, & aduersarios vestros, Mahomedum colentes iam desperare, & vos tam solidè fundatos in ecclesiæ doctrina, reductis ad bonam mentem profelytis, in hanc arenam in tempore descendisse. Sed vt ipsi chirurgorum operam præstent, nos pro infirmantium in fide detegendis vulneribus tentamentum subministrabimus: & quæ ex puluere Mahometano fordissima carnis vitia in pedibus adhæserint istorum profelytorum, ab illis propulsanda, aperiemus. Eo enim processit istarum mulierum libido, vt infidelibus Sarracenis potius misceri gaudeant, quam suæ religionis viris, pretium turpitudinis offerentibus. Quod faciunt in perniciem suarū animarum, & corporum: & nisi à patribus fidei censoribus arceantur, sola parochorum monitione ab his turpibus actibus non se continebunt. In quas sæuire debent prædicti iudices, tanquam in apostatas fidei: & in processu causæ discent, an in crimen apostasiæ, vel hæresis lapsæ fuerint. Sed præter iuris canonici decreta contra tales apostatas, vel stuprū committentes cum viro alterius legis, in regali ordinatione libro octauo, habetur lex sub titulo, 15. de los Adulterios y stupros ordine. 5.

Quia Mahomedus. Azor. 3. iussit vt sua secta viris copularentur, non tamen alterius legis.

Arnaldus Albus. q. 2. per. 4. §.

Ley cōtra los
incestuosos.

Que dize así, *Graue crimen es el del incesto, y este es de la mu-
ger que comete maldad con hombre de otra ley: y este crimen es
en alguna manera heregia, y qualquier que lo cometiere, allēde
de las otras penas en derecho establecidas, pierda la mitad de sus
bienes para nuestra camara. Quam legem, sanctam ac iustā,*

*C. cum secun-
dum leges de
heret. li. 6. in
§. cōfiscatio-
nis.*

*& perpendi, & obseruari velim maxima cum attētionē,
vt si fortē in turpi isto actu à fide catholica deuiam mu-
lierem incestuosam iudex competens, inueniat, maiori
pœna iuxta capitulū cū secundum leges nouissimum de
hæreticis libro sexto, coerceat, mulctetq̃: quod in exem-
plum aliorū, & salubrē eiusdem poenitentiam cedit. Di-
scant enim virgā cenforiam hic timere, ne licere sibi per
omnia vitia impunē vagari censeant. Sed his malis cēso-
ria virgula correctis, alia per ordinem, nec minora tamē,
correctiōe digna subsecuntur: nā fornicari oblato pre-
tio, vel illata vi actū peccaminosum mulieres istæ, malē
à suis patribus edoctæ, non autumāt. Vndē à fornicarijs*

*Batil pretiū
à fornicarijs
dicitur Ara-
bicè.*

*De hoc erro-
re Castro lib.
4. con. heres.
Verb. coitus.
Pronerbiū
de vino di-
ctum.*

*corruptæ turpitudinem non recusant, sed pro pretio sic
Arabice proclamant, Batil, Batil, quasi dicant, da pretium
pro actu, vt à peccato apud nostrū Mahomedū inuenia-
mur immunes. Præterea, quia vel impotentes senio, vel
frigidos, vel maleficiatos, vel immundos suos maritos fa-
stidiunt, & foetore, & stercore redolentes ab eis repudiā-
tur, adulteris viris Christianæ professionis secretius cō-
misceri eligūt, vili tātum asse loco pretij cōtentæ, & la-
cessentes viros, nō lacescitæ ab eis veneri suæ liberē in-
dulgent. Ex quo vago cōcubitu qui enascūtur, paternæ
curæ tradendi veniunt, ne matricem velut vinum sapiāt,
& in fide & moribus ab vtrisque patribus imbuendi erūt.
Illud autem vnum à parochis præcauendum restat, vt
puellis istarum, ne iuxta maternam formā, meretricari,*

& va.

& vagari incipiant, atq; omnia (vt audio) libidinibus re-
 pleant, honestis viris in matrimonium tradantur, nō ad-
 uenis, sed in fide antiquis: quod parochorum curæ, &
 charitati prouidendum relinquitur. Quod opus chari-
 tatis, & maximi apud Deum valoris iura testantur sub
 his verbis, *Inter opera charitatis non minimum est errantem*
ab erroris sui semitare nocere. Quod si vagos, potius quam
 castos concubitus puellæ istæ male edoctæ, sequi ma-
 lint, parentibus suis (vt accidit sæpius) annuentibus, &
 filia cum parentibus suæ turpitudinis pœnas luant, &
 ab eis separentur, honestis mulieribus ad temporalem
 seruitutem à prouido iudice, vel vrbi præfecto, traden-
 dæ: quò breuius fiet, vt dominarum bonis moribus af-
 fuescant, & parentum perfidorum consortia deinceps
 abhorreant. Loquor autem de aliquibus puellis à regno
 Illiberiensi nuper in vtramque Castellam lege exilij
 translatis, quæ apud omnes de hac re malè audiunt, &
 tanquam in fide suspectæ opportuna correctione ad me-
 liorem vitam sunt componendæ: quæ sanè potius praua
 concupiscentia, & corrupta natura, quam vi, aut inopia
 coactæ, conditionem istam acceperunt, deinde quæstum
 occipiant. Has quidem velim post professam in tempo-
 re libidinem, & peractam catechesin, ab honestis mulie-
 ribus faciendam, bonis viris in matrimonium tradi,
 suorum parochorum diligentia, à quibus id efficiendū
 spero, prædicta mercede allectis: quatenus & suscepti
 officij coram Deo, & hominibus bonam rationem præ-
 beant, & charitate, & amore Christi miseris cōpati, & me-
 deri discant. Ad iudices aut sæculares monēdos, ac premo-
 nendos me cōuerto, vt eādem cum parochis Moriscorū
 curā, & incredibilem diligentiam in prædictis malis, &
 præca:

*C. inter opera
de spōsalibus*

*Filiarum &
parvum me-
reticij mo-
res, & deli-
cta punienda*

*Morisca puel-
la in lupana-
ribus ne per-
mittatur pro-
stitui, ita
Deutero. 23.
de Israelitis.*

præcauendis, & corrigendis subeant: & illud vnũ suæ cure
demãdare tãtũ libuit, ne puellas istas in lupanaribus pro
stitui, vel vltio cõmorari sinant, ne fidei periculum cum
suarũ animarũ damno, ratione conscripti ritus inuoluat:
nã peccatũ fornicationis, vel adulterij solo pretio absis vi
lis absq; vlla pœnitudine redempti, nunquã vitãdũ noue
rũt. Hæc à nobis p̄libata sunt pro vitijs carnalibus, vbiq;
locorũ serpentibus, in tẽpore p̄pediendis: nũc calamũ,
& manus mouere libet ad ritus sectæ Mahometanæ fá
cramẽto matrimonij ab istis inuolutos, vltra Garamãtas,
& Indos protinus relegandos. Nam in despõsatione sol
lemni, ab istis publicè celebrata mille superstitiones ab
iuratẽ sectæ inuenias, si illi attentus aderis: in quibus à to
latius descri
ta Hispania profligãdis, nec minor cura à parochis, iudi
buntur. qui
cibus, cõciuibusq; adhibenda erit, quã in alijs, sectã Ma
ex Axo. 33. hometanã redolentibus. Sæpius enim vtriusq; Castellæ
Alcorani de ciues ad Moriscales nuptias euocabũtur, & interim patri
ducuntur. & norũ officium (prout fieri expediet) piẽ, religiosẽq; p̄e
prohibentur stabũt, pro quo velim eos attentos maximè reddi, & ad ri
in noua legũ tuales istas nuptias nõ cõniure, vt antequã pro munere
recop. de In præstãdo ecclesiã adeãt, ritũ illorũ vitãdorũ pleniorẽ
dios y Moros habeãt noritiã. Igitur in primis illud cauẽdũ erit, ne nu
ley. 16. bẽda virgo manib; duorũ iuuenũ, scapulas ipsius ample
ctẽtib; nõ autẽ suis pedibus, deferatur: ne uẽ clausis om
nino oculis incedat: quod apud Arabes cõtrahẽtes in vsu
est. Sed iubeatur spõsa pprijs pedibus solũ terere, & ocu
los aperire, tũ pro officio nuptiali attẽdendo, tũ etiã pro
sacramento in sua eleuatione, debita reuerẽtia, & pietate
adorãdo. Quas etiã pias monitiones sacerdos ad calcem
ecclesiastici officij, ex munere suo absoluit, has patriam
memoria retineãt, ac domi spõso, & spõsæ per ordinem
in

*Ritus in nu
prijs sollempni
bus vitandi
latius descri
buntur. qui
ex Axo. 33.
Alcorani de
ducuntur. &
prohibentur
in noua legũ
recop. de In
dios y Moros
ley. 16.*

in vite suæ cursu adimplendas referant, repetamque mil-
 lies, donec illorum memoriæ firmiter adhæserint. At di-
 ctu mirabile est, quot ritus, mutuò ab illa secta acceptos,
 aduenæ isti per ordinem, vel mille testibus astantibus
 celebrare curent: quos vt ab omnibus impediuntur, lon-
 gius recensimus. Intacta à suo sponso virgo iam nu-
 pra domum repetit clausis oculis, pedibus necdum mo-
 tis, sed tantum adiuta connexis duorum adolescentum,
 vel propinquorum manibus. Nam cū patrio more nunc
 virgo ducenda sit ad contrahendas nuptias præ pudore
 astantium, nec oculos ad cælum leuare, nec suis pe-
 dibus terram quaterere permittitur. Domum sponsi ducta, vbi
 intrat dextro pede, vt omnia dextrè succedant, limen pe-
 netrat, nam si sinistro intraret, omnia ex illa die in peius
 ruerent, ac nuptiæ dilaberentur. Fingunt nanque Ara-
 bes certam stellarum constellationem tunc temporis si-
 nistro pedi affuisse, ob quam sinistrum euentum in pera-
 ctis nuptijs præfagire incipiunt ab illa die: & quia fatum
 ineuitabile iudicant, suis prodigijs, & augurijs ducti, de
 contractis nuptijs omina sinistra querunt, & certo præ-
 fagio euentura affirmant. Sed postquã muscis excipitur,
 & ad paratum thalamum in corde domus. ibidem sessu-
 ra paalulùm, ipsa accedit, cunctis matronis eam comitan-
 tibus, sedit, quiescit tantillum, & futuræ domus, iuxta
 Arabicum ritum, possessionem accipit: & postea ad stra-
 tum palatium, pretiosis pannis, & subsellijs, magno præ-
 eunte comitatu mulierum, honorificè ducitur, tibijs,
 phialis, & symphonijs personantibus: viris autem cum
 sponso interim ad aliud cænaculum diuertentibus. Vbi
 verò in toro sedet, alba sindone, ac proprijs manib⁹ coo-
 peritur, & astantibus mulieribus & accedendi ad spōsam
 & ei-

*Mulier tene-
 tur faciē, &
 genitalia te-
 gere, iuxta ri-
 tū isti⁹ sectæ
 reliqua mē-
 bra corporis
 non itē in Al-
 chorano azo-
 ra.*

*Cor domus di-
 citur mediū
 domus, iuxta
 illorum Ara-
 bismū: ita in
 psal. 45. tras-
 ferentur mō-
 tes in cor ma-
 ris.*

Quinta Catechesis,

*Magita id est
magistra pro
ornandis spō
sō.*

& eidem pretiosa quæque munera offerendi, copia fit, quæ sponsæ & loquendi, & oculos aperiendi præ reuerentia denegatur. Ne verò ipsa ab illarū cæremoniariū obseruantia vel tantillum aberret, duas magistras ad vtranq; latus habet (quas Arabes Magitas, quasi magistras nuncupant) quæ illorum rituum plenam notitiam adeptæ sunt. Post peractam illam oblationem omnium rerū ad mundum muliebrem spectantium, protinus viri asciscuntur, vt pecuniā offerant: quæ in vsum, & præmium laboris Magitis ab ipsa sponsa dono datur: qua de causa oblatio illa paruo pretio constat. At si offerentes petant, præsertim cognati, & affines, vt videre & contemplari illius faciem sibi liceat, tùm illis tantùm pia petitio conceditur, & sublato ante faciem sindone, oculis tantundem clausis, statum illi gratulantur, bona quæq; tam, sibi quàm viro, more patrio precantes. Facta igitur, hac salutatione, & oblatione, iterum à Magitis pretiosis valde vestibus, & mutatorijs ornatur, vt in tempore ad epulas cum mulieribus assurgat ore adhuc consuto. Cænx duæ, meridiana, & nocturna, splendidè parantur, & Arabicis palatis condiuntur, prout de more coci habent. Nam mille obsonia melle, & vuis passis conspersa condiuntur: carnes verò oleo tantùm, non suilla adipe perfusa, admoto parum igne decocuntur. Qui verò absq; melle & oleo cibi apponuntur, quasi insulti non degustantur: Et totidè ferè ollæ ad ignem applicantur, quot sunt comedentes, vt cibus melius conditus & appetitum excitet, & satiet. Carnibus iam appositis, suo ordine cupedia decocta caseo multo, vel prunis, vel malis punicis intus appositis ad frugalem mensam deferuntur, cū lixulis, & esculentis. In media mensa faui, ligaturæ vuz
passæ

passæ, cū siccis ficub⁹, ne comedētes apposita obsonia fastidiant, vel ad nauusæa prouocent, sepius à seruatorib⁹ deferuntur, qui vniuscuiusq; palato curāt satisfacere. Et nisi allati cibi more patrio cōditi, tantis superstitionibus constarēt, & regiæ mensæ apponi, & istis cōuiuus nunquā interdici debuissent. Cū verò Mahometanū ritum omninò redoleant, nec tolerare, nec in vsu cotidiano nuptiali haberi parochi nunc sinant. Quò verò tot myriades rituum Arabicorū facilè vitari faciant, vel conuiuē aderunt, (si per suos præsules liceat) vel ad coquinā accedent, cibos illos ad mensam apponendos visitandi gratia. Qui si tot ritib⁹ consent, nec illis vesci, nec ali sinant, sed in pœnā suā superstitionē in luctū, merorē, & amaritudinē cōuertant. Neq; enim aliam ob causam suillas carnes, cum suillo adipe, odisse cœperunt, nisi vt suo Mahomede perperam tales carnes interdicens, morē gererent. Quæ verò animalia condienda, & ad mēsam ponenda iugulātur, certis superstitionibus, & verbis prolatis versus solē matantur, aliter verò occisa in sterquiliniū proijciuntur, ne ab aliquo degustentur. Vinū non bibunt, ob similitudinem prohibitionē: idēd talibus obsonijs, quæ aquæ respōdent, & digestu sunt facilia, vtuntur. Sed ablata de medio mēsa, ad sponsam, quæ viro iā aduenientis noctis tēpore, tradenda restat, redeamus. Nā adhuc etiā consulto ore ad torum maritale descendit, cui nec amissam virginitatē deplorare, nec vllū gemitū edere, sed assaltanti marito applaudere, iuxta suos mores, conceditur. Luce alterius diei appropinquante maritus assurgit vxore insalutata, vrnā, & sportulam sumens, pro aqua & cibis asportādis, sua enim interest. Rediens clausam portam saxo percutit, donec vxor respondeat, & maritali affectu illum primò allo-

Vinum Arabes nō bibunt Mahomede inhibente Quod prohibētū fuerit Levit. 10.

qua-

Quinta Catechesis,

quatur, cibos cum aqua suo loco disponens, domus curam gerere incipiat. Accurrunt illicò Magitæ, & eidem cum viro congressum gratulantur, & ut prolem ex eo suscipiat, deum (ut putò) Mahomedi precantur, & capillos pro suo munere post terga pendentés scindunt ad colli mensuram: neque eos amplius pendere sinunt, ne vllis viri congressibus, impedimento sint. Hi sunt ritus sectæ Mahomedi, adhuc à suis secretis amicis in praxi habiti, prout nunc Algerienses ciues, & Feceni eisdem fermè vtuntur, quæ etiam nobis pij sacerdotes & viri eleemosynarij pro captiuis redimendis Algerium vsq; nauigantes, fideliter quidem retulerunt. Multùm itaque conformes sunt Hispani profelyti, ob ignorantiam nostram, in suis ritibus Aphricanis incolis, vndè omnes antiquandi veniūt lege Philippica pro Granatensibus edita, anno sexagesimo sexto, supra millesimum, ac quingentesimum. Quare hortabor in Domino pios rectores animarum, quorum interest suis aduenis in fide benè in omnibus prouidere, vt paginam istam à primo vsque ad summum apicem perlegant, & eandem integram obseruent: quo & Deo gratum obsequium, & suo regi Philippo certam obedientiam, & sibi, ac suis subditis salutem, & opportunum antidotum præstabunt, Christi spiritu gratis adiuti: quem dat ipse omnibus affluentè, & non improperat.

Pragmatica à nostro Philippo edita. anno. 1566.

COLLECTANEA

Quintæ Catechesis.

Licentia ad opera carnis à Mahomede concessa, tot gentes ad cultum suæ sectæ tulit: quæ hereticis

- tici nostri temporis concedunt.
- 2 Fornicatio duplex ab Apostolo fugienda describitur: quædam corporis, altera animæ, quæ auaritia nuncupatur.
 - 3 Fornicatio omninò fugienda est, tanquàm res immunda, & quæ non habet hereditatem in regno Christi, & Dei.
 - 4 Errores carnales à Mahomedo inducti pænè sunt innumerabiles, quos suæ sectæ cultores libenter amplectuntur?
 - 5 Mahomedus libellum repudij, æquè vt vxorū pluralitatem, suis Arabibus pro satianda libidine intulit: quæ illos in secta tam immunda veluti captiuos detinent.
 - 6 Mahomedus suos Arabes licentiauit, vt vxoribus, & ancillis prout vellent, carnaliter vterentur: sed carnales Mauri hanc licentiam extendunt ad actus contra naturam: & contra mentem sui legislatoris id faciunt.
 - 7 Peccatum cōtra naturam cum vxoribus, & pueris admissum inter Arabes non punitur, nisi leui quadam infamia: at coitus cum bestijs morte dignus habetur, nisi in certis personis.
 - 8 Adulterium propter illatum scandalum, & proprij mariti iniuriam, puniri solet: non tamen vt peccatū, si vi, aut pretio fiat.
 - 9 Ex concessione repudij multa mala inter Arabes

- pullularūt, quæ ipsa natura abhorret, ac detestatur:
 per ordinē in gratiā parochorū ab auctore recēsent.
- 10 A Mauris exijt prouerbiū, Christianorum ma-
 trimonium non esse tolerabile, eò quòd ad mortē du-
 ret: hoc dicunt, quia virtutem tanti sacramenti, &
 tria bona illius nesciunt.
- 11 Arabicarum mulierum studium in fouendis, curan-
 disq; corporibus, vt carnale meritò damnatur: vene-
 ri etenim ac ventri indulgent.
- 12 Peccatum incestus, vt est graue ita condigna pœna
 puniendum venit, tam in persona, quàm in bonis
 incestuosi.
- 13 Peccatū incestus secū aliquādo hæresim associat: &
 tunc incestuosus pœnis hæreticorum subijcitur.
- 14 Fornicatio, vel adulterium à cultoribus sectæ istius
 non censetur peccatum, si per vim aliquam, vel pre-
 tium committatur. Quade causa mulieres in Lupa-
 naribus pro constituuntur: vt hac turpitudine victū
 querant inter suos carnales Arabes.
- 15 Puellæ istæ ad fidem conuersæ nec vagari, nec me-
 retricari permittantur; ne de facili in prædictos erro-
 res lapsæ à suscepta fide deficient: sed viris honestis
 in matrimonium tradantur.
- 16 Ritus omnes à Mauris mutuati, & à profelytis istis
 in suis nuptijs sollemnibus seruati, latius describun-
 tur: qui, vt mille superstitionibus pleni, à pijs paro-
 chis vitandi, & puniendi veniunt.

CATECHESIS

SEXTA, DE ALIIS MAHOMETANÆ SECTÆ RITIBUS PROFLIGANDIS.

Et lectio legitur, ex cap. 6. epistolæ ad Romanos, ubi ait Apostolus, Humanum dico, propter infirmitatem carnis vestræ. Sicut enim exhibuistis membra vestra seruire immunditiæ, & iniquitati ad iniquitatem, ita nunc exhibete membra vestra seruire iustitiæ in sanctificationem.

IMORE Corruptus lectorem pium remorandi præfatam catechesin diuidere excogitaueram, ad cuius posteriorem partem, diuino confidens auxilio, in profelytorum, suorumq; parochorum gratiam, iam accingor: Dabit Deus, qui solus nouit dare omnibus affluenter, & abundantius quàm petunt, & non impropere, ea omnia quæ nostro proposito subseruiant, & infirmantibus in fide valde sint utilia. Præhabita mala, seu carnales errores ex hoc vno principio pullularunt in his gentibus, quòd verum cultum Deo impendendum creaturæ pro suo libito tribuere, vt ex dictis ab Apost. ad Romanos liquidò constat. *Tradidit illos Deus in desideria cordis eorū, in immunditiam: vt contumelijs afficiant corpora sua in semetipsis, quia commutauerunt veritatem in mendacium, & coluerunt, & seruiuerunt creatura potius quàm creatori, qui est benedictus in secula. Quapropter tradidit illos Deus in passionem ignominie, nam*

Iacobi canonica. c. 1.

Ad Rom. 1.

Sexta Catechesis,

D. Hieron.
ita exponit
Apostolum.

1. ad Cor. 6.
& ad Rom.
8.

foemine eorum immutauerunt naturalem usum in eum usum, qui est contra naturam: & masculi etiam suam turpitudinem in masculos operantes. Quæ verba dum Barbatius magister differit, hoc intulit axioma. *Infandorum idolorum cultura omnis mali causa est, initium, & finis.* Quod ad nostros profelytos quasi prædictum, repetere licuit: ut verum cultum vero Deo exhibētes, à suis carnalibus erroribus conuertantur, & cum Christo omnem munditiam, ac sanctitatē in carne, & spiritu, ipsi sapiant. Neq; verò eos à suis erroribus exemptos, tantum spiritui & non carni seruire Apostolus iubet, tãquam omninò spirituales factos: sed benigniùs, & humaniùs eos alloquitur, dicens, *Humanum vobis dico, propter infirmitatem vestræ carnis, Nō quod graue aut ferè impossibile à vobis petēs, sed quod benè præstare secundum virium vestrarum facultatem compotes estis.* Verè est humanum, & leue quod dico, non asperum, nam sicut exhibuistis membra vestra seruire immunditiæ, quæ carnem maculat, & in corpoream vestram substantiam peccastis, & iniquitati ad iniquitatem seruire elegistis, peccata super peccata addentes, & alios ad immunditiam vestrã trahentes, ita nunc post vestram conuersionem, cum sitis liberati à tanti peccati seruitute, præparate corda vestra cum membris corporis seruire iustitiæ, ducēti vos in omnem sanctificationē, & iustificationem: ut sicut tunc nullus timor coegit, sed sola voluptas ad carnis opera traxit, ita nunc delectatio totius iustitiæ, communis scilicet virtutis, licet nondum in vobis perfectæ, ad Christum in omnibus ducatur præstet. Si nequaquam amplius potestis, saltem estote tales in bonis operibus, quales in carnalibus fuistis: nec debiliores vos Christiana libertas contineat, quos in carne validos

validos tenuit vsus carnalis, terrenarq; voluptatis. Nam multò amplius iustitiæ, & munditiæ spiritus seruiendum iudico, quàm corporali turpitudini. Hoc vnum humanè à vobis requiro, vt vnumquodque membrū vestrū, quod exhibuit ministerium virijs, illud virtutum ac libus impertiat, eiam voluntate suo imperio despotico carnis membra cogente: si plus non potestis, vel tantum nunc agite, quantum egistis tunc, ne fidem cum doctrina nostra duram, & importabilem dicatis, ne vè seruituti plus detis, quam libertati euangelicæ: vt quemadmodum ad peccatum nullus vos cogebat timor, sed ipsa tantum peccati libido, sic ad sobriè, iusteq; viuendum non vos supplicij metus vrgeat, sed delectatio charitatis, & amor solius iustitiæ ducat. Atq; hæc non est perfecta iustitia, neque enim æquè debitum iustitiæ, & iniquitati impenditur, neq; amor vnius, & delectatio alterius æquiparantur: sed ad iustum perpendiculum plus iustitiæ, quàm immunditiæ debitum agnoscitur. At ego pro nunc humanum aliquid à vobis efflagito: vt iusta trutina antiqua illa carnis opera, & noua iustitiæ impensa libretis, vt equè seruiat nunc caro spiritui, sicut olim spiritus depressus carnalibus affectibus indulgere solebat. Sed si parum à vobis requiro, non ideò est, quia parum boni accrescere vobis velim: sed quia noui q̄ in carnalibus desiderijs multum occupati fuistis, & tantūdem in operibus spiritualibus melius occupari exoptem. Quòd si conatum vestrum in bonum virtutis studium, certa promptitudine, & meliori conditione, commutare vultis, humanū quod à vobis petij, magnū virtutis, & gratiæ lucrum in domino reportabit. Quod cedit omnibus feliciter iuxta animi nostri votum. Quæ enim sunt carnis opera?

Idē locus Pau- li magis extēditur. Aut quæ utilitas in illis? Audite Christi tubam personam in toto mundo, & dicentem, cum vos serui essetis peccati, liberi fuistis iustitie, quem ergo fructum habuistis in illis, in quibus nunc erubescitis? At fructus est in Christo Iesu

non in carne: dicente Apostolo, *Nihil damnationis est ijs, qui sunt in Christo Iesu, qui non secundum carnem ambulant.*

Hieron. in illa Verba ad Titum. c. 2. Lex ergo carnis captiuum ducet vnūquemq; in legem peccati, peccatum verò cum consummatū fuerit, generat

bit mortem: Hæc omnia nostri parochi latius profequen- tur ad suos profelytos, dum ad eos paratum sermonem

viriliter diligite habuerint, ne in antiquo parentum suorum luto hæreāt, & in eorundem erroribus, & turpitudinibus inueterati

confenescant, & subito dolores eorum multiplicentur in inferno. Quos velim nunc viuentes in carne saltim

mente ad infernum descendere, & perlustrato lacu ad nos ascendere: vt tanto timore percussi, cum regio pro-

pheta dicant Deo, *Confige timore tuocarnes nostras, à iudicijs enim tuis nos timuimus:* & in illis damnatis, quos vide-

rant, exemplum faciant, quod sibi forte ex vsu sit. Vide- bunt nam que suum Mahomedū in interiori infidelium

perfidorum receptaculo (quia in primo anteriori puri in fideles, qui nihil de fide audire, suas mansiones habent)

quasi in toro sedentem, suis carnalibus Mauris, viris, & mulieribus circumseptum, in perpetuo luctu, & mœrore

positum, vermibus, stercore, foetore carnali scatentem, carnis spurcitijs, immunditijs, turpitudinibus redolen-

tem, igne interiori & exteriori penè consumptum, & in omnium suorum pœnis participem, solatio destitutum,

refrigerio carentem, præsentia suorum quasi nouo igne stimulatam, ad quos si se conuertat, frementes dentibus

in eum rugiant, & vocem hanc emittunt, *Quare errare nos*

Idē locus Pau- li magis extēditur.
Parochi non stri legāt. D.
Hieron. in illa Verba ad Titum. c. 2.
Viriliter diligite uxores vestras, & profelytis exponant.
Psal. 54.
Psal. 118.
Mahomedi pœna inferni describitur substantialis.
Infideles sūt, vel positinè, vel merè negatiue, ita. S.
Tho. 2. 2. 7.
10. art. 1.
Pœna accidētalis Mahomedi.

nos fecisti in vijs tuis? quare in capita nostra tam male mentitus es? cur te miserum, ac nos ita perdere voluisti? Quod si patrem suum mēdacem toruis oculis respiciat, ab ipso audiet reliquis spiritibus immundis mandantem, Quantum spurcissimus omnium delectauit sese in delicijs carnis, tantum date illi tormentum. Cui spiritus illi maligni obedientes, talia iussa properè exequuntur, & mille opprobria, & cōiucia in istum impurum, spurcum, stolidum, immundum cotidie iactant, dum deperditas ob falsam illam sectam vel mille animas cum suo deceptorē introducunt, dicentes ei, accipe tuarum turpitudinum, & mendaciorū condignam mercedem, & ad tuum solatium tuas gentes admittito, quia cecidit, cecidit Babylon magna Mahomedus, & factus est habitatio dæmoniorū, & custodia omnis spiritus immundi. Hęc est pœna istius impostoris, suis sceleribus respondens. At è contra spirituales viri ab Apostolo audient, *Vos in carne non estis, sed in spiritu, si tamen spiritus Dei habitat in vobis: quod si spiritus eius, qui suscitauit Iesum à mortuis, habitat in vobis, qui suscitauit Iesum Christū à mortuis, viuificabit mortalia corpora vestra propter inhabitatē spiritum eius in vobis. Ergo fratres (infert Apostolus) debitores sumus nō carni, vt secundum carnem viuamus, si enim secundum carnem vixeritis, moriemini. Principium namq; mortis in carne est, at vitæ in spiritu Dei, carnis autē opera erubescimus, quasi lethalia, & in frugifera: at nullus fructus in ea re est, quā per pœnitentiā vis detestatur, omnis enim agnoscens veritatē, in pristinis actibus carnalibus multū erubescit, & ad vitam æternā assequendā properat, iam de hoc certus, q̄ Domino seruiēs, & in præsentī donū Spiritus sancti habet, & in futuro vitā æternam ab eodem Spiritu cōcedendam possidebit.*

Locus Apoc.
18. de Maho-
medo accipi-
tur.

Rom. 8.

Ita exponit.
D. Hieron.

dit autem
anquidam
et

Quare in his omnibus nostri aduenz probe instructi, ac bene edocti, carnis operibus omninò renuntiabunt, & ad vomitum illius sectæ nunquam redibunt: ne de illis antiqua dicteria reperantur, *Canes reuersi ad suum vomitum, & sus lota in volutabro luti.* Sed è contra omni pietate christiana, & vitæ ciuilitate, ac deniq; pura, fideiq; conuersatione, se iam à tergo reliquisse falsa Mahomedi dogmata, cum suis immundicijs, ac libidinibus, palàm omnibus testabuntur. Nam vt carnales nimis parentes eorum fuerant, ab illis omnem carnis turpitudinem, nò quasi puluerem in pedibus, sed in intimis visceribus insitam, congenitamq;, filij contrahunt, & in illis per tempus viuunt. Creauit Deus cuncta animalia, ex quibus quædam in aqua nutriuntur, quædam extra illam, nostri autem Arabes prioribus animalibus æquantur, vt qui in suis libidinibus concepti, nati, enutriti, adulti, in eisdem nunc fouentur, ac nutriuntur, & veluti aquatilia animantia balneis, lotionibus, fomentationibus ad luxuriam diurnam, ac nocturnâ, quasi cibo cotidiano nutriuntur. Vnde apud illos balnea in domib⁹ sunt, perindè vt apud nos cellæ vinariz: vt in illis ante, & post coitum munden-
 dentur: Nam, vt Mahomedo placet, illa exterior vnda per corpora diffluēs, immundas animas à peccato lauat. Sed nihil minus profectò efficit, cum potius corpora, & animas sua superstitione inficiat, nam & anima peccati foetore, & corruptione corroditur, & corpus carnalem illam turpitudinem malè vbiq; redolet, vt de illis cū poeta canere fas sit.

Horatius lib
 1. serm. sat.
 2.

Pastillos Ruffillus olet, Gorgonius hircum.
 Cum autem libidinosi Arabes pinguium mulierum amore trahantur, & illis tantū, relictis alijs, coire gaudeant,
 omne

omne suum studium parandæ pinguedini ipsæ applicant, quò verò caro carni accrescat, externo labori parcunt, somno indulgent, quietem venantur, balneo utuntur, calido cibo, & præsertim pingui iure reficiuntur, ita ut citius ex macris, ac macilentis, pingues sues ipsæ euadant. Quòd si ars ista interdum non valuit naturam iuuare, alia arte suæ libidini antidotum parant, & in patrio amictu pinguiore, seu corpulentiores ita incedunt: caligis cærulei coloris multum plicatis, longis Alcandoris ab humeris vsq; ad talos pendentibus, vestibus mutatorijs more patrio confutis, quibus ornatae in publicum procedunt, ut & suis viris placeant, & suis actibus carnalibus sese accommodent. Quæ licet viris suis honestiores, reliquis autem verecundiores (prout illis iniunctum est) iam appareant, sed tamen præ innata libidine, quasi igne interiori omnes exardent. Quibus cum ex animo salutem exoptem, cum D. Paulo, Dei voluntatem annuntiabo,

*Hæc est enim voluntas Dei sanctificatio vestra, ut abstineatis vos à fornicatione, ut sciat unusquisq; vestrum vas suum possidere in sanctificatione, & honore, non in passione desiderij, sicut & gentes quæ ignorant Deum. Quod autem istis dico, etiam omnibus profelytis dico, quorum nunc interest, castas, ac mundas suas omnes actiones in Deum offerre, quas acceptabit ipse, si tales inueniat. Quibus iam de suis immunditijs superfedeo amplius proloqui: nam de illis ad fidem conuersis spero confore, ut deinceps iuxta, Apostoli mandatum, *Viros suos ament, filios suos nutriant,**

ad spiritus opera anhelent, orationi vacent, ac postea reuertentur in id ipsum, ne tentet illos Sathanas. Sed ridiculum etiã est, quales gradus prohibitos pro nuptialibus cõtractibus Mahomedus intulerit, contra naturæ ordinẽ, &

Ritus sectæ Mahometanæ pro augenda libidine de medio tollendi.

1. ad Thessa. 4.

2. ad Cor. 7.

Gradus prohibiti in ma-

trimonijs
Maurorum
vt habetur in
Alchorano
exor. 3. &
8.

legem; nam suos ita Dei nomine affatur, Alterius legis
 fœminas in vxores ne ducatis, nec filias vestras viris al-
 terius legis nubere permittatis; nisi prius eorum ad ve-
 stram legem conuersione facta. Et iterum alio in loco,
 omnes hæ mulieres vobis interdictæ sunt; & illicitæ, ve-
 stræ scilicet matres, & filiæ, sorores, amitæ, neptes, ma-
 terteræ, nutrices, & germanæ collactanæ, matres, & fi-
 liæ vxorum vestrarum, si iam à vobis tactæ fuerint, si
 autem licitæ sunt: nurus, & duæ germanæ, quæ alijs tem-
 poribus licitæ fuerunt, Deus quidem pius, & misericors
 veniam efficiet. Qualia igitur erunt matrimonia Ara-
 bum, in quibus sola libido viget, naturæ ordo non serua-
 tur, lex naturalis peruertitur, & errore adducto quibus
 licet non copulantur: alijs autem quasi galli super gal-
 linas sæpius incubant. Sed de alijs operibus carnis supe-
 rius adductis, putà rixis, contentionibus, homicidijs,
 peruersa dogmata, & inaudita peruersus iste homo in
 medium attulit, vt suis placeret, & duritiæ ipsorum deser-
 uiret: nam talionis legem tulit, iam olim à Iudæis in vsu
 habitam, & illatam iniuriam pari refarciri posse asseruit,
 absq; vlla vindicantis culpa. Quod si vindex in iram ma-
 iorem iniuriam redderet, excessus ille culpæ reum, ac
 pœnæ obnoxium efficeret: ac postea iuxta mensuram
 delicti futurus erat plagarum modus. Tādē ferus Ma-
 homedus, & Christianorum virga ferrea, de remittēdis
 iniurijs consilium, non mandatum dedit. Vndè hucus-
 que huius feri hominis, & suorum charitatis amor mu-
 tuus sese extendit, vt apud eos vindicta sit in præcepto,
 & condonatio iniuriæ tantum sub consilio. Quod calli-
 dus Mahomedum dæmon docuit: vt vno præcepto &
 Iudæis, & Christianis indulgeret: illis obduritiem cor-
 dis

dis ad vindictam propensis; his verò christianæ mansuetudini, & iniurijs condonandis, satis astrictis. Sed aliena prorsus lex euangelica ab hac vindicta habetur, ita vt Paulus inter sese rixantibus multum succenseat, & graue supercilium in eos attollat, dicens, *Si fieri potest, quod ex vobis est, cum omnibus hominibus pacem habete, non vos defendentes charissimi: sed date locum ire, scriptum est enim, mihi vindictam, & ego retribuam: nam indicabit dominus populum suum, & in seruis suis miserebitur.* Sed noluit Mahomedus istam veritatem acceptare, & ideò in obscuro luto adhuc hæsitat, in medijs vindictis exercendis immerfus: nam multoties ad suos orationem habet, de bello cunctis suæ sectæ incredulis inferendo. Cuius rei pro suo dementato cerebro duplicem causam assignat: priorem ob suam incredulitatem, posteriorem in peccatam suæ notæ perfidiæ. Suos deindè Mauros, vt prædatum, certatumq; exeant in omnes Christianos, sæpius Mahomedus cohortatur: sed in domo manentium, nequæ ad pugnam exeuntium hæc rationem habuit in suo Alchorano sub his verbis, domo manentes nullo morbo grauati, ab euntibus prædati nullatenus torqueantur, nã euntibus, sicut & manentibus bona sua Deus mādāt, sed eutes alijs præfert, tãquã maioris, cumulatorisq; meriti. Deinde inferius de priuato homicidio aliquid falsi cōmētatus est, in hæc verba. Nemo bonus bonū sciēter interficiat, ignorāter quidē perimēs aliū, propter hoc redimat, & insuper parētelæ reddat homicidiū, nisi illa cōdonare volēte. Quis verò sit impotēs ad reddendū, & pœnitētē, & vltērius ab hac re cessantē Deo sese offerat, & duobus mensibus cōtinuis ieiunet, hæc ille. Quasi pecunia & ieiunio redimatur homicidium per ignorantia admissum:

Ad Rom. 12.
Deuter. 32.

In Alchora.
Azora. 8. &
9.

Lex Maho-
medi de pœ-
na homicidæ
inferenda.

nam

Duplex igno-
rantia, quæ-
dā excusans
à peccato:
quædam nō.

nam in tali casu ignorantia distinguenda erat: nam quæ
iusta inuenitur ab omni peccato excusat: quæ verò cras-
sa & supina reum mortis homicidam cōstituit. Sed Ma-
homedus, qui omnem veritatem odio habebat quasi in
media luce cæcutiens, parum de ista ratione distinguen-
di, aut nihil curabat. Sed addit vltèrius legislator iste bar-
barorum, spontaneus boni viri peremptor, ignem gehē-
næ perpetuum, iramq; Dei, pœnam summam eidem
inferentis, & abhorrentis patietur. In qua pœnali descri-
ptione nullus pœnitentiæ, nec veniæ locus relinquitur,
sed gehennæ futurus ciues ab illa hora conscribitur. O
miseram Arabum conditionem! apud quos, qui Chri-
stianum virum occidit, dignus efficitur vitæ æternæ: qui
verò Maurum, inferno illicò detruditur, ad ignem æter-
num, & dæmoniorum consortium. Illud præterea pro
vindicare se volentibus Mahomedus statuit, ne quis vn-
quam priuata auctoritate, bene tamen publica, de iniu-
riam faciente pœnas condignas summeret: nam locum
propriæ defensionis dari ab eo præcipitur, similiter & te-
stium oppositioni: quo facto breuius quàm dici potest, lis
absoluitur. Oppositiones autem testium illorum dicta
infirmare valètes, hæ sunt præcipuæ, si vocatus testis suæ
legis sit ignarus, vel parum suo Mahomedo deuotus in
sui Alchorani orationibus recitandis, cuius rei periculū
coram iudice statim fit, vt allatum testimonium, vel in-

Vindicta nō
est sumenda
priuata au-
toritate, te-
ste Mahome-
do.

Iustificatio
maior Ara-
bum, est visi-
tatio Mecha,
& peregrina-
tio de qua in
Alcor. az. 2.

firmetur, vel firmetur. Hæc de immunditijs, & iniquita-
tibus sectariorum Mahomedi in præsentī catechesi re-
ferenda duximus: nunc de iustitia, & sanctificatione ma-
tatio Mecha, iore, quæ in illa secta iniungitur, vana, putrida, distincta
& peregrina quæ dogmata ab isto legislatore inuenta, redarguere li-
bet: & quasi ab alijs quæstionibus extricatos, ad ea redar-
guenda

guenda propiùs accedere. Nam nescio quid de iustificatione sua, non per cordis cõpunctionẽ, & sacramentorum virtutem simul comparandam, sed per domus Mechæ, celeberrimi apud illos templi, deuotam visitationem Mahomedus prædicauit: in qua domo omnis idololatria intra suum ambitum continetur, & multorum deorum cultus ab initio suæ erectionis ibidem fuit contentus. Cuius loci miram sanctitatem, & eidem ab omnibus applicandam deuotionem non à crebris lucernis ibidem lucentibus, non à parietibus miro opere, & ordine elaboratis, non à marmoreis columnis æquẽ distinctis, non à fenestris varijs tesserijs, & auro relucens, non à laquearibus picturis, & coloribus exornatis, non denique à tectis lignis odoriferis, pretiosisq; benè ornatis: sed à primario illius auctore, quem ipse summum patrem multarum gentium Abrahamum gratias fingit, in eodem fermè loco erectũ, in quo ipse filium suum vnicum, vniceq; dilectum, factus Deo morigerus, sacrificare instituit, gladiumque supposuit, ni citius ab angelo corripereetur. Cuius domus Mahomedus meminit in suo Alchorano sub his verbis, Abrahæ quidem hoc templum fundare, benedicere, emundareque propter aduenientes, & ibidem commorantes ad Deum adorandum, Deoque nullum statuere participem, datũ est: & ad templum prædictum peregrinationem persuadere, & loci sanctificationem prædicare suo vari Deo mandauit. Quò super bestias vndiq; veniant, vt sibi proficuum restificando videant, illasque sacrificent, quibus se, pauperes, egenosq; pascant, negoriaq; sua peragent, & vota compleant, ac templum multoties circumeant: quod factum maximum summæ remunerationis erit.

Abrahã edificauit templũ Mechæ, sentit Mahomedus, sed perperam.

Hæc

*Error Maho-
medi.*

Hæc Mahomedus. Ecce ridiculâ illius sectæ sanctifica-
tionem, tanti à Mauris habitam, quanti à nobis dici non
potest. Sed his succreuit alius error, æquè isto pernicio-
sior, ex illis verbis malè intellectis, quæ de remunera-
tione adducuntur, quam amitti non posse etiam post gra-
uia crimina barbari isti falsò credunt: vel quia visitatio
illa hominem reddat sanctum, impeccabilemque, quem
reliqui summè venerantur: vel quòd peccata admissa ei-
dem non imputentur, ne promissio illa, à solo Mahome-
do facta, euacuetur. Sed proh dolor, ita Arabes sui vatis
videntur officiosi, vt eius corpus quasi idolum habeât,
cui in acrapendenti magnetis virtute, & in atrio interi-
ori eleuato, vota exoluant, præces suas fundant. Nec
mirum quòd in illo templo adhuc idololatria vigeat,
nusquam enim ab illo templo idolorum cultus fuit rele-
gatus, sed denuò auctus ab isto incantatore. Nam in an-
nalibus Arabicis legimus, Mahomedum falsa religione
ductum, templum illud ab idolorum cultura purgasse,
quibus ob creationem sceminarum ad vsus hominû cer-
ta sacrificia, & sollemnia vota soluebantur. Postea vero
vita functo Mahomede eidem à suis cultoribus dica-
tum, ne funebri pompa, & exequijs ritè solutis more
patrio, tantus vates frustrareretur. Vndè ab illa die Ma-

*Virtus ma-
gnetis amit-
titur, si oleo
perungatur:
ita naturales
tradunt. De
hoc lapide Pli-
nius lib. 36.
c. 16.*

homedii corpus, à cunctis illius viri sectarijs intra do-
mum illam receptum mira deuotione inuisitur, ferreo
Sarcophago inclusum, & in aera raptum: quod inculti
barbari idololatriæ dediti, & adorare, & summa reli-
gione prosequi, dæmone instigante, cœperunt. Non
advertentes præ graui sua cæcitate opus illud naturæ
magnetis præpotenti debere tribui, non dæmoni incan-
tanti. Vnde tanti sapienter, qui eos huius eleuationis causa, quasi
mira-

miraculi à Deo exhibiti, in tanto idololatriæ errore detinet. Quare hac tanta dæmonis arte & Mahomedus in Mecha, & tota Arabia colitur, sicut & diuus Petrus Romæ, & sanctus Iacobus Compostellæ, diuersis tamen de causis coluntur, & inuisuntur: ille vt maiori pœna torqueatur: hi vt suos christicolos & fauore, & patrocinio in cælum leuent. Sed qui iam bonis Spiritus sancti auspicijs Christiana religione ducuntur, secta illa post tergum relicta, nec diaboli compedibus detineri, nec Mecham adire, nec ibidem, nec alibi Mahomedo nephando vota soluere, nec denique ad pristinam conuersationem cum homine isto mendace redire, in suis votis habent, detecto iam tanto hominis falsi, ac ridiculi mendacio. Quare eos in domino monebo, vt attentis auribus Paulum sibi dicentem audiant, *Sicut exhibuistis membra vestra seruire immunditiæ, & iniquitati ad iniquitatem, ita nunc exhibete membra vestra seruire iustitiæ in sanctificationem.* Quod vt properè faciant, oportebit vtique, vt à suis parochis veram rationem iustificandi coram Deo animas suas opportunè accipiant, eamque sibi parare contendant, & præteriti criminis dolore, & vterius à peccato recedendi firmo proposito. Aderit enim præstò Deus ex animo pœnitentibus, ac sese disponentibus cœlestem gratiæ rorem infundet, & spiritum fortem pro cunctis hostibus animæ deuincendis. At si necdum pro iustitia Christiana pœnas, dolores, tormenta vsque ad necem perpeti valeant, saltem corpoream delectationē iustitiæ amor non anteponant: vt paulatim ipsi ad maiora iustitiæ merita proficiant, & fortius nunc, deuotiusque eximie sanctitati, quam olim immunditiæ seruientes, pro adimplendâ Christi

Epilogus ex loco Thema.

Hunc tradit S. Thom. 1. 2. q. 113. per decem art. 5.

Sexta Catechesis,

Christi iustitia, aliquid mali subire non respuant. Nam sicut iniquissimus omnium habetur, quem poenae vltius terrores à carnalibus operibus non deterrent, ita ille è contra iustissimus censetur, qui à falsis Mahomedi dogmatibus ad omnem iustitiae sanctificationem in hoc tempore suae salutis acceptabili reuocatur. Hæc omnia, amore Christi, pij parochi suos aduenas doceant: vt ab eis edocti ad Christum nunc totos sese conuertant, & perfectæ munditiæ euangelicæ animas suas, & corpora simul consecrent, Christi Iesu gratia, & fauore leuati. Quod ipse nobis, & illis misericors annuat.

COLLECTANEA

sextæ Catechesis.

- 1 **I**Nfandorum idolorum cultura omnis mali caussa est, initium, & finis. ex D. Hieronymo.
- 2 Malus conatus ad vitia carnis ad spiritus opera commutari debet ex æquo: quamuis plus virtuti, quam vitij sit impendendum: & hoc à nobis exposcit Apostolus.
- 3 Fugienda est omnis concupiscentia carnis, ex qua nullus fructus capi potest: vnde omne quod erubescitur malum est, & omninò vitandum.
- 4 Opera carnis omninò renuncianda sunt, vt liberi seruiamus spiritui: nam vbi spiritus Christi, ibi libertas.
- 5 Mahomedus quantū delectauit sese in operibus carnis,

nis, tantum habet tormentorum: quæ pœna suos sectarios manet, nisi prius carnalibus actibus in hac vita renuncient.

- 6 Balnea Mahomedi affectis sunt interdicens, quæ soli luxuriæ seruiunt, tam pro masculis, quàm fœminis.
- 7 Mulieres profelytorum accrescendæ pinguedini nõ sint attentæ: sed viris suis cum omni munditia, & castitate placere studeant.
- 8 Gradus prohibiti à Mahomede pro nuptialib⁹ cõtra etibus recẽsentur: qui legi naturali oppositi vidẽtur.
- 9 Carnis opera sunt rixæ, & contentiones, quæ in illa secta licita sunt, dũ iniuria par pari refertur: nam excessus tantũ est peccaminosus, & punitione dign⁹.
- 10 Lex Talionis apud Mauros viget: sed auctoritate publica, non priuata exequenda venit.
- 11 Bellũ contra Christianos Mauris præcipitur: & depredatio suorum bonorũ, si sectam illã non recipiant.
- 12 Homicidiũ inter Arabes admissum nõ semp est peccatum, & ignorãtia in homicidio à peccato excusat apud illos.
- 13 Iustificatio maior apud Arabes est visitatio domus Mechæ, vnde sanctus habetur ille, qui illã domum visitando corpus Mahomedi adorauerit.
- 14 Profelyti de vera iustificatione sunt à suis parochis instruendi: quæ per cordis compunctionẽ, & sacramentorum virtutem simul perficitur: dum homo motioni Spiritus sancti cooperatur.

CATECHESIS SEPTIMA, DE SVPERSTITIO-

ne in cibis vitanda.

Leclio ex D. Paulo concordante in delectu ciborum Iudeos, & Gentiles sumpta est ex.c. 14. epistole ad Romanos: Infirmum autem in fide assumite, non in disceptationibus cogitationum. Alius enim credit se manducare omnia: qui autem infirmus est, olus manducet.

ECVTVS D. Pauli mentem, illud apud me firmiter statui perficiendum, de veteri homine ab omnibus superstitionibus eruendo, & nouo perfecte formando, quantum nobis Deus beneficus, ac bonus dederit. Quòd si, vt cœpi, primum nō absoluerim, certus sum ad desideratam metam me non posse contingere.

Renouatio namque spiritus nemini vnquam contigit, nisi post veterem istum hominem exutum, de medio sublatum, & vltius multò profligatum. Dormienti verò in vtramq; aurem Deum confecturum nemo credat, sed è contrà ad illum piè, & iuste accedenti, vt vtrumque D.

2. Ad Cor. 4. Paulus mirificè docuit, de se ipso testimonium præbens. *Propter quod non desicimus, sed licet is, qui foris est noster homo corrumpatur: tamen is qui intus est, renouatur de die in diem.* Non est igitur multum curandum de homine qui corrumpitur, sed potius de eo qui in spiritu renascitur, renouaturque in dies. Illam autem corruptionem ex humo-

rum intemperantia, vel dissonantia certū est prouenire; iuxta medicorum receptum axioma: cūm humani corporis pessimi, ac superabundantes humores ex allato cibo, vel augeantur, vel aucti diminuātur: qui si in tempore, & delectu, infirmi habita ratione parati forent, morbum impedirent: si verò ab ipsa gula saluti hominis insidiantī, ipsa iam grauata natura, & impedita, tanto onerari citius succumberet, & nisi per inediam reparari non posset, iamq; deficiens cū Sapiente diceret, *corpus quod corrumpitur aggrauat animam: & sensum deprimit terrena cogitantem.* Quod iam nostro malo fato experimento didicimus: nam vna esca necdum comesta, sed summis labijs degustata, tantum virus in nostros parentes, & nos suos posterōs infudit, vt integra tunc natura subito infirmittati, & vtriq; mortī subiecta manserit. *Patres enim nostri comederunt vnam acerbam, & dentes nostri obstupuerunt.* Pulchre autem in dentibus vix acerbitas, vel pomi vetiti immaturitas designatur: vt per seminalem rationē, perceptum illud à nobis fuisse cōtractum intelligamus: nam sicut *infans vnus diei non est sine peccato super terram*, in cuius anima tota ratio, vera, & propria peccati dignoscitur, ita in eius corpore, & præcipue in ore naturalis causa, pomum scilicet ipsum inter dentes hærens, totius concupiscentiæ radix per fidem etiam videtur, si quis attentius pueri dentes rimetur: inter quos nō materiale, sed spirituale pomum conglutinatum est, & ab ipso puero, in primo suo parente tunc incluso, tactum, degustatumque. Quod si vna esca totum hominem inescare valuit tunc temporis, num fortè eiusdem indictum ieiunium valebit ad pristinam valetudinē eū reducere? Sane quidē: sed non integram recuperare, ob status prioris,

mub

I a

& alte

P. 1. r. 1. 1. 2
ab 109. 102
112. 102

Sapient. 9°

Hierem. 3°

Seß. 5. Cōcil.

Trid. explica

tur in vero

sensu.

Septima Catechesis,

S. Tho. 1. 2. q.
109. per de-
cem art.

D. Hiero. ita
locum expo-
nit.

& alterius (ad quē perduxit hominem culpa prima, tam
lethalis, ac pestifera) notam differentiam: ille namq; sta-
tus naturæ integræ ab statu iam corruptæ longius distat,
vt schola theologorum ab angelicō doctore benè edo-
cta, apertè nouit distinguere. Heu malum magnum esca
illa nobis peperit, cuius notos effectus in nobis ipsis ex-
perimur: nam ob escam litigant Iudæi cum Gentilibus,
quos concordare nititur Apostolus cum Romanis locu-
tus, in hæc verba: *Infirmum autem in fide assumite.* Hic
increpare incipit Paulus suos Romanos, & quasi acu ta-
citus ferire: quia dum sibi omnia licere arbitrabantur, a-
lios à carnibus sese abstinentes cōtemptui habebant, ipsi
verò, quia fortes in fide, immoderatè carnibus vescaban-
tur. Damnat eorum iudicium in suos fratres prolatum:
neque enim licet in disceptationibus cogitationum in-
firmum assumere; sed vel in charitate instruere, vel in
sua conscientia dimittere: nam quem lex nō iudicat, nul-
lis aliorum cogitationibus iudicandus venit: sed in sua
conscientia dimittendus. Alius enim credit se manduca-
re posse omnia, māducet igitur: qui autem infirmus est,
nec id sibi faciendum reputat, olus manducet; hac lege,
& conditione, *vt is qui manducat, non manducantem non
spernat: & qui non manducat, manducantem non iudicet,* Deus
enim illum assumpsit iudicandum. Ex contextu tamen
sermonis nihil de cæremonijs veteris legis in quæstio-
nem versum lector deprehendet, sed solum de conscien-
tia manducantis, vel abstinentis: at vtrumque in sua con-
scientia relinquit Apostolus. Infirmus enim in fide, cum
ratione à carnibus se abstinet, & interdum ne sibi no-
ceant, proprio iudicio melius sibi abstinentum quam
vescendum iudicat: nam vel id conscientia stimulat non
dum

dum in fide perfecta, vel ætatis infirmitas exposcit, vel caloris defectus in stomacho cibum respuit, ne crudus indigestum generet morbum. Alius verò, qui nihil commune, vel immundum nouit, nec prædictis rationibus retardatur, dum moderatè carnibus vescitur, alium suo cibo neque perdat, neque iudicet, ne bonum nostræ libertatis blasphemetur. *Non est enim regnum Dei esca, & potus; sed iustitia, & pax, & gaudium in spiritu sancto.* Si verò Iudæi, vt solent, pro suis superstitionibus cum Romanis ciuibus hoc in loco litigant, hos opertebit ab illis tantam quam in suscepta fide satis firmis blandiùs assumi, & explicato linteo illo, quondam apostolorum principi in visione sua aperto, & animalibus mundis, immundisque repleto, dicent infirmis istis: *quod Deus sanctificauit, vos ne commune, vel immundum dixeritis:* Surgite itaque à vestra ignorantia; occidite singula quæque animalia, & comedite ex illis, iam omnia munda sunt vobis, & vestris vsibus à Deo deputata. Adueniente namque veritate, quæ in figura illi populo contingebant, nullius rei figuram gerunt, nec sub vlla prohibitione continentur: nam ab illo onere cæremoniarum veteris legis liberi facti estis, quod omnium fuit grauissimum, & magna cum difficultate à patribus deportatum. De quo Apostolus post visionem suam protulit, ad eò graue fuit legis veteris iugum, quod neque nos, neque principes nostri portare potuimus. Sed ad profelytos ex secta Mahometana, quasi medios inter Gentiles & Iudæos, paulatim descendamus, quos Paulinis verbis licebit redarguere, tamquam debiles, parumque firmos in fide suscepta. Cur vos vestro Mahomede, immò potius Iudæis consentientes, post susceptum baptisma, de delectu ciborum agitis? cur

Ad Rom. 14.

D. Anselm^o

ad Iudæos lo-

cum extendit

Actorū. 10.

... ..

Ad Rom. 14.

... ..

in disceptationibus cogitationū vestrarum ambulare uultis? cur alios temerè iudicatis, si vel comedant, si uè abstineant? Doleo uestram vicem, qui nec dum Mahomedū in actibus uestris exuistis: sed ad mensam illius per circuitū appositi, hos eligitis cibos ab eo de gustatos, reliquis epulis per uestram superstitionē de medio sublatis, quantumuis ab alijs in pretio magno habitis. Quousq; uestra hæc falsa religio durabit? quamdiu patientia nostra abutemini? Quo tandem patiar vos in uestris carnalibus desiderijs detineri, & ad vomitum defæcatæ sectæ redire? Si Christum induistis, Mahomedum ex animo exuite, & à mensa uestra conuiuiam cum ignominia repellite: quid habet cōmune Christus cum Mahomede à suo regno iam olim excluso, neque ad suam mensam admissos? quid mensa dæmoniorum, cum sacra Christi mensa exequanda uenit? quid immundus hospes cum mundis conuiuis sedere contendit? citius profectò de medio mensæ tolletur, quia non indutus fuerat veste nuptiali, & in tenebras exteriores mittetur, dignus supplicio æterno. O profelyti nostri, quos iterum parturio, donec plenè formetur Christus in uobis, accommodate uestras aures primis apostolorum Principibus: uidete, quid uobis afferat Paulus. *Regnum Dei non est esca, & potus: sed iustitia, & pax, & gaudium in spiritu sancto.* Percipite, quid dixit Petrus. *Sufficiat uobis præteritum tempus ad uoluntatem gentium consumandam, ijs qui ambulauerunt in luxurijs, desiderijs, uolentijs, comestationibus, potationibus, ebrietatibus, & illicitis idolorum cultibus.* Hæc audientes, ex animo ad Christum redite, & tãto importori uestras aures obturate. Quod si millies in hora ad uos clamiter, neque aue ei dixeritis, ne comunicetis operibus

Math. 22.

Ad Rom. 14.

1. Petri. 4.

operibus eius malignis. Cui semel in baptismo renun-
 ciastis, non est cur iterum illum audiatis: *scientes quia*
subuersus qui eiusmodi est: & delinquit cum sit proprio iu-
dicio condemnatus. Sed exordiamur dicere, unde oc-
 casionem Mahomedus sumpserit, carnes, vinum, suf-
 focatum, sanguinem animalium, ac reliqua multa inter-
 dicendi, suo spiritu diabolico ductus, vt propositæ à nō
 bis catechesis rationem habeamus. Mahomedus iste
 vel dæmone astutior tribus gentibus leges tulit: scili-
 cet, incultis Barbaris, dubijs Christianis, formi dolosis
 Iudæis: quibus omnibus, vt placerent quas fecisset le-
 ges, hac arte vsus est. Singulis namque talia mandata
 dedit, qualia apud illos vel traditione, vel scripto, vel
 denique firmata consuetudine iam inde à sæculo prio-
 re vigerent, quæque tunc firmiter constarent, quæ vio-
 lare, prætermittere vè sacrilegij scelus videretur. Vt in-
 rellexit igitur, eius carniū apud cūctas orbis nationes
 fuisse interdictos, vna aut altera ex prædictis caussa, vt
 suis morem gereret, & legislatoris officio apprimè fun-
 geretur, delectum suorum ciborum singulis probauit,
 palatoque eorum deseruies aliqua interdicare est ausus,
 quæ suum dementatum cerebrum confingere decuit, vt
 tollendi, addendique potestate quasi talem licebat legis-
 flatorem, ad auctus censeretur. De quibus pauca per-
 stringentes in hac materia, citius receptui canemus. Li-
 cuit sanè Apostolis, primis Ecclesiæ principibus, & Euan-
 gelicæ veritatis fundatoribus, nuper ad fidem vel ex
 gentibus, vel Iudæis, venientibus aliqua ad cibos cotidia-
 nos spectantia interdicare, quæ pro illo tēpore visa sunt
 maximè expedire ad eorum profectum, & in fide sus-
 cepta confirmationem, prout Spiritus sanctus & loqui,

Act. 15.

& mandare dabat illis. De his legimus apostolorum decretum, ab Spiritu sancto firmatum, probatumq; in suis actibus in hæc verba. *Visum est spiritu sancto, & nobis, nihil vltra imponere vobis oneris, quam hæc necessaria: ut abstinereatis vos ab immolatis simulachrorum, & sanguine, et suffocato, & fornicatione: à quibus abstinentes vos, bene agetis.*

Hispana editio hæc verba inserit.

Hæc ad gentes omnes, super quas inuocatum est nomen domini Iesu, cum fidelibus legatis missa sunt, ut suborta inter Iudæos & gentes controuersia de obseruatione legalium à tantis iudicibus breui dirimeretur. Hæc ferme verba in Latina versione leguntur, pauca verò in Cōplutensi Græca versione addita habentur, quæ sic habent. *καὶ ὅσα μὴ θ' ἐθέλει ἑαυτοῖς γινεσθαι, ἐπέχεις μὴ ποιῆτε*, id est, quæcumque vobis fieri non vultis, nec vos alijs facite. Sed inserta sententia ad intelligentiam decreti faciet, non ad literam vulgatæ corrigendam: quod facere grande piaculum esset. In quibus verbis quatuor sunt gentibus præcepta: quorum duo priora, abstinentia, scilicet, ab immolatis simulachrorum, & omnis fornicatio, semper fuere prohibita: reliqua verò de sanguine animalium, & carnibus suffocatis ad tempus præcipiuntur, ne esus illorum scandalum inter illos & Iudæos tunc temporis generaret: ob quam causam testatur Paulus se Timotheum circumcidisse grandæuū, propter Iudæos qui erant in illis locis, ut ad eorum catechesin missum minimè contemnere auderent. Sed paulò post dū pace, & quiete ecclesia fungeretur, posteriores

Act. 16.

Cibi nō sūt interdīcti, sed dies pro cibis sanctificati.

duæ prohibitiones cessarunt: nec cibi sunt Christianis interdīcti ampliùs: bene tamen dies sanctificati vigiliarum, & ieiuniorum, in quibus delectus ciborum habendus est in tota ecclesia, non quia cibi carnales sunt

de

de se illiciti: sed quia dies vt sancti habiti sub tali ciborum delectu à nobis sanctificandi veniunt. Nam vt docet. D. Hieronymus, aduersus Iouinianum scribens, ad hoc edendum decretum longa discussione, & ratione Apostoli vsi sunt, nec de alijs curauerunt. Denique & Apostoli, & seniores de Hierosolymis literas mittūt, vt nō amplius imponatur oneris his, qui de gentibus crediderunt, nisi vt abstineant se ab idololatria, & fornicatione, & à sanguine, & à suffocatis: & quasi paruulis, atque infantibus lac potum dant, non solidum cibum: nec præcipiunt de continentia, nec de virginitate significant, nec ad ieiunia prouocant, nec de perfectione euangelica cum illis agunt. Non habebat necesse illa gentium multitudo præceptum de castitate, & continentia perpetua, quibus scribebatur, vt abstinerent se ab idolis, & à fornicatione, & in quibus audiebatur fornicatio, & talis fornicatio, quæ neque inter gentes quidem est. Hucusq; sanctus doctor quæstioni facit satis. Ex quo loco legalia omnia iam cessasse conuincitur contra Iudæos, & Mahometanos aliqua ex illis retinentes. Nam de sanguine, & suffocato temperantia mandata exhibebantur pro illo tempore necessaria. Quæ vis enim iræ dominantis, iniuriæ, doli, fraudes, & cætera machinamenta in proximū contra tranquillitatem vitæ eius ordinata, quæ in sanguine tamquam in sede residet, & in eius temperie conseruatur, iure per comestionem sanguinis, vel animalis in sanguine suffocati, hæc omnia adumbrata intelliguntur. Nam anima omnis carnis in sanguine est, ob sanguinem ad vitam necessariū, vt auctor est Philon cum reliquis philosophis: fortè inde Hispana phrasi sanguinem hominis bibere, & de carnibus edere dicitur, pro vitæ corporali alicuius insidiari: qui enim in aliquem

D. Hiero. li.
1. contra Iouiniana.

Philon in lib.
quod deterius
potiori insidietur.

Septima Catechesis.

*Hispana
phrasis.*

*Leuiti. 17. c.
& Serranosus
de hunc lo-
cum.*

*In Alcorano
Azgra. 12.*

vehementer commotus est, effutire solet, eius carnibus vescerem, & sanguinem absque stomachi commotione biberem. Quapropter excandescentiam in proximum rãm grauiter dominus odit, vt vel hac ratione quanta charitate nos mutuò deuincire debeamus, hoc præcepto antiquis dicto palàm indicauit. *Homo quilibet & de aduenis, qui peregrinatur inter vos, si comederit sanguinem, obfirmabo faciem meam contra animam illius, & disperdam eam de populo suo: quia anima carnis in sanguine est. Idcirco dixi filijs Israel, omnis anima ex vobis non comedet sanguinem.* Omnia namque in figura illis contingebant, quæ iam euangelica luce corruscante clariùs nobis quam illis innotuere. Sed cæcutiens, & ignorans Mahomedus hanc lucem, immò odio habens ipsam lucẽ, noluit ad eam venire, ne ab ea argueretur opera eius. Oportebit igitur nos ad tenebras Mahometanas, & latas ab eo leges in suo Alchorano propiùs accedere, vt ab obscuro loco perniciofa eius mendacia, & pedibus gentium offendicula in hanc mediam lucem eruamus, & tamquam perridicula axiomata nostris telis veritatis confodiamus. In primis illud decretum affert in suo Alchorano sub his verbis. Sunt autem vobis hæc illicita, sanguis, & morticinum animal quodlibet, nequaquam Dein nomine peremptum, & suffocatum, ac igne combustum, vel ruina morti deditum, & alupo tactum, nisi quis illud interfecerit. Et paulò inferius: Quærentibus à te, quæ res sint licitæ ad comedendum, dices, sapidæ & odoriferæ licitæ sunt. Et iterum ait: Venatum tendens, si canes ab eo docti sunt, & bestias ceperint, super eas Dei nomen inuocans, eas comedat cum timore Dei, cui subest omnis rerũ numerus. Et rursus: Licet à Deo vobis

vobis datur licentia, vt de dapibus hominum comedatis, illique de vestris, postquam comederitis, eorum foeminas bonas, & timentes Deum, & in illum credentes, & nequaquã amasios habetes, postquam illis munera danda tribueritis, ducite in nomine Dei. Quasi velit ante matrimonia sollempnia conuiuium præparari, more patrio. Sed in alio capite hæc sua dicta explicat: Cum omnes in Deum credentes, suisq; præceptis obedientes, licitè de rebus omnibus, super quas Dei nomen inuocatũ est, comedere queant, sed alios nõ comedentes ne sequantur, quos velle proprium trahit in errorem: de alijs verò illicitis cibis nõ comedant, nisi necessitate cogente. Et paulò post in hac azora inquit: Secundum quosdã, omnes bestiarũ agri ad comedendũ cuiuslibet agricolæ sunt licite: secundum alios latera tantũ, secundũ alios neq; latera: sed omnes bestiarũ sunt comestibiles, si super illas nomẽ Dei inuocatũ est. Et post pauca, omnes foetus in vêtre bestiarũ comestui licitos, si masculi fuerint: illicitos verò si foeminei: si verò occisi fuerint, omnes comestionis sunt participes. Iudæis vero ob suã malitiã omnia fecimus illicita vngulã continuã habentia, & vaccarũ, & ouĩũ pinguedines: nisi costis, vel carni, vel ossicõ mistas. Quod licet ipsi cõtradixerint, Deus sapiētissimus, atq; pius, eisdẽ malitiã suã nõ subtrahet. Dicent tamẽ increduli, aliquid ciborũ sibi, vel parētibus suis illicitũ fuisse, si Deo solũ placeret: quod prædecessores sui obseruarũt, quibus ait Mahomedus, Hoc erit vobis cõstãs præceptũ, ne vltorius pro more vestro rē incertã sequamini. Deus quidẽ, quo volente omnes viã rectã sequuntur, vestrã controuersiam discerneret. Hæc aperta sunt in secta locis assignatis. Videte igitur adulatorem eximium, prurientem auribus omnium

Azora. 16.
priori.

Septima Catechesis,

& à veritate omnes homines auertentem. Quòd si aliquid à Deo acceptū suis retulisset, nequaquã illud fortè vanū corā Deo haberetur: sed vndequaq; cōstans, & vni formi spiritu allatum, vt quid ita tot myriades gentium in suam muscipulam, & laqueum diaboli fabulosus homo induxit? Nequeo satis mirari, neq; prospicere hominem falsa dogmatizantem, & veluti Sibyllina responsa dantē: sed demiror magis eos, qui tot nēmijis, & fabulis fidem dantes, tanto homini adhæserūt. De quibus dicam cum Esaia. *Populus hic ad iracundiam prouocans est, & filij mendaces, nolentes audire legem Dei. Qui dicunt videntibus, nolite videre: & aspicientibus nolite aspicere nobis ea que recta sunt: loquimini nobis placentia, videte nobis errores. Auferte à me viam, declinate à me semitam, cesset à facie nostra sanctus Israel.* Sed fortè inultū nō tulerunt verbū istud Iudæi ad Mahomedum appropinquantes: neque tolletur ab eis, & eorum posteris interruptio illa cadens super eos, & ad inferni lacum perducens. Sed superstites eorum Mahomedi affeclas percōtari libet, cur præcepta distincta sibi, & alijs gentibus, absq; vllō delectu obseruent? videntur enim non solūm à sua fide, sed à Mahomedi deuotione defecisse, prolibito suo. Nā vt exemplum certum subducam, porcinae carnes ex æquo Iudæis Mahometizantibus, & alijs gentibus idololatriis, odio sunt: cū solis Iudæis, Moyse legem cum ista secta retinentibus, prohibitionis fuerint. Qui cū debuissent verum illius prohibitionis intellectum inquirere, & à patribus suis petere, ad hominem ignarum diuertere voluerunt, qui nec literas nouerat, nec formare in vita sua didicerat. Sed nos in gratiam nostrorū profelytorum, quorū salutē negotiamur, de his prohibitionibus pauca differemus. Duplex itaq; legitur

Esaï. 30.

Eodem cap.
Esaï.

legitur in lege antiqua ciborum, vel animalium prohibitio, in vniuersum illi populo facta: prior, animalium diuisam vngulam non habentium: posterior, non ruminantium, quamuis diuisam vngulam habentium: quæ omnia in figura accipienda sunt. Ex terrestribus igitur animalibus legem statuit: quæ ruminant, & vngulam findunt, in cibum habere; quibus verò vtraque aut altera harum conditionum defuerit, vt chærogryllus, lepus, & sus, omninò reijcienda sunt: ita vt neque horum cadauera contingantur. Quæ discutienda sunt, vt spiritum venemur, quem dominus in figura intendebat. Principio itaque vngulæ cum dentibus commodam quandam cognitionem habent, & vt affines hîc coniunguntur, si illorum functiones spectes. Nam quæ esui conueniunt, primum vngulis decerpuntur, dentibus deindè coaptantur, & sic disposita ventri coquenda animalia traduntur. Quæ propter appositè satis ruminationem, quæ dentibus fit, & fissionem vngularum, à quibus præparatio cibi incipit, simul requirit, qui cibum homini ex ipsis animalibus parat. Quoniam autem his animalibus, quibus vesci dabatur, in exemplum vtitur Dominus ad eas proprietates explicandas, quas in nobis fidelibus suæ mensæ cõuiuiis exoptat, vt quales epulas corpori homines haberent, tales animæ præpararent: atque hanc prædagogiã talis doctrinæ causam fuisse dices. Et aliud, quod in his mysterijs fuerat reconditum: nã omne animal vngulam diuidens firmitus calcit, quia non in superficie, sed interiorius extremitatibus vngulæ terram vehementius premendo eidè annectitur: & huiusmodi firmitudine, & stabilitate, etiam fixos in sua fide, & præceptis desiderare Dominum suos, planè hoc loco sanctus Moses figurauit.

*Leuit. 11. &
Deuter. 14.
D. Cyrillusli.
de spiritu &
litera.*

Per

Per ruminatiōem verò meditatione præcepta diuina
 quasi cibū semper ore tenere, & eadē opere cōplere. His
 dictis aliud mysterium addam: nam cōditis legibus, quæ
 ad Dei cultum conuenienter exhibendū expedirent, vt
 cautiū mandata seruarent, à suo cōmercio, & conuictu,
 tamquā cibos sibi infastos, & insuaues, gentes immūdo
 rū animalū, & ciborū nomine excludit. Etenim cū vsq;
 ad eō immersæ corpore agāt, vt ad spiritus, & vitæ animæ
 cōtemplationem numquā assurgant, mensæ domini ine
 ptæ epulæ sunt: quæ ratione à suorum edulio, & cōmer
 cio, in quibus curā spiritus amat, meritò excludit. Repu
 gnāt præterea Dño, eas ad sui cognitionē inuitanti, & ad
 pœnitentiā insuper expectanti, perindè ac fera animalia
 hominibus: vnde omninò inutiles fidelibus existunt, ni
 si solum ad exercendā eorum virtutem bellis, & infesta
 tionibus. In cuius rei mysteriū vidit beatus Petrus *calum
 apertum, & descendens vas quoddā velut linteum magnum qua
 tuor initijs summitti de celo in terrā, in quo erant omnia qua
 drupedia, & serpentes terre, & volatilia celi: cui insum est occi
 dere ex eis, & manducare: & renuēti, quod immūda essēt, &
 lege hac prohibita, respōsum est: Quod Deus purificauit, tu
 cōmune ne dixeris.* Vbi vides gentes ex hoc loco immūda
 animalia fuisse: & per occisionem, qua feritas repugnan
 di Deo moritur, & per manducationē, qua ad pœnitenti
 am peccator ore, & stomacho prædicatoris, & confesso
 ris præparatur, gentes ad ecclesiam venisse. Recepit ergo
 iam gentes ad fidem, & ad publicā suæ ecclesiæ scho
 lam, legē hac abrogata, quæ vsque ad memorata tempo
 ra perseverare debuit: vt eo populo sic adunato, & per
 Christum in libertatem asserto, peracta iam suæ legatio
 nis functione, gentes illę ad conuiuium suæ mensæ, in
 qua

qua pro cibus apponendis nostræ fidei mysteria proponuntur, à tanto regni celestis sponso receptæ fuissent. Sed aliam huius rei causam apertiorè D. Theodoretus cõminiscitur sub his verbis: *Sapientissimus ille Medicus hoc remediij genus adhibuit in Aegypto contractæ agritudinis, dum sacrificare quidem Iudæis ad eorum imbecillitatem indulisit. Et tamen ea, quæ prius colebant, in sacrificiũ iussit offerre, ut dum hoc facerent, scirent Deos non esse, quos tamquam victimas ipsi mactarent. Ideòque abstinere illos etiam suillis carnibus iussit, quia nimirum hisce solis Aegyptij vescerantur, ceteris autem animantibus tanquam dijs suis parcebant.* Hæc D. Theodoretus. lib. 7. de sacrificijs: quem alij Doctores sancti in sequũtur. Cum igitur de gentibus congregato populo credita sint eloquia Dei, oporteret iã tamquã in Christo renatũ missa illa facere, quæ à tanto domino impleta, & ablegata sunt. Quæ si à longè respiciantur, omnia apud illos in vsu esse compertum erit, quæ de illicitis, vel prohibitis cibus lex illa antiquata præfixerat, & Mahometanum commentum eidem adauxerat. Nam suillas carnes post suam conuersionem canes peius, & angue abhorrent, atque hac lege, & conditione sibi concessa, cum rege Recesintho, Iudæi Hispaniam colentes de suo reditu ad fidem publicè agunt, & eam sibi colendam denuò recipiant tanto rege permittente: ut in concilij Toletani octauo actis, decretisque videre licet. Igitur Iudæi isti ingenuè pollicentur Christi baptismam iam olim ab eis susceptum velle seruare, & cibos omnes suilla adipe, vel carne pingui porcina conditos degustare, dummodò carnem macram nec gustent, nec deglutiant: non quia ad prohibitionem carniũ lege vlla teneantur, sed potius quia suo palato insipidæ, & insulsæ nimis haberentur.

D. Theod. N. de Græcarũ affectionũ curatione. & alij sancti doctores.

Cõcil. 8. Tol. Can. vlt. & petitio Iudæorum habetur in libro Iudicũ, del fuero ju 2. g. a.

Qui

Septima Catechesis,

Qui verò ex his nati sunt, cum profelytis ex gente Mahometana præallegatum cum tanto rege contractum rescindere, & ad vanas istas prohibitiones redire paulò post elegerunt, & vsque ad hæc nostra tempora in suis ritibus consenuerunt. Nam si casu suillam carnem, vel adipem in condito cibo commisceri, & sese degustasse verè aut falsò deprehenderint, illico proprijs manibus violentum vomitum procurant, ac ipsi nauseam prouocant. Quod ego nusquã æquo animo passus sum, vt profelyti nostri in tota vita sua suillas carnes, in secta sua prohibitas vel summis labijs nõ contingant: ob què ritum valdè suspecti sunt de ablegata Christi fide, qui sibi id omne licere credunt: cum nemo illis ob tantũ crimen succèseat. Nisi forsan apud iudices fidei maiores (vt olim Iudæi apud Regem) hac de caussa excusentur, quòd talibus carnibus lacepsitus stomachus, quia illis nunquã vescitur, nauseam prouocet, digestionem renuat, carnes fastidiat, & cotidiano victu refici melius eligat viliori, quam isto insulso, & insipido. Mihi quidem hoc nõ fit verisimile, atque ipsis commentum placet, vt quod falsa facit regio eorum, in lacepsitum stomachum causam, & culpam referant. Quod officiosum sibi mendacium indè palam agnoscitur, quod si interim à sua superstitione non retrahantur, carnes istas pro alijs degustant, & earum sapore, gustumquè mirantur. Vnde velim summopere, vt tam catholico nostro Philippo, quàm fidei publicis censoribus illud in gratiam istorum profelytorum decernendũ arrideret, quod publicè intimari debuisset, vt si ex Iudaismo, vel ex secta Mahometana oriundus, his suillis carnibus non vteretur, vel Iudaismi, vel commenti Mahometani reus iam haberetur, & certa punitione dignus.

Hoc

Hoc dixerim propter eos, qui cibos falsò infamant, & in suum caput mentiuntur, ne suam eumentitam legem contemptui habeant. Vt igitur de hæresi suspectos omnes istos aduenas ad iudiciũ vocet, monebo millies fidei censores eximios, & hortabor in Domino: quatenus illud apud me alta mente repositum iudicium sit, pueros istorum neochristianorum ad sanam mentem fore reuocandos, si viderint parentes suos carnes illas præ alijs lubentius degustare, veterum Christianorum consortia, & cõmercia non abhorrire, eorum actis, & pijs operibus interesse, neque à cætu fidelium in nullo casu, aut euentu sese subtrahere, quod & paruulis, & grandeis in fide firmis valde ex usu esset. Nam si olim Arabica traditio tam filios, quàm aliquot eorum parentes (si quidem de omnibus non facio iudicium) à fide catholica alienos fecit, at nunc potiori iure sincera euangelij doctrina, fideliter à suis parochis tradita, eos omnes in sancta religione constantes, & viua charitate feruentiores reddet. Quòd si istorum animalium interdictio non legelata, vel antiqua traditione, sed (vt olim apud Persas inoleuit consuetudo) suillas carnes non gustandi, quia animalis sordidi, & nociui erant, parum profectò curassem, si profelyti nostri talem traditionem p̄enes se retinerent. Sed video hac in re adeò superstitioniosiores, vt eam ob legem à Mahomede latã æquè omnes obseruent post mille annos transactos suæ conuersionis: quã vt impunè adimplèt, ita eadẽ teneri cunctis reuelare iam audent. Sed, vt credo, digito superposito labia sua compescent, si p̄enam subeant à patribus fidei censoribus iudicè latam: Qua resipiscentes finem his superstitionibus super ciborum delectu imponent, ac melius de hinc

*Doct. Arias
index fidei apostolic^o pro
Moriscis Gra
natenſibus id
asseuerabar:
et ob hoc tantũ
crimẽ puniẽ
dos esse tam-
quã in fide su-
spectos, sal-
tim de vehe-
mẽti suspice.*

*Persæ non e-
dũt porcinas
carnes, vt his-
torici tradũt*

*In actione
Granatēsi. c.
9. habita à Ca
rolo. V. impe
ratore anno.
1526.*

*Vinū fuerat
prohibitū Le
uit. 10.*

*Ad Colossen.
2. locus est in
signis pro hac
materia.*

*In Alchora
no a. xora. 9.*

*Ita docet D.
Hieron. in e
pistola ad Ne
poti. c. 14.*

*1. Petri. 3.
Ad Ephes. 5.
Ad Rom. 13.*

fapient. Insuper à laica potestate cogēdi veniunt isti neo christiani, ne lanij fiant, vt lege cautum est, neue animalia quātumuis parua decollare audeant, ne inuocato numine Mahomedi ritum in secta sua iniunctum peragāt. Sed circa vini potationem audio iam aliquot ex illis, qui post sponſionē in baptismo factam, ratione paternæ traditionis, vel mandati in illa renunciata secta contenti, ab eodem sese abstinebant, iam immoderatus quā licuerat vino vti, vel potius abuti: Ab illis nunc quæram, cur suillis carnibus non vescantur, cum in vini prohibitione dispensandi rationem inuenerint? Nescio quid dicent: vnū autem certò scio præ inuidia vinum liberè potantium, Mahomedum, cui vinum bibere denegatū erat ob morbum comitiale, quo sæpius vexabatur, legem illam tulisse. Quare velim profelytos istos æque carnibus omnium, & vino modico vti, ne esca, vel potus eos à Christianis viris dijudicet: quod illis valdè iniurium esset. Sed interrogatus Mahomedus à suis, cur vini fecisset talem prohibitionem in suorum damnum, dixisse fertur, vt sui Mauri sobrij orarent, quod ipsi carnalibus actis implicati nihil minus faciunt. Sed ex illis qui apud nos nati, & in Christiana religione enutriti sunt, quamuis suillis carnibus, & vino moderatè vtantur, sobriam mentem, & spiritus feruorem ad Christi legem implendam, in Christo velim, ne illis cibi superabundantis nausea, & vini, nisi somno accepto decoctio fiat, vomitus subsequatur. Quare his omnibus, qui vinolentijs, comestationibus, ebrietatibus indulgent, quasi bruta animalia suo ventri obedientia: *vt sobri sint in fide, & vigilantes, ne leo rugiens diabulus eos deuoret:* Cum diuo Petro monebo; cum apostolo, *nolite inebriari vino in quo est luxuria, vel millies hor-*

tabor;

labor: Cum Osea vate, vt ad cor redeant, semel vt capi lo-
 quar, fornicatio, & vinum, & ebrietas auferunt cor. Quæ
 loca perdocti nostri parochi percurrent, & lectionem
 ad nostros profelytos habentes, vt gratias Deo patri in
 nomine domini nostri Iesu Christi pro sua vocatione
 agant, cum illis benignius differant: vt abiurato iam Ma-
 homedo cum suis obscænis operibus, ad Deum ex ani-
 mo conuertantur. In Christo autem exultantes nec in
 cibo, vel potu, neque in alijs ritibus falsæ religionis, Ma-
 homedi sectarij iudicabuntur: sed è contra pij, catholi-
 ci que viri, in fide stabiles, & charitate feruidi: Et vt ta-
 les à suis parochis euocati ad Christi mensam, & sacra-
 mentorum receptionem digni sedebunt, & dulciora po-
 cula, & suauiora super mel & fauum condimenta, sub il-
 lis Mosaicæ legis figuris latentia, corde simul & ore gu-
 stabunt, & eisdem cum Christo in æternum, & vltra per-
 fruentur.

Osee. 4.

Ad Coloss. 2

1. Ad Cor. 8.

COLLECTANEA

Septimæ Catechesis.

- 1 Prior esca primos nostros inescavit, & nos
 etiã eiusdem peccati reos effecit: cuius ratio reddi-
 tur in vero sensu.
- 2 Esca diiudicare valet hominem catholicum, vel al-
 terius religionis falsæ professorem.
- 3 Christiani viri in cibo & potu, sicut in fide, omnes
 concordare debent: neque ab aliquo cibo nisi ob

K 2

conscien-

- conscientiam sese abstinebunt.
- 4 D. Paulus Gentiles, & Iudæos circa delectū ciborum cōcordat: de sumptione autē ciborum faciendā iuxta conscientiam vniuscuiusq; multa tradit.
 - 5 Sanguis animalium, & suffocatū ab apostolis pro tēpo re fuere interdicta Iudæis, & gētilibus propter scandalū: quo cessante, & prohibitio cessauit.
 - 6 Lex Leuitici de animalium prohibitionē in vero sensu literalī, in priori historico fundato, latius explicatur.
 - 7 Ridicula prohibitio animalium non comestibiliū demonstratur, quæ facta est à Mahomede in gratiam suorū, & Iudæorū sibi adhærentium.
 - 8 Concilij Toletani octauū decretū pro Iudæis porcinas carnes nō gustatibus latius explicatur.
 - 9 Porcinas carnes & vinū, qui ex profelytis istis abhorrent, in fide habentur suspecti, & vt tales puniēdi veniunt.
 - 10 Sacri Areopagi indices hanc causam notæ superstitionis ad se aduocare debuissent; quæ ad sanctum illud tribunal spectat.
 - 11 Qui non traditione maiorum, vel superstitione legis ratione porcinas carnes non gustat, nullius culpæ fit conscius.
 - 12 Profelyti ex ista secta lanij officium ne exequantur, lege cautū est: ne in ritus Mahometanos incidant.
 - 13 Profelytos istos sobrios esse in fide oportet, & cibo, & potu: vt dignè ad Christi mensam accedant.

C A T E

C A T E C H E S I S

OCTAVA, DE COMMVNIONE

cum Sarracenis interdicens.

Lectio subinfertur ex dicto Pauli ad Gal. 1. Miror, quòd sic tam citò transferimini ab eo, qui vos vocauit in gratiam Christi in aliud euangelium: quod non est aliud, nisi sunt aliqui, qui vos conturbant, & volunt subuertere euangelium Christi.

DV M oblata sibi pericula apostolus cōnumerat cum Corinthijs locutus, illud vnum recenset, à falsis fratribus proueniens, qui suo spiritu agitati, diabolico inquam, dum suis fratribus nocent, dum animalibus insidiantur, dum corporibus mille damna inferunt, obsequium sese præctare Deo arbitrantur. Qui vt sunt filij subdoli, operarij iniquitatis, sub tenebris enutriti, venientibus ad lucem vel inuidet, vel detrectât, vel dente plusquã Theonino rodunt, ignorantes Dei tonantis consilium, quod nemo nouit nisi ipse, volentes Dei iudicium peruertere, & suum statuere: Hi nimirum Deum tonantem audiunt, ad Iobum locutum. *Quis potest resistere vultui meo? quis ante dedit mihi, & retribuetur? omnia quæ sub cælo sunt, mea sunt, non parcam ei, & verbis potentibus, & ad deprecandum compositis.* His auditis potuissent isti falsi fratres, si vellent mitius agere cum suis fratribus: immò amplius cum illis, si Deus dedisset, consilium mutare: quod

2. Ad Cor. 11

Ca. 41.

sapientis viri officium est: quos orabo plurimum, ut pellem lupinam cum suis moribus mutant, ad mentem redeant, luci approximent, venientem hominem in hunc mundum illuminanti, ac desinant suis maledicere, maledicta ne agnoscant sua. Sed interim dum discutunt tantam rem, ac de consilio mutando cogitant, ad fratres suorum calumnijs implicitos, gradum referam, & eorum insipientiam redarguendo dicam cum Apostolo, *Miror, quod sic tanto cito transferimini ab eo, qui vos vocavit in gratiam Christi, in aliud evangelium: quod non est aliud, nisi sunt aliqui, qui vos conturbant, & volunt subvertere evangelium Christi.* Casus Galatarum in occulto esse non possunt: praesertim apud fideles, qui de illis, vel millies audierunt. Subversi namque fuerant Galatae a pseudoapostolis, predicantibus eis carnalem legis observationem, ita ut illorum sententijs assensum, verbo, & favore (ne dum opere) libenter praerent, ac denique circumcisionem & sabbatum, neomenias quoque, & caetera huiusmodi observare vellent. Nam praedicti seductores multis modis suadebant eis carnales istas observantias, dicentes, fidem Christi non posse sufficere ad plenam iustificationem, & salutem, nisi ex antiquo more servaretur. Quod ideo facilius suadere potuerunt, quia Petrus, & caeteri apostoli, qui cum domino fuerant, permiserunt ad tempus primitivam ecclesiam Iudaizare, ne scandalum Iudaeis facerent. Neque enim mox potuerunt Iudaismum destruere, sed paulatim ad veritatis sinceritatem Iudeos converterunt: quia si in primo aditu omnes ritus illorum inciperent destruere, potius fidem abhorrerent quam susciperent. Paulus vero, quia gentibus nullum ritum Moysae legis habentibus praedicabat, discipulos suos nullatenus Iudaizare sinebat: & suos Galatas, qui

Locus Paulinus exponitur.

Et. no. 3. A.

Aetorū. 13.
 G. 15. G.
 16. G. Galat. 1.

Prædicatio D. Pauli qualis fuerit, & qualis aliorum apostolorum,

qui

qui ex gentibus, & non ex circuncisione erant, demiratus, redarguere incipit, quia pseudo apostolorum falsitati sine aliqua ratione animum applicabant. Méres enim duræ nisi aperta essent increpatione percussæ, nullo modo malum cognoscerent, quod egissent. Ab illa itaque admiratione, quia magna dicturus exordiū sumpsit apostolus. Miror, quod vos prius in fide, & bonis operibus instituti, nunc ita temerè, & incautè trāsferimini à noua libertate ad antiquam seruitutem: & tam breui tēporis spatio, q̄ magis mihi mirandū, & de vobis malè sentiendum iudicē. Transferimini, inquā, & hoc non à malo ad bonū, sed à bono ad malū: quoniā à Deo patre, qui vos vocauit in gratiā Christi, quæ in omnes remissionē peccatorū, & plenā iustificationē operatur, vos trāsferri vultis, in aliud euangeliū, q̄ non est bonū nuncium, sed falsum, perniciosumq; dogma, ab ipsa veritate alienum, q̄ sic ostendā. Christi enim euangelium, quod vobis prædicaui vnum est tantum: at pseudo: apostolorū huic est cōtrarium, est igitur hoc contemnendam, & meum à vobis nunquam defferendum. Bona quidem est Pauli argumentatio, sed cōmendatione aliqua indiget, quam præmisset, dū se Christi Apostolum, Christi etiā seruū nuncupauit, & de suo euāgelio statim intulit, *Notū enim vobis facio, fratres, euangeliū, quod euangelizatus est à me, quia nō est secundū hominem, neq; enim ego ab homine accepi illud, neq; didici, sed per reuelationem Iesu Christi.* Quid clarius, aut nobilius de Pauli euāgelio iam dici potuit, quā illud cœlesti reuelatione per Christū facta cunctis fidelibus constare, quem pater æternus non tantū vt redemptorem, sed vt legislatorem misit in mundum, sicut fidelis ipse repromisserat per Isaiā dicentem, *Nō faciet Dñs auolare à te Ultra doctore tuū.*

De auctoritate euangel. vi. Arnaldū. q. 21. per multos. §. in principio.

Isai. 30.

Et erunt oculi tui videntes præceptorem tuum, & aures tue audient verbum post tergum morientis: Hæc est via, ambulate in ea, & non declinetis neque ad dexteram, neque ad sinistram.

Apoc. 22.

Euangelista Ioannes, ad calcem suæ reuelationis hanc sententiam pro colophone addens, *Si quis apposuerit ad hæc, apponet Deus super illum plagas scriptas in libro isto, & si quis dimisserit, vel diminuerit de verbis libri huius, auferet Deus partem eius de libro vite, & de ciuitate sancta, & de his quæ scripta sunt in libro isto. Dicit qui testimonium perhibet istorum.* Ecce Mahomedi perfidiam: qui postquã de Christi Euãgelio multa audierat à multis, factus pseudoapostolus, tam eos qui crediderant, quam reliquos non credentes, ad suum vocauit euangelium, sic enim suam sectam vocat. Ait enim præ philautia, Christi apostolos, & præcipuè Paulum verum Christi euangelium corrupisse, & à vero illius sensu aberrasse: se verò affectum fuisse certum euangelij sensum: Quibus verbis vnum esse tantum euangelium cum Paulo sentit, sed de illius intellectu toto errat cœlo Mahomedus: cum ex euangelio necdum vocis etymologiam, quanto magis sensum non valuerit percipere homo indoctus, & iudicij impos.

Error Mahomedi in Alchor. azora.

12.

Vnum euãg. Mahomedus admittit in Alchor. azo.

12.

Valeat iste Mahomedus mendosus, qui totū penè orbem conturbat, volens subuertere euangelium Christi. Valeat iam in inferno cū suis mendacijs. Nos Christi euangelio firmiter credamus, quod Paulus fidelis annunciat. Petrus docet, apostoli prædicant, eorumq; discipuli purū retinent: neq; enim ab homine acceperunt euangelium, sed per reuelationem Iesu Christi. Nemo ergo dicat ex vocatis ad fidem, *Ego sum Pauli, alius autem ego sum Apollo, non ne homines estis? quid igitur est Apollo? quid vero Paulus?*

1. Ad Cor. 3.

ministri

ministri eius cui credidistis, & unicuique sicut Dominus dedit. Ego plantavi: Apollo rigavit, Deus autem incrementum dedit. Itaque neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus. Qui autem plantat, & qui rigat, vnum sunt: vnusquisq; autem propriam mercedem accipiet secundum suum laborem. Sed interrogemus Paulum quale sit euangelium quod prædicat, dicet nobis. Vnum corpus, vnus spiritus estis, sicut vocati estis in vna spe vocationis vestræ, vnus dominus, vna fides, vnum baptisma, vnus Deus, & pater omnium. Nunquid tale est Mahomedi dogma? Referam ex illo quale sit, sic enim habet in suo Alchorano, in latinum sermonem verso, in quo Deum ad suos loquentem introducit. Christum Mariæ filium, cui cōmisimus euangelium, quod est bonum, & confirmatio testamēti, & castigatio, ac recta via timentibus Deum, & vestrę legis complementum, misimus. Tu igitur secundum ipsum inter eos discussurus, nequaquā eorum velle, sed solum veritatem amplectere, cum sua quisq; pœna posita sit à nobis, & iudicia. Sciendum quidem Deum si sibi placuisset, omnes gētes vnum effecisse: sed scire quærit, quid de suis mandatis quisq; proficiat. Hæc Mahomedus demēs: & addit illico, sit igitur intentio vestra semper benefacere, cum ad Deum vestras lites, cōtrouersiasq; discussurū, omnes redibitis, qui vos iudicabit iuste, omnium iudex delectus. Ecce Mahomedi dogma falsum, euangeliū ab eo nūcupatum, quod est cōplementum totius veritatis. Quod qui sequuntur, (ait ille æquē saluātur, sicut reliqui sub varijs sectis religionē suā protestātibus:) nā quilibet suo iudicio saluatur in sua secta. Oridiculū caput, si euangeliū affert, cur sectas admittit? si veritatē fateretur, cur illā tāto mendacio cōmiscet? Si vnū est tantū euangeliū, cur

Ad Ephes. 4.

In Alchora.
azor. 12.Error Maho-
medi appro-
bātis sectarū
varietatem.

vxore fideli separetur nisi ad fidem accesserit, filij autem
 fidelis matri tradantur. Decretū sic habet. *Iudai, qui Chri-*
stianas mulieres in coniugio habent, admonentur ab episcopo ci-
uitatis illius, vt si cum eis permanere cupiunt, Christiani effici-
tur, quōd si admoniti noluerint, separentur. Filij autem qui ex ra-
libus nati sunt, fidem, atq; conditionem matris sequantur: simi-
liter & alij qui procreati sunt de infidelibus mulieribus, & fide-
libus viris Christianam religionem sequantur, non Indaicam
superstitionem. Tempore autem huius decreti cessauerat
 illa D. Pauli dispensatio pro illo tempore necessaria, &
 in fauorem Corinthiorum facta, ad quos sic fuit locutus,
Si quis frater vxorē habet infidelem, et hæc consentit habitare
cum illo, non dimittat illam, & si quæ mulier habet virum infi-
delem, & hic consentit habitare cum illa, non dimittat virum:
quia infidelis per fidelem saluabitur. Initio enim nascentis
 ecclesiæ paulatim infideles à fidelibus, non coacti, sed
 spontanei ad fidem trahebantur: at nunc in nouissimis,
 ac malis temporibus *modicū fermentum totā massam corrū-*
pit: & vnus perfidi hominis exemplum, quauis de sæ-
 ce, & de plebe sit homo ille, plurimos in inferni præci-
 pitium trahit. Atque hoc opus iam inceptum cum Gra-
 natenſibus in regna Castellæ nuper translatis, (post pa-
 catam ciuilem rebellionem, quam cæci in sua capita ten-
 tarunt sub finem anni sexagesimi octaui) nostri plebani
 feliciter absoluent: nec ab eo desistent, donec colopho-
 nem addentes æterni præmij coronam mereantur acci-
 pere. Audio enim, immò video conuersationem eorum
 bonam in Christianismo, ac benè initam cum Chri-
 stianis antiquis familiaritatem, qua diuino numine pro-
 ficiunt in melius, & cotidie (ni fallor) magis proficient:
 cum spiritus cœlestis nemini detur ad mensuram,
 sed

Decretū. 61.
 cōc. 4. Toler.
 idē in cap. ex
 literis de con
 uers. cō. u. g.
 & l. 1. Cod.
 de iud. & cœ
 licolis. c. ne
 quis Christia
 nā mulierem
 quod est triu
 Imperatorū.
 1. Ad Cor. 7

Ad Gal. 5.
 1. Ad Cor. 7

Ley del rey sed augmentum in dies suscipiat, cum debita inest dispo-
do Iuã, en So fitio. Quibus si forsan (dæmone pulsante corda eorum)
ria, año de à Deo retrocedere, & in ruinam sese dare libeat, iterum
1418. y esta de subeundis ab eis pœnis grauioribus certiores reddã.
en la nueua Ea enim fuit in hac parte Hispanorum regum zelotypia
recopilac. li. pro conseruatione fidei catholicæ, vt ab ea proflire au-
1. tit. 1. de la dentibus, mortem, infamiam, bonorumque suorum in-
santa Fe ca- tegram multam, in suis legibus contentam, acrius mi-
tholica. Y los narentur. Vndè Dominus Ioannes huius nominis pri-
reyes catholi mus apud suam Numantiam legem ædidi in Hispano
cosponẽ pena idiomate, sub hac serie verborum. *Mandamos que ellos, y*
de muerte y los que assi tornaren a su ley, sean nuestros captiuos, para que
perdimiento mandemos hazer dellos lo que fuere nuestra merced. Nam
de vienes a subuersores in malam crucem rapiuntur, at subuersi, ni
los tales: pra- pœnitentiam ex animo acceptent, pœnis hæreticorum
gmatica en subiacebunt: & hoc intelligitur sub illis verbis, vt de illis
Granada, a- iuxta nostrum beneplacitum fiat. Vt patet in toto titulo
ño de 1501. de hæreticis libro sexto, & in noua legum Recopilatio-
L. nullus C. ne; libro octauo. tit. 3. de hæreticis, & recõciliatis. Aliud
desum. Trin. subinde eisdẽ testari velim, vt salui sint nostro profeliti,
et fid. cath. et ne cum hæreticis, vel Mauris nuper ad fidem conuersis,
alijs legibus quos ipsi Gazis, id est, oduenas ad fidem vocant, commu-
ibidẽ. §. obsti nionem, vel familiaritatem quærant, quod illis legibus
nationis, et in multis præcauendum decernitur: ne eorum cõuersione
noua recopil. subuertantur. Nã vt habet Apostolus ad Corinthios scri-
l. 19. tit. 26. bẽs *corrũpunt bonos mores colloquia praua.* Secus autẽ de Iu-
de pœnis. dæis, quã de hæreticis lex iudicat, quia & ipsi legem à Do-
L. in Synago. mino acceperũt, & hæretici nõ sunt. Odio enim sunt cũ
c. de Iudæis et Etis gentibus Iudæi omnes ob suam notã perfidiã: ideoq;
cœlicolis. ab illis faciendum profelytum nullus est qui timeat, nec
Ita. S. Tho. 2. timere debeat: at è contra sermo hæreticorum vt cancer
2. q. 10. ar. 9 serpit,

serpit, inficitque quoscumque vel modicum si tetigerit.

Quos vitandos fore Apostolus iubet, dum suum Titum *Ad Tit. 3.*
instruit: *hæreticum deuota post vnam & alteram correptionem,*
sciens quia subuersus est, qui huiusmodi est. Dabunt igitur *Cura plebano*
operam docti, ac pij plebani, vt in suis subditis schisma- *rū in hac par*
ta non audiantur, nec sectę pestilentes, nec hæreses pul- *te est necessa*
lulantes: sed vt omnes vnum sapiant Christum, & vni *ria.*
ecclesię catholicę sponsę eius sint associati. Pro eo au-
tem quod idem sapiant in Christo, & idem dicant quod
reliqui conciuēs, laude dignierunt: ita collaudata à pasto-
ribus eorum fide, & confessione, virtus laudata crescet,
& immensum glorię calcar habebit. Vnde, ad habendas
Deo gratias, qui eos ad Christi gloriā, & hæreditatem
pro sua misericordia vocauit, dicent parochi cum aposto- *Ad Theßal.*
tolo: *Quam enim gratiarum actionem possumus Deo retribuere* 3.
re pro vobis in omni gaudio, quo gaudemus propter vos ante
Deum nostrum nocte, ac die, abundantius orantes, vt complea-
mus ea quę desunt fidei vestre, ad confirmāda corda vestra sine
querela, in sanctitate, ante Deum, & patrem nostrum, in aduen-
tu domini nostri Iesu Christi cum omnibus sanctis eius. Ea au-
tem quę desunt fidei eorum in dies pro suo captu pleba-
ni adducent, ac perindē conciuēs, & vicini eorum veteres
discipuli in schola Christi, & apostolorum eius: nam
omnium fratrum operam desiderātes efflagitamus hoc
pium opus ab illis: vt quorum fides est vna, & conuersa-
tio cum Christo, & lege ipsius mutua sit. Nam ob id eos
cum bonis, ac pijs viris conuersari oportebit, vt eorum
exemplo in viam redeant, & peruersa opera caueant: *De hoc pater*
quorum virtute, & constantia in rebus fidei ad vitę per- *Castrolib. 2.*
fectionē prouehentur, id ipsum sapientes omnes. Quan- *de instabere*
tum autem nocere possint pessimi mores perfidorum, *ri. p. 111. c. 8.*
vel *ad hoc instabere*

Prov. 13.

Eccl. 13.

Psal. 17.

*Veteres Christi-
iani mini-
stria sunt
huius cate-
chismi.*

*Quest. exami-
natur, vtrū
expediat Gra-
natis Mo-
riscos ad il-
lud regnum
redire: au-
tor negati-
ue. Respōdet.*

vel hæreticorū his qui sunt in fide infirmi, sacra scriptu-
ra multis in locis cōprobat. *Qui cū sapientibus graditur* (ait
Salomon) *sapiens erit; amicus stultorum similis efficietur.* Et
idem alibi sub certa similitudine, hoc confirmat, dicens,
*Qui tetigerit picem, inquinabitur ab ea; & qui cōmunicauerit su-
perbo induet superbiam.* Cui consonat regij vatis dictū ce-
lebre. *Cum sancto sanctus eris, & cum peruerso peruerteris.*
Si enim conuersatio bonorum bonis & malis solet profi-
cere, multò magis obesse poterit, cū corruptis hominib?
mutua communicatio: cū natura nostra peccato infecta,
& infirma, ad malum pronasit. At uerò quali prudentia,
& ratione, in istis aduenis corrigendis, retrahendis que à
suis vanis ritibus, & suæ sectæ cæremonijs nullā profus-
rem adumbrantibus, vti oporteat, hoc prudentiæ, & di-
cretioni suorum parochorum relinquitur, qui cum ve-
teres christicolas ad hoc ministerium, quasi cooperato-
res suos, vocare debeant, eos omnes attentos valde red-
dent ad hoc opus eximiæ laudis, & charitatis; eosque de
his ritibus, nostram religionem denigrantibus, ad vnguē
informabunt, vt vel corripere, vel illis succensere, vel de-
nique apud suos parochos, & iudices fidei incusare di-
scant. Ipsi namq; conciuēs postquā fratres suos profely-
tos, perfidi, obscœni que Mahomedi obliuisci fecerint,

(quod vt spero ad gloriam sui nominis Dominus dabit)
eos omnes ad Christū Iesum, qui est salus; & redemptio
nostra, & legis cōsummatio, & opere, & verbo manu-
cent. Quibus si vel ad horam vnā concessum esset ad o-
ratos Granatenses lares redire, & Mediterraneū mare à
longè aspicere, & amicas domus, & amænos hortos vel à
limine salutare, illicò suorum Aphrorū colloquia mutua
appetent, quibus cum in memoriam citius reuocabunt

singula

singula Mahomedi dogmata, quæ ab illis posteriori mādaticæ mādara fuerāt: nā vt est in prouerbio, qui benè sese diligūt à lōgè aspicientes semetipfos saluere iubēt. Proindè si nostris profelytis fratres suos, amicos, & propinquos, qui in posteriori ciuili rebellionè à fide deficientes Aphricanis oris allapsi fuerāt, à lōgè salutare liceret, ab eis suas salutes ritu Mahometico in vnus noctis spatio, reciprocas quidē acciperent: dabiturq; omnibus liberè os ad os loqui, & regnū illud iam pacatū in nouas turbas, & clancularia homicidia, furta, rapinas, incendia, sacrilegia, malaq; omnia conijcere, vt olim in priuata regni seditione, sub annum sexagesimum octauū exorta, eisdem absq; licentia licuit. Quæ omnia Mauri illi nuper à christiana religione exoluti, sine dubio tētabunt: præfertim fratribus suis à condigno exilio reuocatis eisdem suppetias ferentibus: quos intra secretas domus, immò secretiora corda recipient, fouebuntq; quoties ad eos diuerterint. Nec loci parua distantia illos remorabitur, qui totius regni semitas, & obliquos tramites, quasi Algerij, & Fecenij publicos calles, millies ab eis calcatos, & christianorum effuso sanguine tinctos, iam diu norunt: & in illis nota sua vestigia quasi olfacientes canes agnoscunt. Quod certo præfagio euenturum omnes Granatenses nobiscum sentiunt, & à nemine in dubium reuocatur. Quod si Granatenses antiqui ciues grauer nunc ferunt suum lucrum cessans, & damnum emergens è suis possessionibus, hortis, ruri- bus, terrisque irriguis malè cultis, quia pereuntibus Moriscis cultoribus terra sit veluti in solitudinem redacta, & ob id instantius curent, vt à nostro Philippo à tanto exilio iam nunc reuocētur: cum id sibi iure denegatum, (prout

Quod non licet cum infidelibus communicare
probat. S. Th.
2. 2. q. 10.
art. 9.

*Responsum da-
tum a senatore
gravi magnacum
ratione exuli-
bus Granat.*

(prout semper denegandum censeo) supremi senatus re-
gij decreto fuerit, hæc sibi pro solatio reliqua sunt, quæ
breuius perstringam in eorum gratiam: tum quod re-
gnum illud perfidis Mauris, & perniciosis hæreticis libe-
rum mansit: quòd incolis Granatensibus diu, ac noctu
circumire liceat: & absque vllò periculo vitæ insidian-
tium, cum fratribus suis etiam Alpuxarras salebrosas co-
lentibus liberè negotiari: & nouorū fructuū, sericijq; opi-
ficij cōtractus inire: tum etiam quod in publicam pacē,
& quietem regnum illud vastum, amplumq; à tanto Phi-
lippo breuiter sit restitutum, qui & subiectis parcere, &
superbos eorum debellare, patria sua virtute valuit, va-
lebitque semper, dum vitalis hæc aura suos artus rexe-
rit. Si vero nobis Granatenses ciues succenseant, quod
suis priuatis commodis oppositus videar hac in parte, il-
lis responsa dabimus, nos istorum naturalium ciuiū ope-
ram vilissimam fore arbitrari: cum arte sua, & industria
aratro terrā scindunt: hortos irriguos ex inculis faciūt:
ter, quaterque in anno fructus ex terra bene culta perci-
piunt: annuosq; census suis dominis adauctos reddunt.
Has verò temporarias commoditates bonis illis spiritua-
libus per ordinem à nobis cōnumeratis nō esse antepo-
nendas: immò nec æqui parandas. Qui si suam tantū vti-
litatem venari exoptant, ex Christi lege, & fraterna cha-
ritate suorum proximorum spirituali saluti attentiores
esse debent, potiùs quàm suæ corporali: vt pro nostro theo-
logico munere sententiam in hac caussa dicamus. Quo
à nobis responso accepto, vt à quæstione ista amplius cō-
trouertenda animum retrahant, consilium, nec petium,
nec ab illis æstimandum, feram: ne apud suum Philippū,
& pios quosque fidei catholicæ æmulatores, vt ceperūt,
malè

*Ita S. Tho. 2.
2. q. 26. ar. 5
& 12. q. 73.
ar. 5. & opus
c. 18. c. 16.*

malè iam audiant. Hæc pro naturalibus ciuibus Grana-
rensis, nunc pro Valentinis, quæ restant à nobis dicen-
da, breui oratione curabo perstringere. De quorum salu-
te quamuis omnes suos animos despondeant, ego num-
quam meum despōdebo, dum modò medici spirituales
eorum, & qui potestatē exercent super eos, salubria phar-
maca à nobis notanda propinent: cū Dei voluntatem,
& potentiam erga salutem hominum diuus Lucas: ex- *Luca. 3.*
tollat dicens, *Potens est Deus ex lapidibus istis suscitare filios
Abrahæ*, qui tanti patris fidem æmulentur. Tria autem
à principibus, & potestatibus, quibus subduntur, curan-
da velim. Primum iam protuli, dum de Algarabia, & Ara-
bico habitu, relegandis, disputationem cōmodam texui:
alterum dicam, si dicere satis sit: vt cum Sarracenis Alge-
riensibus, & Fecenis, vicinis suis, quibus cum liberè nūc,
impuneque conuersantur, (prout in ore est omni popu-
lo) cōmercia, & colloquia mutua omninò deuitēt, ab
oris marinis totius regni Valentini protinus diuellātur: *Pro rex Al-*
Quod ni instantius fiat, & in cōmitijs illius regni gene- *geriēsis. an-*
ralibus à catholico nostro Philippo properè exequendū *no elapso.*
mandetur, iam Algerij prorex eos omnes, vt nupet Xa- *1583. Xati-*
tienses, ad se aduocauit, & in suis triremibus vectis, le- *uēs Alge-*
ges, & iudicia feret. Iam que facti conciuēs suorum fra- *riū vsq; per-*
trum in illo, vel altero Aphricano regno, suo Mahome- *duxit.*
do libamina prima facient: prout nunc secretiori cultu *Loco istorū*
eidem parentare sunt soliti, iuxta rumorem sparsum. *Christiani ve-*
Tertium tandem illis euenire exopto, vt ab illo mari pa- *teres erunt*
rumper dimotis, re sua, & suppelectili non ad modū cur- *sustituēdi, q̄*
sta salua, (in expectatis votis dominorum temporalium *cedet in ma-*
villarum, vel vicorum, qui suis tantum commoditatibus *ius bonū do-*
prouidere student,) cū veteranis christicolis rē habeant, *minorum.*

& inter eos vt hospites, & adueng, immò melius dixerim
Vt ciues sanctorum, & domestici Dei, ex charitate recipiã-
 tur, & intra pia sua viscera foueantur; quorum exemplo
 ad omnia perfectæ charitatis, & fraternitatis munera in
 hoc tempore suæ salutis acceptabili reuocentur. Vehe-
 menter enim eorum salutem spiritualē sitio, prout Chri-
 stus sitienti copiam mihi fecit, & eam sollicitus inquirō,
 nec cesso corda suorum principum, & aliarum omnium
 potestatum cotidie pulsare, donec eam dominus Deus,
 iuxta suam voluntatem, inuenire mihi dederit. Quare
 debita reuerentia, & ciuili respectu ad eos accedere non
 grauabor, prout cæpi, & loquar ad dominum meum re-
 gem Philippum, apud eos nunc temporis diuertentem,
 vt singula pro salute eorum prouideat, ac prouisa exequi
 mandet: pro quo in mille pericula, & labores coniecto,
 potius suorum salutem, quam suæ prouidenti, ad dominum
 cæli, & terræ conuersus orabo: ac bona omnia in hac vi-
 ta, & æternum gloriæ pondus tam catholico Philippo
 millies in hora precabor: quod sibi, & nobis de cælo
 Christus annuat.

COLLECTANEA

Octauæ Catechesis.

1. *Euangelium, quod D. Paulus predicauit, à Christo accepit: at Mahomedus sectam suam, quam vocat euangelium ab ipso demone.*
2. *Error Mahomedi describitur, qui affirmat, Christi euangelium ab apostolis corruptum, ab ipso in vero sensu fuisse allatum.*

- 3 Error Mahomedi notatur, dicentis, Deum voluisse sectarum varietatem, vt qui bene viuerent, in singulis saluarentur.
- 4 Graue crimen est, transferre aliquem à Christianismo, vel ad legem Mosis, vel ad sectam Mahomedi: quod est punitione dignum.
- 5 Qui à Christo post baptismum prauaricator inuenitur, libertatē amittit: qui verò illū prauaricari fecit, publicis calibus deputatur, iuxta decretum concilij. 4. Toletani.
- 6 Vir, siue vxor fidelis ab altero coniuge infideli separari debet, ne à fide subuertatur: filij verò parēti fideli sunt tradēdi: nam cessauit omninò D. Pauli dispensatio in hac parte.
- 7 Qui à Christo defecit, nisi resipiscat, vt hæreticus punitur: & similiter Christianus qui, à fide deficiens, eum prauaricari fecit, maiori pœna mulctatur.
- 8 Communicatio cum hæreticis omninò Christianis interdicitur: sed non æquè cū Indæis, nisi cū subuersionis periculum timetur.
- 9 Cura plebanorum magna erit cum suis profelytis, vt caueant ab hæreticis: ne ab eis seducti à fide deficiant.
- 10 Veteres Christicolæ plebanorū cooperatores sunt pro confirmandis in fide nostris profelytis suo verbo, & exemplo.

- 28
- 11 *Questio examinatur, an expediat exules Granatē-
sis ad suos lares pro agrorum cultura redire: &
probaturs pars negativa, quia bonū spirituale tem-
porali est anteferendum.*
- 12 *Profelyti Valentini postquam Algarabiam, & ha-
bitum Arabum exuerint, exulandi veniunt ab
oris maritimis, & loco eorum Christiani sustituen-
di: illi verò intra christicolos recepti bonis eorū mo-
ribus sese attemperabunt.*

C A T E

C A T E C H E S I S

NONA, DE FACIENDO PRO-
selyto ex secta Mahometana.

Lectio proponitur ex D. Paulo. 2. ad Corinth. 6.

Nolite (inquit) iugum ducere cum infidelibus. Quæ enim participatio iustitiæ cum iniquitate? aut quæ societas luci ad tenebras? quæ autem conuentio Christi ad Belial? aut quæ pars fidei cum infidei? quis autem consensus templo Dei cum idolis.

Neam iam catechesin deuenimus, quæ Maurorum in sua stultitia permanētium vocationi, & cōuersioni subseruit. Igitur patienter nostri proselyti ferant, si suorum fratrum æquè ut suam salutem negotiamur, diuini spiritus flatu, & fauore ducti: *Sine quo non sumus sufficientes cogitare aliquid ex nobis quasi ex nobis, nam sufficientia nostra ex Deo est.* Quod opus si feliciter nobis contingat, in hunc diuinum spiritum totum referemus, eidem gratiarum actionem tribuentes. Sed licet sectarij isti à Mahomede seducti, nos, nostraque dogmata pijissima, ac verissima, districtis gladijs vehemēter insectentur, ut eorum patres, quorum primus est Mahomedus, faciendum iniunxerāt, talia mihi cogitanti accreuit animus, & communis pugne desiderium, nedum duelli, ut quòquò se mouerit aduersarius, gladio suo, ut de more habet, accinctus, nisi gloriam Deo dederit, feret incōmodū, captus erit nostris sermonibus, irretitusque diuinis verbis. De hoc certus sum: sed magis velim eum ad Christum conuersum, quam de

sua secta dubium, vel vacillantem. Securus ergo in hanc aciem potui descendere: qui si me quasi lupum auribus teneat, suo magistro incantatori, ac proinde vanæ suæ sectæ æternam maculam inuram, siuè recuset pugnam, siuè eam lacepsitus deponat: nam in altero fugam adornabit, in altero verò suffocatus manebit. Sed timeo ne indurato corde, obserata aure, obducto sensu, ne fidei nostræ referata à nobis mysteria retineat, ad nos veniat, & pro ritu suo districto gladio ineundam pugnam fore, clamat, aliàs tentandam recuset. Sed aures surdorum aperire, mētes instigare, oculorum nebulas tollere, cæca corda illuminare Christo Iesu munus contigit à suo æterno patre demandatum: qui pro misericordia sua ineffabili, si sui beneplaciti æterna ratio exposcerit, in tēpore suum opus exequetur, & illis aures, nouaque corda ad audiendum verbum Dei, nobis verò os linguam, verbaque, nō nostra sed sua tantum proferre dabit pius, potens, ac misericors. Memor autē breuitatis meæ, operi tanto accinctus, cum Apostolo ad istas gentes in suo Sarracenisimo detentus, opportunus, & importunus loquar. *Nolite iugum ducere cum infidelibus*: id est, nolite illis coniungi, vel æquari: quia vestra pars Dominus est, non vanitas sectariorum, vobis, & vestræ salutis repugnantium. Illis itaque pseudoapostolis, qui vos conturbant, & Christi euangeliam finistrè interpretantur, ne sociari velitis, neque alijs in idolio recubentibus. *Quæ enim participatio iustitiæ cum iniquitate? aut quæ societas luci ad tenebras?* Extorquet negationē Apostolus: quasi dicat nullam esse, nec ullam æqui parantiæ rationem: nemo enim simul potest esse iustus & iniustus, lucidus & tenebrosus: quia vnū cōtrariorum ponens, reliquū excludit, iuxta Philosophum asserentē,

Esai. 61.

Lucæ. 4.

Locus Paulinus libratur in suo sensu, iuxta D. Hieronymum.

contra-

contrariorum eandem esse disciplinam. *Quæ autē conuen-
tio Christi ad Belial? aut quæ pars fidei cum infideli?* pœnitentia
non possunt inter sese cōuenire cū sub nomine Belial,
vel diabolus, vel idolum, vel deniq; Antichristū sub no-
mine istius idoli Paulus nominauerit. Qui tres cū Chri-
sto bellum gerūt, suamque monomachiam, quanuis sæ-
pius victi, exercere pertentāt, tam Christum principem
lucis, quam suos lucidos milites, mille modis aggredi tē-
tantes: sed victi succumbunt, & succūbentes capita attol-
lunt, si nocere amplius possint. *Quis autem cōsensus templo
Dei cū idolis?* Idola vocat ipsos idololatrias falsa idola pro-
dijs colentes, qui templa dæmonum sunt: sicut è contra-
riò iusti domus, vel sedes Dei dicuntur, in quibus septi-
formis per dona sua habitat, neque suo domicilio semel
conducto, nisi exclusus cum ignominia recedit. O uti-
nam adfit nobis hic spiritus, non ad horam tantum, dum
de Maurorum conuersione tractatum compilamus, sed
cum manus miserimus ad eorū opportunā catechesin,
quæ cotidie nobis sese offeret, si tanti spiritus seruore, flā-
maque cœlesti fuerimus accensi. Hoc enim opus nō est
hominum, vnius volentis, & alterius currentis, sed solius
Dei est. Neque enim in nostrā potestāte est vocatio, vel
voluntas vocationi internæ consentiens, vel denique
internæ inspirationis acceptatio: omnia ista à Deo sunt,
qui dabit & velle, & perficere pro bona sua voluntate: Ho-
minis hoc officium est non reluctari, non contradicere
internæ motioni, non renuere vocanti, sed assensum præ-
bere mouenti, prout dixerat Esaias. *Dominus erigit manē,
manē erigit mihi aurem, ut audiam quasi magistrum: domi-
nus Deus aperuit mihi aurem: ego autem non contradico, re-
trorsum non abij.* Dabit igitur Dominus hanc aurem

Diabolus Chri-
stū persequi-
tur in mem-
bris suis.

Peccatū esse
cruē expellit
gratiā. Ita S.
Tho. 1. 2. q.
13. ar. 6. &
Caiet. ibidē.

Ad Rom. 9.

Esai. 50.

ad audiendum tã internos, quã externos sermones suos, cunctis gentibus ad eum properantibus: & nobis armaturam suam, *Scutũ scilicet fidei, & gladium Spiritus, quod est verbum Dei*, qua prãmuniti ad stationem Sarracenorum descendentes, cum illis prælium, & disputationem prostrata nō licet confutanda sua secta feliciter conferemus. Accedat iam disputare cū Gentilis, Scythia, Arabs, Maurus, Apher, religione Maho insipientibus medi ductus, seductusq; : à quo discamus primũ si audi quod probat se velit, an non: quòd si audire renuat religionis suæ caus Arnaldus. q. 3. §. 17. & dem Deus aurem aperiat. Si verò (vt de pietate illa diuina confidimus) aurem verbo cælesti accõmodauerit, de sua rationali naturæ humanę conditione, primo loco velle audire nit interrogandus, si vt hominem ratione, & iudicio vadonũ Dei est, lentem, liberoq; arbitrio præditum decet, eodem vti vt habet. D. lit. Si perneget, contra negantes tantum principium nō erit vltcrius arguendum. Quod si è contra ratione vtrudizandis tur, & discursu, hac tanta spe erecti, & quasi victoriam norudibus. c. 5. bis promittentes, ad rationes conficiendas pro vanitate, Deus dat cor & mendacio suæ sectæ properabimus. In illis autem con ad audiendũ, ficiendis Paulini consilij ad Timotheum habiti memoDeuter. 29. res esse oportet: Qui sic ait, *Sollicitè autem cura te ipsum Ioel. 3. & probabilem exhibere Deo, operarium inconsusibilem, rectè tra Prouer. c. 21. Et tantam verbum veritatis. Et inferius paulò, Seruum autem domini non oportet litigare, sed mansuetum esse ad omnes, docibilem, patientem, cum modestia corripientem eos, qui resistunt 2. Ad Tim. 2. Veritati: nè quãdo Deus det illis pœnitentiam ad cognoscendam Veritatem, & resipiscant à diaboli laqueis, à quo captiui tenentur ad ipsius voluntatem.* Ecce à D. Paulo & materiam, & modum controuersię ponẽdum benè descriptum: nam verbum Dei cum modestia; & debita correctione eorũ qui

qui veritati resistunt, rectè tractari debet, prout seruum Dei, pro veritate laborantem, & suorum fratrum æternam vitam in Christo sitientem, summoperè decet. Rectitudo autem in prædicando verbo veritatis, hæc erit, vt pro captu audientium procedat disputatio, ac de quibus nouit, quæque quis profiteretur, quasi ex concessit, infidelis redarguatur. Primùm Mahomedus euangelium Christi acceptat, quod & sectator eiusdem profiteri videtur: Sed dicet, ego euangelij expositionem à Mahomede factam amplector, ideò eius legem, Alchoranum dactam, pro euangelio recipio, non aliam à Christi Apostolis, & discipulis corruptam, ac falsò traditam. Hanc Mahomedi positionem facilè diluemus: nam suæ sectæ euangelij nomen, & auctoritatem imponit, vt à suis in magno pretio habeatur: sed quale erit hoc euangelium omni mendacio, immunditia, impudicitia, & impuritate plenum? quale erit hoc cõmentum Mahometanum ab omni veritate alienum, omnemque carnalem scetorem malè redolens? Quale reputatur Alchoranũ, id in quo sectarum varietas continetur, & æterna Trinitas pernegatur? Quale erit fidei Mahometanæ meritum, quæ de rebus visis, & ratione naturali cõprehensis habetur? Euangelij puritas à suo fonte primario, Deo scilicet reuelante, & ecclesia proponente processit, vt D. Augustinus mirificè profert, *Euangelio non crederem nisi ecclesiæ auctoritas me commoneret.* Quis enim dixit Augustino, & reliquis Christianis hoc esse euangelium recipiendum, & aliud reiiciendum, nisi ecclesiæ quæ cum spiritu Dei regatur, errare non potest: homo verò particularis, idiota, stultus, & carnalis, tota via, & toto cœlo errat. Et vnã veritatem, hæc scilicet, euãgelium est admittendũ, mille

Ita redarguit Mahomedũ Arnaldus episcopus Pactensis. q. 13. §. 32.

Euangelium secundum hominẽ mendacium esse probat S. Aug. 10. 4. in expositione epistolæ ad Galatas.

D. Aug. cõtr. epistolam Manichei. lib. vnico. ca. 5.

mendacijs, & imposturis commiscet. Sed & mysterium sanctissimæ Triadis ex suo Alchorano deducitur hac argumentatione facta, nam quoties Deum ad suos aliquid mysterij referantem introducit, sub numero plurali, ut mos est in sacra pagina, & præcipuè veteri, locutum fuisse testatur: si autem vnus est deus Mahomedi, cur non loquitur ut vnus, qui ergo pluralitate vitur, personarum ternarium numerum insinuat, in vna essentia existentem, ut millies à Christianis audierat. Sed ut Sergio Arriano assentiret, de æterni verbi minoritate cum æterno patre (quam cum Arrio sustinebat Sergius iste) Mahomedus idè nomē Trinitatis æternæ in personis refugit, & vnitatem diuinitatis confitetur, contentusque fuit illam insinuare, quia ad barbaros sermonem habebat. Præterea Christi Iesu ex Maria & Iosepho geniti natiuitatē puram, & à peccato alienam profitetur, quem ut sanctū vatem, Deiq; nuncium, & veneratur summè, & Christianos ab eo nomina trahentes, suorū Arabum fratres, & amicos, quibuscum mutua intercederet familiaritas, haberi mandat, strictius etiam præcipit millies: nam dū Iudæos odio habet, Christianos diligit. Sed dicat nobis, qui scit Mahomedus, Christum non esse Dei verbum, nec Spiritus sancti virtutē conceptum ex Maria virgine? Si hoc non aperit, & probat, ergo nescit quid dixerit. Fateatur itaque suam inscitiam homo ignarus tantū mysterij: quod si velit discere, cur non legit hoc apud Ioannem verū euangelistā, dicentem sic, *Verbum erat ab æterno apud Deum, & Deus erat. Verbum, quod in tempore caro factum est.* Quod si purum hominē, & patre minorem cum Sergio dixerit hoc verbū, ab alijs Christicolis mirā in hac re distinctionē pluries audiuit, *Qui licet Deus sit, & homo, non duo*

Mahomedus
vult Iu-
deos primū
Christianos
fieri per bap-
tismū & po-
stea Mauros.

Joan. 1.

duo tamen, sed vnus est Christus: æqualis vtiq̃ patri secundum diuinitatem, minor patre secundum humanitatem: Secundum quam & pati, in orī pro nobis peccatoribus potuit, cuius liuore sanati sumus, (non aqua illa elementari, quam pro remissione peccatorum Mahomedus attulit.) Ex cuius latere in cruce pendens, fluxerunt sacramenta, & virtus eorum promanauit in deletionem nostrarum culparum, habet S. Augustinus. Quæ omnia ex diuino munere nobis datum est & nosse, & credere, captiuantibus intellectum nostrum in obsequium fidei, n̄m ratione humana non probantur, sed tamquam credibilia nimis ostenduntur, dicente regio vate, *Testimonia tua domine, credibilia facta sunt nimis.* His argumentis nostri tēporis doctores contra Mahomedū & sectarios suæ emētite sectę procedūt, quibus suas chartas impleuerunt, & nobis legendas tradiderunt. Sed lento gradu ad personæ cōditionē, & legislatoris officiū, & doctrinæ traditionē, & miraculorū editionem pro illa secta apud suos firmāda deueniamus, quę omnia facile aquouis sectā illā percurrēte, impugnabūtur. Nā iuxta D. Gregorij, dictū celebre. *Merito quidē eius doctrina despicitur, cuius vita reprobat.* Suam autem Mahomedus insumpsit in mille carnis spurcitij, ac turpitudinibus, quas præ pudore nec nominare audeo, ac præ difficultate numerare nequeo. Igitur carnalis homo talem legem dedit, qualem tā obscænum hominem decebat, qui ad omnia carnalia opera (vt vidimus) temerē licentiam concessit. Vt erat autem aliorum riuālis, adulteria plura committens, eandem iniuriam ab Axa vxore sua passus, quam celare non potuit, & ægro semper animo eam tulit: sed repetere non valuit, quia fidem prius alteri coniugi fregerat, duabus

Psal. 92. &

S. Tho. 2. 2.

q. 2. art. 10.

ad 2. arg.

Conditio personæ Mahomedī describitur.

Dictū celebre D. Greg.

duabus fois vxoribus videntibus. Deinde in secta ista, pro vanitate, & inconstantia eiusdem comprobanda, tria deprehēdūtur notatu digna: mēdacia, scilicet, oppositio

Mendacijs ista secta scaturit, quod probat Loisius viues. li. de vera religione.

nes dictorū, & falsa promissa. Primò mendacijs ista secta scaturit, quasi vermibus, quæ Dei nomine à Mahomede proferuntur: vndè meritò mendacē dicemus deū Mahomedi, si deū, vel dæmonē cōfingas. Nam de dæmone patre mēdacij habetur in euangelio. *Quod mendax sit ipse, & pater eius*, qui quasi hæreditario iure mendacium pro sua portione reportauit. De deo autem Mahomedi, qui sibi copiam fecit à famulo suo pulchrā vxorē tollendi, sibiq; in perpetuum associandi, & ancillis emptitijs abutēdi, & plures etiā retinendi, si alere posset, verè illum dicemus, æquè cum dæmone mendacem: immò eundem dæmonem haberi. Non enim est Deus, qui talia agat, nisi Baalim, Astaroth, vel alius his similis deus Accoron. De

De contradictionibus Mahomedi. Vide Richoldū in suo Antialchorano.

contradictionibus etiā in illa secta contentis, has contentas Mahomedus reliquit: se non habere, & postea habere potestatem miracula edendi: se in gladio ad deuorandas gētes venisse, & nemini se velle iniuriam facere: Christianos viros & esse occidendos, & esse amandos à suis deuotis: quemlibet tantum in secta sua saluari, & omnes si bene fecerint in suis varijs sectis saluos fore: adulterium esse graue peccatum, & aliquando nullum haberi: licere rapinis, & furtis cōtra Christianos bellum gerere, & nulli iniuriam facere: licitum esse compellere omnes ad suam sectam amplexandam, & iterum nullum ad eā debere cogi, sed in sua secta relinqui.

Promissa à Mahomede suis deuotis.

Has omnes, & multo plures asseruit contradictorias propositiones, quas passim in Alchorano lector offendet. De promissionibus adhuc, latius quā par erat, fuit locutus,

nam

nam terram amplissimam cum bonorum omnium copia, & spatiosas regiones, (quas nos ob nostra scelera amissimus) suis promittit, quas bonis viris, suæ legis cultoribus, Dominus erat daturus, si viri forent, & validas suas vires depromerent pro sua lege, & legillatore eiusdē. Hæc in hac vita, nam in altera deliciarum paradisum, carnalibus actibus, cibis, & potibus tantum constantem, suis Arabibus gratis offert, confingitque, vt beatitudo illa talibus delicijs referta, suorum actibus responderet, & præmium carnale venereis concupiscentijs. Quasi animam rationalem, quam immortalem ipse agnouit, vel experientem æternæ beatitudinis, in visione & amore Dei confidentis, vel non spiritualem, sed carneam (vt coniectura ducor) Mahomedus habuerit. Male igitur de anima creato à Deo spiritu, sentiens, eius essentiam, & appetitū naturalem elicitum ad æternā beatitudinem, in quam propositam, vel cognitā, noster animæ appetitus naturaliter fertur, omninò inscius iste homo negauit, si quidē in suo appetitu illam minorauit, & à sua dignitate deiecit. Ob quam potissimam causam ridiculus factus est Mahomedus suis doctis Arabibus, in suæ sectæ verba iurātibus: vt videre licet in vno omnium Arabum medicorū Auicenna principe, quem religione Gentilem, natiuitate Arabē, cōmercio Maurum, cultu idolatram, semper ratus fuerā. Qui cum ex Aristotele multa acceperit, sed fide supernaturali caruerit, quæ omninò ad vitam æternā est necessaria, cū suo magistro perijt diuino Dei iudicio, nec humana scientia valuit illos ab inferni lacu præpedire, vel liberare. Iam de miraculis, postquā virtutē ad illa edenda palam denegauerat, restat vnum verbum addere, qualiter cacodemon suus in subitam elationem eum euexerit, & mi-

D. Aug.

Auicenna irridet paradisum Mahomedii.

Miraculū co-
lūba, & de la-
ete manāre,
& de came-
la, omnia ri-
dicula.

& miracula facere arte sua, & malitia sua serit, ad inducē-
dos homines in laqueum, & muscipulam, & spiritum er-
roris; ut est illud de columba, ex lato puteo à Sergio emis-
sa, & ad aures sui domini Mahomedi volante, ac me-
ditum aërem scindente pro cibo ibidem rostris peruesti-
gando, ut sæpius facere ab eodem fuerat edocta; & al-
terum, de lacte manante, percusso corio lanceæ spiculo,
quod in terram fuerat absconditum, & stupori, & admi-
rationi factum est, lac corio inclusum diffuere per
terram, & quasi aquam de terra scaturire: & aliud de ca-
mela præparata in noctis mediæ silentio, pro cælorum
ascensu: quæ ut erat tenebrosum animal, ab inferis resu-
scitatum, ad eundem lacum Mahomedum ducebat, ac se-
dentem super eam reducebat, ut à dæmonibus disceret,
quid de nouo commentari, quidue afferre pro suis Bar-
baris firmius in sua secta fundandis, conueniret. Hæc
sunt Mahomedi miracula: nec miraculo est, quod talia
ediderit, quæ suo cerebro, & mente digna, à suis cultoribus
traduntur literis exarata. Scitum est illud inter cæ-
cos luscum regnare posse, & Mahomedum inter suos:
cuius fucata lex nullius est ponderis, vel auctoritatis in-
ter sæculi doctos, quam schola philosophorum, & Chri-
stianorum damnat, exhibilatque. Multa peccat aduersari-
us Mahomedus in hoc officio legislatoris: sed allatis tri-
bus arguendi rationibus facile vincitur, & confuitur,
quas malim coram suis academicis, quam hic in triuio
retegere: ut vanitas suæ legis cunctis innotesceret, sur-
dis, scilicet, & mutis: & opposita Christi lex amplius re-
luceret, quam à Christo vocati Mauri sectarentur: *Quia
ipse illuminat omnem hominem venientem in hunc mun-
dum.* Qui de ipso verum profert testimonium, *Nemo*
(inquit)

(inquit) *venit ad Patrem nisi per me.* Sed illud pro colophone non prateribo, vt sectarios Mahomedi confusione, & pudore repleam: nullum, scilicet, de hac secta vaticinium in scripturis canonicis haberi, in quo fuerit vt lex Dei prænunciata, & à videntibus iam olim præuisa: nisi illud à Daniele allatum, vt quidam de Mahomedo, & eius mendacio intelligunt. De quo Daniel dicit, *Et sermones contra excelsum loquetur, & sanctos altissimi conteret, & putabit, quod possit mutare tempora, & leges.* Quem locum si cum D. Hieronymo de Antichristo intelligamus, vel secundum alios de Mahomedo, in eandem sententiam impingemus. Nam vterque iure optimo Antichristus dicitur, qui tam aperto Marte eius legem, & sanctos impugnat, suo mendacio, & superbia fretus, omniaque veritatis, & sanctitatis suo spiritu erroris vestigia conculcat. Sed ad ecclesiarum promptuaria, sacraque armorum loca parochi adeant, vt arma, & armamenta contra istos Mauros, verbum Dei iam audientes, parent, & relaque vibrent, quibus eorum corda transfuerberent. Nam qui donum tantum illis dedit audiendi verbum Dei, aliud citius superaddet, quo suorum cordium fictiones tollantur, & Deo per gratiam baptismalem inhæreant: quod & optat, & expectat D. Augustinus, formam tradens infideles quosque ad fidem alliciendi, trahendique. Cuius lectionem assiduam parochi pro hac re habeant, vt sibi suus labor cum infidelibus istis feliciter procedat: quibus Spiritus promissus instillabit omnia necessaria pro his profelytis faciendis. Illorum etenim desperanda est tantum correctio contra quos habemus occultam luctam: non horum hominum, qui

Daniel .7. c.
& ibidē dicitur
Hieronym.

D. Aug. lib.
de catechi-
zandis rudib⁹
c. 5. & 6.

Nona Catechesis,

qui ex præcepto sui vatis & Christum, & Christi affectas honorare præcipiuntur. Sed cupio nostros parochos nõ Pharisaico supercilio, sed christiana pietate, & amore incensos ad faciendum ex gentibus profelytum in mediũ accedere. Illi namq; perfidi, & avari Pharisæi (vt Christus vitio, & probro dedit) mare, & terram circumibãt, vt vnum tantum profelytum facerent: qui videns postea eorum vitia, & rapinas, ad vomitum ethnicorum citius reuertebatur, vnde quasi præuaricator maiori pœna fiebat dignus. Hoc nos à perfidelibus, pijsq; plebanis nostris non speramus, neque à reliquis sacerdotibus, quorũ interest catechesin omnium perfidorum, & hæreticorũ etiã tentare, & perficere, non laicorum, nec de plebe hominum. Qui cum longè superent & dignitate, & scientia illos veteris legis sacerdotes, etiam in hoc opere, & mercede eidem respondente longius multò antecellẽt. Quos etiam mõnere aliud volo, ne reformident minas hominum impiorũ, nec Gentilium, vel Maurorũ Christianos heros, non piè affectos ad talium seruorum conuersionem, sed eidem quasi ex diametro sese opponentes falsa quadã pietate ductos: nam aiunt sese timere vehementer quod ad vomitum suæ sectæ citius redeant, vidẽtes opera nostra mala, & vitia, quibus facile trahimur, seducimurq;. Sed explodendum est à mentibus eorum huiusmodi temerarium iudicium: nam qui eos ad fidem pro sua misericordia vocare dignabitur, etiã iustificabit, dabitq; in tali iustificatione perseuerantiã, vt D. Paulus testis est huius veritatis. Hanc autem excusationem habent pro suis seruis ethnicis, vt seruitutem viliorẽ ab illis habeant, nõ tamen piã, ac modestam ab eisdem Christianis factis: quam Apostolus per suam epistolam Philemoni

Matth. 23.
et ibi D. Hieronymus.

In epistol. ad
Philemonẽ.

moni

moni suo ex seruo suo Onesimo iam baptizato ab eodē, sic offert. *Forſitam enim ideo diſceſſit ad horam à te, vt in ater num illum reciperes, iam non vt ſeruum: ſed pro ſeruo chariſſimum fratrem.* Sed obiter in aliam quæſtionem difficilem

ſanè incidimus, quid facto opus ſit cum filijs ex altero parente fideli natis: an ſuadēdi vt reliqui, an vèro ſint ad fidem cogendi? Quæſtio hæc tempore catholicorum regum Ferdinandi, & Iſabellæ, quos honoris, & reuerentiæ cauſſa nomino, agitata fuerat pro filijs helchium, id eſt, apoſtatarum à fide, ex altero patre baptizato genitis. Nam cauſſa fidei catholicæ tanta, vt tam catholicos reges decebat, mères eorum pulſauerat, vt Romanæ eccleſiæ ius, quod in tales filios habebat, ratione illius paternæ ſpõſionis in baptiſmate factæ, qua ſe, filiosq; ſuos, ſuaq; omnia Chriſto, & eccleſiæ ſuæ dicauerant, in eo tempore reſarcirent, ac filios Granatenſium helchium ad fidem reuocarent. Ad tantum munus maturo conſilio exequendum præſules illius temporis ſanctiſſimos, ac vigilantiffimos, eligūt, Cardinalē, ſcilicet, Frãciſcum Ximenium, & Ferdinandū Talabricenſem: qui rem exequuntur ſua pietate, & prudentia, ſeruata in omnibus forma iuris, eos tantum ad baptiſma recipientes, quos fidei teſtium conteſtatione, ex altero parēte Chriſtiano pro creatos nouerant. Vt iura omnia in tali caſu faciendum

eſſe proclamant, vt videre licet, in concilio Tolerano. 4. c. 61. quod refertur. 28. q. 1. c. Iudæi, & in concil. Aurelian. 4. c. 19. in fine. & c. ex literis, de conuerſione infidelium, & c. ſicut Iudæi, de Iudæis, & Sarracenis. Et in decretis Innocentij primi contra Pelagium, & Coeleftinum, decreto. 1. & l. nullus. C. de ſumm. Trinitate, & fide catholica, & alijs legibus ibidem. §. obſtinatioris, & in

Quæſtio gra-
uis de filijs
helchiū, ſeu
apoſtatarum
à fide exami-
natur.

Decreta
leges vtriuſ-
que iuris ci-
tantur.

noua legum recopilatione. tit. 26. de pœnis. Sed ex forma loquendi patrum in illo concilij Toletani decreto, vim præcepti perpendere licebit, sic enim locuntur: *Filij autem qui ex talibus nati sunt, fidem, atque conditionem fidelis matris sequantur: non Iudaicam superstitionem infidelis parentis.* Sed ex suppositione altera difficultas oritur; Quid iuris erit, si talis filius ecclesiæ fuerit rebellis, & patrum mandatum implere recusauerit, an sit vt hæreticus, vel schismaticus puniendus? super hac quæstione nihil ha-

Sententia Theologorum Cöplutesium decisiva quæstionis & est collecta ex dictis S. Hierony. in epistola. 7. ad Letam. To. 1.

Æquum iudicium est de filio & de nepote parentis, vel aui infidelis.

tenus definitum reperi, ideo in animum induxi Theologicam scholam Complutensem, & in studijs coartaneos meos interrogare, & eorum in hac re sententiam interpositam scripto tradere: omnes itaque subscribere, talem vt schismaticum, non vt hæreticum, plectendum, & brachio sæculari relaxandum, vt in illum capitalem sententiam diceret, & in malam crucem de angustia, & de iudicio sufferri mandaret: quoniam vt talis schismaticus ab ecclesia, quæ in illum ius habebat, gratis sese subtrahere pertentabat. In hanc ego volens, ac lubens decisionem, veram, & commodam trahor: cui aliam de nepote ex altero aui fidei genus trahente placuit addere. Consimile in eo faciendum esse iudicium, cum sit strictioris iuris conditio fidei, quam ius ad auitam hæreditatem percipiendam. Si ergo secūdam iura omnia, canonica, & civilia nepos admitti debeat ad suorum auorum hæreditatē, etiam tenebitur fidem alterius aui, tamquam hæreditariam portionem, & meliorem conditionem, in fauorem fidei, libenter, vel nolenter sequi, vel tandem nolentem poenam luere. Quod si alicui hæc nostra opinio dura videatur, dū fidei causam nimis extensam iudicat, mihi quidem, immò & multis theologiæ professoribus, sit verisimilis.

milis, qui in tãta fidei caussa, in fauorem illius, & ecclesie
 catholicæ augmentũ, iudicium ferri existimãt. Ex æquo
 etiam in fauorem fidei filios infidelium seruituti perpe-
 tuæ addictorum, quia paternæ curæ non subsunt, sed fide-
 lium dominorum, baptizandos fore censet, & à patribus
 tollendos ne ab eisdem in fide peruertantur. Quos à lac-
 te materno auulsos Christianis nutricibus (si commodè
 fieri posset) tradi exopto, vt cum lacte fidei professionẽ,
 ac bonos mores sugant: Si quidem philosophorum, &
 rhetorum pro formando oratore hæc cura olim fuit: no-
 stra verò maior esse debet pro viro Christiano in fide, &
 bonis moribus nutriẽdo. De alijs autẽ paternæ potestati
 traditis, quãuis regi, vel principi catholico subiectis, nõ
 idẽ erit iudiciũ: nã cum nõ liceat filios à parẽtibus tolle-
 re, neq; eos dominio suo priuare, neq; illos vinqũã bap-
 tizare licebit. Euidens namque periculũ subuersionis par-
 tuulorũ, vt à suis infidelibus parentibus tollantur, in tẽpo-
 re monet. Nũquam enim ecclesia filios suos infidelibus,
 vel ethnicis nutriendos tradidit. Atq; hæc magni pẽde-
 ris ratio ab illo angelici doctoris iudicio sanctissimo, &
 acerrimo manauit, & in publicũ in sua summa edita est.
 Quòd si aliorum doctorũ, & præcipuè subtilis Scoti mẽ-
 tem quis tueri, & imitari velit, suo iudicio eum relinquit:
 nam meo id non faciet, cum non sint facienda mala, vt
 indè eueniant bona. Quare vt finem loquendi faciam,
 ad parochos istorũ profelytorũ huius catechesis epilo-
 gũ conficiam: vt postquàm dogmata nostra perlegerint,
 ethnicis, & Gentilibus Christi euangeliũ, prædicet, & lo-
 cum thernatis expẽdant: *Nolite iugum ducere cum infideli-
 bus: quæ enim participatio iustitiæ cum iniquitate, aut quæ so-
 cietas luci ad tenebras? quæ autem conuentio Christi ad Belial?*

*Filij seruatorũ
 infidelium bap-
 tizandi sunt
 inuitis eorũ
 parentibus.*

*Quintilianus
 li. 1. suæ ora-
 toriæ. c. 1.*

*Ita in cõc. To-
 let. 4. can. 61
 & in cõc. To-
 let. 17. can. 8
 & in Aure-
 lianensi. 4.
 can. 19.*

*S. Tho. 2. 2.
 q. 10. ar. 12.
 Scotus in. 4.
 dis. 4. q. 11.*

2. Ad Cor. 6.

aut que pars fidei cum infidei? quis autem consensus templo Dei cum idolis? Nam qui aures eorum exterius audire fecit, faciet & interius Christum audire, & in illis resonare, ut ad ipsum conuertantur, & fanet eos, qui salutem mundi in cruce pro omnibus oblati, operari dignatus fuit.

COLLECTANEA

Nonæ Catechesis.

- 1 **I**ugum ducere cum infidelibus graue onus est, nã solum Christi iugum leue, & suauis est.
- 2 Diabolus bellum gerit cum fidelibus, Christumq; in illis, licet victus, persequitur: quem iusti vincere valent, Christi fauore adiuti.
- 3 Velle infidelem verbum Dei audire donum Dei est. iuxta D. Augustinum a quo Deus de facili fictionem cordis auferet, ut ad Christum conuertatur.
- 4 Qui ad faciendum profelytum ex secta Mahometana procedit, armaturam Dei prius sumat, & victor euadet.
- 5 Quali methodo fieri debeat impugnatio istius secte describitur, & argumenta primo loco petuntur ex concessis à Mahomede.
- 6 Secta Mahomedi facilis est impugnata, tum ex reprobatione vite sui auctoris, tum etiam ex mēdacys, cōtradictionib; falsisq; promissionibus in ea cōtentis.
- 7 Testimonia, vel mysteria nostræ fidei rationibus non demonstrantur; benè tamē probantur nimis esse credibilia.

- 8 *Mysteria nostræ fidei in figuris veteris legis, & vaticinijs fuere adūbrata: at secta Mahomedi, neq̄ in sacris literis, nec oraculis fuit prænunciata.*
- 9 *Mendacia ingentia, & sermones Mahomedi secundum aliquos doctores prænunciantur à Daniele in figura quatuor bestiarum.*
- 10 *Domini infidelium, & seruorum heri patienter ferre debent, vt infideles serui in fide instruantur; nã Christianorum seruorum melior, & humanior est seruitus, quàm infidelium.*
- 11 *Fily ex altero parente fideli nati, eius conditionem meliorem sequi tenentur: quòd si nolint, vt schismatici & fures publicis cædibus deputentur.*
- 12 *Nepotes ex altero tantum auo fideli ad fidem compellendi veniunt; si enim auitam hæc editatem percipiunt, & fidem sequi tenentur, iuxta nostrã sententiam.*
- 13 *Fily infidelium sub parentibus nutriti, eisdem inuitis non sunt baptizandi: alij verò dominorum curæ traditi, & baptizandi, & à parentibus tollendi veniunt.*
- 14 *Parochi, & alij p̄ sacerdotes pro faciendo profelyto ex secta Mahometana nimis insudent, vt pro suo labore aterna merces à Deo conferatur.*

M 3 C A T E

CATECHESIS

DECIMA, DE DOCTRI-

na puerorum.

D. Paulus suo Exemplo puerorum instructio-
nem nos docet, scribens ad Corinthios in priori
epist. cap. 3. *Tamquam paruulis in Christo lac vobis
potu dedi, non escam; nondum enim poteratis. Sed nec nunc
quidem potestis, adhuc enim carnales estis.*

Vltis de salute istorum neochristianorum
desperantibus me dixisse memini, manum
Domini non esse abbreviatam (vt Isaias præ
dicat) ad saluandas omnes gentes, si veritati
Euangelicæ assensum præbeant. Quod si illam accepta-
re renuant, saltim parochi pro illis laborantes saluabun-
tur, & dicent, *Reliquit nobis Deus septem millia puerorum ex
illis, qui non curauerunt genua sua ante Baal*: de quibus piã
quandam spem concepì, quòd postquã militiæ Christia-
næ nomina sua dederint, nouum peculium Christi eccle-
siæ ex illis accrescet: & plantati secus decursus aquarum
sanctificare valentium, quasi nouæ plantæ fructus suos
dabunt in tempore suo: de quibus etiam proprius paro-
chus addet, *Ego plantaui, minister meus rigauit, Deus autem
incrementum dedit. Quid plura si lignum vitis aridum nõ
est aptum, vt fiat ex eo opus, aut fabricetur de eo pa-
xillus, vt dependeat ex eo quodcunq; vas, ecce igni
datum est in escam, vtramq; partem eius consumpsit
ignis, & medietas eius redacta est in fauillam: at noua,
bonaq;*

3. Reg. 19.

Ezech. 15.

bonaque arbor novos, optimosque fructus faciet, præsertim plantata secus decursus aquarum, quæ dabit fructum in tempore suo. Igitur, qui Apostolicis sermonibus, & exemplis intenti ora sua tenent, Paulum pro Corinthiis sollicitum audiant: *Tamquam paruulis in Christo lac vobis potum dedi non escam, nam non potui vobis loqui quasi spiritualibus, sed quasi carnalibus.* Non ideo quia in me (inquit Apostolus) virtus Spiritus sancti deficiat, sed potius in vobis virtus audiendi: vnde digni estis dura quadam increpacione, qui non iuxta prædicatam vobis fidem conuersare voluistis, sed schismate hoc inter vos agatis, à quo, scilicet, quis baptizatus fuerit. *Quid igitur est Apollò, quid verò Paulus? ministri eius cui credidistis, & unicuique sicut Dominus dedit. Ideò lac vobis potum dedi, non escam:* De vestroque baptismo agens fundamentum possui, Christum Iesum baptisimi, & aliorum sacramentorum auctorem: *Nam fundamentum aliud nemo potest ponere, præter id, quod positum est.* Ecce dulcissimum, sapidissimumque lac, quod dedit Paulus Corinthiis, idemque nunc suggerit nostris profelytis, tamquam paruulis in Christo: consimiliq; lacte eosdem laetant Apostolorum princeps dicens, *Deponentes igitur omnem malitiam, & simulationem, tamquam modò geniti infantes, rationabiles, & sine dolo lac concupiscite, vt in eo crescatis in salutem.* Si ergò illi paruuli sunt, qui omnem malitiam abiecerunt, & qui nondum sunt in virtute perfecti, quid de illis sentiendum est, quibus omnis malitia dominatur? Quare & parentibus, & filiis, tamquam paruulis in Christo lac pro potu & cibo, non escam dare expediet, cum escam non valeant dequirere, nec percipere, quia nimis carnales adhuc sunt.

Locus thematis explicatur iuxta D. Hieronymum.

1. Petri. 2.

Decima Catechesis,

Prima cura Sit igitur spiritualium parentum prima cura hæc, de con-
parochorum ferendo paruulis baptisate, fundamento firmo totius
pro pueris ba spiritualis ædificij, quo regenerentur ad salutem, & remis-
ptizandis. sionem omnium peccatorum. Timeo enim vehemèter,
ab aliquibus parentibus, ne & pueros suos à sacro fonte
subtrahât, vnum pro septem (vt de more aliqui habent)
septies supponentes: & ita subtractos ritu suo circūcisi-
onis, apud illos nunc vigente, tamquàm sectæ Mahometa-
næ veri cultores, malè notent, & illius sectæ reum faciât;
qui grandæuus factus, & ad tale signum aspiciens, in fal-
sam illam religionem tum à patribus edocti, tum à natu-
ra propensi impingant, & in illam, vt carnalem sectam,

D. Hierony.
in epistol. 7.
ad Letam.
To. 1.

carnales ipsi inclinentur. Quod peccatum, vt grauissi-
mum scelus damnat D. Hieronymus, primùm in perfid-
is parentibus, deinde in filijs, si doli capaces inueniren-
tur: si verò innocentes, tãquã recens nati, sola originali
culpa damnarentur. Huius autem sceleris mentionem
fecit sanctus doctor, quia (vt coniectura nec leui ducor)
suo tempore apud perfidos, & apostatas viros, vitiũ hoc
subtrahendi filios suos à sacro fonte vigeret: quos redar-
guit, pœnamque futuram prædicit. In alijs etiam pieta-
tem suam nostri plebani notam facient cum filijs istorũ

Alia cura pa
rochis iniugi
tur noua pro
vitãda suppo
sitione, & cir
cūcissione pue
rorum.

profelytorum, nam oportebit eos obstetricibus manda-
tum deferre, vt illicò post natum puerum ad eos propere-
rent, & certos faciant, quòd natus sit homo ille in mun-
dum: quem ipsi cum matre visitent, ac puerum de facie
norint, signa aliqua in vultu puerili notantes, vt in sacro
fonte eundem agnoscant, & ita suppositionem puerorũ
vitent. Tunc verò cum de sacro illo fonte paruulus le-
uatur parochi diligentes ad præputium oculos iniiciēt,
vt hac circumspectione ritus ille vitetur circuncisionis:

& il-

& illata circuncisoribus pœna iuris, discant perniciosum ac sanguinolentum ritum obliuioni tradere. Vt verò rimentur secretum istud, an naturæ deficienti, an antiquæ superstitioni parentum ascribendum sit, instabunt parochi, vt citius puer sacro chrisimate inietur, nec octauum diem, sub quo latet superstitiosus iste ritus circūcisionis, expectabūt, ne eodem die filius Dei per gratiam baptismalem efficiatur, & affecla Mahomedi futurus, postquā ad annos discretionis venerit, recepto pignore conscribendus maneat: quo signo à proprijs parentibus suo Mahomedi spondetur. Transacto die octauo pueros istos recens è sacro fonte leuatos iterum curabunt cautè inspicere, ne eorum parètes, si forsan Mahomedi sectarij sint, filijs suis sanguinolenti carnifices habeantur ob circuncisionem. Enutritus autem puer materno lacte, ne cum tanto succo pessimos mores imbibat, à septennio vsque ad duodecimum annum plebani sui curæ suberit, vt strenuus Christi athleta formetur, viriliter cōtrahostes carnales, & spirituales pugnaturus. Nec vltra metam, vel perscriptos terminos transgredior cum ouilis Iesu Christi custodibus, nā hæc cura à patribus in sacra synodo Tridentina pijs plebanis demandata fuerat, vt sua voce subditos suos, & præsertim filios profelytorum imbuendos, & formandos in Christiana disciplina susciperent, vt pastoralis sui officij memores essent, & à Christo mercedē pro tanto labore promissam, expectarent. Ideò opus erit, vt horam præfigant pro hac catechesi summo mane absoluenda: qua peracta, & pueris lectione ab ædituo re petita, domum repetent pro ientaculis deferendis. Velim namque intra ecclesiam hosce pueros educari: vt ab ipsa puericia ecclesiasticis cæremonijs, & ritibus sese

Post baptismū pueri isti visitādi erūt ne parètes au deant eos circuncidere.

Hoc mandatur sessi. 24. c. 4. & sessi. 5 c. 2. prælati verò indulgentias cōcedāt parochis pro labore catechetico. Ita habetur in cōstit. 32. synodali Tolet.

Decima Catechesis,

*Fiat memo-
riale in scrip-
tis, quo vocē-
tur pueri ad
catechesin.*

*Epistola. 7.
D. Hiero. ad
Latam.*

*D. Ambro-
sius lib. 1. de
Virginib⁹ &
D. Aug. li. 1.
cōf. c. 9.*

*D. Hiero. in
epistola cita-
ta.*

attemperent, & insuper altari sacro, & sacramentorū ad-
ministratiōi piē, & reuerēter subseruiant: de quibus
omnibus pro suo captu in illa etate informandi veniunt.
Habeat parochus rationem suorum puerorum in scri-
pto memoriali, quod ante, vel post catechesin legatur: &
absentes vocentur, & statim vocati de sua desidia, ac ne-
gligētia arguantur: quōd astantes magistrum timere di-
scent, & multō magis absentes. Parochi præterea, vel so-
la verba increpatoria in eos iactabunt: vel si verbera, par-
uo numero sint constantia, prout etas illa requirit, quæ
parachi iudicio pro criminum varietate relinquuntur.
Qualiter verò pueri sint mercede proposita instruendi,
tradiit D. Hieronymus ad Lætā scribens, de institutio-
ne filix: cuius documenta hic insererem, nisi scirem à do-
ctis parochis præ manibus omnia haberi. Sed illud D.
Ambrosij referam, in eorum gratiam, *Primus discendi ar-
dor nobilitas est magistri*, quæ vni virtuti prudentiæ si anne-
ctatur, exaltauit apud Deū magistrum, & *glorificabitur ab
ea, cū eā fuerit amplexatus*, vt sapiens in prouerbijs conte-
stat. Cum verò prædictæ virtutes flagellum pro pueris
leuiter plectendis exposcant, ita cum illis procedent, vt
solo interim flagello in manibus assumpto flagellentur,
ne prius odisse literas incipiant, quam discere. Parentes
deindè eorum monendi sunt, vt vel pueros suos ad ec-
clesiam manuducant, vel summo mane mittant, & pas-
sim eos à maledictis, execrationibus, iuramentis, & om-
ni penè desidia cordis retrahant, vt domi suæ alios magi-
stros habeant, qui a parochis accepta & repetāt, & cōfir-
mēt. Nam in omnibus pueri isti benè educati, interim pa-
rētibus par beneficiū pro pari referēt: & eorū si quæ vide-
rint maiora crimina publicè arguēt, & ad magistros suos
deferent,

deferēt, vt vel secretius à parochis correcti resipiscāt, vel bis admoniti, ecclesiæ prælato denuncientur. Inter hæc crimina illud graue nimis cenſeo, nec ferendū iudico, vt scilicet patres suorū filiorū subuersores sint, dedocentes eos, cū ad maiorē ætatē peruenerint, singula quę parochi nō sine magno labore docuerāt. Mos enim est aliquibus filios suos liberi arbitrij compotes, post verā doctrinam à parochis, vel ædituis traditam, aliam secretā institutionem sectę Mahometanæ tradendi, ac dedocendi omnia, & singula Christianæ fidei rudimenta, quę in illa tenera ætate fortius imbiberant, ac retinuerāt. Nam cū maiorē fidē exhiberent suis parētibus, quā proprijs parochis, hinc factū est, vt in sectam illā, & subinde in lacum inferni miseri pueri, atq; deflendæ puellæ traherentur. Prōh scelus, nec morte piandum, vt parentes venenum propinent filijs suis ad eorum æternū interitum? Igitur parochi illorum tam super patribus, quam grandæuis pueris attentē vigilabunt, vt quasi olfacientes canes istam peruersione in intelligant: quā hoc certo argumento comprobare poterūt: si enim pueri parochū suū, vel ædituū à longē fugiāt venientē, & intra paternas domus dato pefulo sese recipiāt, id primum subuersionis indiciū est. Patres, enim filios suos docent magistros quosq; fidei præterfugere, quasi foenum in cornu habētes, quod & doctrinā catholicā vna cū præceptoribus odio habere testētur, immo, & iā eā abiurasse. Quod si à parochis, vel ædituis vocati pueri, vt ecclesiā intrent, sacris deuoti intersint, & absoluendū ritē officii ecclesiasticū expectēt, parentum suorū exēplo aliquantulū remorētur, donec virgā super eos vigilantē videāt, hæc mora prioris indicij confirmationem affert. Habent enim Mahometani hunc ritum

*Crimē paven-
tū quia à sa-
na doctrina,
& fide catho-
lica filios sub-
uertunt.*

*Pœna capita-
lis pro hoc cri-
mine taxa-
tur, lib. 3. or-
dinamentive
galis. l. 1. &
in regali præ-
grammatica re-
gū catholico
rū Granatæ,
anno. 1501.
rei in igne cō-
summi debēt
Horatius in
arte poetica.
Ritus horum
infidelium.*

penes

penes se certissimum, quod post susceptum baptisma suo Mahomedo iniurij nō habentur, si exterius per illatam vim Christum profiteantur, interius verò suum Mahomedum foueant, sectamque suam secretiori cultu absoluant: quod suorum Alphachinorum certum consilium fuit. Quo seducti, si quæ ab illis peragenda intra ecclesiam à parochis iniunguntur, nisi virgam videant, trunci sedent, & malam valetudinem fingunt, vel aliud quid sinistrum respondent. Quare de tanta perfidia certi parochi, & pueros à patribus distrahēt, & patres debita pœna afficient: & super illis attentiores excubias agent, additis etiam exploratoribus, vt de sua falsa religione certiores fiant. Quòd verò sint à patribus tollendi ex decreto quodam concilij quarti Toletani deducitur, quod sic habet pro filijs infideliū: *Iudeorum filios, vel filias baptizatos, ne parentum inuoluantur erroribus, ab eorum consortio separari decernimus, deputandos verò monasterijs, aut Christianis viris Deum timentibus, vel mulieribus, vt in moribus, & vita pro*

Decreta. 58.
 & 59. declaratur in fauore filiorū ex patribus infidelibus.

Caput istud refertur. 1. q. 4. c. Iudæi baptizati. Ezechi. 18.

ficiant. Cui decreto aliud etiā annectitur in fauorū filiorum, ne parentum perfidia illis obesse possit, sub hac serie verborū. *Iudæi baptizati si postea præuarcātes in Christū qualibet pœna damnati extiterint, à rebus eorum fideles filij excludi non oportebit, quia filius (vt scriptum est) non portabit iniquitatem patris.* Sed cū isti canones in fauorem innocentium puerorum, quorum nos catechesin exordimur, editi sint, à nobis in vero sensu sunt exponēdi. Nam quamuis patres in illo concilio parentes perfidos statutis à iure pœnis debite puniant, adhuc multū fauent eorum filijs tam in spiritualibus, quàm temporalibus. Volunt etenim primū à suis parētibus, vel infidelibus, vel apostatis separari: ne eorū erroribus inuoluātur. Quæ ratio multo

multò magis militat in filijs hæreticorum, quàm infidelium, qui fidem non receperunt: nam illi auidius suos hærefis crimini obnoxios facient, & in falsam suam electionem inducent, cum sermo eorum vt cancer serpat. Sed extendere audeo hanc filiorum sepatationem à patribus non tantum hæreticis, sed etiàm ab illis, qui vel sunt in fide suspecti, vel de salute, & catechismo eorum parùm solliciti? Nã de hæreticis id liquidò patet ex decretis adductis, & alijs vtriusque iuris sanctionibus. De alijs verò decretum exijt à senatu regio catholici Philippi nostri anno elapso, septuagesimo septimo supra millesimũ ac quingentesimum: in quo præfectus Cordubensis, Gargis Suares Caruaialus, pro salute istorum puerorum, & suæ reipublicæ nimis sollicitus, tantum senatum consulit pro filijs Moriscorum exulum, per urbem liberè vagantium: cui in schedula regia datum est tales pueros à patribus separare, & ad mechanicã officia, vel liberales artes pijs artificibus probè in fide, & publico numero instruendos tradere. Qui iuxta mãdata regia pater iã multorum puerorum factus, paterna charitate ductus, hoc beneficium illis contulit, & urbium aliarum præfectis tantum exemplum reliquit. Sed de percipienda hæreditate ab hæreticis parètibus, si filij fideles sint, dubium ab soluendum restat: nam sunt qui canonem illum renouandum censeant, in fauorem puerorum fidelium, vt in regione Italica cum filijs hæreticorũ obseruari audio. Sed cum hæreseos crimen omni punitione dignum censeatur, certo cõsilio id fieri arbitror, vt pater hæreticus post alias inflictas pœnas, etiàm in proprijs filijs, qui caro illius sunt adhuc puniatur per confiscationem paternæ hæreditatis, & infamiam in iure eisdem illatam: at renouari canonem

L. final. C. de sententiã passis. & in §. i. eiusdẽ legis, vbi agitur de relegatorum filijs.

Regia schedula data est præfecto Cordubis pro vagis pueris à suis patribus Tollendis.

De hoc Simã cas li. 8. de re pub. c. 27. de otiosis & vagis.

Mirãda præsul. Tolletus, in sua summa cõciliorũ, & alij. Et Pius V. P. Max. voluit hoc de finire.

Arnaldus. q. 18. nu. 11. et 12. Castro li. 2. de ius. hæret.

Decima Catechesis,

*puni. per mul-
ta capita, &
Simacas li. de
patre hereti-
co. de filijs hæ-
reticorum id
probât latius*

*Simancas ita
teneri. de pa-
tre her. §. 41*

*Li. 2. iusta hæ-
ret. punit. ca.
vlt.*

*Calderin^o, &
Palacios Ru-
bios, pro hac
sententia ad-
ducuntur.*

Arg.

canonem illum exopto pro filijs suos parêtes hæreticos deferentibus, in præmiũ tantæ virtutis, & religionis Christianæ zelotypiæ. Licet enim non contemnendæ auctoritatis doctores (quos citat Simancas episcopus Pacensis) huius sint sententiæ, filium non teneri ad delationem patris hæretici, ego in oppositam cū alijs non infimæ notæ sententiam trahor: Dum modò bina monitio præferat. Hoc namque illorum doctorum argumenta probant, filium pro paternali reuerentia illum sine arbitris debere bis corrigere, quòd si nollit à tanto crimine desistere, ad delationem procedat, quia plus debet Deo patri, & Christianæ reipublicæ, quam carnali parêti, præsertim cū delatione illa paternã tantum salutẽ negotiari intendat, ac ita in iudicio protestetur. Quod si hereditaria portio, quæ tali filio cederet, exigua esset, vel ex bonis paternis, vel ex publico ærario augeri meo iudicio debuisset, vt tantæ virtuti ad auctũ præmiũ, non tamẽ diminutũ, vt ius, & æquũ postulât, responderet. Quam sententiam bonus ille pater Castro, Franciscanæ familiæ decus, dum in hac arena cõtra hæreticos dimicat, in tẽpore attulit: & iuri naturali, & æquitati consonã, nõ tamẽ in iure expressã, mordicus tenet, vt in c. cū secũdum leges, de hæreti. li. 6. probatur. Sed nos in fauorẽ fidei, & horũ filiorũ suorũ parètũ delatorũ ostẽdere conabimur dictã sententiã, nec iuri ciuili, nec canonico esse contrariã, immò ex vtroq; bene deduci, vt probât famosi iuriscõsult. Calderinus tit. de hæret. consil. 3. & Palacios Rubios, in repetit. c. per vestras, de donati. inter virũ, & vxorẽ, & alij hos secuti. Primum ex illo canone adducto cõcilij quarti Tolet. deducitur, in quo decernitur fideles filios à bonis dãnatorũ parentũ excludi nõ oportere, q̃ si iam exclusi sint ex noua decif-

decissione. c. cū secundū leges, in ea tamen nihil de filijs
 suorū parentū hereticorū proditoribus palā expressū ha
 betur, præsertim dū à tāta labe filij liberi sunt, nec vlla iu
 ris præsumptione rei. Quod sicut obseruari audiui à mul
 tis in Italica regione, & in nostra, prout olim tēpore istius
 cōcilij, obseruandū esset. Deindē ex cōstit. illa Bonificij.
 8. c. fin. iubemus, de hæreticis. li. 6. in bono sensu, & illa
 tione conuincitur. Fauet enim multū ibi summus Pōnt.
 filijs hæreticorum, paterno crimine nō infectis, & dicit.
Iudex provideat, ne aliquod damnum filio proueniat ex eo, quod
testimonium aduersus patrem hæreticum dixerit. Tenebitur
 ergo iudex dānum resarcire tali filio, quod ex illa decif
 sione in cōfiscatione suæ legitime portionis pati debuif
 set. Neq; enim in his verbis famæ iniuriā tātum, sed etiā
 læsionē bonorū libet intelligere, cū dānum vtrāq; pœnā
 ex vi vocabuli inuoluat. Præterea ex dicto D. Gregorij,
 quod refert Gratianus. c. charitatē. 12. dis. q. 2. Id cōfirma
 tur: nam dicit. *Consonum est equitati, vt studiosè agenti præ*
mium reddatur: præsertim si in tali opere, Principi, aut reipubli
ca seruit. Quod sua cōstitutione, imperiali Federicus san
 xit, in præmium eorū, qui rempublicā tuentur: & eam al
 legat prædictus doctor in famosa illa repetitione. Et vlti
 mo argumēto nostra sentētia, vt iuri canonico cōformis,
 ita fulcitur: nā qui reuelat coniurationē cōtra Rom. Pōt.
 etiā si sit particeps criminis, nō solū purgatur à culpa, sed
 etiā remuneratur, vt habetur. in. c. si quis Papa. 77. dist. er
 gō multò iustius erit, vt mercedē ampliorē recipiat, qui
 pro fide militat, quā qui salutē vnus personę liberā vult.
 Vt verò hæretici nostri tēporis pœnas darēt, & filij eorū,
 timore amisso suā portionē hereditariam perdēdi, patres
 suos hæreticos proderent, summus Pōtifex id declarare
 debuif.

2. Arg.

3. Arg.

Vlt. Arg.

Pius. V. id fa
cere parabat,
cū fuit mor
te correptus.

Decima Catechesis,

debuisset, tum in fauorem fidei, tum etiam in præmium bonorum filiorum. Quos neque contra paternam pietatē, nec debitā patribus reuerentiam agere censuerim, cum parentes hēreticos ad iudices fidei deferūt, pro eorundem salute negotianda: quoniam ab illa reuerentia liberi censentur, postquā suos parētes bis correxerint, & eos in crimine pertinaces intellexerint. Nec est aliquis, qui oppositum valeat dicere, vt latius probat in libro de patre hēretico. §. 41. episcopus Pacēsis, postquā omnium doctorum sententias retulerat. Atque hęc est vera filiorum erga parentes pietas, cum summa reuerentia coniuncta, vt animarum, & corporum saluti primū consulant, eos ad medicos spirituales deferentes. Quòd si parentes resipiscant, & pium opus diuino lumine illustrari nouerint, filijs suis gratulabuntur: filij verò in patre lapso, & ad publica exempla ducto, consimilem pœnam abhorrebunt, & carnales suos affectus, qui in carnalem parentum hēresim inclinare filios solent, & corrigere, & quasi fræno cohibere discent. Nascuntur enim interdum filij talium hēreticorum ad paternauitia, si carnalia sint, aliquantulum à natura propensi, non ita tamē ad spiritualia: quoniam caro patris in filio est, & eisdem affectibus obnoxia esse solet. Atque hoc est maximum, periculum horum puerorum, quorum curam gerimus, quorum patres, si qui hēretici probantur, in istas carnales hēreses lapsi depræhenduntur: ideò cura maior parochorum suorum in eorum catechesi, & correctione à nobis desideratur: vt refugere eos faciant parentum exemplum in falsa eorum electione, & malis moribus. Hūc enim tendit illa fundatio seminarij à patribus sanctę synodi Tridentinę pro pueris in fide, & bonis moribus, & bonis

Episcopus Pacēsis in nostra sententia.

Castro. li. 2. de iust. hēre. punitie. c. 8.

De fundādis seminarijs vt mādatur ses. 23. c. 28. cōcilij Tridēt.

265b

bonis literis apprimè instruēdis, pro modo facultatum, & diœcesis amplitudine. Nam ecclesię metropolitanę, vel alię maiores, numerum puerorum alere, & religiosè educare, & ecclesiasticis disciplinis instruere ex decreto isto tenentur, ex redditibus talis ecclesię, vel beneficijs sine cura, seminario annexis ad episcopi arbitriũ, vt fructum reddant pueri suis ecclesijs temporibus suis. Quod nunc exequi parāt Hispaniarum ecclesię magnę ex Toletani concilij prouincialis opportuna sanctione, & nostri catholici regis Philippi mandato accedere. Qui post illam sanctionem in ecclesia sancta Toletana subortam cõtrouersiam circa executionem eiusdē, citius pacauit, & seminaria protinus erigenda ad episcoporum arbitriũ, sanctè, ac piè duxit. Sed de pueris ibidē recipiendis quæstio manet, an ex filijs profelytorum numerus implendus sit, nec ne. Nam audio à patribus, qui synodo sanctę Tridentinę interfuere, pro filijs hæreticorum à patribus cõfugiētibus primũ seminaria fore erigenda, deindē pro alijs. Quòd piè satis & luculēter interpretatus fuerat Romę præsul ille sanctissim⁹ Gregorius. XIII. (cuius subitã mortem omnes deflemus) erecto Romę ab eodem amplissimo seminario, ecclesiasticisq; redditibus adaucto: vbi ex omni natione filij hæreticorum benignè excipiũtur, & in fide & moribus numero plusquã quingēti aluntur, formantur, & literis, & bonis moribus instruuntur. Quid plura? hæc bona est explicatio decreti illius, nõ verbis, sed pijs operibus facta. Pauperũ autē filios cõcilium eligi vult, nec tamen ditiorũ excludit, modò sumptu suo alatur, & studiũ præ se ferat Deo & ecclesię suę inseruiēdi. In verbo autē illo *pauperũ filios*, etiã intelligo hæreticorum natos, à patribus, hæresibusq; eorũ diffugiētes, & ex

Decretũ cõciliij Tol. act. 1 celebrati an. 1583.

Quæstio de seminario fũdando in ecclesia sancta Toletana suborta, anno 1584. quam pacauit nomster rex Philippus, cõmotus rationib⁹ à dño Bernardino de Mendoza in scripto allatis.

varijs regionibus ad Romanam ecclesiam, quasi firmum
 fidei asylum, properantes, quos Romæ pluries in die vi-
 dere licet. Sed quamuis Hispania, diuino profus benefi-
 cio, hæreticis libera nunc sit, at non est vacua profelytis
 ex secta Mahometana, & neophitis, eorūq; filijs: qui si in
 isto seminario alantur, docti canes proficient valentes la-
 trare, & parètes suos, eorumq; posteros in fide edocere;
 vt ex Romano seminario, quasi ex equo Troiano milites
 Christi multi armati procedūt, scuto fidei, galeaq; salutis
 assumptis. Talesq; sic in acie media dimicāt, vt quamuis
 succumbant corporis viribus victi, victores tamē, cum
 tropheis suis cœlos conscendant. Cum verò in Hispania
 sacerdotia pingua sint, & grandes redditus episcopis ce-
 dentes, magis velim, ex ampla episcoporum suppellecti-
 li, quæ illis superest non curta, ista seminaria fundari, si
 quidem bona episcoporū, & clericorum, quæ supersunt,
 pauperū sunt: vt maneāt sacerdotia, & portiones præsti-
 moniales viris literatis, qui suis ecclesijs proficient in do-
 ctrina, & exemplo bonorum operum. Pueri autē in scho-
 la tanta admissi, ea omnia discent, quæ ad sacerdotale mu-
 nus eos aspirare facient, nam paulatim ad tātum munus
 promouebuntur seruata forma iuris. Nec sua natiuitas
 illis nocebit: cum arbitrio episcopi tales eligi debeāt, qui
 suorum præcipuè catechesin valeant perficere, & in per-
 petuum obsequium Deo, & fratribus suis se consecraret.
 Dum verò in studijs detinentur in pueritia, ad arbitrium
 sui cōfessoris sumēt corpus dñi nostri Iesu Christi, prout
 concilium decernit: quod facit ad nostrum propositū, vt
 filij istorum profelytorum ad omnia sacramenta debite
 dispositi admittantur. Nam de illis tantum episcoporum
 prohibitio, vel verbo, vel scriptis synodalibus, intelli-
 gitur,

*Martyres
 multi ex hoc
 seminario ce-
 lo ascribuntur
 impietate re-
 gine Angliæ
 a fide deuise.*

*C. statutū de
 heret. li. 6. et
 in concil. To-
 let. nostri tē-
 poris, can.
 44.*

gitur, quos Moriscos nuncupamus, habitum, & linguam retinentes, vel post legem prohibitivā eisdem vrentes.

Hi enim episcopi dicecesani mādato, & parochi arbitrio ad sacrā cōmunionem, vel accedant, vel ab ea parūper se se abstineant, donec in fide, & virtute sacramentorū māgis proficiāt. Nā admīssi ad baptīsmi sacramentū, etiam in voto reliqua sacramenta suscipiunt: sed de his in sequēti catechesi. Quare nos plebanorum expectamus piam operā in renascendis aqua baptīsmatis, alendis, formandis in fide & bonis moribus hisce profelytorū filijs, seminario cum reliquis pueris etiam associādis, & reliquis ad officia mechanica, & alias artes mitendis, Et licet vrbū præfecti in his muneribus strenuē obeundis cōmunem operam præstent, (prout tenentur,) at nos de parochorum pietate, & cura magis confidimus. Sint itaque nostri parochi valde solliciti pro pueris baptizandis, spondētibz pro illis patrinis, antiquis scilicet christicolis, nō profelytis, nec neophitis: qui post parentes specialē curā gerant salutis spiritualis horū puerorū. Accedat citiūs cōfirmationis, sacramentū, salim tēpore pleni iudicij, vt sciāt pueri se sacramentū suscipere, & ad gratiā sacramentalē, modo quo possint, sese disponāt. Succedat catechesis vsque ad annum duodecimium, in quo pueri seligantur seminario eoaprandi, vel ad officia publica mitendi: quod arbitrio parochi fiet, nisi episcopus suo id velit facere. Tandē nostri parochi, pietatem suam cū his pueris exercebunt, Christianāq; charitatem ita colent, vt dicere valeāt, vos estis gloriatio nostra, quibus tanquā paruulis in Christo lac porum vobis dedimus, non escā, daturi etiā vobis grandeis cibum alium, salubrē, ex ecclesiæ promptuarijs iam nunc eruendum.

*Ita in concil.
Tolet. an. 83
can. 58. & in
synodalib. ti.
delos Christia
nos nuenos y
gitanos.*

*prout tenen-
tur. l. 2. ordi-
nau. regalis
lib. 3. ti. 7. de
la guarda de
loshuerfanos
y de sus bie-
nes.*

*Patrini in ba-
ptismo & cō-
firmatione & e-
teres christi-
cola. pro filijs
profeliterum
fiant.*

82

COLLECTANEA

Decimæ Catechesis.

- 1 **S** P E S ab auctore concepta est de pueris profelytorum, quòd Christum sapient, & magistri euadent suorum parentum.
- 2 D. Paulus baptismum ponit pro fundamēto nostræ salutis, in quo Christus protestatur fundamentum fidei nostræ, & nemo potest aliud ponere.
- 3 Prima cura parochorum hæc sit, paruulis profelytorum conferendi baptisma, & vitandi in baptismo suppositionem.
- 4 Peccatum subtrahendi pueros à sacro fonte damnat beatus Hieronymus vt grauissimum, & correptione dignum.
- 5 Pro ista suppositione in baptismo vitanda, & puero rum circumcissione, oportebit parochos pueros recēs natos agnoscere, & obstetricibus mandare, vt singulorum natiuitatem eodem die sibi renuncient.
- 6 Baptismus conferendus est pueris profelytorum ante octauum diem, ne parentes in illis ritus suos peragant tali die.
- 7 Pueri ad sacrum fontem ducti inspiciendi erunt, an præputium habeant, necne, vt culpa illa, vel naturæ deficienti, vel puerorū parētibus adscribatur.
- 8 Parochis cura demandatur à patribus synodi Tridentinæ pueros quosq̄ in fide, & moribus instruēdi, formaq̄

formaꝝ prescribitur ab auctore pro filijs profelyto-
rum catechizandis.

9 D. Hieronymus tradit formã pueros quosq; in fide,
& bonis moribus instruendi, ad Letã scribens: quæ
à parochis ad literam obseruari debet.

10 Perfidi aliquot parentes dedocere solent filios suos
ea omnia, quæ à suis parochis didicerunt; quos pœna
manet capitalis.

11 Signa huius peruersionis ab auctore describuntur, vt
si ea parochi viderint, super gregem suũ attetiores
vigilent, vt veritatem huius rei experiantur.

12 Pueri à patribus subuersi, tollendi ab eis veniunt,
& viris Christianis tradendi; vt in moribus & vi-
ta proficiant.

13 Decretũ concil. 4. Tolet. renouandũ cœsetur in fauorẽ
filiorũ suos parentes hæreticos prodeutiũ: vt tales fi-
lij paterna hæreditate non priuentur.

14 Filij tollendi sunt à patribus, nõ tantũ hæreticis, sed
ab alijs, de salute, & doctrina filiorũ parũ curãtibus,
ex decreto supremi senatus regij.

15 Multa dogmata de patribus hæreticis, & eorũ filijs
ab auctore adducuntur, ad eorũ correctionẽ, & pœni-
tentiã spectãtia, quæ à parochis notanda erunt.

16 A sede Apostolica declaratio illius decreti expeçta-
tur, vt filij proditores parẽtũ hæreticorũ paterna hæ-
reditate nõ priuentur, immò si exigua sit, augeatur,
vel ex bonis paternis, vel ex fisci ærario.

- 17 *Parentes heretici in vitijs carnalibus filios suos ad consimilia propensos generare solent; Unde cautiùs ab illis erroribus, retrahendi sunt à suis parochis.*
- 18 *Seminaria à patribus sancti concilij Tridentini præcipuè fundantur pro filijs hereticorum, profelytorum, & neophitorum; Ut in fide, & moribus instituantur.*
- 19 *De seminarij huius fundatione aliqua notantur, quæ ab episcopis citiùs exequi deberent: prout Philippus rex noster catholicus perficienda duxit.*
- 20 *Gregorius XIII. Pontifex Maximus, huius decreti de fundatione seminarij explicatione interposuit, non verbis, sed erectione magni seminarij Romæ facta pro filijs hereticorum, & alijs ad ecclesiam confugientibus.*
- 21 *Pueri profelytorum in seminario educati sacram cõmunionem accipiant ad arbitrium sui confessoris: quod decretum etiam extendi debet ad pueros istorum profelytorum à suis parentibus iam distractos.*
- 22 *Morisci, qui nec habitum, nec linguam Arabum à se relegarunt, mandato episcopi, & parochi arbitrio, vel cõmunicent, vel detineantur à cõmunionem, donec in fide, & virtute sacramentorum probè sint instructi.*
- 23 *Multa alia pro salute, & catechismo istorum pueros ab auctore adducuntur: quæ parochi perlegent, perficientq̃.*

CATECHESIS

VNDECIMA, DE CATE-

chizandis rudibus.

Monitio Apostoli ad suum Timotheum parochis istorum profelytorum in memoriam reuocatur, quæ. 2. ad Tim. 4. legitur. *Prædica verbum, in sta opportune, importune: argue, obsecra, increpa, in omni patientia, & doctrina: erit enim tempus, cum sanam doctrinam non sustinebunt; sed ad sua desideria coaceruabunt sibi magistros, prurientes auribus: & à veritate quidem auditum auertēt, ad fabulas autem conuertentur.*

COMMENDATIO illa sponsæ ab vberibus mysterium habet maximum pro prædicatoribus verbi Dei, qui alios interim verbo, interim exēplo, ad virtutum culmen prouocant. Hæc autem vbera sunt, *sicut duo hinnuli capre gemelli, qui pascuntur in lilijs, & in figuram prædicatorum præsignantur.* Nam terrenis studijs non occupati, additi sunt saluti spirituali suorum proximorum: & bonorū operum studiosi, huic virtuti vacare se dicunt, qui circa doctrinam rudium exercetur. Hi etiam stans horis aliquid temporis in oratione pro suis subditis infumunt, aliquid verò catechesi eorundē impertiunt, vt perfectā mutæ charitatis virtutem assequantur, quā acquirunt in hereditatem, si tāto operi nec fatigati instent, neque ab eo vnquam desistant: proindē duo vbera habēt, vt pleniori

Cati. 4. et D. Greg. sequitur hūc sensū, nā prædicatores pascunt oues verbo, & exemplo.

Vndecima Catechesis,

lacte eos alant, & in omni ætate vsque ad vitæ periodum in fide, & moribus instruant, donec infide stabiles aliam escam posse appetere ipsi credant. Sunt autem ista vbera sicut duo hinnuli gemelli capræ, nam prædicatores ecclesiæ gemelli dicuntur, quia concordem fidem, & cõmunem charitatem in omnes prædicant, & consimilia dogmata tradunt: in lilijsque prædicatores pascuntur, quoniam munditiam animi, & corporis sectantur integram, quam alios colere docent, vt in die iudicij cõmerita præmia suscipiant. Hæc dixerim ad parochos verbi Dei seminatores, gregemque suum tanto verbo pascentes, vt iuxta Apostolicum præceptum prouideant gregi suo vel de lactis, vel escæ abundantia salutaris, *Non coactè, sed spontaneè secundum Deum: non turpis lucris gratia, sed voluntariè: neque vt dominantes in clericis, sed forma gregis facti ex animo.* Formam autem gregis fieri illud est, vt quæ docet verbo, exemplo confirmet, & utroque modo alijs proficiat. De loco autem, & tempore catechizandi rudes quosque D. Paulus sic concinit, suum Timotheum erudiens,

x. petri. 5.

Locus thematis subducitur explicandus.

D. Augu. li. de catech. rudibus ca. 5.

sub his verbis. *Prædica Verbum, in sta opportunè, importunè, argue, obsecra, increpa in omni patientia, & doctrina: nec tere moretur illud audientium malum auspiciam, quod à veritate auditum suam auerterint, & ad fabulas quasdam Mahomedi iã conuersi sint. Nam si isti exterius audiunt, aliquando Deum interius mouerem, & fictionem illam noxiam à cordibus tollentem, per gratiam Spiritus sancti ipsi sentient. Ex hac igitur Apostoli sententia, illud in suis cordibus repostum parochi habeant, de nullius hominis salute fore desperandam, immò potius de sua conuersione ad Christum spe concepta eius catechesi magis, ac magis intendant, vt omnes à Christo deuos, iam fir-*

mos profelytos faciant. *Per hanc namque fidem*, tanta spe refertam, ac vallatam, *Sancti vicerunt regna* (inquit Paulus,) *operati sunt iustitiam, adepti sunt repromissiones, obturaverunt ora leonum,* & reliqua pericula in via prædicationis oblata, fortiter subierunt: ac tandē de tanta victoria exultabundi millenas turmas suo sapientiæ lacte, & euangelij esca salutarī nutrierūt, & ad ecclesiæ catholicæ caulas veluti strenui pastores reduxerunt, ad noua pascua, & ritulos ecclesiæ cotidie reducturi. Valeant igitur qui animos suos ita despondent, vt quamuis teneantur ex iniuncto officio, tamē in otio degere eligunt, & oues suas per mille errores, & præcipitia errare patiuntur absque vllō animi sui dolore: qui protinus suam, & suorum ruinam in lacum infernum experientur. Sed his in otio suo, & certa damnatione relictis, ad alios pastores, suarum ouium rationem cum cura magna habentes (quoniam pastorum principē redditurum sibi pro tanto labore mercedem expectant,) meum sermonem commuto, quibus cum de suorū profelytorum salute agere aliquantisper volo, si fortē dederit illis dominus, & suam, & suorū æternam salutem recuperare. In primis eorum animos pulsabo, moneboque in tempore, vt ad lectionem sanctorū patrum oculos suos, immò & animum conuertant, à quibus, tamquam à peritis medicis, artem hanc animas mēdēdi accipient. Legant autē primitus aureū librū D. Augustini, à quo titulus huius catechesis, benè desūptus fuerat, & pro rudibus instruēdis in fide, & ab ea alienis, paruo codice contētus, breuius perlegi potest, immò & memoria ab illis retineri. Huic lectioni aliam addent illarū catechesum, quas ediderunt, D. Gregorius Nyssenus, & D. Cyrillus Hierosolymitanus, & alij sui temporis: ex

Ad Hebr. 11

Hic liber D. Aug. habetur in 10. 4. capitibus. 27 absolutus. Multi doctoris sancti Graeci, & Latini catecheses ediderunt, ideò legēda à parochis.

qua lectione tãquam ex purissimo fonte aquã puram,
 ac limpidissimam haurient, pro refectione istorum pro-
 felytorum: nam lac pro pueris, & escam pro maioribus
 ex vberibus sponsæ, idest, ecclesiæ Romanæ, suggerent.
 Nec dubito de pueris ab eis in fide formãdis (à quibus no-
 ster hic catecheticus labor initium sumet) quin in me-
 lius cotidie proficiant, si incoeptus pro illis labor in paro-
 chis non deficiat. De maioribus autem, qui cum ætate in
 multis ritibus Mahometanis consenuerunt, vt omnes ab
 illis euellantur radicitus, dicere incipiam. In primis hi fe-
 rè omnes, (paucos namque licebit excipere ex retinen-
 tibus suum habitum, & Algarabiam) duplici sunt animo,
 etiam post baptismũ receptum: nã exterius Christiani,
 interiùs verò Mauri censerì volunt, liberèq; verè, & falsæ
 religionis sua nomina interroganti dant. Nã si dicas, heu
 dic sodes Morisce Valentine, quo nomine vocaris in ec-
 clesia, quo verò domi à parentibus? dicet illicò frõte per-
 fricata, ac lingua mendaci, in ecclesia vocor Ioãnes, at do-
 mi Hametus. Neq; enim ob sui prophetę reuerentiã inte-
 grum nomẽ vsurpare audèt, sed per apharesin ablata de
 principio syllaba: nam soli principes, & proceres, qui ex
 Mahomedi familia genus ducere gloriantur, eũ tãquam
 suũ cognatum in titulis nominãt, integra nomina gerũt,
 in scriptis suis ea proferètès. Quid igitur dicemus de suã
 religione, cũ Morisci isti Mahometanę militiæ palãm sua
 nomina dêt? Doleo vehemèter horũ infidelium vicè, tũm
 quia à Christo separati sunt, tũm etiã quòd vt arida ligna
 igni tradètur in penã tam publici sceleris. Nec video qua
 de caussa cũ illis, tam notoriè in fide suspectis, tam mitiùs
 agatur, vt suũ scelus impunitũ ferãnt: nã cuilibet de suis
 nominibus interrogãti ea per ordinẽ referũt. Accedere

*Nomen eccle-
 siæ & nomen
 domus Mori-
 sci referũt.*

*Ita in. C. ad
 abelẽdam, ex
 tra de hereti-
 cis lib. 6.*

igitur

igitur oportebit censoriã virgulã cēforũ fidei, vt pro hac sola culpa saltem vt suspecti in fide suscepta debite puniãtur: ne suum baptismũ amplius violare audeãt. Quòd si hec cõmunis est totius populi culpa, quid ni pena erit? an parcẽdũ est multitudini in hoc casu? minimẽ: sed occidat Helias pro suo zelo omnes prophetas Baal, & de medio rollat omnes idololatrias: cesset Mahomedi idololatria, & purus Dei cultus in omnibus per baptismũ regeneratis seruetur, sicut & vna aqua salutaris, & verbo sacramenti omnes isti ex Sarracenis cõuersi, initiati sunt. Doctiq; à parochis de obseruantia sui baptismi, interius & exterius illud colãt, Mahomede suo abiurato, & à suis cordibus relegato. Cui nullã facere iniuriã malè credunt, si catholicæ fidei dogmata ab illis extorqueãtur, at Mahomedi sacrã libamina ex animo quinquies in die peragãt. Vt ergo tã pestilentẽ errorẽ à cordibus eorum relegare valeãt, eisdẽ parochi ex diametro opponẽt obseruãtiã baptismi, ad quã tenentur à die spõsionis in tãto sacramẽto facte: in qua suo Mahomede antiquo amico renunciarũt nõ ad rēpus, sed ad reliquũ vitę cursum. Doctõris enim sacri officium est, (vt habet D. Aug. li. 4. de doct. christiana in principio,) & bona docere, & mala dedocere: itaq; in hoc opere sermonis cõciliare auersos, remissos erigere, nescientibus quid agatur, quid expectare debeãt, intimare. Si docẽdi sunt qui audiũt, narratione faciendũ est: si tamẽ res de qua agitur, indigeat vt illis innotescat. Si verò qui audiũt, monẽdi sunt potiusquã docendi, vt in eo quod iam sciunt agẽdo nõ torpeant, & rebus assensum præbeant, quas veras esse fidentur, maioribus dicendi viribus opus est. Ibi obsecrationes, & increpationes, & coertiones, & quæcumque alia valent ad commouendos animos, necessaria sunt.

Error profelytorũ existãt.

De obseruantia baptismi D. Ambr. de ijs qui myste riji initiãtur to. 4. c. 4. & D. Aug. li. de baptis. par uulivũ, & li. bro. 4. de doct. trina christiana per totum.

His

Vndecima Catechesis,

*S. Tho. 2. 2.
q. 2. per decē
art. id probat*

Ad Rom. 10.

*D. Grego. in
hom. 29. de
festo ascēsis.*

His ergo omnibus vtatur pius parochus catechesi suorū benè accinctus. Hora igitur cōpetenti, festorū dierū vel pertina, sacro officio peracto, ad profelytos sermonē habeat, doceatq; eos omnia, & singula, quæ subditi ad salutē scire tenētur: de quibus latè Theologica schola differit, & Theologorū suffragio profelyti isti scire, & credere tenētur omnes fidei catholicę articulos, ab ecclesia & explicitè, & implicitè propositos, & reliqua ad suā salutem necessaria. Quòd si hæc scire, & profiteri in tempore debent, ab aliquo magistro instruendi veniant: vt probat apostolus ad Romanos in tonās. *Quomodo credent ei, quem non audierunt? quomodo autem audient sine predicante? quomodo verò predicabunt nisi mittantur.* Cum ergo sint qui audiant, his missi sunt qui verbum Dei prædicent sine intermissione: sed oportebit Christi ministros, & verbi Dei seminatores semē euangelicum in terram benè cultam mittere, vt ad Christi exemplum dum pauca grana spargunt, multarum mesium fruges ex fide audientium suscipiant, easque in cœlestia horrea mittant. Pauca erūt grana huius seminis iuxta audientis capacitatem, & terræ frugiferæ culturam: quæ vt dent fructum temporibus suis irriguis aquis, in frugiferis herbis diuellicatis, radijs solis super gramina lucentibus opus habebunt. Exēplum hoc valebit nostris parochis, vt in agro dominico, in quo est semē verbi Dei, ita laboriosi incumbāt, donec semen multiplicatum colligant, collectoq; perfruantur. In hoc agro, de quo agimus malæ herbæ pullulātes sunt mendacia Mahomedi: hæc autem ita cautè remouenda sunt, vt dum veritas catholica iam seminata suas radices vnā cum isto mendacio miserit, & veritas diuino beneficio magis ac magis radicetur, & mendacium pullulans de

de medio tollatur. Hoc factu facillè erit, nam radijs solaribus veritatis mendacia apparent in altum eleuata, *cùm mendax aues volantes sequatur* ex dicto sapientis. Harum autem herbarum nomina soli vellicatores norint, nam cū succos lethales in se contineant, non oportebit illas nominare, vel exprimere: ne in cordibus illis, in quibus naturæ fuerant, vel minimam radicem mittant, vt iterum produci, & germinari incipiant. Igitur hæc omnia ad spirituales culturam spectantia parochorū arbitrio manent perficienda, nam missi à Deo ad salutem animarum venandam, ab ipso illustrati, & semē suo tempore, & super terram bene cultam mittere, illudque, vt viderint expedire, irriguis aquis fouere docebuntur. Dabunt autē operā, vt quæ acceperint Christianæ religionis profelyti dogmata, memorię mandent, & sequenti lectione repetita, firmius memorię inherebūt. Nam de acceptis mysterijs interrogandi aures suas tantæ culturæ patienter quidem accommodabunt: & interrogati de iniuncto munere optimam rationem dabunt: & collaudata eorum virtute, mirum in modum crescet, & immensum gloriæ calcar habebit. Illud namque iam animo nostro infedit, ex voluntate audientium illatum, & parochorum pietate accedente docere volentium, in hac schola Christi tales euafuros discipulos, qui & Christum vbique prædicare valeant, & Mahometanos quosque sibi obuios deuincere, ac superare. Quæ autē à magistris exceperint certa pronunciacione, & copiosa methodo proferent, sanctorūq; nomina sibi imposta, reuerenter, & incorruptè enunciant, ne dum proprio nomine quemque Christi militem vocant, diuis tutelaribus iniurijs videantur voce nec dum formata. Videtur namque quisque contemptui haberi,

Prouerb. 10.

In hac catechesi dū veritas catholica proponitur, error contrarius cuius sit non nominetur.

Repetitio lectionis necessaria erit, vt memoria commendetur.

Sanctorū nomina integre voce proferri debent.

102. d. uov. 101

Parochi do-
cent profely-
tos ecclesiasti-
carū cœremo-
nariū ratio-
nem.

Quod valor
Missæ sit. infi-
nitus exp. Ca-
iet. 3. p. 9. 79
ar. 5. et Sylve-
ster in summa
Verbo Missa
& alij Tho-
mistæ.

Catechismus
edit^o iuss. Pij
V. à parochis
reuelendus

Qualiter pro-
felyti interes-
se debet Mis-
sæ officio.

en. 101. 102
- 101. 102
101. 102
101. 102

beri, dum nomen eius vel subicitur, vel voce corrupta malè enūciatur: quod vitio, & probro datur aliquibus, qui in alijs linguæ impedimentum deuincere potentes, hoc tamen neglexerant in sanctorum Tutelarum irreuerentiam, medicam contemptum. Post fidei institutionē succedit expositio cœmoniarum ecclesiasticarū iuxta Apostolicas traditiones: ut illis presentes animo & corpore, nō autē corde absentes, interesse gaudeāt, fructūq; ex omnibus abundantem suscipiant: at cumulatissimum ex Missæ perenni, & valoris ex utraq; parte infiniti sacrificio. Hinc vel minutæ cœmonix ecclesiæ rationem, & institutionem suis profelytis, iam in doctrina prouectis, dabit, ex illō eximio; opere catechetico ad eosdem parochosi iussu Pij. V. Sum. Pontificis edito, peritā, in quo plenius exhibetur omnes, quæ in sacramentis, & sacramentalibus, & alijs ecclesiæ ritibus sunt ab Apostolis, & Romana ecclesiā institutæ. Hic ergo liber nocturna, diurnaque manu à parochis, pro quibus præcipue inscriptus fuerat, reuoluetur, & quæ fuis aliquantū ibidem legitur, in gratiam istorum profelytorum ad breuē quādam summam reducentur, quod in vilitatem audientium cedit, ut dictum à nobis est. De assistentia domino Missæ officio quædam parochi aduertent, à profelytis notanda, & opere adimplenda: quæ omnia memoriter retinebūt discipuli, præsertim si à magistris crebrius fuerint repetita. In primis, qua intentione ad sacramentale aque benedictæ accedere, & eadē signo crucis se seminare debeant, his verbis, hæc aqua benedicta sit nobis salus & vita: deindè q̄ flexis genibus, iunctisq; manibus ante altera succubentes vni, & trino Deo cultū patriæ reuerēter exhibeāt, & eundē Christo Iesu sub speciebus sacramentalibus latenti, quæ facta

facta ante altare peccatorum confessione, & oratione domini ea repetita, subinde, absoluent. Postea omnia quae ad propitiandam salutem pertinent, & quae a parochis suis in catechesi acciperint, una cum sacerdote re-sacram faciente secretius perorabunt, & ad elevationem corporis, & sanguinis Christi domini nostri, sub speciebus sacramentalibus contenti, distinctas precationes repetita adoratione fide viva, & charitate feruida, animas suas tanto servatori cum suis actionibus, in Deum ex puro corde relatis, ipsi devotè dicabunt, & ita fiet, ut devotè, ac pia peritio, suum effectum sortiatur. Sed ut devotius sancto sacrificio adsint, prius de virtute illius, proveniente à re in sacramento contenta, Christo, scilicet sub speciebus ex vi consecrationis latente, (ut dicere parochis ex officio incumbit,) in praehabita catechesi instruantur: protinus astantes cum sacerdote hostiam illam offerente, prius in cruce salutifera pro salute totius mundi à Christo redemptore nostro oblata, nam eandem modo incrementum, personam Christi agens, & ab eo habens virtutem instrumentalem medio sacerdotali ordine, Christum noster nunc offert: suasque oblationes, dum offerentis manus deosculatur, ad eum deferent, vel ex fructibus terrae, vel ex proprio peculio, pro victu sacerdotis. Nam hunc usum decimas, primitias, & oblationes quasque ad parochos offerendi, retinet ecclesia à tempore Apostolorum, & retinebit semper tanquam ab Spiritu sancto edocta, pro victu sacerdotum sacro altari deseruientium: ut inde victum recipiant, cuius servituti ritu ecclesiastico sacraati fuerit, nam qui altari servit, de altari vivere debet. Inter Missarum sollemnia parochus alta voce, orationes ecclesiae, fidei articulos explicitos, & divina mandata in decalogo contenta, & alia quinq; ex praeccepto ecclesiae iniuncta, gravi-

*Ceremonia
in Missa per-
agēda à pro-
felytis.*

*Oblatio fiat à
profelytis sua
parochia cele-
branti.*

*Inter Missarum
sollemnia e-
vangelij expo-
silio fiat, &
ecclesiae ora-
tiones reciten-
tur.*

& com-

& composita oratione recitabunt: at profelyti illa omnia viua voce excipientes, iterum formabunt solo prostrati, & capibus detectis ob maiorem reuerentiã, Deo, & ministro suo debitam. Cum verò sederint, breuem audient euangelij expositionem, eius, quod in missa fuerat decantatum, vt pro lectione vespertina aliquid retineãt, cuius meliorem, & exactam rationem præstare valeant.

Catechesis Nam catechesis ad vesperam habenda, quasi expositio
fiat horis vespertinis. erit matutinæ exhortationis, inter magistrum & discipulos per modum interrogationis conferenda: ita vt magistro quærenti vnus respondeat, cæteris ad tempus tacentibus, donec vice versa de re aliqua catechetica quærantur. Quò fiet, vt de prioribus mysterijs iam in Missa propositis, protinùs examinandi, animos tantæ culturæ at-

Pœna taxatur à Missæ officio, & ob seruantia di- ci festi, & catechesi se subtrahentibus. tentos valdè applicabunt. Quòd si tam sanctum, ac pium exercitium diebus saltim dominicis indicendum sit nostris profelytis, oportebit eos compellere, vel taxata pœna pecuniaria, quæ ab illis grauior habetur, tam ad festorum dierum obseruantiam, quàm ad audiendum officium, vnà cum doctrina Christiana. In pœnæ illius solutione parochi dissimulare non audebunt: quibus pœna à

Sententia ex cõmuni: a. feratur in parochos qui munera à profelytis accipiunt vt cū illis dissimulent in prædictis. suis prælatis iniungetur excõmunicationis per sententiam latam, si pœnam vel minuere, vel relaxare de facto tentabunt. Eadem sententia excõmunicationis lata erit cõtra eosdẽ, munera, vel dona, vel obsonia à subditis recipientes, qui hoc animo ea ad parochos ferunt, vt cum illis dissimulent, si à sacro, vel catechesi, per falsam quamdam excusationem sese subtraxerint: benè tamen ab illis, quæ ad victum cotidianum sunt necessaria, iusto pretio parochis comparare licebit: dum modò fraus, & dolus illis neutiquàm suffragetur. Qui si in aliquo die festo

à sua

à sua parochia absentes fuerint, ab alio parochio schedulam petitam, ad suum deferant, sin minus taxatam pœnã luant. Cùm autem publicæ litanix, siuè preces generales ab omni ecclesia fiant, explicata caussa earũ, vel horarij intererunt: cum christiana pietas id exigat, vt pro omnibus, & singulis Christianis in necessitate positis, publicas orationes fundamus, si Christianam rem publicam saluam velimus. Si quis autem profelytorum suorum fratrum confortia in talibus actibus vitauerit, eidem pœnã manebit obnoxius, cui subiacerit ille, qui rei sacræ sua culpa, & desidia nõ interest. Si autem prælato placuerit, vel minui poterunt, dummodò in vsus propriæ ecclesiæ cõuertantur; ne profelytis parũ in fide firmis obganienti vlla detur occasio, & dicendi, sacerdotes rem suam ab illis extorquere, vt ditiores re aliena, quasi per rapinam cõparata, paulatim fiãt. His omnibus, quasi pia quadam, ac debita animorum præparatione ad susceptionẽ sacramentorum, pœnitentiæ, & sacræ cõmunionis sese disponant iam benè instructi profelyti: nec dubito, si Christus in eorũ cordibus plenius formetur, quin ad omnia sacramẽta ab eisdem admittentur, nec ea illis negabunt; cùm quæ gratis acceperint, gratis dare teneãtur ex præcepto ipsius legislatoris. Cum omnibus igitur in fide, & doctrina Christiana prouectis, & ad sacramẽta, recipienda pro modo suo accinctis, ita se gerat parochus quasi cum anti quis christicolis, qui omnes actus materiam pœnitentiæ sacramentalis integrantes, scilicet, oris confessionẽ, cordis cõtritionem, operis satisfactionẽ, parochi arbitrio habentes, digni iudicãtur Christi lauacro, & mensa salutari. Quòd si in his actibus defecerint, parũ detineantur, donec diuino, & humano collato auxilio, debitè disponantur,

Absentes schedulam ab alio parochio ferant, si rei sacræ inter fuerint.

Sub eadẽ pœnã interesse debet publicis litanis profelyti isti.

Catechesis disponit profelytos ad susceptionẽ sacramentorum.

Ita in catechismo ad parochos, tit. de confessione in principio.

O

tur,

*Profelytus nõ
bene dispositus
deprecatorie
absoluetur,
dũ melius dis
ponitur.*

*Morisci ex
mãdato epif
copi, arbitrio
parochi ad cõ
munionẽ sa
crã admittẽ
tur, aliã nõ
quod iustitie
mandatũ est.*

Matth. 22.

*Oratio paro
chorum pro
suis profely
tis, vt ad sa
cramẽta sese
disponant.*

Iacob. 5.

tur, & ad vtrumq; sacramentum dignè accedant. Quòd si hæc dispositio non ita, vt parochus procurat, citius con tingat, præcepto ecclesię de cõfessione profelytus acce dens ad illam, exterius satisfaciẽt, & absolutionẽ depreca toriam à suo parochio recipiet, interim dum ad sacramẽ talem conetur per maiorẽ animi præparationem. Nam qui nondum Algarabiam suam relegarũt, nec parochio rũ catechesi ad fidei professiõnẽ nunc prouehũtur, quasi inculti in sua ruditate, & cordis stultitia, cęci ac miseri cõ morantur: cum verò hi æquẽ sint cum alijs dispositi, & se cũdo post baptismũ lauachromũ dentur, & cõpti, loti, ni tidiq; ad regales nuptias sponsi cœlestis, & sacram conui ualem mensam accedãt. Qui si forsan sine veste nuptia li ad hæc nuptias intrauerint, citius cũ ignominia depul si, verba hæc audient increpantia. *Amice, cur huc intrasti, non habens vestem nuptialem?* Ideò mittendus erit in tene bras exteriores. Non enim licet sanctum dare canibus, nec mittere margaritas ante porcos. Est enim à canibus cum ratione aliquid timendum: ne scilicet dentibus suis plusquam Theoninis suos parochos discerpant, & mar garitas verbi Dei, & sacramentorum ecclesię lutosiis suis pedibus cõculcent. Sed hæc parochus timens ad Deum cõfugiet, pro illis preces fusurus, qui repête ex lupis ves pertinis agnos facit, & eorũ animos, aliã feroces, ad om nem prorsus mansuetudinem, & obedientiam cõponit. Instabit adhuc parochus in sua oratione, & ad aliquẽ san ctorum sese conuertet, donec parochianis suis verã cor dium compunctionem, & ad sacramenta recipienda di gnã præparationem concessã esse, pie credat, licet cer tõ scire non possit. Spero autem multum valituram ora tionem iusti parochi apud Deum, si vmquam Dei spiri

tus parochis illuxit: quo adiuti magnam partam gloriã ex reductis ad Christi ouile errantibus ouibus in se trãsmouere potentes erunt. At maiores huius gregis domini pastores, & ecclesiã principes, ad suum gregem requirendum ex manibus inferiorum pastorum saltim annuatim diuertent, & se uero examine rationem suorum profelytorum à parochis exposcent, & quid isti in illa catechesi profecerint, proprijs oculis videbunt. Si autẽ pastor, vigilans super gregem suum, mercenarium, non pastorem se cõduxisse pro grege illo intellexerit, qui oues non seruauerit, sed tantum lupo cõmisserit, ab eo damnum suarum ouium requiret, & loco illius pastor nouus, nõ mercenarius, substituetur. Hic accepta à primario pastore, cui primùm oues cõmissã sunt, seruandi, pascendi, ad pascua, & cubitus in meridie ducendi, ac reducendi oues, forma per scripta, ad caulas gregis discedet, confidens in domino, daturò sibi facultatẽ super gregem suũ vigilandi, & arcẽdi lupos quosque ab ouili Christi. Quare maiores pastores, & officiales, eorum vices gerentes, sic vigilare super gregẽ, & pastores inferiores vnã cum ouibus singulis annis requirere discent, vt bonis præmia & honores debitos, mercenarijs autem pro mercede debitas pœnas conferant.

*Episcopi vel
Visitatores in
doctrina Chri-
stiana exami-
nant profely-
tos.*

*Forma pro
seruandis oui-
bus ab episco-
pis dabitur pa-
rochis.*

*Visitatio epif-
coporũ & suo-
rũ officialiũ
singulis an-
nis est neces-
saria super
gregẽ & pa-
stores.*

C O L L E C T A N E A

Vndecimæ Catechesis.

- 1 Ecclesia, Christi sponsa, duo vbera habet lacte plena, in quibus predicatorum à sanctis doctoribus intelliguntur, qui hinnulos, id est, paruulos suos pascunt verbo, & exemplo.

2. *Prædicatores verbi Dei, non tantum lacte, sed alijs escis, id est, varijs doctrinis maiores in fide præuectos pascunt, tanquam forma gregis facti ex animo.*
3. *Prædicatio verbi iuxta Apostoli mandatum tribus modis fieri debet, vel per argumenta, vel obsecrationes, vel increpationes, prout necessitas audientis exposcerit.*
4. *Qui fictus audire vult, propè est, vt à tali fictione per Deum liberetur: vnde parochus de nullius proselyti salute desperare debet.*
5. *Parochus, qui de salute suorum desperans, non laborat in catechizandis rudibus, cum ipsis in infernũ trahetur; at laborans æterno præmio à Deo condecorabitur.*
6. *Parochus sanctorum lectioni incubat pro suis subditis in fide instruendis, & nominatos doctorum libros reuoluat.*
7. *Labor hic catecheticus à pueris inceptus à Domino prosperabitur, nam hi primùm lacte, deindè esca multùm proficient in fide, & bonis moribus.*
8. *Adultorum catechesis laboriosior est, præsertim in retinentibus habitum, & Algarabiam, quibuscum parochi laborare incipient, & hanc catechesin hora diei festi vespertina Deo dante perficient.*
9. *Parochi tantæ catechesi addicti, primo loco prouideant, ne proselyti isti duo nomina gerant; & qui ex illis de nomine falsæ religionis gloriatus fuerit, ad iudices*

dices fidei deferatur iudicandus.

- 10 Parochi suis rudibus catechizandis baptismi sui obseruantiam, ad quam omnino tenentur, crebrius proponent, vt falsa nomina vnà cum imponente Mahomede obiurent.
- 11 Parochi doceant hos profelytos omnia & singula fidei catholicae documenta, quæ ipsi scire tenentur post susceptum baptismum.
- 12 Parochi huic catechesi diligenter incūbant tāquàm verbi Dei seminatores: qui ex paucis granis multas segetes collectas in horrea Dñi mittent, pro quo mercedem confertam accipient.
- 13 Parochi vt semen suum crescat, fructumq̄ afferat, malas herbas, id est, peruersa dogmata sectæ Mahometanæ radicitus à suis profelytis euellent, quod facient absq̄ boni seminis damno, prout Deus dederit.
- 14 Parochi dabunt operam, vt quæ profelytis in catechesi tradiderint, ipsi memoria mandent: vt de illis in sequenti lectione rationem reddant.
- 15 Parochi de suis profelytis spem concipiant post hanc catechesin indictam, tales discipulos euasuros, qui & alios docere, & sectā illam impugnare valeant.
- 16 Profelytis parochus id primū præcipiat, vt fidei nostræ mysteria, & orationes ecclesie, & sanctorū nomina incorrupta proferant, ne illa contemptui habere credantur.
- 17 Parochus suos profelytos de ecclesiasticis cæremo-

- nijis, & infinito Missæ valore, debite informet; vt & illis interesse, & fructum capere valeant.
- 18 Parochus post offertorium Missæ, quod parochiani faciunt, eosdem instruet in doctrina christiana: quam alta voce pro ordinem proponet vnâ cū breui euangelij expositione.
- 19 Profelyti ad vesperam rationem dabunt eorū, quæ in explicando euangelio audierunt, quò attentiores verbo Dei intererunt.
- 20 Pœna taxabitur ab episcopo his, qui à Missæ officio, vel catechesi, vel obseruantia diei festi, vel à publicis litanijs abfuerint, applicāda proprijs ecclesijs, non parochis.
- 21 Parochi cum suis profelytis non dissimulent in pœnis ab episcopo taxatis, nec ob hanc causam munera ab eis accipiant; nam sententia lata excommunicationis contra eos erit, si aliud facere tentauerint.
- 22 Profelyti absentes à sua parochia in aliquo die festo ab alio parochio, cuius Missæ interfuere, schedulam ferent, sin minus pœna ordinaria mulctentur.
- 23 Profelyti à suis parochis benè instructi ad sacramēta pœnitētiæ, & sacre cōmunionis, si ad illa benè animati, & dispositi fuerint, & pœnitentiæ materiales partes secum tulerint.
- 24 Profelytus dum ad sacramēta non fuerit equè dispositus vt veteres christicolæ, ad ea nō venit admittehdus, donec per mediā catechesin magis profecerit.
- Profelytus

- 25 Profelytus quisque tempore quadragesimæ ad pœnitentiam veniens, si careat debita dispositione, per absolutionem deprecatoriam dimittetur: & vt ad sacramentalem conetur, parochus monebit.
- 26 Profelyti, siue Morisci ex mandato episcopi ad sacram communionem non admittentur, donec parochi testimonio veniam accedendi episcopus concedat.
- 27 Oratio fiet à parochis pro suis profelytis, vt diuino lumine ad sacramenta recipienda debite disponantur quam Deus audiet misericors.
- 28 Episcopi, & eius ministri in suis visitationibus à parochis requirent, an catechesim istam absoluerint, quod examine profelytorum certò id scient, ac deprehendent.
- 29 Forma in scriptis dabitur ab episcopis delectis parochis, pro seruandis, & catechizandis profelytis ex secta Mahometana, quam ex his catechesibus, prout voluerint, colligent.
- 30 Episcopi mercenarios pastores à suo grege exterminabunt: suasque oues pastoribus maturè à se delectis committent, qui oues seruare, & lupos arcere velint.
- 31 Singulis saltim annis episcopi, vel ministri eius, parochos, & profelytos visitabunt, vt bonis præmia, & malis cōmeritam mercedem rependant.

CATECHESIS

DVODECIMA, DE CVRA

pro mortuis gerenda.

Locus D. Pauli declaratur. 1. ad Corint. 15. notum autem vobis facio fratres euangelium, quod predicavi vobis, & quod accepistis, in quo & statis, per quod & saluamini; qua ratione predicauerim vobis, si tenetis, nisi frustra credidistis.

LLVD timendum maximè in istis profelytis penes me semper habui, ne in sua Mahometana perfidia enutriti, & inueterati in gehennæ voraginem cum suo Mahomedo corruant, cum hac vita malè functi fuerint. Cui tanto malo operæpretium me facturum spero, si suæ perfidiæ me ipsum opponens, nondum de eorum salute desperans, ad eos in Christo Iesu lucrandos in vitæ periodo, fausto, feliciq̃ue pede deueniam.

Audiui enim sæpius multa contingere inter calicem, supremaque labra, & ideò pro illis Deum summè orādum censuerim, ne ab euangelica doctrina patiat in mortis articulo istos profelytos fore digressos, sed eorum misertus in fide stare faciat. Parochi autem officium erit, eos in fide vacillantes in ea hora confortare, tum sacramenta ministrando, tum ad veram fidem exhortando.

*Locus cate-
cheticus dilu-
cidatur.*

Quibus pro salute suorum valdè sollicitis parochus Christi euangelium proponet, dicens cum Apostolo, *fratres*

notum

notum vobis facio euangelium, quod prædicaui vobis, quod & accepistis, in quo & statis; per quod & saluamini: qua ratione prædicaui vobis, si tenetis, nisi frustra credidistis. In quibus verbis Paulus aggreditur Corinthios reprehendere, qui seducti à falsis Apostolis de cōmuni omnium salute dubitabant, existimantes, neminem resurrecturū, cum viderent corpora mortuorum in terra sepeliri, & putrefieri. Hunc igitur errorem damnat Apostolus, probans mortuos per diuinam prorsus virtutem, & resurrectionem Christi fore de sepulchris surrecturos. Quod vt ostendat, rem ita exorditur. Notum vobis facio fratres hoc bonum nuncium, quo iusti omnes prænunciantur resurrecturi ad æternam gloriam: quod euangelium nō est nouum, sed iam olim vobis à me prædicatum, & à vobis summo cum gaudio acceptum, in quo nunc statis firmi in hac fide cōmunis resurrectionis. Promiscuis autē loquitur Paulus, vt & hi, qui in fide sunt, gaudeant, & qui nutant, corripī se doleant, & corrigantur. Statis, inquit in euangelio resurrectionis vos, qui in fide constantes estis, per quod & saluamini. Nam hac viuā fide ad æternam vitam pertingitis, cum ex hac vita migratis, credentes firmiter Christi tamquā primitiæ dormientium resurrectionem, & nostram ad eius exemplum futuram. Quam fidē vos adhuc tenetis, nisi frustra credidistis: peribit enim fides vestra nisi in Christi resurrectione fundetur, quæ in illa veritate fundata, ab omnibus de illa cordatè sentientibus, prædicatur. Qui verò hanc resurrectionem non certa fide sperat, incassam profecto fidem profitetur, cum vera, ac viuā fides charitate feruens, per dilectionem oportetur, per certam spem erigatur, & vsque ad claram visionem nos ducat, ipsaque ductrix foras maneat.

Ad Rom. 8.

neat. Cum verò duplex inueniatur resurrectio, animæ, scilicet, ac corporis, de vtraque ad Romanos scribit Apostolus sub his verbis. *Si autem Christus in vobis est, corpus quidem mortuum est propter peccatum, spiritus verò viuit propter iustificationem: quod si spiritus eius, qui suscitauit Iesum à mortuis, habitat in vobis, qui suscitauit Iesum Christum a mortuis, viuificabit & mortalia corpora vestra propter habitantem spiritum eius in vobis.* Ecce qualiter nostra resurrectio per Deum in vltima die futura, ad Christi exemplar in vno spiritu, viuificante corpora nostra, perficietur. Nam sicut Christi humanitas, quæ à verbo æterno numquàm fuit derelicta in illo triduo mortis Christi, quàmuis anima illa à corpore separata per veram, ac realem mortem fuerat, per Spiritus sancti virtutem surrexit à mortuis, & in nouitate vitæ ambulauit, ita & nos per hanc virtutem in proprijs corporibus resurgemus, in eadem vitæ nouitate cum Christo ambulaturi. Sed heu miseros Mahometanos, vanis pollicitationibus à Mahomede deceptos, & in mille errores inductos. His namque ad paradysum Mahomedi, (seu verius dicam ad infernum) citius conuolaturis, beati mortui, qui in Mahomede moriuntur, ab eis æstimantur, quorum opera illos sequuntur.

Profelyti in hora mortis à dæmone seducuntur mille modis.

Dat autem operã humani generis seductor, vt ad suum Mahomedum singulos Sarracenos, & eorum posteros recta via ducat, nec amplius eos reducat: vt qui in carnalibus delicijs imitatores Mahomedi fuere, etiam sint passioinum participes, & in tormentis socij in lacu inferni interiori. Omnem itaque lapidem mouet dæmon, vt sine sacramentis profelyti isti discedant, differtque ea ab hora in horam, donec sensus deficit, lumen ab oculis refugit, manus dissoluuntur, corpusque ab anima separatur,

paratur, quæ eterno carceri mancipata, falsa esse iam ex-
peritur, ac sentit, quæ Mahomedus suis commentis illu-
strauerat, suisque Mauris pollicitus fuerat. Nam para-
disus deliciarum in aceruum tormentorum iam conuer-
sus habetur: dulces virginum amplexus in pœnarum va-
ria genera: lac, & poma pro cibo & potu, in stannum, &
sulphur: loci amenitas, & vitæ securitas in lacum fœti-
dum, tenebricosum, horridumque: Fluuij lactanei, &
melliflui, nectare, & ambrosia suauiores, in atram flam-
mam, & fumum fumantem, & condensum hortore, &
tenebris: horti irrigui, ac pomis varijs pleni, fontesque
purissimi in fetorem putridum; & chaos inextricabile,
denique omnia deliciarum genera in tormenta inexpli-
cabilia eis versa sunt: vt qui in hac vita mendacijs annue-
re, eisdem abnuere, vel dissentire non valeant, quoniam
tempus omne ab eis dilapsum est. Vt igitur tantarum pe-
narum sortem, & Mahomedi participium isti profelyti
nunc temporis euadant, & in Christo moriantur, eo die
quo in morbum inciderint, antequam medicus corpora-
lis in iuiungat, spiritualementum ad se deferri effla-
gitabunt, à quo pœnitentiam salutarem, & reliqua sacra-
menta, non ore tantum, sed corde compuncto petent, & *Ley del orde-*
mira fide, & deuotione ecclesiastica sacramenta peniten- *namieto real*
tiæ, & eucharistiæ, extreme vnctionis, suis tēporibus alla *titulo de las*
ta & reuerentur, & reuerenter accipient, ne locus de- *penas de ca-*
tur dœmoni omne mendacium suggerendi, & spirituale *mara real:*
medicinã ab infirmantibus in anima & corpore dilatãdi. *iste punitur*
Extat lex pijssimi regis Castellæ Alphōsi. XI. cōtra eos, *quia suspecto*
qui malitiosè, cum id præpediri possent, sine sacramen- *de violēta su*
tis discedere ex hac vita elegerunt, quæ sic habet in no- *spicione hare*
stro Hispano sermone. *Qualquier que muriere sin cōfession, sis.*

è fin

111 Duodecima Catechesis,

e *sin comunión pudiendo fazer, e no lo fixo, pierda la meytad de sus bienes para nuestra camara.* Concordat cum hac lege. l. 8. ordinam. tit. 1. de fi. cath. quæ est Henrici. 3. & cū alia, quæ est. 5. li. i. recop. tit. 1. si tamen illo anno non fuerit confessus, nec ad sacram communionem accesserit, tunc hæreticus præsumitur secundum Anton. & Felinum in rubrica de hæreticis in auth. de præuilegijs dotis mulierum non præstandis. col. 8. §. 1. Nam iustè vocantur hæretici non recipientes sacram communionem in ecclesia catholica, vt habetur. c. sæculares, cum capi. seq. de conf. dif. 2. & Cardinalis Turrecremata in C. fin. nu. 5. dif. 30. & Martinus Nauarro in manuali confes. c. 26. num. 32. & iste talis non est tradendus sepulturæ ecclesiasticæ, quia decessit in excōmunicatione, ex. c. omnis vtriusque sexus. Quæ omnia latè probat doctissimus Didacus Peresius in suis cōmentarijs ad leges regalis ordinamenti. Sed ne multum auidum lectorem remorari videar, dicam breuiter, quæ sacramenta, quoque ordinè istis profelytis sint ministranda in fine vitæ, nam crimen sacrilegij admittitur æqua lance in denegando illa dignis, sicut & indignis conferendo. Quæ autem gratis acceperunt Christi ministri, gratis debent alijs ministrare, ex manda-
to eiusdem ad omnes sacerdotes extenso. Si ergo profelytus ex secta ista, sui parochi opportuno adminiculo, de peccatis integrè confessis debitè conteratur, & vel timore pœnarum inferni attritus saltim iudicetur à suo parochio, & iniunctam pœnitentiam prompto animo accipiet, tunc ad tria sacramenta pœnitentię communionis, extremæ vnctiōnis admittendus erit, aliter & sibi, & subdito iniurius parochus manifesto iudicio erit. Nam vnū sine altero non erit tali infirmo ministrandum, etiam in
extremis

Regula generalis pro illis qui in fine vite ad sacramēta admittuntur.

extremis laboranti. Quòd si in ante acta vita infirmus iste sacram communionem hõ acceperit, si modò videatur benè dispositus, non erit à tanto sacramèto repellendus, cùm Deus in momèto, vel ictu oculi emolliri soleat cor hominum, aliàs durum, & lapideum. Hoc fiet præ lato consulto, si locus datus fuerit, sin minus licentiam à iure habet parochus sacramèta ministrandi suis subditis, cùm viderit expedire. Ob hoc autem à præ lato tãtæ rei conscio parochus potius cõmendabitur, quàm vitupere tur, vt pote qui salutè spiritualem suo subdito modis omnibus procurauerit, & suam, & subditi animã (vt potuit) saluam fecit. Si verò non debitè attritus infirmus parochò videatur, etiam post summã diligentiam adhibitam, per formam deprecationis eum absoluet, sacram què vn ctionem eidem non ministrabit, sed totum rei secretũ, & salutis eternæ animæ illius remedium soli Deo cõmit tentur. Dabit autem operam proprius sacerdos, vt ante susceptionem sacræ vn ctionis, fiat ab infirmo, grauis, ac certa fidei professio, & cum illa etiam Mahomedi, & suæ ementitæ religionis abiuratio, absque vllò linguæ vitio, ne profelytus dum proferre mādatur hæc verba, ab nego Mahomedum, allego verbum substituatur, illumq; voce colat, quem mente, & corde fouere didicit. Hoc autem quia vidi, literis mando, vt parochos horum profelytorum de tanto malo, quasi de angue sub herba latenti, certiores faciam: nã hucusq; aliquorum neochristianorum malitia peruenit. Sed tamen ante sacramenta, vel paulò post suscepta pœnitentia, valetudinarius iste piam pro anima sua caussam, & heredè bonorum ex testamento instituat, vt in omnibus suæ fidei alijs exemplum relinquat: quò fiet, vt & catholicus ab omnibus cenfeatur, &

Profelytus in fine vitæ ab iurare debet Mahomedũ.

Profelytus in firmº anteq̃ ad sacramenta accedat, piã causã pro ani ma sua insti tuat, & here dem ex testa mento.

inter

*Qualis sepul-
tura sit eligē-
da à profely-
ta.*

inter veteres christicolos merito cōnumeretur. At elige-
re non debet sepulturam in lato cæmeterio, quamuis sa-
crato, quæ solis radijs illustretur, & quæ alium non susce-
perit tegendum: nam Arabes hanc sepulturam virgineã,
sole perfusam vndiq; statuūt pro humanis corporibus.
Nec minus dimidiã Missam in sacrificium pro anima sua
ab igne purgatorio liberanda in tabulis conscribat, cum
filijs suis coaceruatam pecuniam, & bonam cōuassatam
suppellectilē dimittat. Deligat autem sepulchri locum
in loco sacramēto altaris viciniori, mandetq; pro anima
sua sacrificia, & oblationes fieri pro modulo suo, & pieta-
te, vt quam citius à pena purgatorij liber euadat: si id ali-
ter fecerit, grande saxum ab ædituo paretur, quo sepultu-
ræ signi loco infixo, cadauer notum fiat, si quãdo in illud
pœna hæretici conuicti dicatur. Sed adhuc parochus in-
stãte morte à lectulo infirmi ne discedat, donec filios in
catholica sua fide instituat, & largã benedictionē, (ipsis
petentibus) quasi hæreditariam portionem infundat: nō
tamen occultius Mahometanam perfidiam, vt aliqui fa-
cere sunt soliti. Mandet autem alter ex duobus medicis,
vt æger supinus in lecto iaceat, oculosq; in cælū, Deum
oraturus, attollat, cælumque subitò petiturus spe Chri-
stiana suspiret, ne si in faciē cubet, certus Mahomedi cul-
tor habeatur. Nam Mauri animas suas iam exhalantes, in
facies suas cubare solent, vt corde, & voce Mahomedū,
& dæmonem illius vocitent, vt eos ad Mahomedum de-
ducat, numquã ad superos deducturus. Hæc quidē æter-
næ mortis cërta indicia de istis profelytis sectæ Maho-
metanę interdum addictis circūferuntur: quę à parochis
exterminãda veniunt, vt in Dño profelyti moriantur, nō
autē in Mahomedo. Qui si omnia absoluerint iuxta pa-
rochi

*Profelytus
suã fidem ca-
tholicã, & be-
nedictionē si-
lijs relinquat*

rōchi consiliū (prout tenetur) nullā post se notē perfidie
 suspiciōne relinquet: sed potius bonū nomē, quod teste
 Salomone, melius est quam diuitiæ multæ. Si vero conti-
 gerit, postquam ecclesiæ factamēta ab infirmo efflagitā-
 tur illū vsu linguæ, & iudiciij acumine priuari, ita vt neq;
 verbis, nec signis cōfiteri valeat, si astātes suæ petitionis,
 & doloris pro peccatis assūpti testimoniū dederint, & cō-
 tinuō credatur moriturus, recōcilietur per manus impo-
 sitionē, & infundatur ei eucharistia, vt decretū est in mul-
 tis cōcilijs. Nā licet varij doctores variē de hac re sentiāt,
 quæ sunt in fauorē pœnitentiū nō tā sunt à nobis restrin-
 genda, sed potius cū ratione dilatāda: vt virtute sacramē-
 torū infirmus ille iuuetur, qui impos fuit ad sacramenta,
 quæ petierat, recipienda. Qui adhuc, vt erat ad sacramen-
 ta benē animatus, & edoctus, si eloqui posset, iterū sacrā
 eucharistiam pro viatico sumendam peteret, etiam oleo
 sancto iam perunctus: quam parochus dare teneretur
 omnibus petentibus, & his præsertim qui vsum haberēt
 tantum sacramentum recipiendi. Hunc autem effectū sa-
 cramentum illud viaticū in recipiente dignē, ac deuotē,
 mirificū ederet, quod illū liberū faceret ab omni pœna
 purgatorij, si in illo medio tēpore inter sacrā vnctionē, &
 secundā cōmunionē, lethale peccatū infirmus iste nō ad-
 misserit, ac validē pœnituerit. Hoc autē gratis assertū ne
 ab illo infirmo susceptis, magis, ac magis per illa iuue-
 tur, donec à tota pœna purgatorij liber manet: sicut liber
 piē creditur ab incolis Granaten sibus suus præsul domi-
 nus Petrus Guerrero, primarius huius sententiæ auctor,
 terq; beatus Pontifex, literis, sanctitate, ac pietate. Qui
 ita in domino vixit, sicut in ipso animam efflauit, dicens

*In cōc. 3. Car-
 thag. can. 34
 & in 4. Car-
 thag. can. 76
 & in concil.
 Arausica. 1.
 can. 12. & in
 Manuali Leo-
 nis. X. Ro-
 mæ edito.*

*Qualiter quis
 per sacramē-
 ta liberetur
 ab omni pœ-
 na purgato-
 rij: cuius sen-
 tentiæ auctor
 fuit dñs. Pe-
 trus Guerre-
 ro Archiepis.
 Granatensis*

Mors dñi Pe
tri Guerrero
presulis Gra
naten. in Chri
sto.

D. Aug. li. de
cura pro mor
tuis c. 2. dicit
curatio fune
ris; conditio
sepultura, pō
pa exequiarū
magis viuo-
rum solatia
sunt quā sub
sidia mortuo
rum.

D. Aug. li. de
cura pro mor
tuis gerenda
c. 4. & 5. et
D. Greg. Nis
senus lib. de
format. ho-
minis.

D. Greg. Nis
senus lib. de
format. ho-
minis.

se ita credere cœlestia, quæ sperabat, ac si proprijs oculis vidisset. In hac fide defunctus est pater ille noster, sanctissimusque præsul ab omnibus acclamatus, & reprobationem citò accepit, & suæ vitæ periodum pro illa acquirenda quasi vitæ nostræ normam filijs suis, immò catholicis omnibus reliquit. Sed ad parandum funus catholici profelyti in Christo morientis iuxta fidem sanctorū patrum deueniamus, ne fortè astantes, si Mahomedi affectu deuotè interfuerint morienti, in eius cadauere in vltima die resurrecturo, vel in electione sepulturae, aliquid superstitionis Mahometanæ pertentent. Corpus enim terræ mandandum Sarraceni & lauare, & vngere de morte habent, pretiosisq; vestibus circuncingere: quī vt sunt crebris lotionibus (vt olim Iudæi) dediti, nisi cadauera lauerint prius, nec à peccato libera, nec resurrectioni apta fore credunt. Aqua verò elemētari etiam leuia peccata tolli, condonariq; à Deo, sicut temerè Mahomedus afferuit, sic ipsi leuiter acceperunt, vt verè de illis sit contorta Sapientis sententia, *qui citò credit, leuis est corde.* Igitur expediet multum parochum interesse cum illis, qui corpus exanime sepeliendum curant, vt illud quasi sacro chrismate perlinitum, in loco sacro recondatur, serueturq; in diem vltimam à Deo in eadem carne suscitandum: qui sicut creator est omnium, etiam est suscitator: vt pote qui scientiam habet solus iterum ex eodem puluere hominem in cineres redactum formandi, & quasi de nouo eundem prorsus creandi. Hæc autem diuina scientia cum omnipotentia referta latet eos, qui corpora defunctorum terræ mandata, & in puluere redacta vidētes, & falsa sua opinione ducti, futuram resurrectionē omnium hominum ad vniuersale iudicium nō capiunt, nec

nec immortalem spiritum hominis sentiunt. Sed Mahomedus perperam de finali iudicio, & de mortuis à Deo suscitãdis est locutus: nam passim de duobus istis mysterijs, quasi suos Mauros, ac Barbaros Sarracenos perterrens, extra chorum, & lyram, orationem habet. Sed tamen cum in his mysterijs Christianum virũ velet agere, nondum tantorum mysteriorum veritatem fuit assecutus. Nam iudicium particulare pro vnoquoque ad iudicium sistendo, relicto vniuersali pro illis, qui in vltima die morientur, Mahomedus agnoscit: in quo bonis præmia, malis autem æterni cruciatus à Deo, & angelis suis conferentur. De resurrectione etiam vniuersali falsam sententiam ipse intulit, breuiter illam futuram esse, nec Deum longo tempore eam differre, sed tantillum expectare, donec anima à pœna peccatis respondentis libera, corpori suo vniatur, & potu, ciboq;, in sepultura recondito, vt cumq; refecta, cœlos conscendat. Quia verò ab inferis resurgenti longa terenda via est, pro sumptibus in via faciendis, ad caput defuncti nummos reconditos apponunt, ne vel in via deficiat, vel mendicare cogatur. O ridiculũ caput Mahomedi! o sententia tanto viro digna! o dogmata ex vacuo cerebro prodeũtia! Si resurgens ex mortuis cœlos cõscendit, vel ad inferos descendit, quid opus habet cibo, potu, nummis pro sumptibus necessarijs in via? Delirat in omnibus, qui solo mendacio fultus, suo tãtum spiritu, & cerebro huc, illucque diuertebatur, vagusq; in sua cogitatione, & mille nãrias, & opposita mendacia suis inscijs, stolidisq; Mauris cotidie adducebat. Hęc vana & irrationabilia Mahomedi dogmata, potiùs præsentia sua, quàm graui oratione in tempore facta in hac hora tradendi sepulturæ corporis

Mahomedus de finali iudicio, & de resurrectione mortuorum perperam est locutus.

Pœna ista in sepultura infligitur, non in alio purgatorio.

Superstitiones mille habent pro sepelendi suis defunctis.

in modum
 in istis
 in istis
 in istis
 in istis

*Virī boni ci-
 tō resurgent,
 & mulieres
 in sexu virili
 resurgent.*

*Qualiter
 resurrectio
 mortuorū à
 Mauris de-
 prehenditur.*

*Auicena di-
 cit hunc para-
 dyssū plebeū
 in Azora. 64
 à sapientibus
 fuisse contem-
 ptum.*

ex animis, parochus prædicit: qui dum multa de finali iudicio, & mortuorum instantanea resurrectione, in ictu oculi proponit, omnia ista cōmenta, quasi incogniti auctoris solo prosterneret, & à catholica fide aliena multis argumentis cōprobabit, si id audientium necessitas expostulare videatur. In alio etiam luto Mahometani hē sitāt, de quo non ausim dicere, an à suo incantatore, an verò à suis Alphachinis acceperint, ne illis molēst⁹ videar. Credunt namq; ipsi suorum mortuorū citius futurā esse resurrectionē, præsertim bonorū virorū, qui in lege sua nimis religiosē vixerūt: quos ad suum Mahomedū feliciter peruenisse hoc præfagio Mauri deprehendūt. Per campum ossib⁹ plenū, in quo Mauri distinctim, ordinatimq; iacent, equum, vel mulum pastum ducunt, frōno liberum, qui dum per sepulchri loca vagatur, viridique herba pascitur, si cadauer naper humatum non exhorruerit, illud iam, solo hoc præfagio, cum Mahomede de gere, in anima & corpore conjiciunt; nec supulchrum effodiunt, ne de mendacio suo ab ipsis aridis ossibus arguantur. Hoc testimonium bestiarum bestialibus hominibus abundē est sufficiens, quoniam sicut sunt iudicij expertes in multis; ita quæ ab animalibus, ventri tantum indulgentibus, auspicari sunt soliti, pro rebus certis in suos animos inducunt. Hęc certa est multorum Arabum religio, vt ab his, qui sectam illam ex animo renunciarunt; fideliter accepimus, quam sapientes ex illis quasi vana præstigia, vnā cum illo paradyso à Mahomede cōfictō, contemptui habent, & ab ipsa veritate aliena censent. Qui autem tam leuiter credunt mortuorum resurrectionem iam factam, vt cum suo Mahomede carnalibus suis delicijs perfruantur, etiam de eorum apparitione

rione vivis facta in proprijs personis multa prædicant, qui vana somnia, & auguria incerta curiosè sectantur. Longam præterea, nimisq̃ue ridiculam suorum somniorum interpretationem afferunt, tam viri, quam mulieres: sed præ viris superstitioniosiores fœminas video, ac incantationibus, somnis, augurijsq̃ue magis deditas. De his verò in his chartis dicere consulto prætermisi, tantarum Arabicarum superstitionum, quasi tædio magno affectus, & earum multitudine obrutus. Quare hæc nostra scripta de erroribus Sarracenorum circa mortuorum resurrectionem parochi perlegent, quæ licet à nobis per summa capita fuerint collecta, ab illis tamen, qui in hæreticos sua tela vibrarunt, latius suis telis vnà cum assertoribus confodiuntur. Nam & sancti doctores, Græci, & Latini, in hac arena feliciter insudarunt, & moderniores eorum discipuli, tales magistros sectati, de hæreticorum, & hæresum suarum confutatione plures libros ediderunt: quos omnes pij parochi, salutem suorum fruentes, à summo vsque ad minimum apicem reuoluent, vt hanc catechesin cum lucro animarum perficiant. Dicentq̃ue cum Paulo suis proselytis, eos quidem ad veram fidem monendo. *Si autem Christus nõ resurrexit, inanis est prædicatio nostra, inanis est fides vestra: inuenimur autem falsi testes Dei.* Sed accedat illatio theologica tãti doctoris. Nũc autẽ Christus resurrexit à mortuis primitiæ dormientiũ, quoniã quidẽ per hominẽ mors, & per hominẽ resurrectio mortuorũ: & sicut in Adã omnes moriũtur, ita & in Christo oēs viuificabũtur. Ecce intercapedinẽ longã inter Christũ Deũ & hominẽ, & Adamum purã creaturã: ex vno priori Adamo subsecuta est mors, ex altero vita animab⁹, & corporib⁹ cunctorũ mortalium, ita vt audeat

Scriptores cõtra hæreses legatur pro his erroribus refutandis..

Pater Castro, & Pater Ferdinẽs cũ alijs.

1. ad Cor. 15.

1. ad Cor. 5. idem Apostolus dicere, nos ex hoc neminem nouimus secundum carnem, & si cognouimus secundum carnem Christum, sed doretum suum iam non nouimus. Annuit ad Christi immortalitatem per hunc locum. in carne, ex crucis victoria reportatam, quam nobis communicatam esse palam contendit, quia nolumus spoliari, sed superuectiri in gloria, ut absorbeatur quod mortale est a vita. Licet enim intercedat separatio animae a corpore, hoc ex peccato peruenit, sed certa est immortalitas in utroque, his qui in Christo mortui sunt. Haece neant firmiter profelyti, nisi frustra crediderunt, quibus effectum mortis, & nouae vitae in Christo, & in nobis parochi suo tempore proponunt, ut iam peccatis mortui, Christo uiuant, & cum illo ad aeternam gloriam resurgant, secundam mortem amplius non uisuri.

COLLECTANEA

Duodecimae Catechesis.

c. 1. 4. 6. & 7

- 1 **F**RUSTRATA Credunt, qui Christi resurrectionem firma fide non tenent, ex qua nostra resurrectio animae, & corporis pendet.
- 2 **D**emon humani generis seductor Mahometanos, & eorum posteros, in mille errores circa resurrectionem mortuorum induxit.
- 3 **Q**ui in mortis articulo sine poenitentia discedunt culpa sua, hi dimidia bonorum suorum portione multentur lege Pysissimi regis Castellae Alphonsi. XI.
- 4 **P**rofelytus ad poenitentiae sacramentum dispositus, in mortis articulo ad reliqua etiam admittetur. Sin minus

- minùs per formam deprecatoriam absolutus diuino relinquetur iudicio.
- 5 Profelytus in illa extrema hora ad habendam peccatorũ attritionem à suo parochò excitabitur, vt sic ad sacramenta omnia accedat. Quòd fiet prælato consulto, si commoditas temporis adfuerit.
 - 6 Profelyti antequàm oleo sancto perungantur, fidẽi publicam professionem, & Mahomedi abiurationem coram testibus faciant: vt in Christo, & non in Mahomedo mori censeantur.
 - 7 Profelytus pro anima sua piam caussam instituat accepta pœnitentia, antequàm ad sacrã communionem accedat; eligatq; intra ecclesiam sepulturam, si id aliter fecerit, in loco signato sepeliatur, si forsã in illum pœna dicenda sit.
 - 8 Profelytus in Christo moriens suam catholicam fidem, quam fuerat professus, & paternam benedictionem filijs suis, quasi hæreditariam portionem relinquat.
 - 9 Profelytus iam iam ad Deum migraturus ex mandato alterius medici in faciem ne cubet, quasi Mahomedi cultor: cui parochus vsq; ad mortem assistet, ne ab aliquo peruertatur.
 - 10 Si contigerit talem infirmum, dum petit ecclesiæ sacramenta, vsu linguæ priuari, potest & pœnitentiã, & sacram communionem recipere, si sue petitionis astantes testimonium dederint, & in vsu haberet.

- 11 Ab omni pœna purgatorij per sacramentorum virtutem potest quis liberari, præsertim si post extremam vñctionem sine peccato mortali viaticum sumpserit, ac validè poenituerit.
- 12 Parochus seruando cadaueri, & parando funeri etiam piam suam operam præstet, ne in illo aliquam superstitionem quis pertentet.
- 13 Defuncti corpus, quia oleo sancto, & chrismate est perunctum, in loco sacro humari debet, & ibidem tamquam in Christo in die nouissimo suscitandum obseruari.
- 14 Curatio funeris, conditio sepulturæ, pompa exequiarum magis viuorum solatia sunt, quam subsidia mortuorum; quia etiam nondum humata sanctorum ossa Dominus custodit, dicit pater Augustinus, tamẽ hæc non sunt à Christianis contemnenda.
- 15 Mahomedus fatetur iudicium mortuorum particulare, non generale in die nouissimo; cuius timore incusso suos Arabes à peccatis sæpius deterret.
- 16 Mahomedus resurrectionem mortuorum breuiter futuram contendit: quam factam iam esse vanis quibusdam auspicijs Mahometani augurari solent, quæ ridicula sunt.
- 17 Mahometani necdum fidei lumine supernaturali perfusi, in sepeliendis suis mortuis vanos ritus obseruant, quasi à fide resurrectionis alieni: negant què purgatorium.

- 18 *Errores circa mortuorum resurrectionem à sanctis patribus, & modernis doctores, per ordinem impugnantur; pro quibus refutandis lectio ista pijs parochis demandatur.*
- 19 *Qualiter Christi resurrectio mortuis in illo suam virtutem operetur, latius aperitur: quod parochi suis discipulis in catechesi habenda referabunt.*
- 20 *Vtraquè resurrectio mortuis in Christo ab eo provenit, cuius fides adeò est omnibus necessaria, ut sine illa vana sit fides, vana & euangelij prædicatio.*
- 21 *Hæc parochi prædicabunt, ut sciant profelyti mortem semel à Christo victam in illis locum non habituram, si per Christi gratiam adiuventur: in quibus mors secunda non erit, sed viui cum Christo regnabunt.*
- 22 *Habita documenta ad catechismum profelytorum, tam puerorum quàm adultorum spectant, quæ parochi diligenter obseruabunt, si suam, & suorum vitam volunt.*

CATECHESIS

DECIMATERTIA, DE LEGIBUS CONDITIS, & CONDENDIS.

Apostolus altè intonans auditur in hæc verba.
I. ad Timoth. I. *Scimus autem quia bona est lex, si quis ea legitime utatur, scientes hoc, quia lex iusto non est posita, sed iustis, & non subditis, impijs, & peccatoribus.*

DICTVRVS aliquid de obseruantia conditarum, condendarumq; legum pro salute, & regimine istorum profelytorum ex secta Mahometana, inde exorsus sumus, vnde D. Paulus institutionem, eruditionemque sui Timothei, quem pseudoapostoli calumniabantur in multis de lege argumentis, feliciter profecutus fuerat. In Timotheum namque isti falsi apostoli sua tela, & argumenta vibrabant, eò quòd in legem circuncisionis vehementer irrueret, cum esset ipse à suo magistro paulò ante circumciscus. Hoc autem ad horam fecit Apostolus, ne Timotheum ad Iudæos missum, parùm attentè audirent, & quasi ex patre Gentili, matre autem Iudæa electum Iudæorum episcopum, ac doctorem vilipenderent, si incircunciscum viderent. Què in omnibus tam legis veteris quam nouæ quæstionibus Paulus instruit, vt in illos pseudoapostolos acriter inueheret, docens eos tam circuncisionem, quam omnem legem scriptam, adueniente lege gratiæ, antiquatam esse, nec postea amplius quemquam obli-

obligare. Dum vero Apostolus in sui discipuli institutione gradum sistit in ipso prioris epistolę exordio, in nouę legis encomium, & veteris abolitę intentionem incidit, quę duo vnico verbo complectitur dicens. *Scimus autem quod bona est lex, si quis ea legitime vtatur.* Quasi dicere velit, lex illa, vetus quam vos Iudęi supersticiosi adhuc colere vultis, bona, & utilis est, si quis ex vobis ea legitime vtatur: nam vos in bonum finem, & legem euangelicam manuducet: sicut intendit ipsa, vt qui terrores illos refugit, citò confugiat ad legem gratię, in qua per Christum ab omnibus malis quilibet trās fuga vnus legis ad aliam liberatur. Nam iusto nõ est illa lex timoris posita, quamuis bona sit, si quis ea legitime vtatur, prout ipsa intendit. Iustus enim nullis terroribus, vel minis mouetur ad legem illam implendam, sed finem legis capiens ad perfectionem tendit, & verticem legis euangelicę, nullisq; suis meritis præcedentibus, sed gratis per Christum, legis consummatorem, iustificatur. Vtatur enim legitime iustus in hoc tempore (inquit Apostolus) sua lege scripta, quę aduenientis fuit figura, si ad legem gratię transfugit, suamq; iustitiam ab ea expectat, per Spiritum sanctum condonandam. Hoc enim scire omnes debent, quod lex iusto non est posita, quia iustus sine timore in fligēdę poenę, legem adimplet: sed iniustis, & non subditis, impijs, & peccatoribus, quibus virtus legis coercitiua à malis retrahit, iustosq; ex iniustis efficit, subditos ex non subditis, pios ex impijs, sanctos denique ex peccatoribus. Cum enim lex quęcumque subditos in bonū finem dirigat, sancta dicitur, bona, & utilis: at cessante illo fine, vim legis amittit, & deinceps nullū ad suam obseruātiā obligat. Lex itaq; tēporalis, de qua in præsentī

Decima tertia Catechesis,

Duplex virtus legis.

à nobis instituendus est sermo, vtramq; vim habet, directiuã, scilicet, & coerciuã; priori bonos, & iustos viros efficit, posteriori iniustos retrahens ad legis culturam trahit, à pœnaque legis in tempore liberat. Regibus autem & potestatibus huius sæculi Deus supremus legislator post legem diuinitus traditam pro salute æterna totius humani generis, facultatem concessit condendi leges, & præcepta, & easdem pro temporis necessitate abrogãdi; quæ postquam latæ fuerint & legislatores, & subditos diuersimodè obligant. Nam legislator sua lege, quatenus directiua in bonum, tenetur: reliqui ad quos spectat directiua, coerciuaque, vt pote quæ à Deo, & non ab hominibus virtutem habeat, vimq; obligandi præferat: vt Deus ipse legum primarius auctor palam ad homines con-

Proverb. 8.

testatur dicens: *Per me reges regnât, & legum conditores iusta decernunt, per me principes imperant, & potentes decernunt iustitiam. Et illicò, ego diligentes me diligo, & qui mane vigillant ad me inuenient me.* Quòd verbum ad legislatores dictum intelligo, qui comparare sapientiam pro condendis legibus debent mediâ Dei dilectione: vt qui Deum diligunt, ab eo diligantur, lumineq; cœlesti perfundantur, cum suo legislatoris officio benè funguntur. Hanc igitur sapientiam per diuinam dilectionem Castellæ re-

Catholici reges, iustitiaeque pij, pro suis legibus ferendis, inuestigare soliti sunt: & præ alijs catholicis illi nuncupati, quos reuerentia, & honoris causa nomino, Ferdinandum, & Isabellã seseisdẽ leges catholicam Hispaniæ reginam, dum suos dedititios Moriscos Granatenses neochristianos factos, in pace publicæ in suo ea continent, & sub Christi lege eos militare mandant. Pro illis enim opportunas leges tulere, quæ si illo in tempore aduersarijs fide sua publica placeret, exorta postea mala

mala ciuilibus rebellionis his diebus pullulantia nondum edita fuissent. Quòd si catholici reges periculum capitis populo illi tunc temporis indixissent, ni leges sanctas acceptaret, cum reliquas conditiones, quas cum illo pepigerant, nondum violandas censerent, vim omnem sui regij diplomatis nõ eneruassent, nec infectum in suo Sacello Granatensi reliquissent. At si ficta fides illorum nõ esset, hæc ad preces humiles, nusquam admittendas à regibus tam catholicis, descendere non auderet. Horum exemplum tantorum principum secutus Philippus primus Archidux Austriae, & Hispaniæ rex, regale sceptrum cum Ioanna regina tenens, regium illud diploma pro Moriscis Granatensibus editum, renouandũ decreuit: vt ex Mauris vna die omnes Christiani in publicum prodiret, nostro habitu præcincti: qui postea suas voces Hispano idiomate paulatim formarent, ac tandem sui Mahomediani amicitiam fregissent, datis iam suis nominibus Christo Iesu seruatori nostro. Sed eum ipsi cum tanto Philippo precibus suis nihil proficerent, accedit illicò inuida mors, quæ dum de medio tantum Philippum rapit, in cælum migraturum, rem ipsam infectam tunc reliquit. Sed tanti Philippi certa proles Carolus, dum Granatam cum vxore charissima ad regnum in pace regendum tantillum diuertit, videns rem hanc à suis catholicis auibus infectam, quam alta sua mète repostam gerebat, eam cum sui senatus regij proceribus, literatisque viris, vtrò, citroque communicat, & edendam sanctionem suam ad exemplum alterius antiquatæ iam parat. Sed fraternus amor subito Viennam vsque ad Turcas superandos è Granata aduocat, & dum Turcas timidos ac formidolosos solo nuncio sui aduentus fugat, Mauros

Grana-

*Philippus. I.
Hispaniarum rex
infectas leges
exequi parabat,
sed morte præuen-
tus perficere
nequiuit.*

*Ferdinandus
Roman. Rex
apud Viennam
à Turcis oppressus,
à fratre Carolo V.
Imperatore
Augusto liberatur,
anno 1516.*

Decima tertia Catechesis,

Granatenſes in ſuo habitu, & lingua, & falſa religione dimittuntur, pro quibus habitam actionem à præſulibus, & proceribus, plurimis mandatis referam, intimari fecit, vno tantum mandato deleto de habitus, & linguæ reformatione, quod regiam præſentiam, imò tanti Cæſaris potentiam pro inſtantanea ſua editione, expoſcere videbatur. Quia verò huius actionis mādara magni pōderis ſunt pro ſalute exulum Morifcorum, illa hoc in loco, ſuo ordine, inferenda duxi, à iudicibus ſæcularibus obſeruanda, prout illis à catholico noſtro Philippo in noua legum compilatione iniunctum eſt.

*Li. 8. ti. 2. de
los Indios y
Moros.*

- 1 **V**T Morifci Granatenſes, & eorum filij, ne deferāt patenas ære cōfectas, manu quadam, & literis Arabicis ſuperſtitioſis inſculptas.
- 2 **V**t conuerſi Mauri, ſua voce Arabica Gazij dicti, ab ora maritima per decem leucas diſcedant, ne inter Alpujarrenos diuertant, propter periculum ſubuerſionis, & vitādum cum Mauris Aphricanis conſortium.
- 3 **V**t nullus chirurgus præputium Morifci circuncidat: Si verò ob infirmitatem id faciēdum ſit, de licentia præfecti vr̄bis, vel præſulis fiat. Si autem profelytus ex ſecta Mahometana ſe ipſum circunciderit, in omnibus ſuis bonis mulctetur, & exul fiat à regno in perpetuū.
- 4 **V**t nullus profelytus Maurum redimat niſi Chriſtianum factum: quem locare ad ſeruitutem teneatur viro Chriſtiano & veterano, à quo in fide catholica inſtruatur.
- 5 **V**t promiſſiones dotis in tabulis Arabicis more patrio ne conſcribantur, ſed ſua connubia, & matrimoniales contractus coram tabulario & teſtibus antiquis Chriſtianis

Christianis celebrent profelyti: vt omnis superstitio de medio eorum tollatur.

Vt arma, quamuis licentiatu ad illa, profelyti isti ne deferant, antequàm tales licentias præfecto vrbis exhibeant: & dominis temporalibus præcipitur, ne tales licentias sua auctoritate concedant. Iudicibusque secularibus mandatur, ne profelytis istis arma deferre permittant, ne à suis officijs cadant in pœnam iniustæ, & iniquæ permissionis.

Vt domini temporales ab istis Moriscis, fardam, vel census aliquem ne exigant, nec cum illis in suis ritibus, & cæremonijs Mahometanis dissimulent. Si aliter fecerint, à dominio vassallorum, & homagio præstito, liberi erũt. Et in suis ditionibus homicidas ne recipiãt, eisdem mandatur.

Vt præfectus parochiæ Moriscorum, ex decreto senatus publici Granatensis, in eadem pro Custodia eorum commoretur: vt & custodem, & pædagogum in bonis moribus, & fidei catholicæ professione, delectum habeant, quem imitentur.

Vt profelytus ne carnifex publicus fiat, sed cõciuis Christianus ex præcepto parochi animalia comestibilia decollare teneatur. Si verò christicola abfuerit, alius à parocho designatus carnificis officium subeat.

Vt Morisci illius regni nomina, vel cognomina Mauro- rum, etiam parentum, ne deferant; sed Christianorũ, cum Christiana religione iam teneãtur. In eos etiam, qui profelytos Granatenses, canes vocant, pœna carceris sex dierum taxatur: quoniam hoc verbo grauis iniuria illis irrogatur, quòd ad vomitũ abiuratę sectę quasi canes redierint.

Decimatercia catechesis.

In noua reco **H** **A** **E** **C** Maturo consilio pro salute profelytorum à
 pilatione tit. tanto Carolo. V. & suo Regio senatu mandata pro-
 de Iudios, y diere. O vti nam in suos animos obseruanda inducant
 Moros, ista tam parochi, quàm profelyti, si Deo, & Philippo pla-
 decreta serua cere volunt. His actis, quæ in paterno, augusto que
 ri mandatur. pectore, recondita manserant, & paterna traditione
 Philipus Rex suo infederant, Philippus. II. Hispanorum dilatatus
 eodẽ tpre Va Rex, & eodẽ iure catholicus ab omnibus acclama-
 len. leges tu- tus, pro bono publico illius regni, quasi recõdita mã-
 lit, in actione data eruere parat, patrum in suo cõcilio Granaten si
 Valerina pa- condendo assistantium pia, & opportuna petitione. Ea
 tetan. 1566. hoc in loco, vt quilibet perlegat, exaranda duxi suo
 ordine.

1. Mandatũ Philippus Secundus Hispanorum Rex catholicus sub
 in pragmati- finem anni sexagesimi sexti, recensito millesimo, &
 ca an. 1566. quingentesimo, secutus auorum, & proauorum suo-
 rum, exemplum, Moriscis Granatensibus absq; vllõ
 o delectu habitũ Maurorum, & linguam Arabicam in-
 terdicit; vt his intra biennium relegatis, Christicolis
 in fide, & moribus sese attemperent: ac deinceps bo-
 ni, & non ficti Christiani ab omnibus habeantur.
- 2 Mandauit insuper, vt balneorum vsus inter Arabes re-
 ceptus, omnino cessaret: quæ vt artificialia erant, ita
 mille malis, & turpitudinibus seruebant. Naturalia
 verò pro infirmis profelytis manerent: non pro vo-
 luntarijs delitijs.
- 3 Mandauit etiam vt nuptiales cereimonix omnes de me-
 dio tollerentur, cum suis ritibus Mahometanis: nu-
 ptiasq; suas vt veteres Christiani celebrarent, ipsis pa-
 trinis, & testibus ad præmissas nuptias rogatis.
- 4 Mandauit de redemptis Gazijs, vt extra regnum exirët:

ne Aphrorum ad illos venientium, conuersatione, & exemplo ad sectam redirent, & ad suos fratres visendos Aphricæ oris appellerent.

Mandauit de homicidis, & Monsijs publicis, vt nulli-
bituti consisterent, nec in ditionibus particularium dominorum reciperentur ad horam tantum, sed capti in malam crucem ilico raperentur, ne in regno turbas, & tumultus publicos facerent.

Mandauit pro viarum affecuratione, & Monsijs ad supplicium trahendis delectus quosdam, seu manipulos milites fieri, qui sumptibus Moriscorum reficerentur: vt & eorum paci publicæ, & homicidarum capturæ indulgerent.

Distinxit etiam coerciuam Maurorum Aphrorum, & Moriscorum in regno grassantium potestatem, vt capitaneus generalis in Mauros faceret, & suorum militum, & equitum incursionibus crebris omnes caperet: at verò praefectus regij fori Granatensis, nouis copijs militaribus Monsios, homicidas publicos, & sacrilegos actu captos, in frustra decerperet, & in triuijs ad exemplum aliorum in palis ligaret seruata forma iuris.

Hæc, & alia fuere Philippi nostri mandata tam pro salute Moriscorum, quam pace publica totius regni. Ad eò enim opulenti bonis suis Morisci erant, & sua libidine effroenati, vt cotidie in Christianos conciuces facere auderent, vel die, vel nocte. Sed eò vsque necandi, perdendi, mactandi obuios quosq; Christianos viros, apud eos inoleuit libido, vt in illo biennio pragmaticarum duo millia Christianorum desideraretur, totumq; biennium in paranda illa

Decimatertia Catechesis,

illa plusquam ciuili rebellionē Morisci Granatenſes, malē profectò inſummerent: quam tentarūt ſub anni elapſi ſexageſimi octauī diem, ſed tentatā, diuina miſericordia Granatenſes chriſticolas protegente, nō perfecērūt. Furor enim illis arma miniſtrauit: ſed conſilium ab oculis eorum auſugit, nixque de cælo tempeſtiua cadens, animos, & corpora aduentantium ex Alpuxarrenſi ditione turbauit, diſtraxitque, ita vt diem integrum remorati, à coniuratis Albaizinenſibus aduenæ audirēt, pauci, & tardiveniſtis, nos in aliud commodius tempus rem tantam diſferre volumus, vt & ſalui ſimus, & noſtro gladio cuncti Chriſtiani cōciues abſque malo noſtro iam pereant. Sed inultam ſuam rebellionem coniurati Morisci non tulerunt: nam rebellantes penē omnes gladio, & haſta, & plumbea glande ſuccubuerunt: reliqui coniurati regno & laribus pulſi, pauci apud Caſtellam ſuperſunt: capti in bello duram ſeruitutem ſubeuntes, cum alijs dedititijs, vita donantur ex miſericordia catholici, ac miſericordis Philippi noſtri. Sed qui ex illis pœnā iuſtē patiuntur, labia ſua digito ſuperpoſito compēſcant, nec ad regnum illud pro nouis ſcleribus admittendis redire curent: id enim nuſquam à tanto Philippo dabitur, ſi noſtra vota, & piorum hominum, ſalutē ſpiritualem iſtorum proſelitorum modis omnibus negotiātium, ipſe requirat. Qui verò duram ſuo videri, benignam tamen inter veteres chriſticolas, ſeruitutem ſubiēre, quaſi pro criminibus iniunctam pœnitentiam gratis acceptent: nec illam à ſuis humeris excutiant, quam legiſlator æquiſſimus in eos iure optimo dicere potuit. Ne verò iniuſtam clament, quia ſub illa nati non ſunt, audiant dicendæ ſeruitutis, & capitis maioris diminutionis contentas in iurationes,

*D. Aug. li. 19
de ciuit. Dei.
c. is. tractat
de ſeruit. in-
roduc̄ta.*

rationes, & decreta. C. sub ti. De capitis diminutione.

In primis qui contra Christianos bellaverunt, in seruitutem redigi iubentur, & eorum bona etiam publicari, postquam in ipso rebellandi actu à Christianis capti sunt: ut multa iura id probant, instituta de patria potest. §. 2. & ff. de statu homini. l. libertas. & C. de patribus, qui filios suos distraxerunt. l. 2. & lib. 12. del fuero iuzgo. tit. 3. de seruitute Iudæorum, & in nouo iure Parti. 3. tit. 28. l. 19. Hispano serm. sic habetur.

Primum ius addicēdā seruitutē in pro selytos Granatēses.

Otrofi dezimos, que quien quier que prenda hombre en tiempo de guerra, que este en tierra de los enemigos, y faga guerra a los Christianos, que sea su captiuo de aquel que lo prisiere, quier sea Christiano, quier Moro. Cum autem lex ista, hoc termino quien quier que prenda hombre, vtrumque sexum comprehendere velit, præsertim cum in nostro casu ciuili istius rebellionis tam viri quam mulieres, tam maiores quam minores in ipso rebellandi actu inuēti fuerint, & omnes cōmunis coniurationis rei. Perfide namq; Moriscæ, à fide deficientes, præ viris suis fortius in bello sese gesserunt, & quibus arma deerant, longæ saltim aciculæ, & acus sparaneæ longiores pro gladijs, & securibus illis fuere, tum ad consumendam multorum martyrum passionem, tum ad milites Christianos secretius vulnerandos longiorū acum pūcturis: quæ lassatæ in occidendis viris Christianis, non tamen satiatæ ab Alpuxarrensi ditione, & proprijs laribus discesserunt, & in seruitutem distractæ sunt. Quod si rebellio tentata à perfidis Moriscis hac tantum de caussa probata fuisset, quod sanctis illis legibus, de habitu, & lingua Arabica relegandis, recalcitrassent, quasi exterioris sui cultus, & habitus nimis officiosi, ob hoc crimen in alias iuris pœnas, non tamen in ciuilem seruitu-

Ley dela par-tida.

tem

*Due sententiae distinctae praesulis Graeciae praesulis Graeciae natus pro-
bentur.*

Aliud ius in dicenda seruitutis probatur, ex decreto, concilij Tolet. 17. can. 8. refertur ad litteram, idem de cernitur in. c. ita quorum da ext. de haereticis.

tem incidissent. Quam sententiam zelotes ille praesul, dominus Petrus Guerrero, pro suis subditis tutatus fuit in ipso ingruentis rebellionis tempore: quae & rebellantibus damnum emergens, militibus, & alijs ad bellum inermibus procedentibus lucrum cessans aperitissimum intulit. Sed postea praesul sanctissimus, pariterque doctissimus de Moriscorum rebellantium contra Christianos audacia, & nota perfidia (quoniam sicut canes ad vomitum, ita ipsi ad sectam Mahometanam, ab illis in baptismo abiurata, ex animo redierat fere omnes) bene informatus, in alio casu aliam sententiam tulit, non prioris correctricem, sed ab ea multis parasangis distantem: quam in speciali quodam decreto concilij Toletani decimi septimi, canone octavo, in casu simili de perfidia Iudaeorum suam ipse sententiam probabat. Quae in gratiam lectoris, quasi rem nouiter inuentam referam, sic enim habet. *Quoniam Iudaeorum perfidia non solum tunicam sacri baptismatis Christiani, quam susceperat, maculauit, sed etiam contra Regem, regnumque conspirare ausi sunt, suis omnibus rebus nudati, tam eorum perfidorum personae, quam uxores eorum, ac filiorum, & reliquae posteritatis per cunctas Hispaniarum prouincias seruituti subiaceant perpetuae, maneantque usquequaque dispersae: illique qui eosdem Iudaeos in seruitutem acceperint, in nullo eos permittant rituum suorum caeremonias celebrare, aut colere. Et ut filios eorum a septimo anno nullam cum parentibus suis habitationem, aut societatem habere permittant: sed fidelissimis Christianis in matrimonium iungant, ne infidelium patrum suorum semitas quibuslibet occasionibus iterare possint.* Haec omnia in eo canone leguntur. Cuius sane propera executio iuxta definitionem concilij quarti Toletani. can. 58. a patribus facta est. Huius namque concilij patres, quasi a longe aspicientes,

cientes, quid de Iudæis futurum esset, canonem istum sub hac forma verborum ediderunt. *Iudæi, qui ad fidem Christianam promoti, abominandas circuncisiones, & alios Iudaicos vsus exercuerint, pontificali protinus auctoritate corrigantur, & ad cultum Christiani dogmatis reuocentur. Eos autem quos circunciderunt, si filij eorum sint, à parentum consortio separentur: si serui pro iniuria corporis sui, libertati tradantur. Iuxta legem in exodo habitam capite vigesimo primo: & rursum in eodem concilio canone sexagesimo huius correctionis modus sic perscribitur. Nulla communio sit Hebræis ad fidem Christianam translatis cum his, qui adhuc in veteri ritu consistunt: ne eorum participatione subuertantur. Quicumque hoc non seruauerint, & hi Christianis donentur, & illi, cum quibus prohibitum est conuersari, publicis cadibus deputentur. Ista autem donatio ad perpetuam seruitutem à doctoribus in iure canonico peritis intelligitur, cum omnis donatio ex natura sua dominium rei, vel personæ in alium transferat: & ita hoc in loco donatio ad perpetuam seruitutem accipienda est: cum seruitus ciuilis sub termino donationis à doctoribus comprehendatur. Sed his sanctissimis decretis aliud concilij. 4. Aurelianensis, canone decimo nono subnectere liceat, vt veritas ista pateat amplius. Decretum sic legitur. Hoc etiam decernimus obseruandum, vt quicumque Iudæus profelytum, qui aduena dicitur, Iudæum facere præsumserit, aut Christianum factum ad Iudaicam superstitionem adducere, vel si de parentibus Christianis natum, Iudæum sub promissione fecerit, mancipiorum amissione mulctetur. Ecce qualiter Iudæus in suis mancipijs plebitur, si ea ad Iudaismum, vel redire, vel deuò conuertit fecerit. Et post hoc salubre decretum condita est in foro iudicum,*

Decretum concilij. 4. Tolet. can. 50. &

refertur de cons. dis. 4. c.

pleriq; ex Iudæis. & confirmatum est in

conci. Tolet. s. can. vlt.

Can. 60. eiusdē cōc. 4. Tō-

de cōc. 4. Tō-

de cōc. 4. Tō-

de cōc. 4. Tō-

de cōc. 4. Tō-

Decretum cōc. 4. Aurelian.

can. 19.

Sub promissione cōcedē-

da libertatis]

intelligitur.

El fuero iuzgo. lib. 12. tit. 3. l. 14. vt Iudæorum serui, necdum ad fidem conuer-
si, qui ad Christi gratiam conuolauerint, libertate donentur:
cuius rei causas potissimas, in ea lege exhibentur, quarum præcipua in periculo noto subuersionis in fide fundatur. Ex his ergo decretis, & regalibus sanctionibus veritas nostræ assertionis colligitur, in simili casu desumpto argumento à Iudæis perfidis ad Sarracenos à fide deficientes, & contra regem suum, & regnū aperto Marte debellantes. Sed adhuc tertiam indictæ seruitutis causam, ob violatam fidem, quam naturales Granatenses in sua deditioe iuramento firmatam præstiterant, libet subnectere. Nam in tabulis suæ deditioe, (quæ in publico ærario Granatæ obseruantur) pactum istud sacramento firmatum legitur; vt si quando cōtra suos Catholicos reges, & reliquos in ordine, & regno successores debellassent, læsæ maiestatis crimine, & lege tenerentur: quæ non ciuilem indicit seruitutem; sed capitis pœnam minatur. Igitur non tantum ob admissum crimen, sed fidem pactorum violatam, subire tenebantur iniunctâ pœnam mortis, nedū ciuilem seruitutis, quæ ingratos quosq; manet. Neq; hoc iniuria sceleratorum istorum hominū dixerim, cum hæc sit vna, concordq; iuris consultorum sententia, in sacris sanctionibus fundata, scilicet, ingratos quosq; tamquā accepti libertatis beneficii immemores, & libertatem amittere, & ad seruitutem pristinā debere restitui. Omnia enim regalia iura, imperatorumque instituta abundè id testantur. l. 2. C. de libertinis, & eorum libertis. & in authenticis, authentico vt liberti de cætero, §. 1. & in cap. octaua discussio. 12. quæst. 2. & capit. de famulis. titul. de seruis non ordinandis. & .1. regali. partit a. 4.

partita. 4. tit. 22. Quòd autem ingratus libertus in anti-
quam esset reducendus seruitutem, ac duro illius iugo
iterum submittendus, indè (vt reor) ius emanauit, quòd
olim sapiens quidam philosophus, qui seruum manum
ferat, in eum, ingratum factum, talem sententiam dixit.
Esto seruus, quoniam liber esse nescis. Quæ sententia ab
omnibus iurisconsultis ita approbatur, vt firmi decreti
ab eo tempore vim obtinuerit. Vt relatum est à Suetonio
Tranquillo in vita Claudij Cæsaris Imperatoris: & à
Baldo famoso iurisconsulto. l. 1. C. de Libertinis. & à Ti-
raquello moderno in. l. si vniquam. versiculo libertis, nu-
mer. 24. C. de reuocandis donationibus, quos reliqui iu-
risconsulti fidei passibus insequuntur. At philosophus
hic & ipsam ingratitude damnat, & cuncta maledi-
cta in virum ingratum conijcienda fore sapienter qui-
dem notat: quæ nos in naturales Granatenes, tamquam
ingratos beneficio accepto retorquere, & conijcere pos-
sumus, & eosdem in pristinam seruitutem vocare, iuxta
canonem concilij. 2. Hispalensis, editum propter Heli-
seum ecclesiæ Aegabrensis libertum, ecclesiæ suæ, à qua
fuerat manumissus, nolentem inseruire. Qui sic habet,
*statuimus, vt qui ab episcopo suo libertati traditi sunt, si im-
mores beneficij accepti, ei ingrati ob superbiam suam extiterint,
in seruitutem reuocentur: vt quorum libertas perniciofa est, sit
salutifera seruitus.* Cui decreto aliud etiam consonat con-
cilij quarti Aurelianensis, sub his verbis. *Si episcopus de ser-
uis ecclesiæ liberos fecerit in numero competenti, in ingenuita-
te permaneant, ita vt ab officio ecclesiæ non recedant.* Quòd si
recesserint, in pœnam ingratitude cum Heliseo liber-
to iudicium subeuntes, dulcem libertatem amittent ex
vi huius decreti. Quare allatis causis Philippus rex no-

*Dictū Philo-
sophi de ser-
uo sibi ingra-
to.*

*Cōcilij. 2. Hi-
spalensis. ca-
non. 8.*

*Cōcilij. 4. Au-
relianensi. ca-
non. 7.*

Duodecimatertia Catechesis,

ster iustus, & catholicus, & rebellantium bona publicare, & eisdem ius seruitutis dicere potuit: cum aliis, non seruari, sed in malam crucem rapi rebellantes, fidei violatores, ingrati effecti, profelyti Granatenses debuissent. Quibus cum nimis misericors, ac clemens factus est Philippus, qui & subiectis parcere, & superbos debellare à patre suo Carolo. V. Imperatore inuicto didicerat. Cum autem tantum beneficium in eos contulerit princeps noster, ut pote qui & seruare, & inter veteres christicolos in pace, & tranquillitate commorari fecerit, ab eisdem communia vectigalia, & tributa exiget, quæ à reliquis cõciuibus exigi, & compilari iure debentur. Hoc enim est ius regium cunctis subditis notissimum, ex facto Christi seruatoris nostri, iustum tributum pro se, & Petro soluentis, & subditis omnibus mandantis, *Reddite, quæ sunt Cesaris, Cesari, & quæ sunt Dei Deo.* Ab hoc autem didrachmate, duabus drachmis constante, pro Domino, & Petro soluto, iuris canõnici decreta de tributis, & vectigalibus soluendis manarunt: quæ legenti patent singula. In primis c. super quibusdam de verborum significatione, quod est Innocentij Papæ, c. innouamus, ext. de censibus & c. omnis, sub eodem tit. quod est D. Augustini super epistolam ad Romanos, c. paternarum. 24. q. 2. in quibus decretis habetur, quod noua pedagia nõ nisi à principibus potestatem habentibus, & iustis de causis, constitui possunt: si qui autem aliter fecerint, gladio excõmunicationis feriuntur ex decreto Pij. V. Pontificis Maximi, contento in sua Cænæ domini Bulla, publicata anno sexagesimo nono, die verò Aprilis duodecima. Atque hæc veritas in iure ciuili definita est. l. ager, de verb. & rerũ significatione, & in tit. noua vectigalia institui non posse. C. l.

Noua tributa nõ sunt à profelytis exigenda.

Mat. 17.

3. & l. si ex toto. de legat. 1. & l. peculium. ff. de legibus, & doctores in his locis asserunt, per noua pedagagia intelligi veterum incrementa, quæ augeri iure non possunt, nisi à principe habente potestatem, & caussa rationabili interueniente. Hæc enim sunt bullæ prædicto in canone præfixa verba, *Excommunicamus omnes, qui in terris suis noua pedagagia, seu gabellas, ad id potestatem non habentes imponunt, vel prohibita exigunt.* Cum autem Philippus rex noster auctoritate polleat pro nouis legibus condendis, (de qua nemo est qui ambigat) prout necessitas sese obtulerit, nouas leges in fauorem istorum profelytorum condet: quæ autem opportunè ferendæ essent, de his dicere incipiã.

*Bullæ cœne
Dñi decretũ
editum a Pio
V. Põr. Max.*

DE LEGIBVS CONDENDIS.

FT Quidem aperui iam diu animi nostri desiderium pro filiis hæreticorum: qui cum paternam electionem detestentur, & eorum salutem reuerenter sitiant, postquam correctionis paternæ semel & iterum remedio vsi fuerant, rem omnem ad iudices fidei detulere, vt eorum grauiori adhibita correctione, pater hæreticus resipiscat, & ad bonam mentem, & filiorum suorum educationem saluus, & catholicus redeat, nec in fide nutans, aut dubius. Hi namque zelo fidei, & paternæ salutis desiderio feruentes, digni sunt præmio, & honore, prout virtus eorum singularis exposcit. Argumentum summitur pro hac caussa, ex authentico. Vt cum de appellatione cognoscitur. §. caussas ibi. 8. & ex glo. ex hæredare. in. c. Quintauallis de iureiurando. Vbi decernitur, filium, qui crimen patris cõtra principem, vel rempublicam in iudiciũ detulit, nõ posse à pareribus ex heredari, ergo

De hoc in decima cateche si dictum est aliquid, sed hic latius auctor differit.

Decimatercia Catechesis,

nec filius patrem hæreticum accusans, vt ipsius salutem spiritualement apud medicos animarum, & peritos in causis fidei iudices, antequam morbus ingrauescat, protinus negotietur. Nam semper præsumptio iuridica filij huius talis creditur, quod hoc animo paterni criminis delator fieri elegerit. Quòd si constiterit odio parentis, non criminis hæreseos, ad denunciationem venisse talem filiũ, (quoniam peccatum omne etiam in parentibus est execrandum, at natura non est odio habenda, iuxta illius sententiam qui dixit, *irascimini contra peccatum*, *Et nolite*

*Psal. 4. et ibi
dem exposito
res.*

peccare contra personas, vel naturam) tamquam bonorum paternorum expertem declarandum fore, & in paterna reuerentia à patribus illius forè imbuendum satis censuerim. Sed qui præmio esset afficiendus temporali, etiam laurea corona vittas cingente per calles publicos, vt alijs exemplum certum virtutis esset, cõdecorandus veniret: & tamquam capax paternæ hæreditatis, præcone acclamante, declarandus, vel ex mandato summi pontificis talem legem ferentis, vel ex decreto principis sæcularis: cui bona confiscata cædunt. Hic namq; princeps zelotypia catholicæ fidei augendæ incensus, ex bonis suis pretium virtuti debitum catholico filio reddere debuisset, quo & studiosum virũ ad maiora virtutis, & fidei studia inflamaret, & sui nominis æternam gloriam apud Deum, & mortales cunctos, dedisset. Quod præmaturè in omnibus christianis regnis fieri, votum nostrum requirit, nec nostrum tantum sed aliorum, zelo fidei tutandæ, augendæque, abundè feruentium.

*Pater Castro
li. 2. de iust.
hæreticorum
punitione. c.
vlt.*

Aliam subindè legem cõdi, pro eisdem profelytis ex secta Mahometana, totius Christianæ reipublicæ interest, in fauorem eorum, qui Christianas mulieres ex lōga progenie

progenie repetita in matrimoniale coniugium sibi affociare contendūt: vt sectam illam, à patribus suis cultam, ipsi ex animo abiutare, & vltra Garamātas, & Indos propulsare visi sint. Hi namque & honore suæ coniugis, priuilegijs, & immunitatibus gaudere, & a subsidijs; vectigalibusque Moriscorū immunes reddi, & ab omni neo-christianorum infamia liberari: imò nouis honoribus, & libertatibus à lege condenda affici debuissent: quod ius, & æquum postulat. Extat ad exemplum Christianorum egregium factum regis Egicæ, ex Gotthica familia nobilissima nati, in Iudæos ad fidem uenientes munifici, ac liberalis, ingenuitate, ac nobilitate eos condecorantis, si in fide suscepta fideles, ac suo morigeri inuenti forent. Quod factum tanto principe dignum, & in Christianæ religionis augmentum, & virtutis veræ præmium, cedebat. Et ideò à patribus concilio Tolerano decimosexto, cum gratiarum actione tanto principi debita, operā dantibus, & acceptum, & firmatum est. Quòd si iudæis ad fidem conuersis, ingenuis, ac nobilibus habēdis, ita annuerunt patres, & suis niueis calculis legem latam confirmarunt, pro conuersis ex fide Mahometana, mulieres ex christianismo natas ducere volentibus, legem istam ex parte tenouendam censerēt, temperatamque paululum publicari. Neque enim post longum studium, & maturam deliberationem, aliud potui salubrius antidotū prædicto morbo inuenite, quo & in fide ad bonam valetudinem tāta legis voluptate, & lato honorifico præmio affecti, reducantur, & puræ suæ religionis, & sinceræ pietatis condignam mercedem recipiant. Ex his qui nascentur, melioris parentis fidem, & conditionem sequentur, præsertim cum lactaneo succo imbibitam, & quasi congeni-

*Ita habetur
in tomo regis
patrib⁹ in cō
cilio Tolet. 16
exhibito, &
in primo con
cilio decreto.*

Decimatercia catechesis,

tam: quoniam filij maternum vterum redolent, & plerū-
que illius mores sapiunt: vt testis experientia id nos do-
cet. Vnde fieret, vt Hispania nostra, magno nostro malo
his gētibus infecta, quasi domesticis, priuatifq; hostibus
maneret libera, & etiam pijs, verisq; christicolis hoc no-
stro sæculo, abundaret. Ne verò huius temporis Christia-
ni, catholiciq; principes, ad quos nostra oratio, vel sup-
plicatio citò deueniet, vnius Regis zelotypi exemplo ad
hanc legem ferendam ducantur, alterum recens catholi-
corum regū, & Caroli quinti eximij Imperatoris ob ocu-
los eorum ponam: quod à catholicis Regibus excogita-
tū, mādato certæ suæ prolis Caroli. V. Granatæ in edicto
regio publicatum est eo anno, quo sanctum tribunal In-
quisitionis, iussu eiusdem Imperatoris maximi erectum
fuit, & præconis voce alta relatum, pro aduenis ex secta
Mahometana in cōiugium dulce Christianas mulieres,
non morifcas, in facie ecclesiæ ducentibus. Quod edictū
tanta Caroli Imperatoris inuidi, pietate, & zelotypia di-
gnum, sua præsentia illustratum, potentia vallatum, ma-
gnatumque fauore, & præsulum calculis firmatum est: vt
in suos Granatenses profelytos, suo, & vxoris dulcissi-
mæ aduentu, liberalis factus, charus multum, & ama-
bilis eisdem redderetur. Sed quāuis profelyti illi tanti be-
nificij ignari, & in antiqua religione parum detenti, tam
honorifico decreto aures suas obturare voluerūt; at nūc
inter Castellæ vtriusq; pauci ex illis, sed multi posteri cō-
morantes, si renouari tam munificum edictum à nostro
Philippo, eisdem humiliter petentibus, feliciter conti-
gisset, attentiores facti ad nouum beneficium, in eos col-
latum, & fidei catholicæ animos applicarent, & ad con-
nubia cum prædictis mulieribus celebranda auidiores
fierent,

*Annus fuit
millesimus
quingentesi-
mus vigesi-
mus sextus.*

fierent, vt infamiam Christianorum nouorum à se depellerent, & prædictis immunitatibus, ac ingenuitatis, & libertatis concessis priuilegijs gauderent. O vtinam nostris votis id eueniat, & votorum factus compos, in pace illicò quiescerem: & ex diuina misericordia incolomis factus, quo in loco mansionem haberem, de salute istorū profelytorū, in statu matrimoniali sub illa cōditione degentium, & suorum filiorū, Deo dante certus fierē.

Sed iam colophonem protractæ catechesi huic addere volentes, vnum verbum pro alia lege profelytis fauorabili, vel à summo Pontifice, Christi in terris vicario, cū suprema & ampla potestate, vel à catholicis Christianæ reipublicæ moderatoribus edenda, nunc temporis addam. Ius, scilicet, & æquum petere, neochristianos istos, fideles Christi imitatores inuentos, & ad cultum veterū Christianorum redactos in fide, habitu, & pia conuersatione, ab illis tributis, & vectigalibus, quæ, tunc in ritualibus, & patritijs, legibus detenti, soluebant, iam nunc quasi veteres christicolæ liberi declarētur: & ab eo primum, quo presumptibus sancti fori, tū Valentia, tū Vallisoleti, quotannis soluere tenentur ex contractu cum patribus eorum iam olim inito, quamuis ab omni culpa, & hæreseos nota liberi apud Deum, & homines inueniantur. Quem contractum rescindendum curant hi, qui ab illis primarijs huius contractus auctoribus genus ducunt, producta in medium ratione hac: quoniam si atavui, vel proavi eorum, alicuius culpæ consciij, tutandæ suæ rei familiaris causa cū ministris, & iudicibus illius sancti fori (catholicis regibus annuentibus) huius tabulæ publicæ seriem firmarunt, in notabile nocumentum, eorūq; notam perniciem, & posterorum suorū certū damnum, vel

Decimatertia catechesis.

*Culpam alios
nō transit, pœ-
na in filios et
nepotes ali-
quando extē-
ditur, quate-
nus carotalis
patris sunt.*

*In sua pra-
gmatica an-
ni. 1598.*

vel præiudicium nil ratum, nil firmum in illis tabulis conscribere, vel contestari potuerunt. Pœna enim reos tantum insequitur, non tamen à culpa immunes, vt cuncta iura, diuina, & regalia proclamant. Quòd si hæc à parentibus deriuatur, in filijs, ac nepotibus locum habebit, non tamen in reliquis posteris. Igitur de rescindendo tali contractu tam catholicæ potestates, quàm delecti procaussis fidei Iudices, intra sese cogitent: & si auctoritate apostolica cælebratum nouerint, ab eadem accepta rescindendi facultate, protinus annullandum curent, in fauorem istorum profelytorum. Nam sicut olim catholici reges collectas in tota Hispania fieri ad tempus mandarunt, pro sumptibus sanctæ confraternitatis, quos ministri, & Iudices eiusdem in captura homicidarū, sceleratorūque hominum, & vtriusque læsæ magestatis reorum, illis diebus faciebant, pro restaurāda reipublicæ pace, iam postea ex illis in malas cruces sublatis, saggitisq; cōfossis, pace restituta, prædictas collectas de medio tolli iusserunt: ita nunc Philippus rex catholicus, certa illorum principum proles, de istis vestigalibus sancti fori ministris, & regio fisco soluēdis, legem ferre debuisset, ne deinceps per singula capita istorum profelytorū exigerentur: cū in tali pœna filius non debeat patris sui iniquitatem portare: ac proinde contractu à parentibus cælebrato posteri tam distantes minimè teneantur. Cum verò caussa fidei tutandæ id pro tempore expoposcerit, cuncti christicolæ ad tributa soluenda, imò ad arma pro fide, Rege, republicaque tuenda, contra hostes quoque sumenda, tenentur: postquam nomina militiæ christianæ in baptismo pro Christo, & suscepta religione, dederunt. Sed quia de istius contractus rescissione nostrā
senten-

sententiam interposuimus, eandem pro alio à catholico rege Ioanne Lusitanorum, huius nominis secundo, iam olim inito, nunc autè à nostro catholico Philippo rescindēdo, hoc in loco extendamus. Lusitani namque à sede apostolica impetrarunt, vt in foro sancti tribunalis, & secreto iudicio, in corpore, & non in bonis externis pœnā à iudice latam subirent, procurante suam caussam prædicto rege domino Ioanne, suorum Lusitanorum amantiissimo. Nunc autem, quoniam pœna ista non æquè respondet culpæ tantæ criminis istius contra diuinam maiestatem admissi, vt apud quosdā Lusitanos Iudaica perfidia cessaret, pœna ista grauāda foret: & seruata iuris forma, quæ in hæreticos quosq; à summis Pontificibus nūc perscripta est in toto titulo de hæreticis libri sexti decretaliū, deinceps sententiæ ferendæ essent, Sixto nostro quinto Pontifice Maximo, precibus regis nostri Philippi annuente. Nam sicut olim, cum sancti Quintini populum Francorum Philippus noster propria virtute expugnarēt, noluit cum Granatēsis profelytis pactum istud inire, vt anticipata quingētorum millium ducatorum solutione, in illo foro sanctę Inquisitionis in corpore tātum, non tamen in bonis externis deinceps punirētur, ita nūc nec patienter ferre debuisset, vt Portugaleses de crimine hæreseos conuicti, pœnam corporis simplicem subirent. Hæc in gratiam profelytorum allata, qui illis præfunt, perficienda instanter curent.

Philippus rex noluit certū contractum inire cū naturalibus Granatensibus ex consilio pijsissimi præsulis D. Pet. Gueryero.

COLLECTANEA

Decimatertix Catechesis.

1 **L** Ex iusto nō est posita, quia siue timore eam iustus adimplet: impijs verò, & sceleratis ponitur.

2 Lex

- 2 Lex duplicem virtutem habet, directiuam, scilicet,
 & coerciuam: illa iustos reddit legis cultores: hæc ad
 iustitiæ normam iniustos componit.
- 3 Lex diuersimodè obligat legislatorem, & subditos,
 nam illum ad sui obseruationem, tanquàm ad actum
 virtutis, huic verò etiam ad pœnam constringit.
- 4 Locus prouerbiorum. 8. c. pro legislatoribus commo-
 dè explicatur: qui media dilectione Dei suas leges
 debent condere.
- 5 Catholici reges, Ferdinandus & Isabela, diuino amo-
 re accensi leges sanctas condidere pro subactis à se
 Granatensibus, quas infectas reliquere magno malo
 istorum profelytorum.
- 6 Philippus primus huius nomines, Hispania rex, &
 Archidux Austriae confectas leges à Catholicis regi-
 bus exequi parabat eodè igne inflammatus: sed mor-
 te præuentus nequiuit perficere.
- 7 Carolus. V. Imperator, semper Augustus, leges ali-
 quas tulit, pro naturalibus ciuibus Granatensibus,
 reliquas suo charo Philippo edendas reliquit.
- 8 Philippus. II. Catholici nomen referens Granaten-
 sibus, & Valentinis eodem tẽpore leges tulit pro salu-
 te suorum profelytorum & bonorei publicæ.
- 9 Philippus rex misericors in rebellâtes Moriscos Gra-
 natenses, & à fide deficientes, perpetuæ seruitutis ius
 dicere valuit, multis de causis iam adductis.
- 10 Duplex sententia præsulis Granatensis, dñi Petri
 Guer-

123
Guerrero aperitur de seruitute perpetua Granaten
sum rebellantium, prior non est alteri contraria sed
distincta & vera.

- 11 Noua tributa non sunt ab istis neochristianis exigenda, sed quae ab alijs suo regi soluuntur.
- 12 Philippus rex noster legem condet pro filijs suos parentes ad iudices fidei deferentibus, vt paterna sua portione non defraudentur, nec infamiam subeant.
- 13 Philippus rex noster alteram legem feret pro his, qui Moriscas vxores ducunt: quos gratijs & priuilegis à principe condecorari æquum esset.
- 14 Tertia à tanto Principe condenda esset in fauorē eorum, qui annuos census ministris sancti fori solvūt, cum immunes ab omni culpa habeantur.
- 15 Philippus rex noster apud summum Pontifinē instaret deberet pro edendo decreto contra hereticos omnes, vt & in corpore & bonis puniantur: ne tantum crimen aliquo modo maneat impunitum.
- 16 Iudices prædictas leges strictiùs seruabunt: vt profelyti timere potestatem discant, & ipsi suo muneri satisfaciant.

C A T E -

CATECHESIS

DECIMA QVARTA, DE

hæreticis puniendis.

D. Pauli in hæreticos inuectio exponitur, qui ad Tit. c. 3. scribit, *Hæreticum hominem post unam, & secundam monitionem deuota, sciens, quia subuersus est, qui huiusmodi est, & delinquit: cum sit proprio iudicio condemnatus.*

OC argumentū à nobis desumptum, prout in titulo catechetico patet, longè latum est, & à doctoribus modernis, qui in hac arena feliciter insudarunt, vltro citroq; ventilatū: idèd à nobis illud præstandum erit, pro assumpto munere, quod in materia istorum profelytorum ex secta Mahometana ex necessitate euenerit: vt habeat parochus plenam notitiam illorum errorum, in quibus isti neochristiani hæresitant, vel in fide suspecti, vel ab eadem alieni: quibus plenè cognitis, quæ sui muneris erunt, corrigat, reliqua autem ad iudices fidei properè referat. Qui enim in fide sunt infirmi, facilè ab ea cadunt, & nisi subleuantem habeant, peribunt penitus, & de illis dicitur, *Væ soli, quia cùm ceciderit, non habet subleuantem se.* Hic autem cadentium subleuator pius plebanus erit, cuius interest, tam cadentes, quàm errantes oues ad Christi caulas reducere, & in suscepta fide confirmare; cùm sciat hæreticorum conuersationem nimis esse viscosam, perniciosamque, cunctis cum illis rem habentibus:

quorum

Quorum sermo vt cancer serpit, cum sint diuino iudicio condem-
nati. Ni ergo adsit subleuator, citò aderit ex Mauris qui
in errorem lapsum detineat: & in eo confirmet. At paro-
chi forsan culpa peribit frater in sua conscientia, propter
quem Christus mortuus est. Itaq; in omnibus, sed in hoc
potissimùm, plebanum istorum sollicitiorem, & attentio-
rem velim, pro hæreticis, & suspectis in fide agnoscen-
dis, vt vel eos ad medicos spirituales deferat, vel à reli-
quis tanquàm scabiosas oues separet, ne eas tãto morbo
hæreticæ prauitatis inficiant: prout in iure sancitum est.
Qualiter autè doctus parochus cū suis subditis cõuersa-
ri debeat. D. Paulus explicat, cū suo Tito ita locutus, *Hæ-
reticū hominē post vnā, & secundā monitiōē deuita.* Locu-
tus est apostolus hoc in loco de hæreticis sui tēporis, qui
nondū in fide Christi plenè instructi, propter recēs factā
euangelij promulgationē, facilè à pseudoapostolis sedu-
cebātur, & in varios errores quasi lētę arboris folia, huc,
illucq; mouebātur, vel leui vērō falsæ doctrinæ. Atq; hos
redarguit idē Apostolus in suis epistolis, in quibus de mul-
tis difficultatibus ibidem contentis, hæc vna alijs nō est
inferior, in quo sensu sit locus iste accipiendus, cū variè
a theologis exponatur. At ego securus veriorē viam sic
mentē Pauli aperiendam, & ab omnibus accipiendā du-
xi. Cum hæreticis tēpore apostoli grassantibus vna, & al-
tera monitione vtendū esse, sicut ipse suo Tito fieri indi-
cit: cum alijs autē nostri tēporis nullum locū habere Pau-
linas monitiones, *Quoniā subuersi sunt in sua duritie, qui hu-
iusmodi sunt, & nota nimis eorū pertinacia, quæ est in hæ-
resi sicut anima in corpore. Pertinax nāq; superfluè mo-
netur bis, vel semel, vel millies, cū suo sensu abundans,
pro sua electione etiā mortē subire, quasi dæmonis mar-*

2. Ad Tim. 2

Locus subti-
liter exponi-
tur.Monitiones
tēpore Pauli
pro meliori
credentiū in-
structione fie-
bant, at nunc
his finis in hæ-
reticis cessā-
uit, & corre-
ctio eorundē

R

tyr,

altr

Decimaquarta Catechesis,

*Hoc probat
Simancas in
suo Inquirid.
ti. 23. de de-
nūciatione et
allegat docto-
res huius sen-
tentie.*

tyr, (nam habet dæmon plurimos) non recuset. Ne verò
vel tantam républicam inficiat, vel aliquos saltim ex ea
perdat, trahens illos ad inferni præcipitium, iuste ac fan-
ctè ad iudices fidei sistitur, vel ab illis iuridicè corrigend-
us, vel tanquàm pertinax ad iudices sæculares relaxan-
dus, vt in eum ignis pœnam dicant. Casus autem mihi vi-
detur metaphysicus, ac de rarò cõtingentibus, vt nostræ
tempestatis hæreticus alicuius pij viri, crimen illud scien-
tis, correctione vna, aut altera respiscat, & hæresim debi-
tè abiuret: quòd si tali correctione ad meliorem mètem
absq; vllò dubio reuocandus esset, quæro à monète, quæ
erit grauior, & commodior correctio ista pij viri, an illa
cenforum fidei, iuridicè, matureque faciendâ? non æquè
inter illas collatione inueniet: vndè dicet, posteriori, nõ
priori cum tali hæretico vtendū esse, si sanus sit, & in de-
fensionem fidei propensus. Scio autem esse aliquos non
contemnendæ auctoritatis in oppositam sententiam de-
clinantes, quos distinguere velim inter Apostoli tēpora,
& nostra nimis calamitosa, vt palinodiã canât. Nos enim
in mala tēpora, illis prorsus peiora deuenimus: cuius rei
hoc est euidentis testimonium, si quidē plures nunc hære-
ses serpere videmus, quàm Paulus illarū accerrimus pro-
pugnator, hæreticorūq; gladius districtus suo tēpore vi-
derit. Sed de istis hæreticis, in sectam Mahometanã co-
tidie impingētibus, à pio quoq; viro nunc tēpore despe-
randa est correctio: si quidē eorum perfidia longè quidē
patet, & illorū præsertim, qui post susceptū baptisma ha-
bitum, & Algarabiam, retinēt, & mores etiã Moabitarū,
& Sarracenorū. Si qui verò ex istis ad monitiones iuridi-
cas respicientes ad Deum conuerti velle asserant, ex his
multi protinus ad vomitū relapsi redeūt, pauci tamē sine
vlla

*Ita sentit
Arnaldus.
q. 30. §. 2.
& pater Ca-
stro. lib. 1. de
punitioe, hæ-
reti. ca. 9. &
omnes neote-
rici.*

ulla fictione inter nos conuersantur: qui postq̄ tritum, pannossumq; saccū pœnitentiæ benedictū gerunt, non ab humeris, quasi infamiæ graue p̄odus tollendū, sed renouandum potiùs, suis humilibus precibus à delectis fidei inquisitoribus petunt. Hoc autē interioris perfidiæ notū est indiciū, quoniā (vt audio) saccus iste benedictus inter istos neochristianos ex secta Mahometana, honorificus cēsetur, & eum indutus apud suos profelytos pluris fit: & quasi nobilis, vt inter nos insignitus spata rubea sancti Iacobi, vel cruce rubea, viridi, alba eques, de sua falsa religione superstitiosus cultor notatur. Quare cū hæc sit in tota Hispania istorum profelytorū, vel Moriscorum falsa, superstitiosaq; religio, qui eos à fide apostatare viderit, ad iudices sancti fori causam deferat, vt ipsi primū de correctione, & resipiscētia hæretici agant, quā si neglexerit, ad pœnas iuris in eum dicendas iam procedant. Hæc pro hæreticis sectæ Mahometanæ, culpa sua hæresim elegantibus sufficiant; de alijs, qui alieno crimine hæretici sunt facti, superest dicendū. Casus est cōmunis de puero, filio Christianorum, à Mauris in captiuitatem, & falsam suā religionem ducto, utrū is ad Christianos rediens, sit vt hæreticus puniendus, & ad fidē reuocandus? De hoc puero talem sententiā interposuit doctissimus pater Castro, q̄ monendus esset, & de vera fide docendus: nō tamen vt hæreticus puniendus. Sed hæc sententiā non probabatur magistro Mantio, scholæ Theologicæ Complutensis lumini. Nam in suis prælectionibus hunc puerum propriè hæreticum dicendum, tamquam à fide suscepta deficientem, censuit, miriùs tamen corripendum, & ad fidem reuocandum. Quòd si hæreticus, vel apostata non sit, ergo liberè potuit à suscepta

Saccus benedictus inter istos profelytos honorificus habetur.

Pater Castro Li. 1. c. 8. de iusta hæretici puniri.

Opinio magistri Mantii, magis est probabilis.

fide

Duodecima quarta Catechesis,

fide deficere, cum ad annos discretionis venit: nec facta
spō sine in baptismo, quā patrini pro eo faciūt, tenebitur:
ecclesia in illum ius habebit, tāquam in filiū parētū Chri-
stianorū, cōpellendi ad fidei susceptionē, postquā sui pa-
rentes illū in suo baptismo, & sua omnia Deo dicarūt, nec
etiā relinquēdus esset suo arbiteio (vt perperā Erasmus
Roterodamus sensit) velit ne fidē susceptā profiteri, an
verò illā defferere. Hoc enim dogma peruersum est, ac
temerē cōtra totius ecclesie catholice vsus, & morem
vbique locorū receptū, quę infantū renascētium professio-
nes, à catholicis patrinis eorū nomine factas approbare
solita fuit, & eadē professores teneri declarauit. Igitur
talis puer ad fidē reuocabitur, & in ea à suo parcho pro-
bè instruetur. Si autē nolit, (quod auertat Deus) susceptā
fidem profiteri, sed in falsa religione diutius cōmorari,
æquē in illum exempla fient, sicut in aliū alterius paren-
tis catholici gnatum, nolentem melioris conditionis pa-
tris religionem Christianam sequi, vt tale in superiori ca-
techesi probatum fuit. Qui in iudicium vocatus, inter-
rogandus esset, an de suo baptismo, vel de religione
Christiana suorum parentum, quam emulari deberet, à
Christianis in illa captiuitate positus, aliquid audiuerit:
nam si de vna, aut altera re factus fuisset certus, duplo-
maioris iudicij reus esset. His habitis ad suspectos in fi-
de, qui etiam corrigēdi, & puniendi veniunt, sermonem
potrahimus: quorum opportunam correctionem à suis
parochis iniungendam, potiusquā iuridicam censu-
ram Inquisitorum satis, ac satis cupio, medelamque eo-
rū ex animo sitio. Sed quid in sua significatjone hoc no-
men suspectus in fide importet, primū explicare oportebit
ex sententia theologorum, & iurisconsultorum:

itaque;

itaq; suspectus in fide ille habetur, qui recedit à communi vita fidelium in suis moribus, & viuendi modo. vt patet ex. c. excommunicamus. §. adijcimus, de hæreticis. & patet textum procedere in deuiantibus à communi conuersatione in rebus ad fidem pertinentibus: & contra quemcūq; ducentem vitam singularem, nisi constet de illius perfectione inquiri potest. Et si cōtra aliquem suspicio esset vehemens posset ei indici purgatio canonica. Vt in. c. inter de purgatione canonica: vel si probabilis tantū esset, vt in. c. excommunicamus. in principio de hæreticis, & adhuc teneretur etiam omnem hæresim abiurare, vt in. c. accusatus, de hæreticis in princip. lib. 6. Nam tam suspecti, quā hæretici redeuntes ad fidem, abiurare tenentur: vt patet in dict. c. accusatus in principio. Et inquisitores procedunt cum episcopis, vel eorum vicarijs, non solū contra hæreticos, sed cōtra suspectos de hæresi, vt est text. in. c. vt officiū inquisitionis in princip. ibi, vel suspectos de hæresi, lib. 6. & in Clement. multorū. §. verūm. ibi, contra suspectos de hæresi. & in Clemēt. vnica. §. sanè ibi, contra diffamatos, vel suspectos de vsuris. Et in. c. cum contumacia, de hæreticis, lib. 6. Tandem in Clement. 1. de religio. domi. dicitur, suspectum in fide, perindè vt hæreticum, ab ecclesia pellendum, & auellendum. Sententia autem contra suspectos per vtrosq; iudices, episcopos, vel eorum vicarios, & inquisitores proferri debet, vt nouiter decisum est in dicta Clemēt. multorum quærela in principio, quāuis de iure antiquo sigillatim quilibet eorū, vel episcopus, vel inquisitor (saltem contra suspectos) poterant procedere, vt patet in extrauaganti Benedicti. XI. incipienti, ex eo quòd quædam nouella cōstitutio. Sed correctā est quantū ad hoc, quòd

Decimaquarta Catechesis,

*Simancas in
Enchirid. 11.
31. de suspi-
cione ita defi-
nit suspicio-
nes.*

quilibet, procedant, per adductam clementiam. Multo-
rum querela. Sed ijdem iuriconsulti distinguere norūt
suspiciones, in leues, vehementes, & violentas. Suspicio
leuis prouenit quidem ex signis exterioribus operū,
aut verborum, ex quibus capitur coniectura, quòd talia
dicens, vel faciens sit hæreticus: quæ coniectura non cõ-
cludit frequenter, sed rarò, vel casu. Suspicio vehemēs su-
mitur ex signis exterioribus operum, vel verborum, ex
quibus sumitur argumentū concludens frequēter, quòd
taliam dicēs, vel faciens, est hæreticus: vt si quis neget pro-
positiones fidei, quas scire tenetur: quamuis talia ignorā-
tiæ causa, vel animi leuitate proferre cõtingat. Suspicio
violenta est, quæ prouenit ex signis exterioribus ex qui-
bus concluditur semper efficaciter, & ferè semper, quod
taliam dicēs, vel faciens sit hæretic⁹, vt si quis propositiones
hæreticas publicè asserat, vel cæremonias impiorum fa-
ciat: nã quamuis possibile sit, quòd ista omnia, absq; nota
malitia, vel pertinacia fiant, ecclesia tamen iudicans ex-
teriora, tales homines hæreticos præsumit. Vnde iuxta
prædictā distinctionē nostra intrest exemplificare, qui-
bus in rebus, vel cæremonijs sectæ Mahometanæ isti pro-
felyti depræhēsi, de crimine hæreseos suspecti habeātur,
vt sciat parochus & crimina, & suspiciones prædictas di-
stinguere, & ea perpetrantes ad iudices sancti tribunalis
deferre. Cùm verò suspicio (teste D. Thoma in sua sūma)
malam de alio suspensionem inuoluat, si hæc referta sit cū
caussa sufficienti, iudicium iustum efficiet, aliàs sine tali
caussa temerarium: ad quod rectè proferendum multum
facit conditio personæ, & reliquæ circūstantiæ, Ergo si-
ne vitio aliquo in primo gradu suspectorū de hæresi ho-
minum, eos collocabimus profelytos ex secta Mahome-
tana,

*S. Tho. 2. 2.
q. 60. art. 3.
ad. 2.*

tana, qui suum habitum, & Arabiæ linguam retinētes, à Christianis conciuibus in multis dissentire gaudent in vita cōmuni, & pijs moribus. Putà, quia à sacro audiendo, & sacramentorum vsu recedit; & dierum festorum cultum non integrè obseruat: nec deniq; Christianis ritibus attemperatus, cum sui generis neochristianis connubia, & comercia celebrat. Nam in his leuē de se profert suspicionem, quòd à fide catholica deficiat, non tamen temerariam, cum ex cōditione personæ, & opere exteriori sumatur iudicandi ratio. Nam & hæreticus ex tali cōmercio, & forsan catholicus potest deprehēdi. Consimile argumentū ex cibis, quibus profelyti, falsa Maurorum religione ducti, non vescuntur, interdum capitur: nam quia portinas carnes non degustant, suspecti & notati habentur in crimine hereseos: quamuis excusari possunt, quòd illis non vescantur ex vsu cotidiano, non tamen ritu suæ sectæ ducti. At de his omnibus interrogari iuridicè possunt ab Inquisitoribus, & de fide sua rationem reddent: cum suspicio ista, quamuis leuis dicatur, de ritibus sectæ Mahometanæ ab illis abiuratæ, capta sit: quos post abiurationem in baptismo factam relegare oportet: ne si in illis consenscant, facilis sit illis auerni descensus, facilis & lapsus in errores abiuratos. Quòd si ab illis profelytis hanc rationem Inquisitores non exigant, in hoc tempore, non ideò eam prætermittēdam censent, quia suspecti non sint: sed quia tempus deficeret pro facienda, & reddenda à profelytis istis suæ fidei ratione, cum omnes sic deleui saltem suspecti habeantur, qui habitum cum Algarabia, & aliquot ritibus Mahometanis retinent. Sed accedet aliquando ad eos Principis nostri catholici decretum, pro illis omnibus de medio tollendis, non enim

Hoc dicitur contra Si mancas . tit. 4. r. allegato, §. 7. vbi citat doctores nostræ sententiæ a quibus dissentit.

Decima quarta catechesis,

differt in aliud tempus, sed opportunitatem, & occasionem pro ista relegatione propediem expectat: quod ex illa actione Valentina, & votis præfulum piorum, & magna Philippi nostri pietate, & zelo fidei Catholicæ augendæ, abundè nobis constitit. Qui superstites super terram tantisper temporis fuerint, citiùs videbunt vota nostra completa, & Hispaniæ regna pace publica, & tranquillitate diu optata iam frui. In alia suspicionis specie vehementis notati sunt, qui circumcisionem colunt, & ex paterna tantum traditione se, ac filios suos circumcidunt, nondum scientes illam per baptismum fuisse euacuata, egenam, & totius virtutis, & significationis expertem. Nam si id scirent, & loco baptismi suscipiendam duxerint, in violentam de hæresi suspicionem, ne dicam hæresim, misero præcipitio cadent. De circumcisione autem vitanda in superioribus multa attulimus, quæ parochis religiosè, & integrè complenda relinquo. Post circumcissores puerorum, ponentes in omnibus farum, (quod ipsi Chizmiam vocant) recto ordine succedunt. Sunt ex Arabibus conuersis aliquot, qui ad sua auguria, & superstitiones, vt olim ante conuersionem, respicientes, fato ineuitabili, vel bonæ, vel malæ fortunæ omnes suos euentus ascribunt: ac proinde liberum arbitrium hominis de medio tollunt, omniaque necessariò euenire acriter contendunt, mordicusq; tenet. Hi ad dictum pietate, veritateque refertum, de viro sapiente astris dominante, non attendunt, nec gratitudini mutæ consulentes, eam ab hominibus relegant, vt ingrati facti omnia vitia in seipsis complectantur. Nam collatum in eos beneficium, magnū, vel paruum, in suam bonam fortunam referendum censent, nulli tamen pro eo gratiarum,

Actio Valentina habitata an. 1566. id requirit a suo Philippo prospere exequendum.

Qui circumcissione nunc vitatur, vehementer sunt de hæresi suspecti.

Qui fati admittunt liberum arbitrium de medio tollunt.

gratiarum actionem habendam, vel rependendam. Qui ergo Chizmiam, id est bonam, aut malam fortunam gratis admittunt, ex maiorum suorum traditione, nondum plenè agnoscèntes vocem, aut rem per illam significatam, in isto numero suspectorum ponuntur: qui si adhuc suam hæresim in chizmia latentem mente, & voce coleant, & labem hæresis, & pœnam eidem respondentem, vt noti hæretici, & à recta in Deum fide alieni incurrerent. His hæreticis reliquos annectere libuit, qui suæ sectæ post susceptum baptisma benè memores, vinum & omne quod inebriare potest non bibunt, cibosque à Mahomede prohibitos respuunt, nec degustare audent, ne illius sectæ superstitionis violatores coram suo Mahomede arguantur. Atque isti etiam à nobis distinguendi veniunt, qua ratione falsam istam religionem profiteantur, an sequentes morem paternum, an sectam superstitionibus constantem, vt districtior pœna, ab Inquisitionibus deferenda, eos de crimine tanto conuictos maneat. Post supersticiosos in cibis secuntur binomini, qui simul Mauri & Christiani suis nominibus, cognominibus, agnominibusque dijudicari volunt, à patribus suis malè edocti: vno nomine domi vtuntur, altero ecclesiæ: & vocati quouis nominis appellatione palam respondent, vocor Petrus, & Hametus. Nam licet nomina non conueniant, pro varijs locis distincta, illis comunia, vtiliaque reputantur, qui paternos mores referunt, nec aliam huius rei causam habent. Quasi paternarum traditionum cultores pœnas in iure stabilitas euadant, & exemplo nephario excussentur. Prò scelus! qui Mahomedum nomine profitetur, propè est vt mente, & corde eundem foueat, eiusque sectam intimius retetam colat. Sed nequeo satis

Contra hos inuehitur Siftus. V. in suo motu.

Binomini sunt de hæresibus si vehemèter suspecti.

Decima quarta catechesis.

mirari, neque conijcere, quare in hos binominos exempla ab Inquisitionibus non fiant in regno Valentino, in quo neochristiani ferè omnes his duobus nominibus gaudent, nec propalare illa verentur; qui cum sint tam vehementer de crimine hæreseos suspecti, vna tantum admonitione pro relegandis Mahometanorum nominibus facta, ni ecclesiæ parerent illicò, formato in singulos processu veri apostatæ à fide declarandi, & pœnis delictis afficiendi essent. Bivominos alij somniorum credulitæmulantur: qui vana somnia quasi firma vaticinia, de cœlo prodeuntia, & credunt, & prædicant: non timentes irrideri ab alijs, vel suspectos in fide haberi ob tam notoriam superstitionem, & somniorum vanitatem.

Somniorum creduli in fide suspecti habentur.

Sed libet me adducere somniorum interpretationes ab illis neotericis Christianis allatas, vt certos de illis faciã Inquisitores, & in eos, tanquàm in vanos somniatores, & falsos ariolos animaduertere in hoc tempore norint. Si enim auri, aut argenti species in somnis apparuit, diuites sese futuros conijciunt: si animalium ferocium effigie, aut vmbra deterriti, ab alijs telis vel armis cõfodiendos pro certo habent: si oua in illa quiete representantur dormientibus, hæc verborum seditiones, & rixas, quasi sub ouis latentes, præfigurant: si quis etiam seipsum mortuũ, vel morti proximum in somnis viderit, iam ex somnio suscitatus longam sibi vitam gratis promittit, fingitque. Si medijs illis speciebus non bene inter sese coherentibus, mulierem aliquam discoopertam viderit, eidẽ summo manè sui mariti mortem instare somniator prædicat, somniumque utique credibile reuelando, vt ipsa quasi à facie colubri quancumque leuem occasionem mortis fugiat. Denique si defluentes aquarum riuulos

per

per prata, & saxa defluere, virides cāpos florescere, pisci-
culos minutos per aquas natare in sua phantasia aspexe-
rit somno correptus, lætus sanè tanta visione aliquid bo-
ni afferente, bonorum opulentiam sibi citius affuturam
ariolatur: è contra verò si carnes, aut obsonia ex carni-
bus condita in somnis appareāt, vano augurio seductus,
malam fortunam in bonis externis sibi euenturam con-
ijcit: & ita vana sua somnia sinistrè interpretantur, ac cer-
ta pronunciant. Qui ergo tam superstitiosi videri exoptant in omnibus prædictis ritibus, & augurijs, hi cen-
suram Inquisitorum subire tenentur, tanquàm in multis
de crimine hæreseos vehementer suspecti. Si autem in
iudicium vocati respiscant, & mores antiquos cum om-
nibus hæresibus abiurent, accepta salutari pœnitentiã
vitam suam melius componant: sin minus pœnis hære-
ticorum subiaceant. Denique de illis violenta præsum-
ptio capitur, quoties in ritus Mahometanos scienter illi-
dunt. Quare eos omnes, qui tales profelytos ex secta
Mahometana; libamina prima suo Mahomede facien-
tes viderint, ad patres sacri areopagi rem omnem illicò
deferant: vt suæ virtutis laudes commeritas referant, at
rei tantæ prauitatis pœnas debitas recipiant. Quòd si
vnus tantum testis ocularus interfuerit, cautè alios ad-
hibeat, vt maiori testium numero reus conuictus, vel
ad mentem redeat, vel potestati sæculari puniendus tra-
datur. Huiusmodi autem delatio in gloriam Dei cedit,
qui reddet potens, & munificus vnicuique iuxta ope-
ra sua, sicut ipse nobis repromissit.

*Violenta præ-
sumptio ex qui-
bus capiatur.*

*Hereticus est
de medio tel-
ledus subido,
ne alios infi-
ciat, quod pro-
bat Arnaldus.
q. 33. § 2. et
alij.*

COLLECTANEA

Decimæ quartæ Catechesis.

- 1 **P**arochus habere debet notitiã omnium errorum sectæ Mahometanæ: vt valeat hæreticos, & suspectos in fide benè agnoscere, & eorũ salutem apud delectos suos iudices negotiari.
- 2 Parochus suorum profelytorum ex secta Mahometana subleuator esse debet: & eorundem in fide confirmator, si in hæresim, vel errorem illius sectæ ceciderint.
- 3 Locus ille D. Pauli, post vnã & alterã monitionem hæreticum deuita, rectè exponitur de hæreticis tantum illius temporis, & non de alijs.
- 4 Saccus benedictus ab istis neochristianis honorificus habetur, quem renouari ab Inquisitoribus petũt.
- 5 Parochus suos subditos moneat, vt si quæ à fide apostatare viderint, illicò ad Inquisitores deferant.
- 6 Paruulus baptizatus, & in secta Mahometana enutritus, hæreticus cesetur: sed mitiùs puniendus venit.
- 7 Paruulus iste nolens ad fidem reuertere, vt hæreticus est puniendus.
- 8 Error Erasmi damnatur dicentis, paruulum venientem ad vsũ rationis, suæ libertati relinquendum esse, an seruare velit suum haptisma, aut non.
- 9 Suspectus in fide tripliciter dicitur, vel de leui, vel vehementi, vel violenta: quæ exemplis illustrantur.

Suspectus

- 10 Suspectus de leui est ille, qui habitum Maurorum, & Algarabiam post susceptum baptisma, in multis à Christianis concubiis dissentire gaudet.
- 11 Suspectus de leui est ille, qui sacrum non audit, nec dies festos obseruat, nec ritibus Christianis sese attēperat, nec porcinis carnibus vescitur, nec cōnubia, & comercia cum Christianis antiquis celebrat.
- 12 Profelysus iste in prædictis de leui suspectus potest interrogari in iudicio propter conditionem personæ.
- 13 Suspectus est de vehemēti suspitione, qui se, & filios suos circumcidit ex paterna tantum traditione.
- 14 Suspectus est de vehemēti, qui fatum, vel fortunam admittit edoctus à suis parentibus.
- 15 Binomini, & somniorum creduli vehementer sunt de fiste suspecti, vnde de ea interrogandi sunt.
- 16 Somniorum interpretatio, à Mauris petita, adducitur: vt eam parochi legentes suos subditos valeāt de tanta vanitate in tempore redarguere.
- 17 Violenta præsumptio contra profelytos etiam ex prædictis ritibus, scienter ab illis peractis, capitur: vnde benè examinandi veniunt ab Inquisitoribus.
- 18 Violenta præsumptio in vniuersum capitur cōtra istos neochristianos, quoties in suis ritibus abiuratis deprehenduntur: à quibus & retrahendi, & debite puniendi veniunt.

CATECHESIS

DECIMA QUINTA, DE

regimine spirituali profelytorum.

Parocho. D. Paulus dicit, quasi cum suo Titō loquatur. cap. 3. *Admone illos principibus, & potestatibus subditos esse, dicto obedire: ad omne opus bonum paratos esse, neminem blasphemare: non litigiosos esse, sed modestos: omnem ostendentes mansuetudinem ad omnes homines.*

ACTENVS de catechismo profelytorū, nūc de eorum regimine, tã spirituali, quã tēporali, aliquid boni afferre oportet, vel ex legibus cōditis, vel parta experientia in illis ad ministrandis: ne diminutus videar in nostro opere catechetico. Dabit enim dominus omnia, quæ dicenda restant, qui dat omnibus affluenter, & nō impropert. Sunt autem multa necessaria pro republica neochristianorū ex secta Mahometana probè ministranda in pace publica, & tranquillitate: quæ omnia sigillatim enarrare oportebit primò plebanis, deindè potestatibus, seu præfectis urbium, *Gladium domini non sine causa portantibus ad vindictam malorum, laudem verò bonorū: vt iam tandē ad metam optatam contingere nobis liceat.* Ne verò dicta à nobis repetantur, quæ forsan legenti nauseam prouocent, ea tantūm, quasi summus herbas, summatim carpemus, quæ ad prædictum regimen istorum profelitorum magis cōducere videbuntur. Et quidem cum duo illi gladij, admē
fam

sam Christi Iesu appositi, duas significant potestates, spiritualem, scilicet, & temporalem, (quæ à Deo sunt ex testimonio Apostoli) sic illas cõcordes, & in bonum finem relatas esse expediet, quemadmodum gladij illi in vnam vaginam missi, quasi glutino quodam, & corio vniuntur, simulque conquiescunt, & pro suo vsu seruantur. Atque hæ duæ potestates abundè sufficiunt pro republica Christiana gubernanda: sicut olim duo gladij sufficientes fuerunt pro parando à Domino suo cælesti cõuiuio, in illo sancto cœnaculo pro se, & Apostolis suis in cœna vltima præparato, nobisque in sacro pyxide reseruato pro spirituali nostra refectiõne. Qui ergo spirituali munere, & potestate sunt insigniti circa regimen animarum audiant Apostolum cum suo Tito, & cunctis parochis, & rectoribus ecclesiasticis, mirificè sermocinantem, & dicentem.

Admone illos principibus, & potestatibus subditos esse. Quoniam de seruis mentionem apostolus fecerat, iniungens illis, vt dominis suis fidelem seruirent seruitutem, in omnibus bonam fidem ostendentes, & doctrinam Saluatoris nostri Dei ornantes, iam nũc de alijs quamuis liberis, at principibus sæcularibus subiectis, consequenter subdit, ac suo Tito, & in eo singulis ecclesiæ pastoribus, sic mandat: Admone illos principibus, & potestatibus subditos esse.

Loc^o cateche
sis expeditur

Hæc subiectio salutaris ab ipso iure gentium, naturali legi cõformi, fuit primum introducta: nam quamuis liberi nascantur omnes, at postea subditi fiunt in multis suis principibus, & Christiane reipublice potestatibus, à qua creatur, creatis verò legitime suã potestate Deus cõcedit, & quasi in terris substituit pro se, ac perinde dii vocantur à regio vate, qui suam agunt personam ita enũciat ad eos: *Ego dixi dii estis, & filij excelsi omnes. At Deus ipse extollens*

Psal. 81.

eos,

Decima quinta catechēsis,

eos, quos creauit reges, & potestates, contestatur sic,
per me reges regnant, & legum conditores iusta decernunt.
 Undè accepta tanta à Deo potestate, (*Quoniam omnis po-*
testas à Deo est) leges, & iura ipsi condūt tam iustis, quam
 impijs; iustis autē legem implētibus præmia certa repen-
 dunt: at è contrā *abominabiles sunt Regibus qui impiè agunt:*
quoniam iustitia fundatur solium Regum. Voluntas Regū labia
iusta, qui recta loquitur ab eo tum dirigetur, tum diligitur. Vt
 igitur à Rege optimus quisq; & dirigatur, & diligatur, ei-
 dem in omnibus subdi tenetur, ne tãto honore euacue-
 tur, ac præmio amoris mutui frustretur. Subditorum obe-
 dientia in eo agnoscitur, vt dicto principis, ex mandato
 apostolico obediant, sententiæ pareant, latę legi capita
 submittant, specialia mandata adimpleant, ac tandem ad
 omne opus bonum paratos in sui regis obsequium sese
 exhibeant. Tunc sanè pro ipsis verè dicitur, *iusto non est*
lex posita, sed iniustis, impijs, & peccatoribus. Sed ipsi conti-
 nuis suorum plebanorum monitionibus nõ tantum prin-
 cipibus obtemperare, sed etiã cum suis conciuibus pa-
 cem inire, ac firmiter conciliare discent, neminem blas-
 phemantes, cum fratribus non litigantes, sed modestos,
 omnem ostendentes mansuetudinem ad omnes homi-
 nes. Hũc enim leges omnes tēdũt, vt principibus à Deo
 constitutis pareatur, & pax publica inter conciues chri-
 sticolos & profelytos glutino mutuę charitatis conglu-
 tinetur. Nam omnis discordia à diabolo est, tanquã hu-
 mani generis hoste, & hanc sicut zizania in medio tritici
 pro suo munere millies in hora disseminare non cessat,
 vt eius caussa res magnę dilabantur, sicut è contra parue
 mira concordia crescant. At odium in cordibus Maho-
 metanorum congenitum, conceptum, in licem editum
 contra

contra Christianę religionis professores vniuersos, inde
 nostro iudicio peruenit, quòd eorum religio saltim inter-
 ior (nam de exteriori ficta non loquor) nostrę fidei ca-
 tholicę, & puritati Christianę opposita valde est. Non
 tamen ex hac radice odia, rixę, contentiones, simultates
 inter Mauros, vel cõuersos ex illis, & viros Christianos,
 pullulare debuissent, cum illis primũ Mahomedus in-
 iunxerit, vt cum Christianis, bonis scilicet viris, Christi-
 que eximij vatis cultoribus, amicitias genererẽt, nõ simul-
 tates: postea vero ab hac discessit sententia, quasi suis vi-
 ctorijs insolens, & regio nomine gloriabundus. Quò ve-
 rò benevolentiam suam erga Christianos conceptã cla-
 rius exprimeret Mahomedus, voluit Iudæos ad suam fe-
 ctam recipi hac lege, atque omine, vt prius aquis baptis-
 malibus, pio ritu Christianorum, tingererentur, & tanquã
 chrismate sancto perliniti, non Iudaica superstitione sul-
 ti, Mauri religione haberentur. Cum itaq; ex hac radice *Mauri, &*
 prædicta opera carnis, & clancularia, & publica homici- *profelyti ex*
 dia, sacrilegijs, furtis, rapinisque referta enascantur, & sæ *illis diligere*
 uiendi in Christianas gentes, & nationes per orbem dif- *tenentur Chri*
 fusas, ab illis vera religione exsolutis, ansa sumatur, si à *stianos ex mã*
 suis parochis Christum ex animo profiteri piẽ edocean- *dato Maho-*
 tur, prout ipsi in suo baptismo, sponderunt, cessabunt pro- *medi.*
 fectò impia, & sacrilega scelera, adueniente iam pia, & ve-
 ra religione in suis cordibus acceptãda. Hanc autem do-
 minus pro sua misericordia largietur cunctis ad eum si-
 ne fictione accedentibus: immò & à fictis subito fictio-
 nem tollet, donumque ipse poenitentię largum infundet.
 Ergo totius Christianę reipublicę, nedũ parochorum
 pro neochristianis delectorum caussa tractatur, dum de
 istis in fide assumendis agitur, & omnis cura & opera

rectorum impenditur in illis ad fidem susceptam reuocandis. Pro illis tandem ad normam Christianam, & fidei catholicæ regulam benè compositis, proprii parochi orationem habebunt, tam pro suggesto, quam extra illum, vt Christianis moribus isti profelyti sese attemperent, cum suis conciuibus benè, & pacificè sese accommodent, templa adeant, sacro cotidie audiendo intersint, dies festos colant, catechesi vespertinæ, & horis canonicis attentis adsint, suam salutem spiritualem anhelent, diesque cunctos in bonis operibus infumant, vt sic gloriari in domino possint de dono fidei in eos à Deo collato: pro quo sint in perpetua actione gratiarum benè occupati, quoniam de hac locutus est apostolus dicens, *Oportet semper orare, & numquam deficere.*

Ad Thesalo.

5. ad Coloss.

4. & Luca.

28.

Qui autem pater fidelis est, thesaurizare debet filijs suis æternam hæreditatem in cœlis, ac talem illum procreare, vt patrem suum referat in fide, & moribus. Gaudeat itaque filium suum cum reliquis christicolarum intra ecclesiam educari, ad altere sæpius accurrere, sacris officijs, & cœremonijs interesse, catholicam institutionem perdiscere, Christianam pietatem imbibere, vt tanto fidei, & bonorum morum thesauro comparato ditescat in terris, & eodem perfruatur in cœlis. Si qui verò inuenti fuerint perfidi patres, retrahentes filios à magisterio, & catechesi suorum parochorum, hi multis plagis vapulent iuxta delicti mensuram. Sed spero de sua pietate id euenturum, vt filij suorum parentum in fide, ac bonis moribus certi æmulatores sint futuri. Cum verò pueri à septennio vsque ad decennium, aut eò plus, catechesi percipiendæ inuigilantes summo mane singulorum dierum sint vigilaturi, congruo

gruo tempore à lacte materno veniunt depellendi, ne eodem die vtrumque lac fugant: nam vnum spirituale eo tempore sufficiet, & panis cotidianus, vt & anima, & corpore alantur. Neque enim approbare possum hac in parte maternum studium in suis pueris, vt eos vsque ad septennium lacte nutriant, quò maternis moribus magis assimilentur, ac semper filij earum effoeminati, & molles fiant. Transacto biennio (mandante id parochio) à lacte, & vberibus pueri repellantur, tùm ne perfidos matrum suarum mores cum lacte fugant, tùm etiam ne teneris suis infantibus, altero partu editis, lac subducatur. Quòd si vtriusque parentis desidia aliquot pueros existis vagari, quasi otio tantùm deditos, & quæstui eleemosynario (qui magnus aliquibus esse solet) per vicos, & plateas contingat, hos licetor publicus iussu parochi à suo otio, & quæstu subtrahat, & in catechesi instructi, præfecto vrbis à parochio tradantur, instruendi iam ab aliquo artifice in sua arte, vel officio publico, vt indè conditionem accipientes victum suo sudore, & industria quæritent. Nam ad pium virum, & suæ artis peritum artificem puer delatus, talis euadet discipulus, qui magistrum in pietate Christiana, & arte sua valeat imitari. Tales autem erunt deligendi ministri puerorum à parochis, vt sunt edituus, magister scholarum, & artifex artis mechanicæ, vt ab illis bonos quosque mores, & viuendi pium institutum, imbibant, & in eo consenscant, oblitum iam paternarum traditionum, & rituum Mahometanæ sectæ, in quibus forsannu- triendi forent, si eorum curæ ab infantia demandarentur. Si verò tales non inuenti fuerint, meliores saltem eligantur. Hæc pro puerorum salutifero catechismo,

Pueri à lacte post biennium depellendi.

Vagi pueri præfectis vrbium à parochio tradantur in arte aliqua ab opificibus instruendi.

Quales futuri sint magistri puerorum, & artium opifices, qui eos doceant.

Decima quinta Catechesis,

quasi præcipuo nostri animi scopo à parochis prouiden-
da perlegantur. Quales autem sint deligendi magistri
scholæ, & ecclesiæ æditui operæ præciū erit aperire: quo-
niam ab his quasi media pars nostri catechismi pendet.
Nec clā me est, eos à parochis viros probos, & totius vir-
tutis cultores fore deligēdos, & quasi loco eorum in hoc
ministerio puerorum substituēdos: sed alia virtuum, &
talentorum dona in illis requiro pro paruulis in fide, &
bonis moribus lactandis, & in omni virtutum genere be-
nè educādis. Habeat parochus librum in quo pueros do-
ctrinæ suæ assignatos conscribat, atque hunc à summo ap-
ice vsque ad vltimum edituus in præsentia parochi perle-
gat: vt præsentis pueri de sua virtute publicè commēden-
tur, quatenus eorum laudata virtus crescat, & in mensum
glorię calcar habeat: at absentes & vocētur, & de sua de-
sidia coram alijs publicè arguantur. Inquirat autem paro-
chus diligenter, cuius culpa puer catechizandus abfue-
rit, an propria, an parentum: vt sciat, in quem succensere
debeat, culpamq; illam transferre. Hanc autē summo stu-
dio eum oportebit distinguere, in leuem, & grauem, vt
confimilis pœna culpæ respondeat: nam ab aliquibus pa-
tribus vehementer in fide suspectis, timeo suorum pue-
rorum fascinationem, ac certam insuper perditionē, qui
suos filios parentum sequi vestigia fidei passibus ab ipsa
infantia docent. At docti pueri, & in sua Mahometana
perfidia enutriti, nullam suæ opinionis, vel electionis
causam afferunt, nisi quia paterna traditione, vel præ-
ceptione illam firmiter tenent, & grandæui facti rarò,
aut nunquam ab ea possunt diuelli. Cōiuncti itaq; peruer-
si parentes de tanto crimine, vel pueri ab eis tollantur,
vel in ipsos hæc cudatur faba, quòd semel aut bis tales
pueros

pueros à catechesi quasi furto subtraxerit. Dum autē edituus, & magister scholę istorum puerorum disciplinę ex officio incumbunt, velim summopere, vt suis discipulis amabiles reddantur: quò pueri magis dociles fiant. Is enim fructus ex nobilitate magistri primus, cumulatufque capietur ex sentētia illius, qui sanctē, ac sapienter dixit, primus discendi ardor nobilitas est magistri. Accedat consequenter liberalitas, vel munificentia, qua pueros omnes, etiam incultos ad se allicient: placabuntur enim feroces muneribus exiguis, mansueri autem alijs mansuetiores fient. Neque enim expediet iuxta placitum barbati magistri, vt pueri lectionem sine mercede percurret, nec psalmos sine mercede, vel exigua, decantent. Ex oblatis in ecclesia pueri vescantur, premioque pecuniario certo die condecorentur, tūm quia altari deuotē inseruierint, tūm quia lectionem & catechesin memoriter retinuerint. Quòd si extra ecclesiam nutriantur, & in schola sæculari edocendi, formandique in omnibus resideant, statis horis selecti pueri ecclesiam adibunt, sanctis altaribus, & Missę officio inseruituri, & redibunt suis mineribus ad magistrum onusti. Sollicitudo parochorum ad maiora extendetur, erga magistros puerorum, quibus de salario competenti pro suo labore, & industria informandis pueris, prouidebunt, vel ex redditibus ecclesię, vel ærario publico, vt præmium mercedi concedatur. Si verò magistri scholasticorum vel segnes in officio ministrādo, vel nimis sæuientes in pueros, deprehensi à parochis fuerint, protinus ab iniuncto munere depellantur: ne mercede absque labore perfruantur, ne vè damnum magnum pueris, suę curę traditis, inferant, vt prius odisse literas, quàm nosse pueri incipiant.

S. Ambro. li. de Virginib.

Ita docet. D. Hieron. in epistol. ad Latam. 7. to. x.

Præfctis ex lege hoc conceditur.

Decima quinta Catechesis,

De magistro
rū prudentia
erga paruu-
los D. Aug.
li. i. confess.
c. 9.

Profelyti vi-
tare debēt cō
uersationem
cū infidelib⁹.

Sunt enim puerorum magistri interdum vaniloqui, ac ira perciti: qui non in paruulos, ac teneros pueros excandescunt, sed in eos velut lapideos, aut siliceos ferula, & flagello desumptis, insurgunt, & bis, ac ter quiescunt, vt denuò miseros pueros crucient. Hos autem à ministerio parochi deponant, & tanquàm dementes publico furentium carceri mancipandos præfectis vrbium tradant, vt pro plagis illis multis plagis vapulent. Hæc in pueris summo studio tam à parochis quàm à præfectis sunt peragenda, vt eorum animæ, & corpora in domino lucrari pijs Christi ministris eueniat, & vtrisque pro labore condigna merces respondeat. Sed cum ex Pauli dictis, bonos mores colloquia praua corrumpere liquidò nobis constet, operæpretium ducam profelytos istos in hac veritate, & viuendi optima ratione confirmare, vt & Aphrorum mutua colloquia vitent, & eorum perfidiam cum misera cœcitate execrentur. Qui ergo ex istis profelytis ad maris oras Mediterranei nostri, vel eiusdem confines vitam degunt Christianis conciuibus refertis, cum vicinioribus familiaritatem, & mutuam amicitiam colant: cum Aphris autem longinquioribus dissidium, & apertum bellum gerant: ita, vt nec à longè eos salute impertiantur, nec aue eis dicant: *Qui enim eis aue dixerit, communicat operibus eorum malignis.* Apostolo proclamante, & nos à consortio hereticorum, & infidelium retrahente. Parochorum autem hæc cura erit, vt à conuersatione omnium illorum, qui suos profelytos à fide deuiare facient, aut tentare audeant, eos omnes suæ cure commissos fortiter cohibeant, ne simul oleum, & operam perdant. Nam cum illis recens ad fidem conuersis, pretioq; redēptis, (quos ipsi Gazios, id est, liberos nominant)

nant) nolim profelytos secretius rem habere, nec sua cō-
 nentacula facere, quoniam in fide nō plenè radicati sunt,
 & à quibus periculum subuersionis in fratribus non sine
 caussa timetur: qua de caussa lata lege à locis maritimis
 liberti isti longius arcentur: ne dœmone instigante po-
 tius aduomitum suæ sectæ, quàm ad pietatem Christia-
 nam oculos, & animum cōijciant. Subindè etiam istis
 profelytis lege publica prohibitũ est, Guineæ ortos, vel
 oriundos in perpetuam seruitutem, vel temporalem, sibi
 comparare, ne sua conuersatione, (si forsan in secta Ma-
 hometana detenti sint) dœmoniorum fiãt participes, &
 Maurorum infidelium socij: & pereat frater in mala sui
 proximi conscientia, pro quo Christus mortuus fuit. Vt
 igitur tanta mala præpediantur, & rudes omnes in fide
 & moribus rectius moneãtur, ac formètur, à parochis re-
 trahendi sunt ab omni mala cōuersatione, & infidelium
 commertio, & è contrà christicolis pijs, sanctis, in fide, &
 charitate fundatis associandi, vt ab illis timorem & amo-
 rem Dei discant, non tamen ab alijs susceptæ fidei deser-
 tionem. Huc enim tendit illa viuendi, & cōuersandi pro-
 felytis istis tradita forma à regio senatu ex mandato ca-
 tholici nostri regis Philippi, in regali pragmatica nuper
 edita, vt intra veteres Christianos habitationem domus
 profelyti eligant, quatenus eorum exemplo, & vitæ insti-
 tuto ducantur in omnibus pietatis, & Christianæ religio-
 nis officijs: & quasi eorum discipuli in sanctitate, & iusti-
 tia coram Deo sinceri ambulent, viamque mandatorum
 Dei currant, habentes corda sua in gratia Christi, & fauo-
 re coelesti dilatata. Sed parochi christicolas, medios iam
 inter profelytos istos habitantes, singulis diebus mo-
 neant, tum vt illis in fide teneris bonum vitæ exemplum
 præbeant,

*In pragmati-
ca edita, an.
1572. pro
translatione
profelytorũ.*

*Christicola
profelytos ob
seruet, si quid
mali incoci-
nes tentaue-
rint.*

præbeant, eosdemque ad se alliciant pro bonis quibusque operibus in lege Dei adimplendis, participesque faciant suorum bonorum operum: tum etiam ut attentius, cautiùsq; illos obseruent, tum deniq; per domorum rimulas, quid agant, quid consilij cum Mahomede capiant, quid furti, vel homicidij clanculum perpetrent, quid cõuenticuli cum suis fratribus Mahomede deuotis celebrent, tam pro ritibus suæ sectæ absoluendis, quam pro furtis, rapinis, sacrilegijs, homicidijsque, absque alijs arbitris, nisi delictorum conscijs, sua perfidia, & innata libidine insurgendi in suos Christianos conciuēs, celerius consummandis. Cùm verò qui malè agunt, odisse lucem de more habeant, super eos vigilias noctis custodient, si forsàn sanguine plenas eorum manus videant, vel furtis, rapinisue domus completas, ut delata caussa ad sæculares iudices in eos debite animaduertant. Nam ut sunt multi, qui animos suos ad omnem pietatem componunt, ita è contra aliquot ex eodẽ ouili lupi voraces prodeunt pro ouibus mansuetis mactandis, ac tandem perdendis. Ego verò æquè profectò vtrorumque vitam, salutemque anhelò: & misereor magis perfidorum, quam aliorum, qui non nostra, sed diuina tantum misericordia, eos in bonis protectura, indigēt, à qua in his omnibus pendēt.

*Hoc valde
notandũ est.*

Hæc autem pia conuersatio cum christicolis tanto valoris apud istos profelytos erit, multorum tam piorum quam doctorum hominum iudicio, nedum nostro, ut si eadem non abutantur, omnes inueteratos mores in melius mutant, pellem exuant, Mahomedum cum suis mendacijs abiurent, ac renouata eorum vita, ut aquilæ iuuentus, rapinis bonorum cœlestium inhient, & attendent. Qui ita ad cœlestia benè animati, quid intersit homo homini, experi-

experimento habebunt, nam *cum sancto sancti erunt, & cum peruerso peruertentur.* Quò verò parochis suis & affociari, & cum illis de institutione fidei præhabita conuertere aliquid velint profelyti isti, suæ sectæ antiquæ penitus obliti, blanditijs, verbis familiaribus, & amicis, cum illis vtentur: & si opus sit, donis quandoque temporalibus eos afficient, vt conuersationem bonam ad parochos, & omnes fidei domesticos, piè, ac iustè habeant. Ne vero temporis faciant iacturam, citiùs à temporalibus ad spiritalia eos leuabūt, monentes illos, vt in pietate, & obedientia suis principibus præstanda vitam transigant: vt dum diuinis, & humanas leges adimplent, nō timeant potestates, gladium pro malefactoribus portantes, sed potius animi eorum nunc spei fiducia, nunc timoris humilitate eruditi, nec formidine premantur, nec præsi timore desperent: cum ad legum obseruantiam, aliorum exemplo, & virtutis præmio, alliciuntur, roboranturque. Quare in hoc lapide mouendo, diuinarum, scilicet, humanarumque legum custodia, vires omnes suas insument: vt dura tandem præcordia Mahometanorum, & aliorum suæ posteritatis, diuinæ legis dulcedine tacta, & tanti legislatores clementia, & latorum legum iustitia, & æquitate perculsa, (Deo pro illis ita disponente æternam eorum salutem) ad Deum conuertantur, & eidem perpetuò gratias agant, & cum suis plebanis retributionem inueniant. Hæc parochi breuiter perlegant, cōditasque leges pro regimine istorum neochristianorum, nocturna, diurnaque manu reuoluant: nam nos ad cursum consummandū lento cursu properamus.

COLLECTANEA

Decimaquinta Catechesis.

- 1 Duo gladij pro duabus potestatibus summuntur, am-
bæ autem sunt necessarie pro regimine istorum pro-
felytorum.
- 2 Subiectio principibus delata multum conducit ad
salutem spiritualement neochristianorum, vnde ad illã
crebrius sunt monendi.
- 3 Principes accepta à Deo potestate leges condunt, se
& subditos ex natura, & conditione sua obligantes.
- 4 Subditi legibus sanctis subiecti, facile cum suis con-
cuiibus pacem conciliant, & ad omne opus bonum pa-
rati redduntur.
- 5 Mauri, vel conuersi ex illis perperam cum Christiani-
anis inimicitias gerunt, cum id primũ Mahomedus ex
præcepto iniunxerit, vt Mauri cum Christianis ami-
cè & familiariter conuersarentur.
- 6 Iudæi si religione Mauri fieri eligunt, ex mandato
Mahomedi suscepto baptisinate ad suam falsam reli-
gionem transeant.
- 7 Profelyti edocti rationem sui baptismi ab impijs sce-
leribus sese abstinebunt, & Christianos conciuēs in
sanctis operibus æmulari discent.
- 8 Profelyti pro dono fidei sibi collato, iuxta apostolicũ
præceptũ, & gratias agere, & semper orare tenentur.
- 9 Profelyti thesaurizare volentes filijs suis æternam
heredita-

hereditatem in cœlis, gaudeant eos & sacris altari-
bus, & sanctis officijs interesse.

10 Profelyti isti, si quando paruulos suos à doctrina, et catechesi subtraxerint, iuxta mensuram delicti plagis vapulent.

11 Paruuli neochristianorū à lacte sunt depellēdi ex a-
cto biennio, ne maternos mores cum lacte sugant.

12 Ministri puerorū, scilicet, edituus, magister scholæ,
officialis mechanicus, tales sunt à parochis deligēdi,
qui erga pueros benè sint animati, & subire velint la-
borē informādi eos plenius in fide, & bonis moribus.

13 Parochus librum habeat pro suis pueris catechesi
ascribendis, vt astantes de sua virtute collauden-
tur, & absentes corrigantur.

14 Parochus inquiret diligenter, an parentum culpa
puer fuerit à catechesi subtrahctus, vt in eos fuba cū-
datur.

15 Parochus ab aliquibus profelytis in fide suspectis
non tmerè veretur suorum filiorum subuersionem:
curet igitur vt à perfidis patribus separentur, & ab
alijs in fide doceantur.

16 Magistri puerorum amabiles ipsis efficiantur, quò
pueri magis dociles fiant, quoniam primus discendi
ardor nobilitas est magistri.

17 Magistri prædicti etiam munifici, & liberales er-
ga suos discipulos fiant, vt mercede, quasi voluptate
ad lectionem, & catechesin trahantur.

- 15 Magistri, si extra ecclesiam pueros instituāt, statis horis ad diuina officia, & altaris ministeria pueros suos mittāt; vt & literis, & pietate vno tempore instituantur.
- 16 Magistris salaria publica, à parochis, vel præfectis vrbium taxentur, vel ex censibus ecclesiasticis, vel ex publico ærarario, prout in regali lege præfectis est permissum.
- 17 Magistris scholares si vel segnes in suo munere ministrando, vel nimis seuiantes in pueros fuerint, ab officio illicò cadant.
- 18 Christiani conciuēs à parochis in tempore moneātur, vt istos profelytos cautè obseruēt, an ritus suæ sectæ, vel homicidia clancularia perficiant, & ad suos iudices deferant.
- 19 Pia conuersatio christicolarum cum profelytis sufficiet prorsus pro illis à suis sceleribus retrahendis, & ad pietatem omnem componendis.
- 20 Parochi de aliquibus ritibus sectæ Mahometanæ à parochis informentur, vt eos in profelytis agnoscāt, & sua correctione ad normam rectæ fidei reuocent.
- 21 Parochi ad omnes, maximè autem ad profelytos, beneuolos sese exhibeant, eosq; doceant principibus, & latis ab eis legibus obedire: vt sua industria ad celestia regna recta via perueniant.

CATECHESIS

ULTIMA, DE REGIMINE

temporali profelytorum.

Theorema ex D. Paulo scribente ad Rom. c. 13.
*summitur, Vis non timere potestatem? bonum fac,
 & habebis laudem ex illa. Dei enim minister est, vin-
 dex iram ei, qui malum agit.*

D. H. V. C. nobis sermo est cum pleba-
 nis profelytorum, qui tenetur sermonem
 habere ad omnes, maximè autem ad præ-
 fectos verbum, & communiter ad omnes
 qui præfunt aduenis ex secta Mahometana:
 ut bonū pacis Christianæ teipublicæ in dies accref-
 cat. Illud namq; ex sententia nostra euenturum de diui-
 na pietate confidimus, vt qui Hispaniam nostrā tam per-
 fidis Iudæis, quàm grassantibus per externa regna hære-
 ticis liberam videmus, etiam his reliquijs Mahometano-
 rum, quasi sæcibus grauè olentibus, purgatam, ac perin-
 de diuino obsequio mancipatam, citiùs conspecturi su-
 mus: præsertim si omnes, quorum interest, ad cateche-
 sin, & correctionem istorum profelytorum animæ qui-
 ores reddantur. Neminem namq; in suo munere inge-
 nuè, ac liberè ministrando, vel oscitantem, vel in vtram-
 que aurem dormientem, sed e contra suprà gregem suū
 vigilantem, etiā a longè cupio aspicere; quò ex suis pro-
 felytis non vellus, non casseum, non lac mulsum, (vt gre-
 garij pastores) sed æternæ vitæ mercedem lucentur in
 Do-

Decima quinta Catechesis,

Locus Paulinus ad literam exponitur.

Domino, qui dat omnibus abundantius quam petunt. Monedi igitur veniunt à parochis tam regij prætores, & iudices sæculares, quam subditi eorum, illi ut vigilent supra populum suum: isti ut ex animo, audientes iterum atque iterum Paulinum theorema, suis potestatibus, & rectoribus in temporalibus omnibus subdantur: animosque suos à præconcepto pœnali timore cohibeant: nam bonum facientes, nil minus quam timorẽ ex potestate, gladium portante, ipsi concipiant. Quid enim clarius elucet, quam apostolicum paradygma ad singulos quosque propriae culpæ conscios propositum? *Vis, inquit, non timere potestatem? bonum fac: & habebis laudem ex illa.* Ne verò parochi ægrè, molesteque ferant, quasi superaddito onere pressi, de salute suorum profelytorum cum his, qui præfunt, cotidie agere, eosque sollicitando aliquid boni suis subditis cõsequi, certò sciant, se pro dominico grege, quem pascunt, reficiuntque; salubrius, etiã cum dispendio vitæ corporalis, debere laborare usque ad diem vltimum, in quo tandem solutionẽ præhabiti laboris, mercedẽ confertam, & coagitatam in sinibus suis portabunt. Sed principes, & potestates, & ab eis delectos iudices hortabor in Dño, ut quæ à plebanis Mahometanorum acceperint, pro suorum subditorum salute necessaria, citius exequi mandent: ne dilata salubris pharmaci potio in causa sit, ut morbus amplius in grauescat, mortemque ingerat infirmo in fide. Dũ verò parochi ad singulas quasque potestates piẽ, ac reueretur accedunt, eisdẽ suadere curent, ut comparent verã iustitiam, pietatẽ, æquitatem, mansuetudinem ad omnes: quæ sanè cum reliquis quas taceo, quasi fortĩ vinculo pacis charitatis cõnexę, benè conueniunt, & in vna sede morantur. Gaudet etenim Christianæ potestates de singulis, serua-

ta in omnibus reuerētia, in tēpore admoneri, quæ ad suū munus spectant: quæ omnia sigillatim ab illis, quasi lynceis oculis, sunt perlustranda, ordinatimq; perficiēda, de quibus pauca referam. Curet primū catholicus princeps, vel ab eo delectus minister primarius in iure, & iustitia ministrandis, vt Christianæ religionis sincerā, omniq; ex parte illibatam fidē piē, sanctēq; obseruet: obseruatam fortiter vindicet: vindicatam viriliter propugnet, propugnatam etiam vsq; ad sanguinis, & vitæ effusionē aperto Marte defendat. Pro quibus muneribus strenuē obeundis, imperatoriam magestatem non solum armis decoratam, sed etiam legibus, earumq; legitimis executoribus, oportet esse armatam. Nam cum diuino iussu, & concessione principes in terris regnēt, qui postea regnari sunt ex diuino munere in cœlis, iusta vt decernant, oportet, Dei tonantis partes agant, legi Dei in omnibus subdatur, cultumq; Deo debitum exhibeāt. Quæ omnia cum Philippus Rex noster, catholicæ fidei præ alijs Regibus acerrimus propugnator, à suis incunabulis ritè fuerit executus, illud iam diu de sua æmulatione in rebus fidei conceperā, eum prorsus pro salute istorum Mahometanorum procuranda: nullum lapidem intentatum esse relicturum: ita vt nostris diebus istis profelytis vbiq; locorum dispersis, benè consulat, & vitæ mādata à suis episcopis, & delectis parochis instātius dari procuret. Quod vt sperabā, quasi certo prodigio mihi euenit. Nunc enim ipse ecclesiæ prælatos, & rectores animarū per suas literas sollicitat, suosq; senatus regios, & ab eis subdelegatos iudices, ad res fidei tutandas exitat, illi vt suis sacerdotibus, & constitutis parochis faciendorū profelitorum curam iniungant, hi autem vt specialem rationem habeāt

Præem. insti.

Philippus Rex catholicus cotidie pulsat animos prælatorum, vt catechismo Mahometanorum incumbant, & etiā iudices à se delegatos.

Decima quinta catechesis,

in suis ditionibus istorum neochristianorum: de quibus spem concipiant, quod sua, & parochorum opera, ad mentem, bonamque frugem citius sint tedituri. In hac enim spe fortitudo ministrorum erit, si sectæ Mahometanæ ab illis silentium fuerit impositum, à die suscepti baptismatis. Igitur qui ita silentio utuntur, & ad Deum conuersi mutuis colloquijs cum eo, eiusque pijs ministris, perfrui solent, ad fidei susceptæ sublimia opera excitentur, & timore potestatis publicæ depulso, faciant bonum, laudemque; ex illa reportent: ac suo exemplo ad cõsimiles honores, bonis tantum debitos, immò ad utramque gloriam, temporariam scilicet & æternam, reliquos Mahometanos, & eorum posteros pulsent. Iuuat namque multum bonos quosque condignis præmijs afficere, ut & ipsi in bono permaneat: iniqui uero, potestatem timentes, à cõcepta perfidia cæssent, & in alios collato honore, quasi voluptate propria trahantur. Est innata quædam in animis nostris virtus ad bonum ducens, virtutisque vestigia in omnibus quærans: quæ ut ab ipso naturæ rectore processit, ita ad eum incæssanter tendit: nec in his inferioribus bonis animus noster quiescit, sed inquietus resilit, donec ad eum perueniat. At natura, quamuis ex peccato primorum parentum cæca manserit, si aliqua manu ducatur pædagogia, ad lumen tendit, susceptoque ex diuino dono uirtur, paulatimque corrigitur, & in omni bono cõfirmatur. Hoc ut sciunt omnes huius catechesis futuri ministri, ita opere compleant, & bonos quosque honoribus condecorando, alios fortites coerceant, ac si resipiscere nolint, condignis pœnis afficiant. Sunt enim multi ex istis profelytis, seu Mahometanis, qui passim susceptum baptismum violant, fidem suo principi præstitam frangunt pacè
reipu-

*Boni laudem
à potestate ac
cipiāt, ut alij
ad virtutem
excitentur.*

reipublicæ Christianæ interrumpunt, in suos conciuēs clāculum insurgunt, ac denique omnia penè loca simularibus, discordijs, homicidijs, sacrilegijsque replēt. Sed quàmuis hæc scelera notissima sint, nolim tamen vt ministri iustitiæ, vel alij, cuius hæc res est, animos despondeant, desperantes, scilicet, de salute istorum profelytonum: sed de eorum correctione publica & priuata agāt, atque in reos delictorum iure succēseant. Sed magis cupio crimina præpediri, quā suplicijs debitis puniri, quod incredibili sua diligentia delectis in varijs regionibus, & regnis, iudicibus facile erit. Habere namque debent in scriptis singulorum profelytorum rationē, vt si à cōmuni grēge scelesti aliquot abfuerint, citiūs conquirantur, & ad caulas gregis, & loca suæ mansioni perscripta reducti, de sua absentia, & fide violata interrogentur à iudice, & huius tandem suspicionis violentæ pœnas subeant. Qui enim mansionem in designato domicilio nō obseruat diligenter, iure habetur suspectus de quocumq; crimine in tali ditione admisso. Cùm igitur satis, ac satis super hac re prouisū sit à nostro catholico Philippo, oportebit delectos à se Iudices, tanti Principis iussa implere, & regionem sibi in custodiam traditam, cunctis sceleribus prædictis, quæ à perfidis Mahometanis prodeunt, liberam reddere. Maneant in suis domicilijs, & priuatis laribus cum christicolis referti profeliti isti: domibus amicis sine offendiculo, & vicinorum damno quieti resideant: mores antiquos deserant: nouos autem cum Christianis vicinis benè attemperent: familiaritatem, & amicitiam colant: aures suas dicto principum, & parochorum suorum attentas reddant: vt non solum ab omni culpa suspicione sint liberi, sed etiam à iuridica præsum-

*In pragmat.
an. 1572. &
in regalibus
prouisionib⁹
an. 1581. &
1583. iterū
precipitur Mo-
risais sub gra-
uiori pœna,
nemansiones
suas deserāt.*

T ptiōne,

ptione, qua apud omnes Christianas gentes Mahometani isti ad fidem Christi conuersi laborant. Si hæc mandata sui principis neglexerint, sciant taxatas poenas, in regalibus sanctionibus contentas, & in iure expressas, eos penitus subituros. Vt verò iudices, & præfecti urbium exempla ista in maleficos, & scelestos viros edât, diligenter eos debent conquirere, & in eos animaduertere. Vt habetur. l. congruit. ff. de officio præsidis, & l. 3. sub finem eodem; titulo: concordat cum his. l. 16. titu. 4. part. 3. & l. 5. titu. 13. lib. 2. ordinament. & l. 13. titu. 4. lib. 3. nouæ recopilationis. Et in decretis idem expressè continetur. cap. iudicentem. 30. quæst. 5. & capite quærendum. 2. quæst. 7. & alijs multis in locis. Modum autem inquisitionis iuridicè faciendæ in gratiam omnium iudicum breuiter describere incipiam, vt eos ad sua munia & officia attentiores, ac vigilantiores reddam. Dum iter quocumque agant scelesti isti viri, oblata occasione Christianum virum mactandi illicò vtuntur, cuius crinitum frontem tenent, ne quia calua est, ab illis aufugiat. Primus ex illis (alijs latentibus) nodoso palo dissimulanter accedens, sinciput, & cerebrum percutit: & priuatum sensibus facile miserum hominem gladio, vel aculongiori interimit, ac more patrio quinque tantum vulnera infert, nec sextum apponit. Huius nescis genus HANZE ipsi appellant, quoniam quinarijs vulneribus, quasi sacrato apud Arabes numero, constet. Alij sicarij, aquilis velociores acurrunt, & GANZVAM in hominem vita fuctum, id est, vindictam facto HANZE, exercere gaudent: ita vt ab illis proverbium antiquum exierit iam olim, non habetur bonus Maurus ille, qui in cadauer viri Christiani vulnus

Quid sit Hanzze, & Ganzviam, facere, hoc est, vindictam sumere.

vulnus

vulnus non infert. At inuentum prima luce cadauer tot, tantisque pucturis, & plagis conscissum, in Mahometanos quasi excandescens testificat numerum scelestorum, si vulnera illata numerentur, & quinq; singulis respondeant. Quo videntes indicio delecti iudices pro regimine Mahometanorum facile inuenient sicarios, & inuentos infrusta concident, ac palis alligabunt, vt ex illis alij exemplum faciant, sibi, quod exussus sit. Hac enim ratione ductus optimus ille Mahometanorum iudex, doctor Lieuana, a senatu regio, in modo ab ipso diuino numine, designatus, in Techrum, & Valenzuelam, ac reliquos criminis socios, (qui in duos viros Mondexaranos ad nudinas Tendillanas anno septuagesimo nono, supra millesimum, ac quingentesimum, pro distrahendis, vel comparandis mercibus, venientes, acriter inuexerant, ac mortem subitam intulerant,) iure incipit procedere, & mira diligentia & astu captos, & de crimine isto, immo de alijs multis conuictos, condignas poenas sumpsit. Ob quam probatam virtutem, & incredibilem diligentiam, tanto viro dignam, a senatu regio factus est Mahometanorum sicariorum, & homicidarum inquisitor publicus, collata sibi ampla ad hanc rem potestate: atque ex illa die omnes ferè vagos profelytos de angustia, & de iudicio in malas cruces sustulit, Deo omnipotenti, & Christianae reip. obsequium praestans. Quare pro his sceleribus vitandis iudices curare debent, ne respublica istorum Mahometanorum plena sit ebrietatibus, libidinibus, comestationibus publicis, quae furorē, siue seruorem mali desiderij, suscitant. Passim namque isti scelesti arii, sua voce Mosij dicti, Bacho, & veneri indulgēt, in mille diuersorij, & priuatis domibus detenti, ex quibus metro armati a planta pedis vsque ad verticem capitis, furi-

Doctor Lieuana de hoc necis genere apud Tendillā instructus in Moriscos insurrexit, et de illis poenas sumpsit.

bundi prodeunt, & præconcepto animi furore, ac vini feruore perciti, talia opera agunt, quæ morte corporali, ne dū ciuili sunt digna. Caueant proinde præfecti vrbiū, & ab eis delegati prætores, ne profelyti isti sua cōuenticula, & conciliabula, in publicis diuersorijs, & conductis hospitijis faciant, ne in illis admissi Bacho, & veneri subferuiāt, ac postea ad sua scelera, & homicidia, (prout perfidorum mos est notissimus) diu, ac noctu diuertant: nā vt dixit sapiens, *Vinum, & mulieres apostatare homines faciūt à Deo,* & in mille errores inducere. Quia verò de mulieribus Moriscis agitur, prouideant singulæ potestates, ne his diebus meretricandi officium summant, ne vè sua libidine innata omnia loca repleant, ne ex hac conditio ne ab illis accepta, & rempublicam prolibus ex viris Christianis turpibus repletam inficiant, & suos Mahometanos ad mille scelera inducāt. Quòd si præter spem nostram euenerit, vt libidinosi adolescētes, parūm ad pudicitiam intēti, ex impudicis istis mulieribus medio pretio proles susceperint, eas in suā potestatem patriam suscipiant, & piè educare faciāt. Vt habetur in iure cautum, *Cap. ex literis de conuersione infidelium,* in quo decernitur, vt tales pueri apud eas personas remaneant, de quibus nulla possit esse suspicio, quòd salutē, vel vitē infidētur; & tales pueri post trienium apud patrem non suspectum ali debeant, & commorari, ne si apud matrem remanerent, ab ea ad infidelitatis errorē trahi possint. Hoc in fauorem fidei Christianæ respōdet Gregorius nonus Argitinēsi episcopo. Quòd autē de suspicione alterius patētis dicit, hoc de singulis venit intelligendum, vt in superioribus latè differuimus cū de doctrina puerorū catechesin confectam in lucem eruimus: nam si pueri à patribus

Cap. ex literis, de conuersione infidelium.

patribus in fide suscepta peruertantur, ab eis sunt semo-
uendi, & pijs uiris tradendi, ut ab illis in vera doctrina,
& arte aliqua, vel opificio in hoc tempore suæ salutis ac-
ceptabili commodè, ac piè instruantur. Loco enim parè
tum præfecti urbium succedunt, quorum refert multum,
horum pupillorum piam curam in prædictis subire, quò
& veri christiani pueri euadant suorum dominorum exē-
plo, & in singulis artibus, & officijs mechanicis, docti ar-
tifices, & opifices. Iura autem in utroq; tam ciuili, quàm
canonico habentur, L. de curatore, & ibidem glossa. ff.
de curat. bon. dand. & pertita. 6. titul. 18. l. tertia. cum
similibus in noua legum recopilatione. titul. de pupil. &
minorib. quoniam iudex tam personarum, quàm bo-
norum administrationem habet. Atque hoc idem de va-
gis pueris à regio Philippi nostri senatu est decretum, qui
vagari à parentibus permittuntur, inopia, & ægestate, po-
rius quàm vlla perfidia coacti. At istud regale mādatum
exijt à tanto senato sub annum septuagesimū septimum
pro pueris istorum neochristianorum Cordubæ degen-
tium, præfecto illius urbis domino Garfia Suarez de Car-
uajal Talabricensi, viro tum nobili, tum in iudicijs facien-
dis, & reipublicæ administratione, satis experto. Ex his
autem pueris, qui melioris indolis parochis suis visi fue-
rint, seminarijs, nuper construendis mandato Philippi no-
stri ex redditibus ecclesiasticis, (prout ipse in comitijs
Mantuae Carpentanae, anni octogesimi secūdi supra mil-
lesimum ac quingentesimum in responsione sua petiti-
oni totius regni nonagesimæ tertiæ palam habet, & inge-
nuè pollicetur) veniunt coaptandi: tum ut in fide, & mo-
ribus proficiant, tum etiam ut suorum parentum magi-
stri euadant, & delecti suæ gregis mercenarij pastores à

*Provisio regā
lis pro vagis
pueris expe-
dita fuit an.
1577.*

*In comitijs
regibus anni
1582. in re-
sponsione ad
petitionē 93.*

suis episcopis, ad pasqua coelestia oves istas errantes super suos humores ducant, ac perducant. Neq; enim iam in dubium reuocare licet, an pro filijs profelytorū, neophytorumque seminaria ista sint erigenda, & suis dotibus competenter fulcienda, cum id suo exemplo restatū reliquerit sum. Pont. Gregorius XIII. erecto Romae amplissimo seminario pro filijs hæreticorum ad sedem apostolicam confugientibus, & alendis, & in sana ecclesiæ catholice doctrina piè, ac rectè formandis. Vbi verò seminaria desiderari contigerit, saltem in urbibus, & alijs locis quàmuis angustis, si istorum puerorum copia fuerit, magistri scholares ab ipsis præfatis, & eorum locum tenentibus, tales deligantur, qui ad hanc catechesin puerorum benè sint animati, quiq; velint oblata à publicis prætoribus mercede, quam iare possunt elargiri, in hoc pio opere piè, sanctèque tempus insummere, & de puerorū profectū tantundem agere. Hæc obiter de paruis profelytorum à nobis hoc in loco sunt allata, reliqua sæculari iudices in præhabita de pueris catechesi, si voluerint, percurrant. Redeamus iam ad locum vnde digressi sumus, & de licentia armorum deferendorum, quam sua auctoritate Monsi perfidi pro Christianis perdendis, in sua capita assumunt, iuridicas prohibitiones in medium referamus. Extat generalis prohibitio ab omnibus Hispaniæ Regibus, & præcipue à catholici s Ferdinando, & Isabella, ac deinde ab eorum posteris, vsque ad nostrum Philippum, æquissimum legislatorem, vt Mahometani, & eorundem filij, ac omnis posteritas, ne arma deferant, nec armamenta induant, sed gladijs, & cultellis absque cuspidè conflatis pro cibario vtu, & re familiarī vtantur; ne arrepta occasione, vt sunt ad arma ve-

*Seminarium
Romæ erectū
pro filijs hæ-
reticorum.*

*In noua legū
recopilatione
titulo de las
residencias de
los juezes.*

*In noua legū
recopilatione
titulo de In-
dios y Moros.*

ita propensi, si armis accingantur, in suos conciuēs ir-
ruant, eosque trucident, perdant, ac mactent. Ne verò
occultius arma deferre ausing, crebrò domus eorum, &
latibula inferna, vnà cum cellis vinarijs sunt à prætori-
bus visitanda; vt in hoc crimine deprehensi, legis scili-
cet sanctæ violatæ, quasi pròditores reipublicæ coercèan-
tur, & pœnis à iure statutis cohibeantur. Si verò ad Tur-
cas, & alios quosque infideles arma asportauerint isti
Mahometani conuersi, in canonem Bullæ ecclæ Do-
mini incurrunt, & in pœnas reliquas in regalibus prag-
maticis expressas: nec restat aliud, nisi vt eos sicut in ani-
ma, ita in corpore noxias, ac nociuas sentiant. Cùm au-
tem legislator non sit pœnæ executor in sua lege con-
tentæ, regios ministros pœnas istas infligere, & de-
linquentes rigide plectere conueniens erit, ne vel de-
licta maneant impunita, vel prætermittæ leges risum,
contemptumque pariant. Conciues à præfecto, vel
eius locum tenente de his omnibus præmoneantur; qua-
tenus si suspecti de aliquo crimine contigui profelyti ha-
beantur, eorum vitæ die, ac nocte, insidientur, vt & rem
publicam suam, & sua capita salua faciant. Parietis inte-
rim lapis clamabit, & testata faciet eorum scelera vnà
cum Socijs, vt tanto, ac tam valido testimonio inulta
sua scelera non ferant isti Mahometani, à religione
Christi valde alieni. Consimilis etiam fiat præmoni-
tio secrera tam à parochis, quàm à iudicibus sæculari-
bus circa res fidei, vt has linceis oculis, solo zelo diuini
amoris ducti, sedulo conciuēs perspiciant, quoniam hæ
maioris momenti, & cumulatoris damni in caussa sunt
toti Christianæ reipublicæ. Summoperè autem licebit
christicolis vicinos profelytorum, si forsan ignari pro-

*Bullæ ecclæ
domini quæ
fuit publica-
ta, an. 1569.
nu. 7. quam
Nauarrus ex-
plicat in sum.
verbo excom-
municatio.
num. 8.*

-bentur in cotidianis erroribus, in quos Mahometani isti
 impingunt, paulatim, ordinatimq; instruere, vt istos per
 fidos homines attentius, cautiusque obseruet, & eorum
 errores cum errantibus ad selectum sanctum tribunal si
 stant. Hoc autem ministrorum huius catechismi arbitrio,
 & discretioni summitto: vt habita, loci, temporis, perso
 narumque ratione, de hisce erroribus cum suis christico
 lis absque arbitris conferant, & secreti sigillo sua nego
 tia claudant. Quòd si multis annorū curriculum inter Ma
 hometanos christicolę vixerint, frustra erit quæcum
 que animaduersio: cum ipsi ex mutua conuersatione cū
 profelytis ex secta Mahometana habita, intus, & in cute,
 meliusquā ipsi, eosdē nouerint. At verò si neochristano
 rum aliquorum translatio nouiter facta fuerit, operæpre
 tium duxerim, vt non tantum vna, sed plures adhuc mo
 nitiones de istis erroribus vanæ, falsæque sectæ, præce
 dant; quatenus fideli suo testimonio de illis criminibus,
 quæ occultis in locis perpetrauerint, in iudico conuin
 cantur: & vel pœnitentiam pœnitebundi profelyti acce
 ptent, vel pœnas luant. Sed sperò id ex diuina misericor
 dia votis nostris euenturum, vt potiùs augende Christia
 næ religioni, pietatique Mahometanorū christicolæ no
 stri incumbent, quàm faciendis suorum conciuium de
 nunciationibus. Dicam aurem ingenuè, cur hæc pia co
 gitatio mentem nostram subierit, quis vè me vel nolen
 tem, ac reluctantem in eam induxerit. Tantus est Philip
 pi nostri erga catholicam fidem zelus (qui cum ipso ab
 infantia creuit, & ex vtero matris suæ cum illo fuit egres
 sus) vt illo iam accensus, crebrius omnium ecclesiæ præ
 latorum, & delectorum à se præsidum in causis, corda
 pulset, vt & illi suos parochos, & seculares quosque iudi
 ces,

ces, tanto exemplo pulsare discant: & ipsi nec labori, nec
continuis vigilijs parcant, in his profelytis catechizadis,
& à vitijs coercendis. Quæ omnia sicut verbis promissit
in serie legis conditæ sub annum septuagesimum secun-
dum, ita re comprobabit, haud immemor suæ fidei impi-
gnoratæ Philippus rex noster catholicus. Sed pedem o-
ueamus ad alia, quæ notatu digna meo iudicio cēsentur,
à præfectis urbium, & alijs gladium Dei in manibus ge-
stantibus; quæ ad mercimonia, & contractus emptionis,
& venditionis spectant. Sunt namque isti filij Aggar, &
terræ Theman negotiatores non auri, & argenti, sed ci-
borum, & obsoniorum, quæ ad victum cotidianum emū-
tur: quæ à longè asportantes, tum carius diuendūt, tum
etiam soli comparant, ut maius illis lucrum iam accrescat.
Quid lucrum? imò, animarum & corporum dispendium,
si pro sua nocendi libidine in christicolas iter agentes in-
furgant, & sua dissimulatione coerebri, & sensuum miras,
concordesq; functiones, nudoso ligno lædant, & incau-
tos perimant. Vitent potestates sæculares, (prout lege
cautum est) huiusmodi mala, & nota damna toti reipub-
licæ: ac potius culturæ terræ, & fructibus ex illa per-
ceptis ex officio diuendendis, patienter isti sese accom-
modent: ne annona carior sit, ne ve dum lucro tempo-
rali inhiant, in foueam iam peccati cadant. Quod autem
nullus ex istis ciborum, vel aliarum rerum, quæ pretio
comparant, reuenditor lucratiuus fiat, antiqua lege fuit
iam olim interdictum, & nunc etiam satis prouissum est
duobus mandatis regijs, ne isti aduenæ ad fidem, & re-
gnorum Castellæ ciuilitatem, quam sine pretio ipsi com-
pararunt, à suis perscriptis mansionibus egredi, aut ter-
minos præfixos transgredi audeant: sed in illis tutò per-
manuant,

In pragmat.
anni. 1572.
c. 17.

Morisici pro-
hibeatur fie-
ri ciboru re-
uenditores, &
agasones.

In regalibus
prouisionib.
anni. 1581.
Jan. 1583.

maneat, nec ultra agasonicam operam, vel locationis, & venditionis contractus exercent. In his autem legibus non tam citò dispensare legislatorè nostrum æquissimū expediet, donec, præsens translatorum generatio Morificorum prætereat, & alia paci publicè magis addicta, & in rebus fidei optimè prouecta, succedat. Qui autem nunc officio, & agasonica opera vtuntur intra per scriptos in lege terminos, ne vt habent adhuc aliqui manus sanguinolentas, in Christianos inuehere perretent, pileis cœrulei coloris, notati, quasi scœnū in cornu (vt olim feroces tauri) iter suū perficiant, quod & ipsis, & alijs itinerantibus certa salus erit. De his agasonibus, & negotiatoribus tantum hanc affero sententiam, nam de alijs oportebit me, vt veracem, non tamen in hac re mendacem, esse memorem; de quibus dixeram, ad omnem ciuilitatem, & comunè honorè cum christicolis, singulos quosq; profelytos ad normam, & religionem Christianorū conciuium iam cōpositos, debere admitti in præmium suæ probatæ virtutis, quò in illis & falsa illa Mahomedi religio, imò & memoria pereat, & infamia qualiscunq; deleatur. Hæc enim est certa via extinguendi in regionibus Hispanicis sectam istam Mahometanam, quæ post octingentos, aut plures annos ex Aphrica in Hispaniam aduecta, nondū est abolita, nec extincta. In illis verò qui adhuc Mauri in cultu exteriori, & Algarabia iudicantur, nec lupinos, id est, Mahometanos mores, exuerūt, eorum approbo consilium, qui exteriori aliquo signo, in habitu suo dignoscēdos fore iudicant, vt ita notati signo illo, dum extra oppida iter agunt, & à viatoribus dignoscantur, & ipsi ritus omnes Mahometanos vnà cum habitu, & Algarabia ex animo renuncient, & veri Crhistiani haberi, & dignosci ab omnibus

*an magis ul
Profelytifi
forsan agaso
nes fiat, pileo
signati inter cō
ficiant.*

*an magis ul
Profelytifi
forsan agaso
nes fiat, pileo
signati inter cō
ficiant.*

*Iudei Romæ
degentes, cer-
to signo dig-
noscentur.*

*an magis ul
Profelytifi
forsan agaso
nes fiat, pileo
signati inter cō
ficiant.*

nibus velint, pro vt decet viros Christianæ religioni tot
retro seculis conscriptos. Neque enim aliud afferen-
dum percepi remedium, hoc vno salubrius, vt relegato
Numy dico habitu, & Arabiæ lingua ultra Garamanthas
profligata, Mahomedum abiurent, ac Christum Iesum
ex toto corde profiteantur profelyti isti ex secta Maho-
metana. Quod si id animos suos inducant, ea hæc pote-
states inferiores, suo Philippo, supremo legislatori, sub-
iectæ, prestabunt illic in causa hac fidei priam suam, ope-
ram, & ad legum obseruantiam debita cõsertione suos
subditos, (velint, nolint vè,) compellent, ne perperam
leges conditas fuisse conclament. Si autem citius habi-
tæ, & Algarabiæ, & reliquis rribus Mahometanis isti pro-
felyti denunciandi sint, (vt intra omnia, & allata suorum
prælatorum decreta ex quo postulant) necesse non
erit, vt notari signo aliquo ab alijs disjdicentur, nisi aliud
regimostri placuerit. Nam si renuñciatio ista violentè,
ac coactè fiat, signo notari, iudicari quæ profelytos istos
expedit malitiam ad suam, & suorum concitulum sala-
tæ, & ad regni illius, in quo commorantur, tranquili-
tatem, & publicam pacem. *Principijs enim obstandum;*
(Vt Poeta cecinit) consilium piorum est, nam si mor-
bus ingruerit, sera parabitur medicina, infirmus que
peribit in sua morbida perfidia, scilicet, sectæ Mahome-
tanæ. Imo & peribit præfectus, qui medici munus gerit,
& medicinam à lege taxatam rejicit, & infirmo mederi
respat, cum legitime à nobis in tempore de suo munere
admonitus fuerit. Vt quid enim leges sancte cõduntur, si
deest omnino, qui leges tueatur, vt quid papyræ alba ex-
cipiuntur, si nãquã in pectore cõsentiuntur, vè quid
etiam singulis, ad quos spectant, intimantur, si deficiat

Ouidius.

legalis

Ista dissimulatio in legibus interposita nimis nociva est reipublice Christiane.

legalis executor? ut quid tandem maturo consilio eduntur à prouido legislatore, si mutat officium iudex, & legislator ex executore factus, quasi in illis nuper editis, sua dissimulatione dispensare incipit? O inauditam auiditiam? O scelus morte non satis piandum? O crimen læsæ magestatis diuinæ, & humanæ, ut legalis executor à principe designatus, fiat sua auctoritate legum sanctarum vel corrector in scius, vel improuidus dispensator? Est quidem hæc ratio notissima, ob quam cunctis inferioribus iudicibus, in vtramque autem circa pragmaticarum, & sanctionum regalium executionem dormientibus multum illis succenseam: nec succensere desinam, donec suo munere, & potestate bene fungantur cum suis profelytis, suæ curæ, vigilantia, à principe demandatis: cum sciant tam legum, quam legibus subditorum exactam rationem ab ipsis fore in stricto iudicio exigendam, & deinde pœnam, vel laudem à supremo iudice conferendam. Ut verò tam rigidum iudicium delegati iudices euadant, ab illis pauca nunc requiram, quæ pro colophone operis huius addenda sunt. Primum in suam memoriam reducant, se non legum dispensatores à suprema potestate in terris creatos esse, sed earundem executores. Quod ut in suos animos inferant, iniuncti muneris ratio in regio, supræmoque tribunali, ab illis exigenda, & pœna interim, quæ ignauos, ac desidioffos respiscere facit, magni ponderis erunt pro eorum memoria refricanda, & munere suo strenuè obeundo. Eosdem etiam velim in hoc opere catechetico pro sua parte exsoluendo, cum parochis profelytorum nimis concordēs, ut omnes vni Deo placere, & proximorum salutem incumbere, operæpretium ducant. Nam si Valentinis præsumt, leges habet

villegi

oppor-

opportune editas, pro illis in pace, & iustitia continēdis:
Si verò exulibus Granatensibus, vel alijs vtriusque Ca-
stellæ ciuibus, ex Mauris longa progenie repetita origi-
nem, & genus ducentibus, etiam regalibus pragmaticis
de eorum gubernatione factis instruuntur. Sed præ
alijs cupio iudices quosque horum profelytorum, vt an-
te oculos semper habeant regalem illam sanctionē anno
septuagesimo secundo, recensito millesimo, ac quingen-
tesimo: cuius summa capita ad eorum regimen, & ad pue-
rorum doctrinam spectantia fideliter hoc in loco refe-
ram, vt dum paginam hanc reuoluunt, Philippum regem
& æquum legislatorem, quasi lupum in fabula cum ipsis
loquentem, ac minas pœnarum proferentem, audiant.

*Regnū Ara-
gonij abūdat
legib⁹ prore-
gimine suo-
rū neochri-
stianorum.*

P R A G M A T I C A A N N I

1572. pro Moriscis à Granata exulibus, vt statio-
nes suas, & regalia mandata, strictius obseruent.

MAndatur sæcularibus iudicibus, vt translatos Mo-
riscos in varia loca dispergant, parentes, scilicet,
cum filijs, & seruis: qui cathalogo conscripti, ætate, &
qualitate, & signis exterioribus notentur: & in actis
publicis cathalogus obseruetur.

Vt ex suis finibus Moriscis exire volentibus, ad paucos
tantum dies, à iudice licentia in scriptis concedatur,
locis à quo, & ad quem tandū, nominatis: quòd si in-
tra hos dies non redierint, arbitrio iudicis puniantur.
Hæc vero licentia probis viris, & de nullius sceleris
crimine suspectis concedatur, alijs omnino dene-
getur.

Vt iudex non permittat de parochia in parochiam eos
transire,

- transire, parôcho admonitô, vt in suo cathalogo; de-
 nuò conscriptos, ad catechesin, & officia ecclesiastica
 compellat: at de loco in locum non migrent, nec ex-
 tra suam stationem noua domicilia adeant, nisi de li-
 centia supremi senatus regij. Si aliud tentauerint, gra-
 uem pœnam subeant.
- 4** Vt iudex instanter curet, ne aduenæ Morisci in subur-
 banis soli commorentur, sed inter Christianos vete-
 res collati, vt eorum bonam vitam, & mores imiten-
 tur. Nam hac sola familiaritate eos citiùs ad normam
 vitæ Christianæ fore componendos, à cunctis conce-
 ta spes est.
- 5** Vt iudices pro his aduenis ad fidem, & bonos mores cõ-
 ponendes, delecti, dent operam, vt pueri ecclesiasti-
 cis personis, & bonis viris Deum timentibus, at puel-
 læ teneræ honestis matronis ad temporaneam serui-
 tutem, tradantur: vt in Christiana religione, ac bonis
 moribus, in meliùs cotidie proficiant. Hoc enim mu-
 nus sæcularis potestatis est, quæ erga pupillos, & or-
 phanos, parentum vices habet.
- 6** Vt eidem iudices regalem illam pragmaticam, Madriti
 publicatam, vigesima die mensis Iulij, anni. 1572.
 ad literam obseruent, de pueris, & puellis, nondum
 decennium attingentibus, cum parentibus, vel sine
 illis, in bello captis, vt ad temporalem seruitutem ma-
 nãt obnoxij: & peractis annis viginti liberi sint, dum
 modò in suorum parentum tutelam, vel administra-
 tionem nusquam redeant. Quod ab omnibus velim
 obseruari, cum in fauorem tam puerorum, quã puella-
 rum, sit tale decretum in lucem editum.
- 7** Vt eidem iudices, hoc summò opere intendant, vt pueri,
 & puel-

in & puellæ Moriscorum exulum in scholis instruuntur
in sana doctrina, & legere, scribereque ingenuè dis-
cant. Delectis ad hanc rem magistris in sua arte pe-
ritis, ac Deum summè colentibus, qui idonei inuenti
sint pro suo muere strenuè obeundo. Hoc in loco ca-
tholica magestas, Philippus, scilicet, rex noster om-
nium suorum subditorum specialem curam gerens,
occursum se operam promittit, vt prælati, parochique
vistorum profelytorum hanc curam subeant seruandi,
docendi, in fide promouendi filios quosque exulum
Moriscorum, tum vt illi suæ salutis spiritali intenti ad
Christum, tum etiam vt pueri in Christo Iesu, suorum præla-
torum opera, salui fiant.

Hac promissa auctorem mouit ad hoc opus perficiendum in gratiam parochorum.

Tandem prædictis iudicibus, tam superioribus, quam
inferioribus, hæc cura à tanto principe, ac legistato-
re æquissimo iniungitur, vt à cunctis Hispaniæ fini-
bus Algarabiam, id est, Arabum natiuam linguam
relegare, & exterminare totis suis viribus intantur,
tam Algarabiam in maledictis infectando, quam ea
utentes debitis pœnis afficiendo. At pœna trans-
gressori legis pro priori culpa conscribitur in car-
cerationis per dies octo integros: pro iterata culpa
prædicta pœna in duplo taxatur: pro alia tertio re-
petita, verbera centum, & seruitus per quadriennium
in triremibus, peccantis iusta pena decernitur.
Pœna verò insanos ad mentem (vt est in prouerbio)
citiùs redire faciet, & sectæ Mahometanæ eos pœ-
nitus obliuisci. Huius autem legis obseruantia, &
mutua cum christicolis conuersatio, sufficient meo
iudicio pro istis aduenis ad Christum nunc temporis
conuertendis.

Hanc legem iudices integram obseruent, sin minus Deo & Philippo nostro pœnas dabunt.

Quare

- 9 Quare hortabor in domino cunctos huius catechismi ministros, ut postquam manum ad aratrum miserint, nec respiciant retrò, nec in suscepto munere torpeant, ne audiant pœnam in euangelio iniunctam, *non erunt apti regno Dei*. Cum itaque hi, qui gladium portant pro malorum vindicta, & bonorum custodia, tanto operi catechetico sese dederint, si errantes aliquot à suis erroribus Mahometanis iam exemerint, dicent cù Apostolis, *Servi inutiles sumus, quod debuimus facere, fecimus*. Et quamuis immemores sint diuinæ retributionis pro tanto labore insumpto cum suis subditis, Mahomedum, & eius carnalia opera renunciâtibus, & eisdem Christo, & ecclesiæ associandis, at dabit eam ille, qui dixit, *merces vestra copiossa est in cœlis*. Cui est gloria in secula.

Luc. c. 9.

Luc. c. 17.

Matth. 5.

COLLECTANEA

ultima Catechesis.

- 1 Parochi de salute suorum profelytorum cum potestatibus, & iudicibus inferioribus agant, pro quibus cum dispendio etiam propriæ vitæ laborare debent.
- 2 Philippus rex noster, sæpius animos prælatorum pulsat, ut alijs curis expediti, catechismo istorum profelytorum incumbant.
- 3 Profelyti fideles laudem, & honorem à suo principe reportabunt, quorum exemplo ad virtutem, & honores comparandos reliqui excitabuntur.
- 4 Profelyti è contrâ, ad vomitum suæ sectæ redeûtes, ad

- ad mille scelera perpetranda ab innata feritate trahuntur, quos iudices sæculares oportebit corrigere.
- 5 Præfetti Mahometanis, & delegati ab eis iudices rationem omnium habeant in scriptis, ut si quando eos à sua ciuilitate abesse contingat, & conquiratur, & debitis pœnis afficiantur.
- 6 Latae leges circa ciuilitatem exulum profelytorum à suis præfectis, vel prætoribus plenè obseruentur, qui autem ex illis legem transgredi tentauerit, venit coercendus iuxta seriem in præfatis legibus contentam.
- 7 Munus sæcularis iudicis hoc est, maleficos quosq; & scelestos viros conquirere, debitisque pœnis eos punire.
- 8 Modus insurregendi in Christianos ab istis Mahometanis inuentus tatè describitur, ut illatae necis capto indicio, iuridicam inquisitionem iudex faciat, & inuentos homicidas condignis pœnis afficiat.
- 9 Doct̃or Lieuana iudex in Moriscos à senatu regio delectus, cum de istis indicijs apud Tendillam fuisset probè instructus, quosdam malefactores ex istis Mahometanis inquisiuit, ad mortemq; damnauit.
- 10 Iudices profelytorum, eos arcere debent à suis ebrietatibus, & turpitudinibus, publicè habitis, ne postquam Bacho, & veneri indulserint, ad homicidia clācularia diuertantur.
- 11 Prouideāt iudices sæculares, ne impudicæ Morisca

meretricandi conditionem accipiant, ne reipublicæ
Christiane multum sint nociue, ne vè omnia loca
suis libidinibus repleant.

12. Pueri ab istis meretricibus nati in patriam potesta-
tem post triennium deuoluantur, nam si in materna
manerent, in errores earum trahi facile sit.

13. Iudices seculares perlegant catechesin illam, de
doctrina puerorum inscriptam, vt inde accipiant, in
quibus casibus paruuli à suis parentibus sint distra-
hendi, qua per lecta opus illud pium pro Christi amo-
re perficiant.

14. Pueri isti à suis parentibus iam distracti, alij sunt se-
minarijs, ex concilij mandato erigendis, coaptadi: re-
liqui ad artes, & officia mechanica cum pijs viris, bo-
nisq; artificibus applicadi, vt in illis egregie studeant.

15. Mahometani conuersi in nullo casu arma deferre
permittantur, sed cultellis, & gladijs cõtussis, pro suis
vsibus liberè ipsis liceat vti, prout antiquis, & nouis
legibus prouissum est.

16. Conciues christicolæ diu, ac noctu, maleficos ex
istis profelytis obseruare mandentur, vt si maleficia
sua viderint, de illis testimonium proferant, & iuri-
diciis pœnis corrigantur.

17. Eidem etiam conciues de cõmunibus erroribus, in
quibus isti Mahometani interdum consenscunt, à
suis parochis edoceantur secreta quadam monitio-
ne: vt errâtes cum suis erroribus iam ad suos iudices
deferre

deferre valeant, ne delicta maneant impunita.

18 Iudices, & pratores suæ curæ demandatos profelytos, negociatores factos, ab illicitis contractibus emptionis, & venditionis cobibeant, & ne fiant rei cibaria reuēditores, quod in magnum reipublicæ dānum cædit.

19 Iudices seculares provideant, ne isti Mahometani publici agasones fiant, ne in triuijs sua scelera, & homicidia impunè admittant: Serueturque decretum regium, vt singuli in suis sedibus, & laribus pacificè commorentur.

20 Iudices Mahometanorum, & aliorum qui ex regno Granatensi venerunt, pragmaticam editam anno 1572. pro mansionibus eorundem sanctè, ac piè editam, integrè obseruent, quam ex parte huic catechisi inserere opere prætium duxi.

21 Iudices delecti meminerint se pro legū inuidica executione, non dispensatione, creatos fuisse, neq̃ in illis dissimulare audeat, quoniã pœnas certas subibunt, à Deo supremo iudice, & à potestate interris regnante.

22 Ministri huius catechismi dabunt operam, vt profelyti isti in omnibus Mahomedum abiurent, vt Christo Iesu in perpetuum associantur. Qui & bonis præmia, & iniquis supplicia infert, & pro se laborantibus æternam mercedem concedit.

Omnia Ecclesiæ iudicio subijciuntur.

LAUS DEO.

V 2

MADRITI

Excudebat Petrus Madrigalis,

Anno M. D. LXXVI.

AVS DEO

INDEX RERVM notabilium.

.A.

- BR AHAMI** filij quot fuerint bene allegoricè explicatur. Fol. 41.
Abrahamus, què munera dederit vxoribus, & filijs in misterio declaratur. 42
Abrahamum ædificasse templum Mechæ in loco, quo Isaacum immolauit sentit Mahomedus. 63
Actio Valentina ann. 1566. breuem exposcit à suo Philippo executionum illorum decretorum. 132
Amictus noster necessitati naturæ, non superstitioni desubet inseruire. 24
Anima qualiter dicitur esse in sanguine. 69
Animalia comestibilia, & non comestibilia cur distinguantur. 71
Arnaldus Albertinus episcopus Pactensis formam tradit impugnandis sectam Mahomedi. 85
Astutia Mahomedi pro conseruatione suæ sectæ. 25
Auicena irridet paradysum Mahomedi plebeum, tamquam ridiculum. 87
Auguria quæ sint, & vnde sumantur. 35
Auguria, & reliquæ artes iudiciariæ damnantur à Sixto .V. in suo motu. 40

I N D E X.

.B.

B alneorum duo prouerbia explicantur.	39
Balneorum vsus prohibitus profelytis ex secta Mahometana.	39
Baptisimi obseruantiam parochi suos profelytos doceat.	102
Baptismus paruulorum magna cura à parochis erit ministrandus.	82
Binomini nomen sanctum, & Mahometanum eligētes, de hæresi sunt vehementer suspecti.	133
C Anon tertius conc. 6. Tolet. rehouandus, de iuramento à regibus præstando.	35
Cham est pater Arabicarum gentium.	34
Cham Maximus incantator, quem Mahomedus est imitatus.	34
Cham incantauit Noe patrem suum, vt generare non posset.	34
Caietani error refellitur, dicentis, pro Christi imitatione licere nunc circuncisione uti.	42
Catecheses sanctorū Patrum à parochis sunt perlegendæ.	13
Cathalogus puerorum, quo vocentur in ecclesia, à parochio conscribatur.	93
Catechesis pro rudibus catechizandis in die festo hora vespertina fiat.	104
Catechesis disponet profelytos ad dignam sacramentorum susceptionem.	105
Ciborum delectus plurimos fecit Mahomedus.	63
Ceremoniæ in nuptijs Morischorum recensentur, vitandæ à parochis.	55
	Cere-

I N D E X.

- Cæremoniz istæ prohibitæ sunt à nostro Philippo in pragmatica. ann. 1566. 59
- Circuncisio iniuncta est à Mahomedo sub præcepto, non tamen in die octauo. 44
- Circuncisor alterius, vel suspectus, vel hæreticus habetur. 46
- Circūcisor sui serui pœnã subit amissionis talis serui. 46
- Circuncisionem puerorum parochi impedire debent multis artibus & modis. 45
- Cõmunicatio cum infidelibus omninò venit vitdãa. 80
- Confiscatio bonorum hæreticorum in omnibus regnis æquè fieri deberet, in pœnam tanti criminis. 126
- Christiani veteres coadiutores erūt parochorum in hoc catechismo peragendo. 79
- Creduli somniorum vehemèter sunt de fide suspecti. 133

.D.

- D**ÆMON in specie vulturis os deauratum hæbit apparuit Mahomedo, eumque seduxit. 4
- Dæmon habet præconceptum furorem in ecclesiam, ideò eam persequitur. 49
- Deus Mahomedi vnus, essentia, potentia, ac loco circūscriptus. 17
- Decretum actionis Valentinae. ann. 1566. de tollendis habitu & Algarabia Valentinis refertur. 31
- Decretum istud qualiter, & quando exequendum sit, aperitur. 31
- Decretum Apostolorum de abstinentia ciborum latius declaratur iuxta D. Hieronymum. 69
- Dominus Bernar. de Mèdoza, dignitas in ecclesia Tolet. laudatus de sua sententia pro seminarijs fundãdis. 97
- Deum fecisse differentiam inter animalia comestibilia,

V 4

& non

I N D E X.

- & non comestibilia magna ex causa probat D. Theodoretus. 72
- Dæmonum inuocatores magnis pœnis in iure contentis, puniuntur. 38
- Doctor Lieuana iudex Moriscorum fatis laudatus. 146
- .E.
- E**piscope, vel visitatores examinent profelytos in doctrina Christiana. 106
- Episcopi delectis à se parochis formam dabūt, seruandi, pascendi que oves suas. 106
- Episcopatum appetere qualiter sit peccatum. 1
- Episcopatū iniunctum humiliter acceptare virtus est. 1
- Episcopatum, id est, laborem in illo iniunctum desiderare, maximæ virtutis est. 1
- Errores Mahomedi ordine Alphabetico descripti, varijs in locis breuiter impugnantur. 8
- Euangelium à paracho exponatur inter Missarum sollempnia. 104
- Euangelium Christi infallibilis veritatis, & diuinæ auctoritatis probatur. 76
- Euangelium, quod Mahomedus dicit se afferre, mendacium, & secta falsitatis est. 77
- Euangelio qualiter credendum, docet D. August. 78
- Euangelium Christi Mahomedus exponit, sed perperam illud exponit. 85
- Euangelium secundum hominem mendacium esse probat D. Augustinus. 85
- Erasmi error, de baptismo paruulorum refellitur. 103
- Excōmunicatio latæ sententiæ feratur in parochos munita à profelytis accipientes. 104

X I N D E X.

- Fatum admittentes vehemēter sunt de fide suspecti. 132
- Ferdinā. Rom. rex à Turcis oppressus à Carol. V. Impē
ratore fratre suo liberatur. 118
- Frācisus Ximenius Cardinalis, nō probauit versionem
sacrorum librorum in linguam Arabum. 32
- Fatum ponentes vehementer sunt de fide suspecti. 132
- Fides Mahomedi rationi naturali obsistit. 18
- Fides Mahomedi nil supernaturale admittit. 18
- Fides catholica à parochis prædicanda, & secta Maho-
medi impugnanda. 20
- Filius ex altero patre fideli eius conditionem sequi tene-
tur. 89
- Filius prædictus si patris fidelis nō sequatur fidem, in ma-
lam crucem rapietur. 89
- Filij hæreticorum interdum nascuntur propensi ad car-
nales hæreses parentum. 96
- Filius parentis sui hæretici delator quali præmio sit affi-
ciendus. 124
- Filius iste, liber ab omni infamia, sua portione paterna
non erit priuandus, quæ si parua sit, de bonis fiscali erit
augenda. 95
- Filij profelytorum ab eisdem subuersi, & tollendi, & bo-
nis viris tradendi erunt, vt in fide instruantur. 94
- Fictio interdum tollitur de cordibus infidelium inspera-
tò ex diuina misericordia tradit D. August. 88
- Fornicatio vndè fuerit dicta. 49
- Fornicarij à regno Dei sunt alieni. 49
- G**arsias Suarez Caruaial præfectus Cordubésis lau-
datus. 147. 195
- V s Genti-

I N D E X.

- Gētilitiæ superstitiones ab Arabibus mulieribus inuētæ,
 postquã in Hisp. dominarūt, per ordinē referūtur. 27
- Gineæ seruos nec comparare, nec ad temporalem serui-
 tute[m] habere, prohibitum est neochristianis istis. 140
- Gradus prohibiti in matrimonio à Mahomede infano,
 Arabibus iniunguntur. 61
- Gazij, idest, profelyti redempti cōmunionem non ha-
 beant cū Mauris, nec alios faciant à fide deficere. 118
- H.
- H**abitum Maurorū, vel Iudæorum induere in quō
 casu sit peccatum viro Christiano. 25
- Habitus Maurorum ita confusus est vt magis subseruiat
 cæremonijs peragendis, quã corporibus regedis. 26
- Hereticus est citi⁹ de mediō tollēd⁹ ne alios inficiat. 134
- Herus impediens baptisma serui grauitèr peccat. 88
- Helchium seu apostatarum à fide, & filiorum caussa cō-
 mittitur. Cardinali Ximeno, & præfuli Granatēsi. 89
- Homicidæ pœna taxata à Mahomede. 61

I.

- I**nfirmus profelytus antequã sacramenta suscipiat,
 piã causam pro anima instituat. 111
- Infantes filij Moriscorum interdum nascuntur circunci-
 si, interdum à suis patribus fiunt. 45
- Incestuosi graui pœna sunt afficiēdi, vt iura testātur. 53
- Iudæi litigabant cum Gentilibus ob escam tantum, quos
 concordat Apostolus. 66
- Iudæus ad sectam Mahomedi admittendus, ex mandato
 ipsius prius debet baptizari. 85
- Iudæorum rebellantium contra Egicam regem perfidia
 applicatur pro indicēda seruitute Granatēsis. 121
- Infans baptizatus, & in secta Mahomedi enutritus, an re-
 diens

INDEX.

- diens ad nos, sit vt hæreticus puniendus. 130
 Iudæi rebellantes contra Egicam suam ingenuitatẽ cum
 libertate amisserunt. 121
 Iudices Valentinorum leges habent pro regimine suo-
 rum subditorum opportunas. 151

.L.

- L** Auacra solemnia, & minus solemnia, qualiter inter
 profelytos differant. 26
 Lauacra à Mahomédò inducta & animam inficiunt, &
 corpus. 19
 Lectio catechetica à discipulis erit repetẽda, vt firmiùs,
 memoriã inhæreat. 103
 Leges tres à catholico Philippo condendæ erũt in fauo-
 rem fidelium profelytorum. 124
 Leges conditæ à rege Philippo pro istis profelytis, stri-
 ctiùs obseruandæ sunt. 123
 Leges regũ Hispaniæ contra eos, qui vel à fide deficiunt,
 vel alios deficere faciunt, referuntur. 78
 Liber D. Augustini de rudibus catechizãdis à parochis
 reuoluendus, & memoriã cõmendandus. 101

.M.

- M** Agistri puerorum quales sint à parochis deligen-
 di, & meliores alijs summo studio præficiendi
 veniunt. 138
 Magorum munera vndè processerint. 42
 Magitis dono dantur pecuniæ sponsæ oblatæ. 55
 Magister scholę qualis sit à parocho eligendus pro pue-
 ris istorum profelytorum in fide, & moribus forman-
 dis. 138
 Magistri reliqui, scilicet, edituus, officialis mechanicus,
 quales sint à parocho seligendi. 138

Mahõ-

INDEX.

- Mahomedus gloriatur de suo aduentu, & gladium Dei
 se nominat pro gentibus ad suam sectã coercēdis. 25
 Mahomedi incrementa, & imperium dilatatum, cum re-
 liquis. 3. & 15
 Mauri & profelyti Christianos tenentur diligere ex mā-
 dato Mahomedi. 137
 Monitiones pro hæreticis corripiedis dimittātur, quam-
 tempore D. Pauli fiebant. 129
 Modus cōuenientior pro relegādis habitu, & lingua. 31
 Motus proprius Sixti. V. P. Max. describitur refertur cō-
 tra Ariolos & iudiciarios. 40
 Missæ valor infinitus ex vtraque parte. 103
 Missæ officio non assistens qua pœna sit afficiendus. 103
 Missæ ceremoniæ ad laicos spectantes, ab istis profelytis
 deuotè sunt peragenda. 104
 Moriens sine sacramentis, qua pœna puniatur. 109
 Moriens sepeliatur in loco sacro, & sublati de medio ri-
 tibus Mahometanis. 113
 Mors præfulis, Granatensis, domini Petri Guerrero, in
 domino defuncti, refertur. 112
 Miracula Mahomedi omnia ridicula, & humano inge-
 nio adinuenta. 87
 Moriscorum quatuor ordines ad Christum trahendo-
 rum. 20
 Morisci probantur in fide suspecti, quia suillas carnes nō
 gustant. 73
 .N.
 Natiuitas non noleat filijs profelytorū in seminario edu-
 cati. 97
 Necessitas huius catechismi declaratur. 12
 Nepos aui fidelis regione Maurus ad fidem compellen-
 dus

si dū erit, æquè vt filius alterius patris fidelis. 89
 Neochristiani Christianas veteres vxores ducentes, pri
 uilegijs sunt condecorandi. 124
 Nomina sanctorum non corrupta, isti proferant. 103

.O.

Oblatio fiat à profelytis suo parochio in Missa. 104
 Omina multa profelyti ex fomnijs capiunt. 133

.P.

Parentes grauiter peccant subtrahendo filios suos à
 fide, vel catechesi. 94
 Parochi prima cura sit baptizandi istos paruulos. 92
 Parochi disponant profelytos ad sacramenta. 105
 Parochi vitent schismata & hæreses profelytorum. 79
 Parochi doceant suos profelytos omnia fidei mysteria,
 quæ ipsi scire tenentur. 105
 Parochi sacramenta dignè dispositis ministrent. 110
 Parochi morientibus afsistāt, & eos sepulturæ tradāt. 113
 Paruuli baptizati crebrius sunt à parochis visitandi, ne
 parentes illos circumcidere audeant. 93
 Patenæ sculptæ latentem superstitionem continent. 27
 Patrini in baptismo antiqui Christiani eligantur. 98
 Persæ porcinas carnes non degustant. 73
 Pius. V. sanct. Pont. decernere voluit, ne proditores pa
 rentum hæreticorū damno, vel infamia laborarēt. 96
 Philippus rex noster noluit cum Granatensibus pactum
 inire, vt propter anticipatam pecuniæ solutionem in
 corpore tantum puniretur in foro inquisitionis. 127
 Philippus leges sanctas tulit pro Moriscis Granatensibus
 de habitu, & Algarabia relegandis. 18
 Philippus cotidie pulsat animos prælatorum, vt huic ca
 techesi Moriscorum incumbant. 144

Philippus

- Philippus rex catholicus probauit tractatum de semina-
 rijs fundandis, quæ protinus erigi iussit. 97
- Porcinas carnes Mauri, & Iudæi non comedunt. 73
- Pœnæ taxentur contra eos, qui officio Missæ, vel vesper-
 tinæ catechesi non interfuerint. 104
- Pœnæ in iure contentæ cōtra demonū inuocatores. 38
- Pœnæ cōtra eos, alios à fide apostatari facientes. 77
- Pœnæ cōtra discedentes ex hac vita sine sacramētis. 110
- Pueri profelytorum in seminario educati ad sacerdotale
 munus aspirare poterunt. 93
- Pueri isti, rudes inuēti, ad officia mechanica mittētur. 98
- Præfecti urbium curam Moriscorum subeant, sin minus
 in supremo tribunali pœnas luant. 39
- Prædicatores verbi Dei duo ybera habent, id est, lac pro
 pueris, & escam doctrinæ pro maioribus. 100
- Prædicatores à Deo mittuntur ad eos, qui verbum Dei
 sunt auditori. 102
- Prædicatores verbi Dei ad profelytos orationē habent-
 es, de hæresibus mentionem non facient. 103
- Præputium aliqui super inducunt arte medica. 44
- Procuratores regni à nostro Philippo petierunt, semina-
 ria citiùs fundari. 147
- Profelyti ex secta Mahometana, in hora mortis à dæmo-
 ne mille modis tentantur. 109
- Profelytus in fine vitæ abiurare debet Mahomedū. 111
- Profelytus fidem suam catholicā, & benedictionem fi-
 lij suis relinquat. 111
- Q.** Væstio examinatur de filijs Helchiū Granateñ. 89
- Q.** Quæstio tractatur, an liceat Granatenses exules
 ad suos lares redire, & respōdetur negatiuè. 80
- Rebel-

INDEX.

- R**ebellio Granatenſium deſcribitur. 13. 89. 120
Repudij lex admiſſa eſt à Mahomede. 105
Sacramēta omnia æquē ſunt miniſtranda profelytis,
 ſicut & alijs, ſi ad illa fuerint benè diſpoſiti. 105
Sacramentū pœnitentiæ profelytis miniſtrabitur, ſi tres
 partes illius ſecum tulerint. 105
Sacramētum Eucharitiæ dante parochio teſtimonium
 de ſuo profelyto, de licentia epiſcopi, vel eius vicario
 eidem miniſtrabitur. 105
Sacramentalis abſolutio denegabitur profelytis non be
 nè diſpoſitis, & deprecatoria concedetur. 105
Sacramentum extremæ vnctionis recipienti veram pœ
 nitentiam concedetur, ſi minus denegabitur. 111
Saccus benedictus ab iſtis honorificus habetur. 130
Sanguinē nec Iudæi, nec Mauri comedunt, nec qui ab
 illis genus ducunt. 69
Sarraca prouincia Sarracanos producit, falſò itaq̃re Sar
 raceni dicuntur. 41
Sectarum varietas mæra dæmonis inuentio eſt. 77
Sectæ Mahomedi qualis ſit, & qualiter promulgata. 15
Sectæ Mahomedi figurata eſt in prophetia beſtiarū Da
 nielis prophete, vt aliqui ſentiunt. 17
Sectæ Mahomedi videbit tempora Antichriſti. 35
Sectæ Mahomedi legi naturali obſiſtit. 19
Sectæ Mahomedi lotionibus leues culpas, at grauioreſ ſo
 lo animi dolore tollit. 19
Sectæ Mahomedi qualiter impugnanda. 20. 92
Sectæ Mahomedi mendacia, contradictiones, ac vanos
 ritus continet. 80
Semina-

I N D E X.

Seminaria citius fundanda essent, pro formandis ibidem filijs neochristianorum.	97
Seminario pueri ascripti ad arbitrium sui confessoris sa- cram comunionem accipiant.	89
Supulchrum Mahomedi in Mecha inuisitum.	63
Sepultura quo in loco sit eligenda à profelytis.	111
Seruitus in Granatenses rebellantes dicta iusta probatur tribus de causis.	121
Suspicio triplex in iure exemplis declaratur.	131
Suspecti de leui, si à cõmuni fidelium vita discedant, in- terrogari possunt in iudicio.	132
Suppositio puerorum in baptismo vitãda à parochis.	82
Symbole Maurorum in portis vrbiũ inculpta, quid si- gnificent.	27

.T.

T alentum non licet in terra abscondere.	1
Tributa noua non possunt imponi, nisi à principe potestatem habente.	124
Tributa noua, vel pedagia exigetes excõmunicatur.	124

.V.

V agi pueri à suis parentibus tollendi sunt.	95
Valentini Morisci ab oris maritimis diuellendi.	81
Viaticum sacramentum in quo casu liberet hominem à tota pcena purgatorij.	112
Vini prohibitio in Leuitico quid significet.	73
Vter aquæ ab Agar in desertũ delatus baptisma ab Aga- renis suscipiendum figurauit.	41

.X.

Xatiuenses profelyti à fide defecerunt. an. 1583.	81
---	----

.Z.

Zelus Philippi pro salute Moriscorum describitur.	148
---	-----

F I N I S.

Scilicet in casu...
 Alioquin...
 Et si...
 Quod...
 Item...
 Quia...
 Quia...
 Quia...
 Quia...
 Quia...
 Quia...

Et si...
 Quia...
 Quia...
 Quia...

Quia...
 Quia...
 Quia...
 Quia...
 Quia...
 Quia...

Quia...
 Quia...
 Quia...

